

**19 PREKEN VAN PREDIKANTEN VAN DE
GEREFORMEEDE GEMEENTEN**

Verschenen in de prekenserie

Den Schat des Woords

**UITGAVE
DE BANIER, UTRECHT**

DEEL 1

Door

Ds. J. D. BARTH

Ds. M. HEIKOOP

Kandidaat JOH. VAN DIJKE

DS. J. FRAANJE

Ds. F. J. DIELEMAN

Ds. A. VAN STUIJVENBERG

Ds. W. DE WIT

Ds. P. HONKOOP

SICHTING DE GIHONBRON

MIDDELBURG

2015

INHOUD

Ds. J. D. BARTH

1. DANIEL IN ZIJN BIDVERTREK

Toen nu Daniël verstond, dat dit schrift getekend was, ging hij in zijn huis (hij nu had in zijn opperzaal open vensters tegen Jeruzalem aan) en hij knielde drie tijden 's daags op zijn knieën, en hij bad, en deed belijdenis voor zijn God, gelijk hij voor deze gedaan had. Daniël 6: 11

2. DE VRIJMOEDIGE TOEGANG TOT DE TROON DER GENADE

Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen en genade vinden, om geholpen te worden te bekwamer tijd. Hebreeën 4: 16

Ds. M. HEIKOOP

3. HET BEGIN VAN KONING ASA

En Asa riep tot de Heere, zijn God, en zeide: Heere, het is niets bij U, te helpen hetzij de machtige, hetzij de krachteloze; help ons, o Heere, onze God! Want wij steunen op U, en in Uw Naam zijn wij gekomen tegen deze menigte; o Heere! Gif zift onze God; laat de sterfelijke mens tegen U niets vermogen. 2 Kronieken 14: 11

Kandidaat JOH. VAN DIJKE

4. DE STELLIGE BELOFTE VAN EEN DRIEVOUDIGE ZEGEN

Ik zal Israël zijn als de dauw; hij zal bloeien als de lelie, en hij zal zijn wortelen uitslaan als de Libanon. Hoséa 14: 6

5. De gezegende reis van een Moorman

En een engel des Heeren sprak tot Filippus, zeggende: "Sta op en ga heen tegen het zuiden, op de weg die van Jeruzalem afdaalt naar Gaza, welke woest is.

En Hij stond op en ging heen. En zie, een Moorman, een Kamerling en een machtig heer van Candacé, de koningin der Moren, die over al haar schat was, welke gekomen was om aan te bidden te Jeruzalem. En Hij keerde wederom, en zat op zijn wagen, en las de profeet Jesaja. Handelingen 8: 26-28

DS. J. FRAANJE

6. God boven alles te prijzen in der eeuwigheid

Wie is een God gelijk Gij, Die de ongerechtigheid vergeeft, en de overtreding van het overblijfsel Zijner erfenis voorbijgaat? Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid; want Hij heeft lust aan goedertierenheid. Micha 7:18

Ds. F. J. DIELEMAN

7. DE VERWACHTING VAN GODS VERDRUKTE KERK

Wij hebben ook in de weg Uwer gerichten U, o, Heere, verwacht; tot Uw Naam en tot Uw gedachtenis is de begeerte onzer ziel. Jesaja 26: 8

8. DE PROFETISCHE ARBEID VAN CHRISTUS VOORGESTELD

Ziet, een zaaier ging uit om te zaaien. Mattheüs 13: 3b

9. EEN STERK VERLANGEN NAAR GODS GEMEENSCHAP. Dankdagpreek

Heere, waarom doet Gif ons van Uw wegen dwalen? waarom verstokt Gij ons hart, dat wij U niet vrezen? Keer weder om uwer knechten wil, de stammen Uws erfdeels. Jesaja 63: 17

10. CHRISTUS ALS DE BOOM DES LEVENS

In het midden van haar straat en op de ene en de andere zijde der rivier was de Boom des levens, voortbrengende twaalf vruchten, van maand tot maand gevende Zijn vrucht en de bladeren van de Boom waren tot genezing der heidenen. Openb. 22: 2

Ds. A. VAN STUIJVENBERG

11. EEN BEVOORRECHT VOLK

En al uw kinderen zullen van de Heere geleerd zijn, en de vrede uwer kinderen zal groot zijn. Jesaja 54: 13

12. EEN TROOSTRIJKE BELOFTE

Vrees niet, gij wormpke Jakobs, gij volkje Israëls. Ik help u, spreekt de Heere, en uw Verlosser is de Heilige Israëls! Jesaja 41: 14

Ds. W. DE WIT

13. CHRISTUS' ONDERWIJS AAN NICODEMUS

Verwondert u niet, dat Ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden. Johannes 3: 7

14. HET VLEESGEWORDEN WOORD

En het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond (en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van de Vader), vol van genade en waarheid. Johannes 1: 14

15. Jeremia's gebed door de Heere beantwoord. Biddagpreek

*Toen geschiedde des Heeren woord tot Jeremia, zeggende:
Zie, Ik ben de Heere, de God van alle vlees; zou Mij enig ding te wonderlijk zijn?*
Jeremia 32 : 26-27

16. Predicatie voor Goede Vrijdag

En Jezus een grote stem van Zich gegeven hebbende, gaf den geest. Markus 15 : 37

17. Een nodiging tot een betamelijk werk op Oudejaarsavond

Komt, laat ons aanbidden en nederbukken; laat ons knielen voor de Heere, Die ons gemaakt heeft. Psalm 95 : 6

Ds. P. HONKOOOP

18. DE ROOS VAN SARON

Ik ben een Roos van Saron. Hooglied 2: 1

19. Gods genade verheerlijkt aan een zwarte Moor.

Verstaat gij ook hetgeen gij leest? Handelingen 8: 30b

Jacobus Dirk Barth, geb. 1871; Chr. Ger. Kerk Sliedrecht 1910; Harderwijk 1915; Werkendam 1920; Alphen a/d Rijn 1924 Ger. Gem. Bodegraven 1928; Vlaardingen 1928; Borssele 1930; Dordrecht 1935; Emeritus 1940; Nieuwerkerk-Zeeland 1940; Overl. 1942.

1. DANIËL IN ZIJN BIDVERTREK

Predicatie over Daniël 6: 11

Ds J. D. BARTH

Psalm 145: 6
Lezen Daniël 6
Psalm 118: 7, 8
Psalm 79: 4
Psalm 89:7

Het is ontwijfelbaar, dat de ware gelovigen, inzonderheid in moeilijke omstandigheden, tot standvastigheid, kloekmoedigheid en volharding worden geroepen. Wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden (Matth. 24: 13). Om standvastig te blijven, zich aan de Heere over te geven, zich aan Hem toe te vertrouwen, zich aan Hem verbonden te kennen en Hem onvoorwaardelijk te volgen, zelfs in de hachelijkste omstandigheden. Welk een wolk van getuigen staat ons deswege ten dienste. Abraham, de vader der gelovigen, de lijdzame Job, Mozes de zachtmoedige, David, de liefelijke in psalmen, in hen allen zien wij, in weerwil van de hevigste tegenstand, de bitterste vijandschap, de zwaarste beproeving en de felste verdrukking, hoe zij de Heere in eenvoudigheid volgden en Hem kloekmoedig bleven aankleven.

Zij hebben dan ook in de vrucht daarvan gedeeld. Zij hebben het ervaren, hoe de Heere hen bewaarde als Zijn oogappel. Zij hebben het genot gesmaakt, hoe de God huns heils hen onder de schaduw Zijner vleugelen heeft bedekt en hen verlost heeft uit al hun benauwdheden. Zij hebben op de Heere vertrouwd. Zij hebben op Hem gezien, ja Hem als een waterstroom aangelopen, en hun aangezichten zijn niet schaamrood geworden. (Psalm 34: 6).

Moet ons dit aan de ene zijde tot beschaming strekken, aan de andere zijde behoort het ons op te wekken en aan te sporen om hen hierin na te volgen.

Tot dit einde wensen wij u te bepalen bij een profeet der ballingschap, die, hoe zwaar beproefd en hoe zeer door vele vijanden belaagd, standvastig en kloekmoedig de Gods zijns heils bleef aankleven en eren.

Tekst Daniël 6: 11:

Toen nu Daniël verstond, dat dit schrift getekend was, ging hij in zijn huis (hij nu had in zijn opperzaal open vensters tegen Jeruzalem aan) en hij knielde drie tijden 's daags op zijn knieën, en hij bad, en deed belijdenis voor zijn God, gelijk hij voor deze gedaan had.

Het zijn treffende woorden, die wij in onze tekst lezen. Als wij ze aanmerken in verband met dit zesde hoofdstuk, dan brengen ze ons het woord in herinnering, dat nog altijd groen en fris is, en een geopende troestfontein voor de verdrukte kerke Gods mag worden genaamd, namelijk, "dat vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen, maar uit alle die redt hem de Heere (Psalm 34: 20). Beschouwen wij ze op zichzelf, dan verklaren zij ons het geheim van Daniëls leven en doen ons een

diepe blik slaan in het binnenste zijns harten.

We gaan tot u spreken over Daniël in zijn bidvertrek. We letten

1. op een plaats, die hij niet verlaten kan;
2. op een stad, die hij niet vergeten kan;
3. op een werk, dat hij niet nalaten kan.

1. Een plaats, die hij niet verlaten kan;

We worden heengeleid niet naar de bekoorlijke beemden van Immanuëls land, niet naar Kanaän, maar naar Babel, naar het land der ballingschap, waar Juda vanwege zijn zonden zeventig jaren onder verdrukking en ijzer gekromd ging. Wat bange tijd voor het huis van Jacob. We zingen er nog van in de Psalmen Herinner u slechts Psalm 137, het klaaglied van het gevangen Sion. Aan de rivieren van Babel zaten zij; ook weenden zij, als zij gedachten aan Sion, hoe alles verscheurd en verbroken lag. Geen voorbedacht lied op de harp werd daar getokkeld. Geen lied des Heeren werd daar gezongen.

Onder de gevankelijk weggevoerden behoort ook Daniël, wiens naam betekent: *mijn God is Rechter*. Hoe heeft hij de betekenis van zijn naam in het landschap van Babel doorleefd.

Reeds op jeugdige leeftijd werd hij in ballingschap weggevoerd met zijn metgezellen Hananja, Misaël en Azarja, wier namen in Babel werden veranderd in Sadrach, Mesach en Abednego. Dat Daniël nog jong van jaren was, blijkt genoegzaam waar hij onder de jongelingen behoorde, die verkoren waren om in het paleis van de koning van Babel te staan en in de spraak der Chaldeeën te worden onderwezen. Maar de Heere was met hem en had wat groots voor Daniël weggelegd. Hij had hem gegeven een tedere vreze voor Zijn Naam. Ach, werd die vreze Gods eens meer gevonden. Hoezeer is zij geweken onder de kinderen der mensen.

Maar was dit Daniëls voorrecht, de Heere had hem bovendien ook gegeven wijsheid en kloek verstand. Aan het hof van Nebukadnézar werd Daniël spoedig verheven tot des konings raadgever, waar hij de droom des konings bekend maakte benevens de uitlegging. Maar hoe hoge plaats Daniël verkreeg in het landschap van Babel, het verhinderde hem niet de wet zijns Gods waar te nemen. Ja, wat meer zegt, hij schroomde niet te getuigen tegen de zonde en te juister gelegenheid de koning Nebukadnézar te vermanen zijn ongerechte wegen te verlaten. Hij schaamde zich der waarheid Gods niet. Met bijzondere vrijmoedigheid wijst Daniël in des Heeren vreze de machtige koning van Babel op de noodzakelijkheid van bekering.

Laat mijn raad u behagen, O, koning, zo spreekt hij, en breek uw zonden af door gerechtigheid en uw ongerechtigheden door genade te bewijzen aan de ellendigen, of er verlenging van uw vrede mocht wezen (Daniël 4: 27).

Nadat Nebukadnézar gestorven was, gaat geruime tijd voorbij, waarin ons niets van Daniël wordt meegedeeld, totdat Belsazar de troon van Babel beklommen had en zich verhovaardigde om de vaten van het huis des Heeren, die naar Babel waren weggevoerd, te ontheiligen. Toen verscheen een hand op de wand van het koninklijk paleis, die dat ontzaggelijk schrift temeer schreef, dat het oordeel Gods aan Belsazar verkondigde, gelijk dit door Daniël met diezelfde vrijmoedigheid als voorheen werd verklaard. In diezelfde nacht werd Belsazar, der Chaldeeën koning, gedood.

Aan het hof van Darius de Meder wordt Daniël geplaatst boven alle vorsten en

stadhouders des konings, ja, deze dacht hem te stellen over het gehele koninkrijk. Welk een eer aan Daniël bewezen! Tot welk een aanzienlijke plaats werd hij verheven. Welk een grote mate van genade wordt er toe vereist, om, als God iemand tot een hoge plaats roept, zijn hart laag te houden. Hoogmoed op verkregen voorrechten doet menig een struikelen en vallen. En ook menig oprecht christen weet dit uit droeve ervaring. Die grote genade was aan Daniël geschonken. Zijn verhoging werd hem niet tot een strik. De vreze des Heeren was zijn schat en de gemeenschap des Heeren te zoeken en te genieten was zijn grootst genot.

Daarom was er een plaats, welke hem boven alles dierbaar was. Waar hij zijn knieën boog en zijn hart uitstortte voor de God zijns heils, als bewijs van zijn nederigheid en ootmoedigheid voor Hem. O, hoe zien wij hem in de afzondering, hoe hoger God hem in de wereld geplaatst heeft, en met hoeveel treffelijkheid van in- en uitwendige gaven versierd, des te dieper buigen voor de God Israëls. O, die opperkamer daar in het grote en machtige Babel, hoe kon deze getuigen van hetgeen in Daniëls hart leefde, wat hij zocht, wat hij begeerde, waarin hij zijn hoogst vermaak stelde en in welke weg hij de ontkoming en verlossing zocht van hem en zijn volk Juda; in welke weg hij herstel verwachtte van hetgeen door eigen schuld verbroken was.

Die opperkamer was het, die hij niet verlaten kon, al zou de vijand ook aankomen als een stroom. Immers, met welk een vijandschap werden zijn heidense ambtgenoten jegens hem vervuld. Zij konden het niet dragen, dat Daniël in zulk een hoge gunst stond bij de koning; niet dragen, dat hij boven hen gesteld was. Was hij niet een vreemdeling? Behoorde hij niet tot de gevankelijk weggevoerden van Juda? Was hij niet een verachte Jood? Was hij niet iemand, die van de dienst der goden van Babel een gruwel had en zich alleen hield aan de dienst van de God Israëls?

Daarom, vorsten en stadhouders beraadslaagden met elkander om Daniël ten val te brengen. Hoe gedurig openbaart zich die gezette vijandschap van het slangenzaad tegen de erve des Heeren.

Nauwkeurig speurden zij zijn gangen na, of zij iets vinden konden; hoe zochten zij gelegenheid, dat is een oorzaak om hem te beschuldigen bij de koning. Maar nee, hoe zij ook zochten, zij vonden niet. Daniël wandelde in oprechtheid en was getrouw in geheel zijn dienst. Hij benaarsigde zich zorgvuldig om zich in alles van zijn plicht te kwijten. Zijn leven was waarlijk een leven van diepe afhankelijkheid. Hoewel hij grote wijsheid ontvangen had, steunde hij op zijn verstand niet. Hij vertrouwde niet op zijn hart, maar zocht in alles en te allen tijde door de vreze des Heeren te worden omtuind. Waar hij de Heere erkende in al zijn wegen, ontving hij genade om zich in alles voorzichtig te gedragen en bewaard te blijven voor de geringste feilen.

Dit is die godzaligheid, die tot alle dingen nut is. Die bewaart voor de zonde en voor menigerlei verzoeking, waaraan men blootgesteld is. Daniël was christen in hart en leven. Hogen en lagen, vorsten en overheden konden Daniël nagaan, nagaan in zijn in- en uitgaan; in zijn neerliggen en opstaan, nagaan in geheel zijn dienst. O, wat een weldaad. Dit is het sieraad van het ware christendom en het legt grote heerlijkheid op de dienst van God.

Zo werden dus zijn haters beschaamd. Ze zien hun toeleg verijdeld. Zullen zij het dan nu opgeven? O, nee! Hun vijandschap werd daardoor des te meer opgewekt. Zij beraadslaagden tezamen om hem te treffen in de wet zijns Gods, Die hij eerde en diende als de alleen ware God. Die mannen wisten van zijn opperkamer en wat daar geschiedde; hoe nauw Daniël aan die plaats verbonden was en hoe nauwkeurig hij de dienst zijns Gods waarnam. O, hoe zwaar zou Daniël beproefd worden.

Eendrachtig gaan zij naar de koning. Zij begeren, dat een wet zal worden uitgevaardigd, dat al wie in dertig dagen een verzoek doen zal van enig god of mens, behalve van de koning, die zal in de kuil der leeuwen geworpen worden. Welk een boosheid! Welk een huichelarij! Zij veinzen de koning te eren, en het is hun louter te doen om het verderf van Daniël. En opdat men dat snode doel zekerlijk zou bereiken, moest de koning een gebod bevestigen en een schrift tekenen, dat niet veranderd mocht worden, naar de wet der Meden en Perzen, dat niet mocht wederroepen worden. Zo moesten de koning de handen gebonden worden. Hij moet straks niet in staat zijn om Daniël te redden, als zij komen zullen om hem aan te klagen.

Welk een vijandschap! Hoe weet de macht der duisternis haar aanslagen te richten op de hartader van het ware christendom. Immers is het gebed het pit en merg van de ware godsdienst. Het is de gemeenschap met God, de kracht des harten en de ademtocht der ziel. Het geeft sterkte om verzoeken te weerstaan. Het zal in Daniël openbaar worden.

Wat zal Daniel doen? Hij weet, dat zo hij voortgaat tot de God zijns heils te naderen gelijk voor deze, de kuil der leeuwen hem wacht en hij voor het roofgedierte zal geworpen worden. Maar hij is ook evenzeer verzekerd, dat, indien hij ophield tot God te bidden, het leven zijner ziel droeve schade zou lijden.

Daarom, wat zal Daniël doen? Zijn opperkamer sluiten? Zal hij te rade gaan met vlees en bloed? Zal hij zich overgeven aan de redeneringen van het vleselijk verstand, dat hij toch wel kon voortgaan te bidden in zijn hart, al boog hij zijn knieën niet en al maakte hij geen gebruik van zijn opperkamer? Wie zou het dan kunnen merken, dat hij bad? Dan waren alle aanslagen der vijanden verijdeld. Hij liet dan immers niets anders na dan de uitwendige vorm. Die uitwendige vorm is toch niet van zo grote betekenis?

Ja, duizend malen wordt op deze wijze geredeneerd. Het komt toch maar op het wezen der zaak aan, zegt men. Het komt zo nauw niet met de vorm.

Maar zo zoekt menigeen zich in zijn eigen dwaze overleggingen te koesteren; zichzelf te dekken voor anderen, maar geeft zichzelf geen rekenschap, of de weg, die men betreedt, in overeenstemming is met de eer des Heeren. Maar hoe was het met Daniël?

Waar hij verstond, dat dit schrift getekend was, waar hij wist, dat men het op zijn ondergang had toegelegd, ging hij nochtans voort zijn opperkamer te betreden en drie tijden 's daags zijn knieën te buigen, te bidden en belijdenis te doen voor zijn God, ganselijk gelijk hij voor deze gedaan had. Daniël vlucht niet; trekt zich niet terug; zoekt ook niet des konings aangezicht. Hij is zich niet bewust enige misdaad tegen de koning bedreven, noch enige wet overtreden te hebben. Alleen deze wet kan hij niet gehoorzamen. Aan dit bevel niet voldoen. Het raakt de eer des Heeren en deze is hem dierbaarder dan zijn eigen leven. Daniël vermocht niet anders. Zou hij zijn opperkamer sluiten, dat ware een verloochening van de Heere, een versmiden van de Rotssteen zijns heils, een eren van het schepsel boven de Schepper.

O, hoe leeft het in zijn hart, dat men Gode meer gehoorzamen moet dan de mensen. Daarom dan maar liever de kuil der leeuwen in, dan zijn opperkamer te sluiten. Hoeveel genot had hij daar gemaakt. Hoe menigmaal zich daar in de Heere kwijtgeraakt met al zijn noden. Hoe dikwijls daar de Heere ontmoet in zalige gunst. Hoe? Zal hij dan nu aflaten? Zal hij zich nu afkeren van Hem, Die het leven zijner ziel is?

Nee! Dit kan niet! Dan wil hij liever der mensen, ja ook des konings gunst derven, dan

de gunst zijns Gods en de vrede zijns harten te moeten missen. Dan begeeft hij liever zijn eigen leven te verliezen en door het roofgedierte vermorzeld te worden, hoewel zijn vlees en zijn hart ook mochten bezwijken, dan dat hij van de wet zijns Gods zou aflaten. De gemeenschap met God te zoeken en te smaken was hem boven alles dierbaar. Daaraan was verbonden zijn hoop en zijn verwachting, dat de Heere de gevangenis Zijns volks zou wenden en de disselbomen huns juks verbreken mocht en Juda weer doen keren naar zijn land.

O, wat onuitsprekelijk voorrecht had Juda nog in Babel. Hoe zeer afgeweken van de dienst van de ware God Israëls, hoe zeer de toorn des Heeren tegen Zijn volk ontstoken was en Hij het overgegeven had in harde ballingschap, toch, in de toorn was de Heere nog des ontfermens gedachtig. Zij waren er nog. Zij waren nog niet vernield. Profeten als Daniël waren nog in hun midden; bidders aan de troon der genade, die niet ophielden tot God te roepen, dat Hij wederkeren mocht tot Zijn volk. Daniël, die er zijn leven voor veil had en niet ophield zijn opperkamer te betreden en belijdenis te doen voor zijn God, dat de Heere de breuk van de dochter Zijns volks, van de gemeente Israëls genezen mocht, en tot Zijn woning te Jeruzalem wederkeren mocht. Dit bewijst waar Daniël open vensters had tegen Jeruzalem aan. Dit was

2. De stad, die hij niet vergeten kon.

Open vensters tegen Jeruzalem aan. Jeruzalem, de stad des groten Konings. Hoe hadden Korachs kinderen daarvan gezongen, toen Jeruzalem nog niet was neergezonken in de diepte der versmading: De Heere is groot en zeer te prijzen in de stad onzes Gods, op de berg Zijner heiligheid. Schoon van gelegenheid, een vreugde der ganse aarde is de berg Sion, aan de zijde van het Noorden, de stad des groten Konings (Psalm 48: 2, 3). Zeer heerlijke dingen spraken zij van de stad Gods. Was niet God in haar paleizen? Was Hij er niet bekend voor een hoog vertrek? Was er niet het heiligdom des allerhoogsten Gods? Immers, daar was de berg Sion. Daar was vanouds de openbaring van Gods heerlijkheid. Om die oorzaak was het de zalige zang van de vrome Asaf: Uit Sion, de volkomenheid der schoonheid, verschijnt God blinkende (Psalm 50:2). Niet om iets uiterlijks, dat aan die plaatselijke berg Sion kleven zou, was zij de volkomenheid der schoonheid. Nee, maar omdat de God Israëls daar de plaats Zijner rust had verkoren en gezegd had: *Hier zal Ik wonen tot in eeuwigheid*. Daar openbaarde de Heere Zich als een God van verzoening en zaligheid. Daar woonde Hij tussen de beide cherubs boven het verzoendeksel. Daar, bij de van bloed druppende altaren, blonk die vrije zondaarsliefde Gods, hoe Hij, de Heilige en Rechtvaardige, Die de zonden noodzakelijk straffen moet, om het enige volmaakte Offer, dat komen zou, de God eens zondaars kon zijn, en Zijn vrije gunst doen smaken aan een volk, dat elk gunstbewijs zich heeft onwaardig gemaakt. Daar waren de priesters des Heeren, die stonden tussen het voorhuis en het altaar, om met de wierook hunner gebeden tot God te naderen en te zeggen: *Spaar Uw volk, O, Heere, en geef Uw erfenis niet over tot een smaad* (Joël 2: 17).

Niet te verwonderen dan, dat Daniël open vensters had tegen Jeruzalem. Immers, Daniëls leven lag niet aan het hof van Darius; niet in Babel. Nee, de grootheid en de heerlijkheid van Babel bekoorden hem niet. Naar Jeruzalem trok zijn hart heen. Naar Sion, de berg van Gods heiligheid. Daar lag Daniëls leven. O, hoe leefde het in zijn hart: *Indien ik u vergete, O, Jeruzalem, zo vergete mijn rechterhand zichzelf* (Psalm 137: 5). Naar Jeruzalem hijgde zijn ziel, naar de dienst zijns Gods, door de Heere Zelf ingesteld.

Ach, hoe droevig was het met Jeruzalem gesteld. Haar muur was gescheurd; de tempel

neergeworpen; de heerlijkheid des Heeren scheen geheel van Zijn erfdeel geweken. Hij had Zijn altaar verstoten; Zijn heiligdom te niet gedaan, alle gewenste dingen waren in des vijands land weggevoerd. De zonden en de afkeringen van Juda hadden zulk een droeve scheiding veroorzaakt. Het had het erger gemaakt dan Israël. Daarom was de Heere geworden als een vijand en was tegen Jacob ontstoken als een vlamvend vuur, dat rondom verteert. O, de Heere ijvert voor Zijne rechten. Lang moge Hij Zich inhouden en Zijn toorn uitstellen. Maar Hij zal niet altijd zwijgen. Maar hoe bang zal het dan zijn als Hij Zijn boog gespannen en Zich met Zijn rechterhand gesteld heeft als een tegenpartijder om Zijne grimmigheid in de tent der dochter Sions uit te storten als een vuur. O, hoezeer moest dit het trouweloze Juda ervaren. Hoe smartte dit Daniël aan het hart. Maar toch, naar Jeruzalem trok Daniëls ziel heen. Hoe leefde het in zijn binnenste:

Herdenk de trouw, aan ons voorheen betoond;
Denk aan Uw volk, door U vanouds verkregen; enz.
Psalm 74: 2.

O, wat hij voor zichzelf begeerde, begeerde hij voor gans Juda. Behalve de eer des Heeren, had Daniël ook zijn volk zo onuitsprekelijk lief, dat de Heere de disselbomen hun juks mocht verbreken en van uit Sion doen uitgaan die ontferming Zijner vrije liefde en genade, waardoor het diep schuldige volk straks na een zeventig-jarige verdrukking en ballingschap uit Babel naar Jeruzalem wederkeren mocht. Daarom open vensters naar Jeruzalem.

Acht die open vensters niet als iets vreemds. Zij openbaren ons het geheim van Daniëls leven. Niets was hem dierbaarder, dan dat hij een geopende toegang mocht hebben tot de troon der genade, om met vrijmoedigheid al zijn en zijns volk noden de Heere voor te leggen en over te dragen. Dat hij een geopende toegang mocht hebben, om al zijne begeerten met bidden en smeken bekend te maken bij God. Dat hij de bewijzen mocht ontvangen, dat de vensteren open zijn en hij zijn nood en ellende bij de Heere kwijt kon.

O wat is het, dat de ziel van des Heeren bedrukte volk opricht? Dat Sion staande houdt in en onder kommervolle omstandigheden? Is het niet dit, dat de vensteren open zijn? Dat de Heere zich ontdekt dat Hij met aangenaamheid en genegenheid luistert naar het geroep Zijns volks, naar de klaagstem van Zijne kinderen? Daaraan heeft de oprechte behoefte. Hij is maar niet tevreden met louter de plicht van het gebed vervuld te hebben. Open vensters moet hij hebben. Behoeft heeft hij, dat de Heere opmerken zal de stem zijns geweens. Daardoor wordt het geloof verlevendigd en de hoop gesterkt en het hart in liefelijke ruimte geleid. Dan wordt de ziel ondersteund onder alle druk. Dan keert het gebed niet in eigen boezem terug.

Hoe bang is het des Heeren volk als de Heere Zich met een wolk bedekt heeft, dat er geen gebed door kan. De Heere schijnt soms geen acht te willen slaan op het gebed Zijns volks. Schijnt zich in Zijne dierbare gunst en genegenheid te hebben teruggetrokken en zich in Zijne binnenste kamer te hebben begeven om niet te horen de stem van Zijn behoeftig volk. Dan schijnt Hij de woonplaats Zijner eer aan de versmading te willen prijsgeven. Dan beluisteren wij de klacht van de lijdzame Job: "ga ik voorwaarts, zo is Hij daar niet, of achterwaarts, zo verneem ik Hem niet. Als Hij ter linkerhand werkt zo aanschouw ik Hem niet; bedekt Hij zich ter rechterhand zo zie ik Hem niet." (Job 23: 8). Dan horen wij de droeve stem van Heman, de Ezrahiet: "Heere, waarom verstoot Gij mijn ziel en verbergt uw aanschijn voor mij." (Psalm 88: 15). En als David door benauwdheid wordt gedrukt en aan het vuur der vervolging

schijnt overgegeven te zijn, om daardoor te worden verteerd, hoort dan zijn geroep: "Heere, wees niet verre van mij. Ontwaak en word wakker tot mijn recht." (Psalm 35: 23).

En zullen wij dan nog wijzen op de bedrukte kerk ten tijde van de profeet Jesaja, toen het wankelmoedige Sion zich verlaten kende en vergeten van de Heere, hoort dan het bang geschrei van de erve des Heeren: "ontwaak, ontwaak, trek sterkte aan, gij arm des Heeren; ontwaakt als in de verleden dagen, als in de geslachten vanouds." (Jes. 51: 9). Dan schijnt de Heere zich in Zijn binnenste kamer te hebben teruggetrokken, de vensteren gesloten en Zijne liefelijke woning te Sion te hebben verlaten. Hoe bang is dit des Heeren volk. Hoort de Heere dan niet het geroep Zijns volks?

Gewis. Maar hij heeft wijze oogmerken, dat de vensteren des hemels voor Zijn Sion schijnen toegesloten te zijn.

Soms doet de Heere zulks, verbergt Zijn aangezicht voor Zijn volk, opdat Hij gelegenheid hebbe de wonderen van uitredding en verlossing aan Zijne gunstgenoten groot te maken en Zijne en hunne vijanden te beschamen.

Soms doet de Heere zulks met het heilig oogmerk om hen te beproeven, dat Zijn kinderen in een meer aanklevende gestalte der ziel zouden aanhouden en volharden in het gebed. Ziet dit in David. "Maar mij aangaande", zegt hij, "mijn gebed is tot U, O, Heere! er is een tijd des welbehagen, O, God! door de grootheid uwer goedertierenheid; verhoor mij door de getrouwheid uws heils" (Psalm 69: 14).

Maar de Heere doet zulks ook vanwege de zonden en de afkeringen Zijns volks. O, de zonden zijn het, waardoor wij de hemelen boven ons hebben gesloten en elke toegang tot God onze Maker hebben verijdeld. Wij hebben ons van Hem afgewend en Zijn toorn tegen ons doen ontwaken. En niets is in staat de vensteren des hemels te ontsluiten, tenzij Gods recht genoeg gedaan en de eer van Zijne geschonden wet hersteld is.

Geen schepsel vermocht dit. Maar wat geen schepsel vermocht, heeft Christus gedaan. Scheurde het voorhangsel des tempels van boven tot beneden toen Christus stierf aan het kruis, alzo heeft Hij door Zijn voldoende en verzoenend lijden en sterven de vensteren des hemels geopend en een vrije toegang verworven tot het heiligdom des hemels, het nieuwe Jeruzalem, tot de troon der genade.

Daarom door de geopende vensteren gaan de gebeden der heiligen op. Hoe gelukkig, die dit ervaren mogen, gelijk Daniël. Het gebed is de eerste vrucht van de waarachtige bekering en vernieuwing des mensen. Dan bidt Manasse in de kerker de Heere ernstig aan en vindt open vensters, want de Heere liet zich van hem verbidden. Onder schuld en zonden gebogen en het toevallen van 's Heeren heilig recht dringt dan het geroep van de moordenaar aan het kruis door de open vensters: "Heere, gedenk mijner, als Gij in Uw koninkrijk zult gekomen zijn" (Lucas 23: 1 , 2).

Open vensters door de verzoening van Christus. Dit keert telkens weer in het leven der gelovigen. Gedurig doen zij de bittere .ervaring op, dat het kwade hun bijligt. Ach, die afwijkingen en afkerigheden! Hoe menigmaal doen zij de ziel in rouw gaan en de vensteren des hemels als sluiten, dat er geen klacht door kan. "Ik zal heengaan", zegt de Heere van zijn afwijkend volk, "en keren weder tot mijn plaats, totdat zij zichzelf schuldig kennen en mijn aangezicht zoeken. Als hun bang zal zijn, zullen zij Mij vroeg zoeken" (Hoséa 5: 15). Hoe wil dan de Heere weer opnieuw bewijzen, dat de vensteren open zijn ter wille van het enige slachtoffer voor de schuld, Christus Jezus en Diens eeuwig geldende voorbede aan Zijn Rechterhand.

Open vensters naar Jeruzalem. Daarheen trok Daniëls hart. Hoezeer verlangt hij de bliken te mogen ontvangen, dat ook Gods hart heentrok naar Jeruzalem, de stad door Hem verkozen om aldaar te wonen. Hoezeer was het Daniëls uitzien, dat de God Israëls Zijn dienst aldaar herstellen mocht, weer oprichten wat door de afkeringen van Juda was neergeworpen. Dat Hij wederkeren mocht met dubbele ontfermingen om bij vernieuwing te wonen onder de lofzangen Israëls. Hij stortte zijn ziel uit voor de God zijns heils in de zang des dichters:

Gedenk niet meer aan 't kwaad dat wij bedreven; enz. Psalm 79: 4.

3. Dit was het werk, dat hij niet nalaten kon

Daniël bad, en deed belijdenis voor zijn God, ganselijk gelijk hij voor deze gedaan had. Dit is het kenmerkende van de oprechte van hart, daar te mogen komen, waar we hier Daniël aantreffen, in dat laag bukken voor de Heere, in dat komen met smekingen en geweën. Daniël bad en deed belijdenis voor zijn God.

O, hij deed het niet voor mensen. Zo was het ook met David: Mijn zonde maakte ik U bekend, zegt hij, en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet. Ik zeide: ik zal belijdenis van mijn overtredingen doen voor de Heere (Psalm 32: 5). Het is het tollenaarsgebed: *O, God, wees mij zondaar genadig.*

Geen verzoek deed Daniël aan de koning met versmading van de God zijns heils, gelijk de wet van Darius dit beval, dat in dertig dagen aan geen god of mens enig verzoek mocht worden gedaan, dan aan de koning. Geen belijdenis deed hij voor de vorst der Meden en Perzen of voor diens stadhouders, want dan was Daniël zich bewust, dat hij des konings wetten niet overtreden had. Honderdtwintig stadhouders hadden de proef daarvan genomen, maar niet gevonden om Daniël te beschuldigen. Dan kan hij zich met vrijmoedigheid tegenover zijn vijanden beroepen op zijn gerechtigheid en de reinheid zijner handen, dat geen misdaad door hem begaan was.

Maar als Daniël belijdenis doet voor zijn God, voor Hem, Die harten en nieren proeft en voor Wie alles naakt en geopend ligt, dan kent hij geen gerechtigheid noch reinheid in zichzelf. Dan kent hij zich met zijn volk diep schuldig. Dan weet hij, dat Jeruzalem, de stad des groten Konings, waarheen zijn vensteren geopend waren, een ijselijke en bevlekte, een verdrukkende stad geworden was. Dat Juda het juk des Heeren had afgeworpen en als een losbandige koe in de ruimte had geweid. Dat daarom Jeruzalem door de Heere in de diepte der versmading was neergeworpen.

O, als Daniël straks in de kuil der leeuwen is geworpen en Darius des morgens vroeg onderzoek doet of hij nog leeft en zijn God hem bewaard heeft, dan kan Daniël zeggen: Ik heb, O, koning, tegen u geen misdaad begaan (Daniël 6: 23). Maar tegenover de Heere kent hij zich arm, schuldig zondaar; dan is het:

'k Wil mijn misdaan, die U tergen,

Niet verbergen;

Ik bedek voor U die niet.

'k Ben vanwege al mijn zonden,

Die mij wonden,

Vol van kommer en verdriet. (Psalm 38: 18)

O, dan weet Daniël, die zeer gewenste man, maar één weg van ontkoming, namelijk om in het bloed en de gerechtigheid van de Hogepriester Jezus vergeving van ongerechtigheid en kwijschelding van zijn schuld te mogen ontvangen.

En wat hij dus voor zichzelf begeert, zoekt hij ook voor zijn volk Juda. Hij heeft zijn volk lief en begeert niet anders dan de ware welstand van Juda. Daarom ook is zijn klacht: Waterbeken vlieten af uit mijn ogen, omdat zij Uw wet niet onderhouden (Psalm 119: 136).

O, dat belijdenis doen voor zijn God, van zijn en zijner vaders ongerechtigheid. Daniëls hart en oog waren niet hoog. Hoeveel houdt dat belijdenis doen in. Het is dat kennen en nederig erkennen van eigen zonde en schuld; het diep en oprecht betreuren van dezelve. Het is dat wegzinken in eigen nietigheid en onwaardigheid onder de indruk van Gods hoogheid en majesteit. Dan is het met Ezra: *Mijn God, ik ben beschaamd en schaamrood, om mijn aangezicht tot U op te heffen, mijn God. Want onze ongerechtigheden zijn vermenigvuldigd tot boven ons hoofd en onze schuld is groot geworden tot aan de hemel* (Ezra 9: 6). Hierin kenmerkt zich de ware droefheid. Zij blijft niet staan bij de gevolgen, maar gaat over de zonde zelf. Het is dat druipen der ziel tot God, een komen tot Hem als één, die gans ontbloot is. Dan wordt afstand gedaan van alle eigengerechtigheid, van alle geschiktheid en verdienstelijkheid. Dan is het met de dichter (Psalm 25: 9):

*Sla op mijn ellenden d' ogen,
Zie mijn moeite, mijn verdriet;
Neem mijn zonden, uit meedogen,
Gunstig weg, gedenk die niet.*

Dan worden de vorige weldaden niet vergeten. Dan is Daniël gedachtig wat de Heere vanouds aan Zijn volk Israël gedaan had, hoe Hij in het midden Zijns volks gewoond had. En al waren zij nu door eigen schuld naar Babel weggevoerd, o, de Heere had met hen nog niet gedaan naar hun overtredingen. Zij waren er nog. Zij waren niet verteerd. Dit is dat welgevallen hebben in de straf onzer ongerechtigheid en nog stof overig om in de verdrukking te roemen in de weldaden.

Dit was het kenmerkende van Daniëls leven. Hierin kende hij zich gelukkig en veilig. Geen macht des vijands, noch leeuwenkuil vermocht hem daarvan af te houden. Hij bad en deed belijdenis voor zijn God, ganselijk gelijk hij vóór deze gedaan had. Leest zijn gebed in het negende hoofdstuk.

Maar ziet dan ten laatste op de uitkomst. Hoe vervult dan de Heere Zijn Woord: *Die mij eren, zal Ik eren, maar die Mij versmaden, zullen licht geacht worden* (1 Sam. 2: 30). Daniël moet geworpen in de kuil der leeuwen. Zijn vijanden rusten niet. Hoe de koning nog tracht hem te redden, het is tevergeefs. Mogelijk heeft Darius nu doorzien de vijandschap en boze aanslag van Daniëls vijanden. Althans hij zegt tot Daniël, als deze wordt weggevoerd: *Uw God, Die gij gedurig eert, Die verlosse u.*

En zeker, God heeft verlost. Eer Daniël in de kuil geworpen was, was de God zijns heils daarin afgedaald en had Zijn rechterhand op de muil der leeuwen gelegd. En nu is geen roofgedierte in staat door de rechterhand des Heeren heen te breken, zo min ook het vuur des ovens steaks in staat is door diezelfde rechterhand des Heeren heen te branden om Sadrach, Mesach en Abednego te verderven. *Mijn God heeft Zijn engel gezonden*, zegt Daniël tot de koning in de vroege morgenstond, *en Hij heeft de muil der leeuwen toegesloten.*

Daniël is verlost, maar nu de vijanden! Ach, God neemt Zijn engel weg, trekt Zijn rechterhand terug en nu is er geen redding mogelijk. De vijanden van Daniël worden verteerd.

Toepassing.

Hebben ook wij een plaats, die wij niet verlaten kunnen? Waarheen zien onze vensteren uit? Wordt zulk een belijden ook bij ons gevonden? O, als God ons trekt uit de wereld, uit de macht der duisternis en overzet in het Koninkrijk van de Zoon Zijner liefde, worden wij bidders. Dan wordt behoefte geboren aan een plaats, om in het verborgen tot God te roepen om genade. Wordt Paulus neergeveld op de weg naar Damascus, van toen af heet het: Ziet, hij bidt. Tot Nathanaël zegt de Heere Jezus: *Eer u Filippus riep, daar gij onder de vijgenboom waart, zag Ik u.* Christus wist wat daar geschied was.

Ach, hoevelen verkiezen de plaatsen der ijdelheid en zoeken de afgoden dezer wereld. Hoevelen, wier vensteren uitzien naar de eer en de grootheid dezer aarde, naar de wellustigheden van dit leven.

Ach, waar moet het heen met onze jongelingen en jongedochters? Hoevelen, die zichzelf een vrijbrief uitreiken om de korte tijd hunner jeugd naar eigen zin en wil te besteden en zeggen: *Laat ons eten en drinken en vrolijk zijn.*

Gedenkt toch, dat zulk een vrijbrief ons weldra gans onbevredigd aan onszelf overlaat. En wat nog meer zegt, de stem des Almachtigen wordt daartegen gehoord: *Weet, o, jongeling, dat God u om al deze dingen zal doen komen in het gericht.* De zonde heeft een bittere nasmaak. Zij heeft walging tot droesem, eeuwig zelfverwijt en verderf is haar gevolg. Ach, werd de zonde u eens de dood en mocht u nog horen naar des Heeren roepende stem. Breek uw zonde af door gerechtigheid. Wat baat alle eer en rijkdom dezer wereld? Eén ding ontbreekt u, zegt Jezus tot de rijke jongeling.

Daarom, één ding is nodig, heet het tot Martha. Eén ding weet ik, zegt de blindgeborene. *Eén ding heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken,* zegt David. Overdenk dit. Mocht u eens hunkeren naar het geluk van Daniël. De vreze des Heeren was zijn schat. Zij is het beginsel van alle ware wijsheid, want zij onderwijst ons, dat wij de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzakende, matig en rechtvaardig leven zullen in deze tegenwoordige wereld.

Zij hield de zeventienjarige Jozef staande, dat hij door het lokaas der zonde niet bekoord werd. Zij maakte Daniël getrouw in geheel zijn dienst. Open vensteren hadden zij, niet naar de wereld, maar naar Jeruzalem, naar de dienst en de gemeenschap van de God huns heils. Zie dan op hun geluk. Hier reeds in dit leven. Zij hebben een toevlucht gehad onder al hun kommer en zijn gered uit al hun benauwdheden. Hoe blijkt ook hier, dat het niet genoeg is goede voornemens te koesteren, maar dat het aankomt op de ware oefening. Trouwens, die de Heere, gelijk Daniël, in waarheid vreest, is afkerig van bloot uitwendig belijden en weet, dat lippenwerk zonder meer Gode niet behagen kan.

Hoe gelukkig dan zij, die aan het leven van Daniël enige kennis hebben. Die aan de zonde en de wereld de scheidbrief hebben gegeven en niets liever begeren, dan door de vreze des Heeren te allen tijde te worden omtuind. Wier vensteren geopend zijn naar boven, naar het hemelse Jeruzalem, en hun leven niet meer hebben in het Babel dezer wereld. Zeker, moeite en verdriet, verdrukking en benauwdheid blijven u veelszins niet gespaard. Daniël, Jozef, ja al Gods kinderen hebben de vijandschap der wereld te verduren gehad. Maar zie ook op de hulp en verlossing, hun bereid. Daarom (Psalm 69: 13):

*Gij, die God zoekt in al uw zielsverdriet,
Houdt aan, grijpt moed, uw hart zal vrolijk leven;*

*Nooddruftigen, veracht Zijn goedheid niet,
Nooit zal Hij Zijn gevangenen begeven.*

God is getrouw. Wat Hij begonnen is, voleindigt Hij. Hij houdt met Zijn ontdekkend werk niet op. Hij bewaart in Zijn vreze. Het vaste fundament Gods staat, hebbende deze zegel: *De Heere kent degenen, die de Zijne zijn; en een iegelijk, die de Naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid* (2 Tim. 2: 19).

Laat Daniël u ten voorbeeld zijn. Hij was een bidder. Hij was een voorbidder. Sions breuk woog hem zwaar. Naar Jeruzalem zagen zijn vensters. Naar herstelling van wat door eigen schuld verbroken was. Hij wankelde niet, al kwam de vijand als een stroom. Hij bad en deed belijdenis voor zijn God, al wist hij dat de leeuwenkuil hem wachtte.

Zijn wij aan Daniël gelijk? Dat we ons onderzoeken. Weegt de wet van God ons zwaarder dan ons eigen behoud? Is de eer des Heeren ons dierbaarder dan de eer des mensen? Leeft het ook in ons hart, dat men Gode meer gehoorzamen moet dan de mensen? Dit toch werpt zijn vrucht af: een Gode verheerlijkende, de vijand beschamende en voor de oprechten van hart een troostrijke vrucht.

Dat de Heere Daniëls verwekken mocht, Zijn Geest uitstorten, de vensteren openen, gedachtig zijnde Zijn verbond en het Woord, dat uit Zijn lippen is gegaan: *Ik doe het niet om uwentwil, maar om Mijns groten Naams wil. Amen.*

2. DE VRIJMOEDIGE TOEGANG TOT DE TROON DER GENADE

Predicatie over Hebreeën 4: 16

Ds J. D. BARTH

Psalm 25: 3

Lezen Hebreeën 4

Psalm 84: 3, 4

Psalm 146:3

Psalm 85:3

Het is een zekere waarheid, dat allen, die uit de duisternis getrokken zijn tot Gods wonderbaar licht, een heilige lust en begeerte hebben ontvangen om in de gemeenschap des Heeren en in de genieting van Zijn heil te delen. Wat kan hoger worden gewaardeerd; wat meer op prijs gesteld? De zaligheid in Gods gemeenschap is Sion zoeter dan honig en honigzeem. Maar hoe kan die gemeenschap meer worden geoefend dan door het gebed? Dit verband heeft de Heer Zelf gelegd. Het gebed des oprechten is Zijn welgevallen. Hoe graag hoort de Heere de stem van Zijn kinderen, dat zij hun hart voor Hem uitstorten, Hem al hun noden vertellen. Wat houdt het leven der genade in de ziel meer groen en fris? Waaraan zijn groter beloften verbonden? Van hoeveel aanbelang is dit. Hoe is het gebed terecht genaamd: *het pit en merg van de redelijke godsdienst*. Het is de ademtocht der ziel. Het is de kracht des harten. Het is het proefhoudend middel om in het genot van 's Heeren gunst te delen. Hoe groot is het voorrecht, veel met Hem in onderhandeling te zijn en de zalige omgang met Hem te onderhouden.

Is het niet de diepe nederbuiging des Heeren, dat Hij van schuldigen wil gezocht en aangebeden worden? Is het niet Zijn onuitsprekelijke liefde en genade, dat Hij in een Hogepriester heeft voorzien, Die door Zijn eeuwig geldend offer en Zijn altijddurende voorbede in de hemel Zijn duurgekochte erfdeel zowel in hun persoon als ook in hun gebed veraangenaamt bij de Vader?

Dierbare weldaad. O, de Heere verstaat het hart, zelfs waar woorden ontbreken. Woont Hij bij de verbrijzelden en nederigen van geest, het is Zijn wil en welbehagen, dat ook zij met Hem gedurig gemeenschap oefenen als "Die nog nooit gezegd heeft tot het zaad van Jacob: zoek Mij tevergeefs", Jes. 45: 19. Vond de koningin Ester genade bij de koning Ahasveros, die zijn gouden scepter haar toereikte, de Heere is gezeten op een troon, waarvan niets dan genade afdrupt ten behoeve van een elk, die zich in der waarheid tot Hem wendt.

Wij wensen u bij het toegaan tot die troon der genade te bepalen.

Tekst Hebreeën 4: 16:

Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade, opdat wij barmhartigheid mogen verkrijgen en genade vinden, om geholpen te worden te bekwamer tijd.

Bij het aandachtig lezen van deze zo gewichtige brief aan de Hebreeën behoeven we niet lang te zoeken naar het doel en oogmerk, waartoe de apostel hem geschreven heeft. De gelovige Hebreeën waren aan vele verdrukkingen onderworpen en, waar zij aan de dienst der schaduwen nog min of meer verkleefd waren, in gevaar af te wijken van de leer des Evangelies. Vandaar, dat de apostel hen zoekt te versterken in het

geloof, het vermaant tot gehoorzaamheid aan Christus en aandringt om met volharding en lijdzaamheid daarin voort te gaan. Hij doet dit met apostolische wijsheid door inzonderheid voor te stellen de uitmuntende waardigheid van Christus. Hoe roemt hij Hem in de heerlijkheid van Zijn Persoon als hoger dan de engelen, zijnde Gods eigen Zoon en als Middelaar verhoogd aan 's Vaders rechterhand Die, vanwege het lijden des doods wel een weinig minder geworden was dan de engelen, maar daarna met heerlijkheid en eer is gekroond. Hoofdstuk 1 en 2.

Hoe prijst hij Hem als meerder dan Mozes, die als "dienaar" getrouw is geweest in geheel zijn huis; maar Christus, als "de Zoon over Zijn eigen huis." Hoofdstuk 3.

Hoe ernstig vermaant hij de Hebreëen, dat zij toch niet in hetzelfde voorbeeld van ongeloof zouden vallen, gelijk hun vaderen, die daarom in de rust niet hebben kunnen ingaan. (Tot aan vers 14 van het 4^e hoofdstuk).

Nu verheft hij de hoedanigheid van de hogepriesterlijke bediening van Christus. Nadat Hij alles volbracht had om de zonde Zijns volks te verzoenen, is Hij op aarde niet gebleven, maar in de hemelen doorgedaan, om niet in een aards heiligdom, maar in de hemel te verschijnen voor het aangezicht Gods ten behoeve van Zijn volk. Om daar als Priester te zitten op Zijn troon en deze Zijn bediening aldaar te volmaken. Die niet alleen is een grote, maar ook een genadige Hogepriester, Die medelijden heeft met de zwakheden Zijns volks, in alle dingen verzocht gelijk wij, maar zonder zonde. En hierop bouwt de apostel dat besluit, vervat in onze tekst.

We zetten er boven: "De vrijmoedige toegang tot de troon der genade." We letten:

1. Op de plaats, waartoe de gelovigen vermaand worden te komen;
2. Op de geloofswerkzaamheid, welke hier wordt omschreven;
3. Op de heilzame vrucht, die daarop wordt verkregen.

1. De plaats, waartoe de gelovigen vermaand worden te komen

Het zijn treffende woorden, door de apostel gebezigd. Hoe geven zij getuigenis van de grootheid der sterkte, der liefde en der trouw Gods voor Zijn volk. Hoe worden onze gedachten heengeleid naar boven, naar de troon Gods, vanwaar genade en barmhartigheid afdruppen in het hart van des Heeren kinderen. Heengeleid naar Gods troon, welke nimmer wankelen zal. Hoe onrustbarend ongeloof en bijgeloof ook toenemen, hoezeer de macht der duisternis zich daartegen kant, de troon der genade blijft onbewegelijk.

Wat is door de troon Gods te verstaan? Waarom wordt deze genaamd: troon der genade? Wat is het steunsel van deze troon? Niet zodra wordt gesproken van "een troon", of wij hebben enig besef, wat daardoor te verstaan is. Het is een verheven plaats, zinnebeeld van macht, waarom gesproken wordt van "machtige tronen", waar volken voor sidderen. Denk slechts aan Nebukadnézar. Hoe is hij gezeten op zijn troon, in het bewustzijn van Zijn macht, zich beroemende in ijdele hovaardij in het grote Babel, dat hij gebouwd had, hoewel straks zijn troon, en daarmee al zijn macht verging.

Het is een gestoelte van eer, waarvan afstraalt de majesteit en het gezag van hem, die daarop zit, om recht te doen of gunst te bewijzen. Zo is Ahasveros gezeten op zijn troon, die aan koningin Ester gunst bewees, waar hij de gouden scepter haar toereikte, als zij ongevraagd tot de koning kwam.

Het is een luisterrijke zetel, welke de heerlijkheid van een koning te kennen geeft. Hoe

wordt daardoor de heerlijke troon van Salomo geroemd, zijnde een grote elpenbenen troon, met louter goud overtoegen, hebbende zes trappen, met een voetbank van goud aan de troon vast en leuning en aan beide zijden tot de zitplaats toe. Twee leeuwen stonden bij de leuning en twaalf leeuwen stonden daar aan beide zijden op de zes trappen; desgelijks is in geen koninkrijk gemaakt geweest. Maar hoe heerlijk deze troon van Salomo ook was, hoezeer de grootheid van Salomo daardoor uitblonk, de troon Gods is oneindig heerlijker.

Immers wordt in de Heilige Schrift aan de Heere dikwijls een troon toegekend. Jesaja zag de Heere zitten "op een hoge en verheven troon." En de grijze Ethan zingt in Psalm 89: "Gerechtigheid en gericht zijn de vastigheid Uws troons."

Nu is echter duidelijk, dat hier aan geen stoffelijke troon moet worden gedacht, maar aan de heerlijkheid en de majesteit, de eer en het gezag van de Heere des hemels en der aarde. Hij is gezeten op een "troon der heerlijkheid." Deze is niets anders dan de wezenlijke majesteit van de hoge God, dat Hij zuiver is in heiligheid, geducht in majesteit en glinsterend in heerlijkheid.

De heerlijkheid van Salomo en zijn troon was een heerlijkheid, die verwelkte. Het was met zijn heerlijkheid gelijk het is met de heerlijkheid van alle kinderen der mensen. "Alle heerlijkheid des mensen is als een bloem van het gras. Het gras is verdord en zijn bloem is afgevallen." Maar de heerlijkheid des Heeren kan nooit verdonkeren of verwelken. Het is een onvergelykelijke en overstelpende heerlijkheid.

De Heere is gezeten op een "troon der rechtvaardigheid." Deze is niet anders dan dat Hij is vreselijk in gerechtigheid en onkreukbaar in Zijn waarheid, Die naar het richtsnoer van Zijn heilige wet en de zuiverheid van Zijn rechten oordelen zal.

Maar in onze tekst is sprake van een "*troon der genade*." En deze is niet anders dan dat Hij is de God aller genade, oneindig in goedertierenheid, onuitsprekelijk in ontferming, onuitdrukkelijk in welbehagen. Dat Hij is een God der liefde, Die Zijn liefde bewijst zonder naar verdiensten of waardigheid te vragen bij hem, aan wie ze bewezen wordt. Hoe worden wij hier opgeleid tot de zuivere Bron of Fontein, waaruit alle wezenlijke zegeningen opwellen en waar alle stromen des levenden waters hun Oorsprong hebben, namelijk de eeuwige en Drie-enige God, zijnde een God van genade en goedertierenheid, Die naar Zijn eeuwig voornemen wilde, dat Zijn genade zou openbaar worden. Die Zich als een God van genade wilde verheerlijken aan hen, die alleen door loutere genade konden worden verlost en behouden, namelijk: aan de zodanigen, die als gevallen zondaren, vanwege hun misdaden onder het vloekvonnis ener gebroken wet lagen en daarom niet anders te wachten hadden dan van God, van de troon van Zijn rechtvaardigheid, gevonnist te worden. O, was de Heere niet een God van genade, het ware eeuwig hopeloos. Geen zondaar zou 't gewis verderf ontvlîen. Maar nu: van een troon der genade roept de God aller genade Zijn grote Naam uit als: "barmhartig en genadig, lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid; Die de weldadigheid bewaart aan vele duizenden; Die de ongerechtigheid en de overtreding en de zonde vergeeft." Van een troon der genade bewijst God de heerlijkheid van Zijn ontferming en de grootheid van Zijn goedertierenheid, welke overvloedig is over velen.

Gezegende genadetron. Genade, wat is deze? Ze is niet anders dan zuivere gunst. Ze is de gezindheid Gods om wel te doen. "Ik zal bij u weldoen", was de belofte Gods aan Jacob. Hoe genade wordt geopenbaard, op welke wijze en aan wie zij wordt geschonken en welke vrucht zij ook aanbrengt, altijd wordt daarmee bedoeld in de Heilige Schrift: de vrije en reine gunst van God. Als zodanig kan en mag zij

vergeleken worden bij de zuivere rivier van levend water, klaar als kristal, voortvloeiende uit de troon Gods en des Lams. Ze wordt genaamd "goedgunstigheid." Zo zegt Mozes de stam van Jozef, zeggende: "Van de goedgunstigheid Desgenen, Die in de braambos woonde, kome de zegening op het hoofd van Jozef", Deut. 33: 16. Genade is de ongehouden goedertierenheid Gods, waardoor Hij ons niets schuldig is en nochtans alles goeds toebrengt. Het is die vrije gunst, die van eeuwigheid woont in het harte Gods, om goddeloze en doemschuldige zondaren uit hun ellende te verlossen en in Zijn gemeenschap te herstellen. Daarom is er geen dierbaarder goed dan genade. Zij is het aller-kostelijkste van alle goederen. Wie alles bezit, maar wie genade ontbreekt, bezit dan nog niets. Maar hij, die de genade ontvangen heeft, al bezwijkt ook zijn vlees en zijn hart, al is hij Lazarus gelijk, die voor de poort van de rijke man lag, die heeft nochtans in haar alles.

Zij is dierbaar in haar hoedanigheid, algenoegzaam om al onze behoeften vervullen, vertroostend en gezegend, rechtvaardigend en heiligend in haar vrucht en uitwerking. Zo is dan de troon der genade die plaats, waar louter genade geoefend en die daarom dan ook aldus genaamd wordt; waar niet anders heerst dan genade en liefde, barmhartigheid en vrede; waar menigerlei en overvloedige genade bewezen wordt om strafschuldigen van hun misdaden vrij te spreken en ellendigen te verlossen.

Van deze troon der genade wordt geen enkele eis vernomen; wordt geen enkele voorwaarde gesteld. Hier wordt het leven gegeven om niet en zondaren uit loutere gunst gerechtvaardigd van alles, waarvan zij niet kunnen gerechtvaardigd worden door de wet van Mozes. Van deze genadetroon roept God: "Grimmigheid is bij Mij niet; wie zou Mij als een doorn en distel in oorlog stellen, dat Ik tegen hem zou aanvallen en hem tegelijk verbranden? Of hij moest Mijn sterkte aangrijpen, hij zal vrede met Mij maken", Jes. 27: 4.

Maar hoe kan dit zijn? Hoe kan een heilig en rechtvaardig God, Die de roem van Zijn deugden en de eer van Zijn geschonden wet moet handhaven, bij wijze van spreken van de troon van Zijn rechtvaardigheid afstappen en op een troon van genade plaats nemen om aan schenders van Zijn eer en wet genade te bewijzen en hen in Zijn reine gemeenschap en liefde te doen delen?

Dit doet ons letten op het "steunsel" van de troon der genade, hoe deze vastgesteld is in de grondregelen van recht en billijkheid. O, hierin ontdekt zich het ware wezen, al de heerlijkheid en dierbaarheid van deze genadetroon, dat hij steunt op het bloed en de volmaakte offerande van de Heere Jezus Christus, op Diens lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid. Hoe onuitsprekelijk Gods welbehagen ook zij, hoe onnaspeurlijk Zijn liefde en genade, Hij kan ze niet bewijzen aan zondaren dan op een Hem betamelijke wijze.

Geen genade kan geschonken ten koste van het recht; geen schuldige kan van de schuld ontslagen, tenzij aan de gerechtigheid Gods volkomen betaald zij. Daartoe kwam de Zone Gods in de wereld, niet om de liefde Gods te verdienen.

Nee! De liefde en de genade Gods zond Hem om de verzoening teweeg te brengen door Zijn bloed, opdat de liefde en de genade geheel vrij en ongehinderd aan zondaren zouden kunnen worden geschonken. De genade en de liefde Gods bracht Christus, als Borg eens beteren verbonds, uit de hemel op deze aarde, en maakte Hem tot een Man van smarten en verzocht in krankheid; deed onzer aller ongerechtigheid op Hem aanlopen. Welk een lijden in Gethsémané, waar Zijn zweet werd gelijk grote druppelen bloeds. Welk een schande en versmaadheid aan het vloekhout des kruises; de Heere der heerlijkheid tot zonde en vloek gemaakt, Die Zijn bloed vergoot en Zijn

leven aflegde voor Zijn schapen. Maar ook nadat het alles volbracht was, opgewekt is uit de doden en opgevaren ten hemel, gezeten is ter rechterhand des Vaders, om Zich daar te vertonen in de kracht van Zijn eeuwig-geldende verdiensten. Zo is een lijdende en stervende, maar ook opgewekte en verheerlijkte Borg de openbaring van Goddelijke genade; van Gods eeuwige zondaarsliefde en vrije gunst.

In en door dit kanaal, door God Zelf in de Zoon van Zijn liefde gelegd, kan God Zijn zuivere gunst aan schuldige zondaren bewijzen. O, was er de Middelaar niet, ware Hij niet met Zijn hart Borg geworden om tot God te genaken, om met Zijn dood en bloedstorting oneindige rechtvaardigheid te bevredigen, had Hij het eeuwig geldend offer voor de schuld niet aangebracht, nooit zou een troon der genade ontdekt zijn geworden; nooit zouden zondaren, van het verderf verlost, in de gemeenschap des alleen zaligen Gods zijn hersteld.

Maar nu, nu verschijnt God van een troon der genade, besprengd met het bloed van Christus, voldaan en bevredigd, als een God van goedertierenheid en ontferming om aan doden het leven te geven, schuldigen vrij te spreken, gevangenen te verlossen en treurigen te troosten. "God heeft Hem voorgesteld tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, maar opdat ook genade zou heersen door rechtvaardigheid tot het eeuwige leven door Jezus Christus onze Heere."

Daarom drupt van deze genadetroon de vrije liefde Gods in het hart van zondaren, daalt alle licht en leven, vrede en blijdschap af, alle zegeningen des heils, verheft zich het licht van Gods vriendelijk aanschijn over onze ziel, om ons te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus, wordt de liefde en de genade Gods in Christus door de Heilige Geest uitgestort in onze harten.

O gezegende genadetroon. Geen groter geluk kan een nietig sterveling ten deel vallen, dan in die vrije gunst te delen, die afdrupt van deze genadetroon. Met die gunst worden alle dingen ons geschonken, wordt alles ons ten zegen, is er troost in leven en in sterven. Een troost, die niet onzeker is, omdat ook de troon der genade niet onzeker is. Aardse tronen wankelen en vergaan. Het steunsel dier tronen deugt niet. Maar het is de zalige roem van de dichter: "Uw troon, O, God! is eeuwig en altoos." En uit die oorzaak is ook "de genadegift Gods het eeuwige leven."

Wat kan dan groter bemoediging geven aan arme zondaren, aan veroordeelden in zichzelf en door schuld verslagenen, om te naderen tot zulk een genadestoel, besprengd met het bloed van Christus, Die als die grote Hogepriester over het huis Gods, nadat Hij de reinigmaking onzer zonden had teweeggebracht, de hemelen is doorgestaan om daar Zijn arbeid in heerlijkheid te volmaken en vandaar een hogepriesterlijk medelijden oefent met al de zwakheden van Zijn schapen?

O, deze genadestoel is altijd en aan alle zijden toegankelijk; de gouden scepter van genade is altijd gereed om toegestoken te worden aan allen, die als veroordeelden in zichzelf verzoek doen aangaande hun leven. Daarom spreekt de apostel van een toegaan tot die troon der genade met vrijmoedigheid. Dit doet ons letten

2. Op de geloofswerkzaamheid, welke hier wordt omschreven.

Het is aanstonds onze opmerkzaamheid waardig, hoe de apostel zegt: "Laat ons dan toegaan." Hij sluit zichzelf mede in. Hoezeer een kind van God begenadigd moge zijn, het toegaan tot de troon der genade tot bevrediging van zijn noden en behoeften, komt hij, zo lang hij nog uitwoont van de Heere, nimmer te boven. Het is en blijft hier een diep, afhankelijk genadeleven. Hoe is de apostel zich dit bewust. Waartoe hij zijn medegelovigen opwekt, acht hij voor zichzelf evenzeer nuttig en noodzakelijk. Hij

spreekt van een toegaan met vrijmoedigheid. Wat ligt hieraan ten grondslag? Wat is dat toegaan? Wat behelst het: met vrijmoedigheid toegaan?

Het is een krachtig woord, dat de apostel gebruikt als hij spreekt van toegaan. Daardoor wordt uitgedrukt een plechtig naderen tot God, een ernstig en waar toetreden tot de Heere. In deze zelfde brief breidt de apostel het uit tot een "toegaan met een waarachtig hart." We mogen hier herinneren aan de hogepriester van het Oude Verbond, zoals deze op de grote verzoendag inging in het Heilige der heiligen en plechtig naderde tot God voor de ark des Verbonds met het voorbeeldige bloed der offerdieren. Of ook, gelijk Israël naderde tot de Heere met zijn offeranden om als een schuldig volk bij de Heere verzoening en zaligheid te zoeken. Dat was een ernstig en eerbiedig toegaan, om de Heere te heiligen, Hem de lof te geven van Zijn heiligheid. "In degenen, die tot Mij naderen, zal Ik geheilgd worden", had de Heere gezegd tot Mozes.

Dit voor ogen hebbende, zal het ons duidelijk zijn, wat aan dit toegaan ten grondslag ligt. Wat was het, dat de gelovige Israëliet met zijn zond- en schuldoffers deed naderen tot het heiligdom des Heeren? Was het niet kennis en gevoel van eigen zonde en schuld, maar daarbij ook een waar besef, dat er bij de Heere vergeving is? Dus enige ontdekking van een troon der genade, voorbeeldig opgericht in het heilige der heiligen, waar de Ark des Verbonds met het verzoendeksel was en de Heere zich liet vinden als een God van verzoening en zaligheid voor een schuldig volk. Zo veronderstelt dit toegaan kennis en gevoel van onze ellende. Van de zonde in haar veelheid en grootheid, van haar bron, als zijnde ons natuurlijk bederf, in haar aard als zijnde gruwelijk en godonterend, en in haar wezen, als zijnde volstrekt strafwaardig.

Dit is een kennis, welke gepaard gaat met het besef van eigen onbekwaamheid en machteloosheid om onszelf te kunnen verlossen. Zal de troon der genade door ons recht gewaardeerd worden, zal hij ons ware belangstelling inboezemen, dan is nodig, dat wij ontdekt worden aan onze verloren staat, dat de Heilige Geest ons geeft een krachtadige indruk van onze verlorenheid en het grote gevaar, waarin wij verkeren. Verslagen en beschaamd, heeft de ontdekte zondaar voor het rechtvaardig oordeel, dat op hem ligt, en is met smart vervuld vanwege de droeve staat, waarin hij zich bevindt.

O, het is niet uit te drukken, hoe bang het hem is, wat hem doet uitroepen met de stokbewaarder te Filippi: "Wat moet ik doen opdat ik zalig worde?" O, de weg en het middel zijn voor hem verborgen. Hij kan de troon der genade niet uitvinden. Want gelijk de zondaar van nature niet weet van zijn ellende, door de Heilige Geest aan zichzelf moet worden bekend gemaakt, also heeft hij ook van node, dat de weg en het middel van verlossing en zaligheid hem geopenbaard worden.

Daarom, zo smartend de ontdekking van onszelf is, zo opbeurend is het als enige openbaring geschonken wordt van de volheid en rijkdom van de troon der genade en hoe deze openstaat voor de grootste der zondaren. Hoe God in de Zoon van Zijn liefde genade en barmhartigheid kan en wil bewijzen aan strafschuldigen. Die ontdekking geeft ruimte, verwekt verademing der ziel, doet afzien van en verlaten alles dat de ziel belemmert om in waarheid en oprechtheid met eerbied en diep ontzag de behoudenis buiten zichzelf in Christus Jezus te zoeken. Hoe ontdekt zich dan deze geloofswerkzaamheid. Dan wordt duidelijk, wat dit toegaan tot de troon der genade is. Het is geen lichamelijk toegaan. Lichamelijke oefening is tot weinig nut. O, hoe klaagt de Heere over Zijn volk Israël: "Dit volk genaakt Mij met de mond en eert Mij met de lippen, maar hun hart houdt zich verre van Mij."

Het is een daad des harten, die werkzaamheid van het ware geloof, waardoor de ziel

door de invloed van de Heilige Geest op een liefelijke wijze wederkeert tot God in Christus om toevlucht te nemen onder de schaduw van Zijn vleugelen. Dan is er een uitgaan uit onszelf en alles wat schadelijk of hinderlijk zou kunnen zijn. Een afzien van alle schepselen, om alleen te zien op God in Christus, en de hoop van onze toegang alleen te gronden op de verdiensten, het bloed en de offerande van de Hogepriester Christus Jezus.

O, wat onuitsprekelijke weldaad is het, om met al onze ledigheid, gebrek en armoede tot de troon der genade te naderen met eerbied en diep ontzag, met hoogachting en verlangen, met sterke en aanhoudende begeerte, om alles te ontvangen wat wij van node hebben, om met God in en door Christus Jezus verzoend, vrede en zaligheid te verkrijgen. Welk een neerleggen dan van zichzelf voor de troon der genade. Welk een op- en uitzien dan naar de Heere. Welk een nauwkeurig en aandachtig letten dan op de gangen Gods in Zijn heiligdom. Welk een ernst en vurigheid van geest om de Heere aan te lopen als een arme, die smekingen spreekt. Welk een pleiten dan op het bloed des kruises, op de dierbare borgtocht van de Heere Jezus. Waarlijk, dit is die gezegende geloofswerkzaamheid, waarin de eigen aard en natuur van het ware geloof zich ontdekt, dat het is een zielvernederend geloof, maar niet minder een Christus verhogend en een Gode eer gevend geloof. Welk een hartelijke goedkeuring en omhelzing alsdan van die enige en volmaakte verzoeningsweg in en door de Zaligmaker Jezus. Geen wonder, dat de apostel de gelovige Hebreeën daartoe opwekt: *Laat ons dan toegaan*, als wetende hoeveel genot en voordeel daaraan verbonden is.

Waardoor toch wordt het inwendige genadeleven, dat God in de ziel gewrocht heeft, meer onderhouden, gevoed en versterkt? Mag het niet vrij genaamd worden de spijs en drank van de nieuwe mens des harten? Hoevelen hebben daardoor kracht in zwakheid verkregen, sterkte ten dage der verzoeken, lijdzaamheid onder het kruis, ja blijdschap onder verdrukking.

O gezegend toegaan tot de troon der genade. Het is dat uitstorten der ziel voor God, het openleggen des harten voor Hem, dat ootmoedig bekend maken van alles wat drukt en dreigt, wat gevreesd of verlangd wordt.

Helaas, wat is het, dat de gelovige zo dikwijls van zijn vrede en blijdschap, van zijn troost en genot berooft? Wat doet het leven der genade ras kwijnen? Is het niet, dat het toegaan tot de troon der genade verflauwt? Hoezeer kan het gebedsleven, het gemeenschap zoeken met God in Christus verslappen, tot niet geringe schade van het leven der genade in de ziel. Dan is de droefheid over de zonde minder innig dan te voren. Het biddend waken tegen de zonde minder ernstig. De liefde tot God en Zijn volk verkoelt. De blijdschap des Heeren is dan niet onze sterkte. Het geringste kruis wordt ons dan een last en verdrukking en smaad, gelijk de Hebreeën daaraan onderworpen waren, wordt het ons dan te zwaar.

Hoezeer is de apostel daarvan doordrongen. Vandaar zijn ernstige vermaning om toe te gaan tot de troon der genade, om aan te houden in het gebed, en dat met vrijmoedigheid.

Hoe dikwijls spreekt de apostel daarvan. Reeds in het derde hoofdstuk had hij hen opgewekt om de vrijmoedigheid en de roem der hoop tot het einde toe vast te houden. En later zegt hij: "Werpt dan uw vrijmoedigheid niet weg, welke een grote vergelding des loons heeft", Hebreeën 10: 35.

Vrijmoedigheid, wat is ze? Gewis een liefelijke genade. Zij openbaart zich in een betamelijke vrijheid van spreken, om in kinderlijk vertrouwen onze noden en belangen

de Heere voor te dragen in de verwachting van een goede uitkomst. Vrijmoedigheid is geen vermetelheid. Vermetelheid ontspruit uit de valse grond van eigengerechtigheid en hoogmoed des harten, alsof men tot God gaan mag zonder enige vreze en in Zijn tegenwoordigheid verschijnen zonder enig gezicht op of enige behoefte aan het bloed van Christus. Maar ware vrijmoedigheid ontspringt enig en alleen uit het ware, levende geloof en gezicht in en op het bloed en de offerande van Christus en Zijn voorbede in de hemel aan 's Vaders rechterhand en uit het werk en het getuigenis van de Heilige Geest in het hart. Dat toch nooit iemand mene, dat hij enige grond van vrijmoedigheid bij of in zichzelf zou kunnen vinden.

De apostel wijst in het voorgaande de gelovige Hebreeën nadrukkelijk op de enige grond van toegang en herhaalt het later, zeggende: "Dewijl wij dan vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus, op een verse en levende weg, welke Hij ons ingewijd heeft door het voorhangsel, dat is door Zijn vlees, en dewijl wij hebben een grote Hogepriester over het huis Gods, zo laat ons toegaan met een waarachtig hart", Hebreeën 10: 19-22. Daarom gaat zij gepaard met kinderlijke vreze, in het besef van 's Heeren hoogheid en eigen geringheid. Dan zegt Abraham, als hij bidt om de behoudenis van Sodom en Gomorra: "Ik heb mij onderwonden te spreken tot de Heere, hoewel ik stof en as ben." En de apostel Paulus, die in zulk een nauwe gemeenschap met God leefde? Welk een vrijmoedig en tegelijk ootmoedig toegaan tot de troon der genade, als hij zegt: "Ik buig mijn knieën tot de God en Vader onzes Heeren Jezus Christus."

Ach, hoe dikwijls ontbreekt de gepaste vrijmoedigheid bij de treurenden Sions. Hetzij door een slaafse gemoedsgestalte bekneeld, of door wettisch mistrouwen, dat het hart toesluit, de geest benauwt en wegrooft die vrijheid, om met de Heere te onderhandelen op grond van het bloed en de voorbede van Hem, Die als Hogepriester leeft aan de rechterhand des Vaders, Die in alles medelijden hebben kan met de zwakheden Zijns volks, Die weende aan Lazarus' graf om Zijn rouwdragend volk te troosten, Wie hongerde, om Zijn hongerig volk te voeden, Die in alles is verzocht geweest, uitgenomen de zonde, om al de zijn in alles tot een toevlucht te zijn.

O, als de ziel daar komen mag, als Hij Zich ontdekt als die grote Hogepriester over het huis Gods, dan schept zij adem; dan wordt ze vervuld met goedgunstige gedachten van de Heere, dan wordt verstaan, dat de gestalten der ziel geen grond van vrijmoedige toenadering zijn, maar alleen Hij, Die met Zijn hart is Borg geworden en het alles volbracht heeft. Dan is het zo waar, wat de dichter zingt: Psalm 146: 3:

Zalig hij, die in dit leven
Jacobs God ter hulpe heeft, enz.

3. Dit leidt er toe te overdenken: de heilzame vrucht, die daarop wordt verkregen.

Immers, van een troon der genade kunnen niet anders afdruppen dan gezegende weldaden in het hart dergenen, die met smekingen worden gevoerd. De apostel bepaalt ze tot: het verkrijgen van barmhartigheid, het vinden van genade, het geholpen worden te bekwamer tijd.

Barmhartigheid verkrijgen. Barmhartigheid doet ons denken aan mededogen hebben met ellendigen. Het is in God die toegenegen wil, om aan ellendigen in Christus Jezus wel te doen. Hoe wordt de grootheid daarvan uitgedrukt door Zacharias, de priester van Abia's dagorde, als zijn mond weer geopend werd, nadat hij negen maanden met stomheid was geslagen. Hoort zijn treffelijke zang: "Door de innerlijke bewegingen der barmhartigheid onzes Gods, met welke ons bezocht heeft de Opgang uit de

hoogte." En de kerke Gods zingt er van in Psalm 25: 3:

Denk aan 't Vaderlijk meêdogen,
Heer', waarop ik biddend pleit,
Milde handen, vriend'lijk ogen
Zijn bij u van eeuwigheid.

Barmhartigheid te verkrijgen, dat is dan ook niet anders dan een voorwerp van de barmhartigheid Gods te zijn en alle zegeningen deelachtig gemaakt te worden, die uit die barmhartigheid voortvloeien. Dat omvat de genadige vergeving der zonden om het bloed van Christus wil. Maar daar benevens alle Goddelijke onderstanden in wegen van druk en moeite, de verlossing uit bange noden, vertroosting onder droefenis, raad en besturing onder moeilijke wegen, ondersteuning onder verdrukking.

De Hebreëen hadden dit nodig. Zij hadden hun strijd. Zij waren aan smaad en verachting, aan geweld en onderdrukking onderworpen. Maar de apostel zoekt hen te troosten. Wie hen veracht, God wou hen niet verachten. Hij gedacht aan hun lijden en verdrukking. Barmhartigheid was hun bereid.

O, een moeder moge haar zuigeling vergeten, God zal Zijn verdrukten en hulpbehoevenden niet vergeten. Uit de hoogte Zijns heiligdoms zal Hij nederwaarts zien, om het zuchten van Zijn verdrukten te horen en los te maken de kinderen des doods door de grootheid Zijns arms.

O, die barmhartigheid Gods! Zij is die goedertierenheid, welke in één der Psalmen zes-en-twintig malen wordt geroemd als zijnde tot in eeuwigheid. Die goedertierenheid, die daar afdrupt van de troon der genade, besprengd met het bloed van Christus. Daarom mogen 's Heeren kinderen hopen op dat ontfermend mededogen, al is het, dat zij zich gedurig vanwege hun zonden als onwaardigen kennen.

De apostel zoekt ook dat bezwaar weg te nemen, wijzende op een tweede weldaad, namelijk *genade te vinden*.

Een weldaad, niet minder rijk in vertroosting. Hoe menigmaal wordt in de Heilige Schrift gesproken van: "genade te vinden in iemands ogen", waardoor dan te kennen gegeven wordt, dat men aan iemand behaagt of aangenaam zij en deswege in iemands gunst deelt. Wat grote weldaad wordt hier dan uitgedrukt. Wat is dierbaarder voor 's Heeren kinderen, dan te ervaren, dat zij in Christus Jezus aangenaam zijn bij God en Zijn gunst deelachtig? Bijzonder wijst het op 's Heeren genadige bijstand, op Diens bewarende, vertroostende en heiligende invloed in wegen van kruis. Zo had de Heere aan Paulus zelf toegezegd: "Mijn genade is u genoeg, want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht."

Ook dit hadden de Hebreëen nodig. Genade was het, waardoor zij van eeuwigheid tot vaten der barmhartigheid waren verkoren. Genade was het, waardoor zij met een Goddelijke roeping tot 's Heeren gemeenschap waren geleid. Die genade hadden zij voortdurend nodig in en onder de vele beproevingen, die zij om Christus' wil te verdragen hadden. Wat vermag de ware gelovige zonder de genade Gods?

Geen ogenblik zou hij in de geestelijke strijd staande kunnen blijven. Onmisbaar is de genade, die voor Sion bereid is, die het ontvangt als een vrij geschenk der Goddelijke liefde.

Genade vinden 's Heeren kinderen als zij onder tegenheden zien en geloven mogen,

dat alle dingen niet bij geval, *maar van Zijn Vaderlijke hand ons toekomen*. Genade vinden zij, als onder moeiten en bezwaren alle angstige vrees en bange kommer wordt weggenomen en de ziel van 's Heeren volk bemoedigd mag zijn onder de verdrukking. Als zij zich veilig kennen door 's Heeren bewarende genade te midden van vele gevaren, onder verzoeken niet bezwijken, hun ziel mogen bezitten in lijdzaamheid. Daaraan verbindt de apostel: geholpen te worden te bekwamer tijd.

We worden hierdoor evenzeer herinnerd aan de vele wederwaardigheden, waaraan Sion is onderworpen en waaruit het zichzelf niet kan redden of verlossen; aan de vaak bange strijd en het lijden, waaraan Gods gunstgenoten onderhevig zijn. Hoe hadden dit de Hebreeën ervaren. Zij hadden veel strijd des lijdens te verdragen. Door smaadheden en verdrukkingen waren zij een schouwspel geworden. Zo was hun toestand. Zij waren verdrukt en werden kwalijk behandeld. Maar roepende tot de Heere uit de benauwdheid, die zij hadden, verlost Hij hen uit hun angsten. Op het geroep Zijns volks zal de Heere opstaan. Hij zal Zijn lijdend en tot Hem roepend volk niet begeven noch verlaten. De braambos brandde, maar werd niet verteerd. Alzo zal ook Gods erfenis door het vuur der verdrukking niet worden verteerd. O, het is Gods weg in Zijn heiligdom, Zijn kinderen door velerlei verdrukkingen te doen ingaan.

De kerke Gods vanouds roept uit: "Zij hebben mij dikwijls benauwd van mijn jeugd af." Het is het deel van Gods erve op aarde. Alzo wil het de eeuwige liefde, maar die dan ook de Toevlucht en Sterkte is Zijns volks. Hij is krachtig bevonden een Hulp in benauwdheden. En het is Zijn eigen trouwbelofte: "Roep Mij aan in de dag der benauwdheid, Ik zal u er uithelpen", Psalm 50: 15. Hij redt te bekwamer tijd. "Ik heb de Heere gezocht", zegt David, "en Hij heeft mij geantwoord en mij uit al mijn vreze gered", Psalm 34: 5.

Wanneer is het droevig gesteld met de kerke Gods? Is het niet dan, als zij, ten koste van Gods waarheid en de vrede des harten, de strijd des lijdens zoekt te ontgaan, eigen vleselijke rust en aanzien de overhand hebben boven de eer des Heeren? Ach, hoeveel schade brengt dit te weeg; van hoeveel ware troost berooft dit. Hoe moet dan de Heere het licht van Zijn vriendelijk aangezicht bedekken. Dan roept dit tot de hemel, dat God Zijn kerk werpe in de smeltkroes der ellende, om het schuim van het zilver weg te nemen.

Niet dat Gods erve het martelaarschap hebbe te zoeken. Maar ook evenmin hebbe het zich daaraan te onttrekken, als het de eer des Heeren en de eer van Zijn waarheid geldt. Dan hebbe Sion een koninklijke strijd te strijden, niet te buigen voor de goden van de tijd en niet te versagen als verdrukking of smaad haar deel is, wetende, dat God hulp besteld heeft bij een Held; ja God in Christus Zelf als de God der hulp Zich zal openbaren in Zijn Vaderlijke goedgunstigheid.

O, dierbaar heil. O, wonderbare hulp, die te rechter tijd afdrupt van de troon der genade. Te rechter tijd, dat is niet op onze tijd, maar op des Heeren tijd. Hij helpt als het het meest strekt tot Zijn eer en heerlijkheid, als Sion die hulp van node heeft en zonder die hulp zou vergaan. Hij sterkt Zijn erfenis als zij mat geworden is. Hij redt dan, als het meest strekt tot beschaming van de macht des vijands. Geholpen te bekwamer tijd, te rechter tijd. Zij komt nooit te vroeg, maar ook nimmer te laat; steeds op 's Heeren tijd, dat voor Zijn volk de beste tijd is. Te rechter tijd.

Als wij menen zouden het de rechte tijd te zijn dan blijkt, dat onze denkwijze gans verschillend is van die des Heeren. Zijn wegen zijn hoger dan onze wegen en Zijn gedachten hoger dan onze gedachten. Als alle menselijke wijsheid ten einde raad is en van alle eigen kracht geen verwachting meer zijn kan, dan is het dat God opstaat ter

hulpe Zijns volks, en de luister en mogendheid van Zijn grote Naam ter verlossing Zijns volks ontdekt. Dan gaat het als met de stammen Jacobs aan de Schelfzee. Gods weg is in de zee en Zijn pad door diepe wateren. Dan wordt die zang geboren, door Israël gezongen aan de overzijde der zee, voorgegaan door Miriam: "De Heere is mijn kracht en lied, en Hij is mij tot heil geweest." Zo zal de Heere de zijn niet begeven, noch verlaten, noch in dit leven, noch in de ure van sterven.

Het is de zalige roem der kerk: "Deze God is onze God, eeuwiglijk en altoos; Hij zal ons geleiden tot de dood toe", Psalm 48: 15.

Toepassing.

Hoe behoorde het door elk zondaar op hoge prijs gesteld te worden, dat er een troon der genade is. Dat doemschuldigen in Christus Jezus, de Middelaar en Hogepriester, met vrijmoedigheid tot God gaan mogen om genade en barmhartigheid te verkrijgen, volkomen ontslag en kwijtschelding van der zonden schuld te ontvangen.

Indien voor een ieder mens de toegang tot een aards vorst vrij open stond, om met zijn noden en belangen tot hem te naderen, hoe groot zou het getal der zodanigen zijn.

Maar hoe komt het dan, dat de troon der genade door zo weinigen recht gewaardeerd wordt en van de toegang tot die troon door zo weinigen gebruik gemaakt wordt? Vanwaar is het toch, dat die heerlijke genadetroon als niet geacht wordt, ja door velen veracht en versmaad? Is Hij, Die op die troon zit, niet een vriendelijk Ontfermer? Gaat Zijn nodigende stem niet uit: "Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde; want Ik ben God en niemand meer"? Jesaja 45: 22. Wordt van die troon der genade niet alles geschonken wat tot het leven en de gelukzaligheid van node is? Zijn de gaven, die vandaar geschonken worden, niet voldoende om de schreiende nood en ellende des zondaars op te heffen? Of is de lof en roem van de troon der genade groter dan de ervaring, die men er opdoet?

Immers nee. Geen nood zo groot, geen ellende zo smartend, en geen armoede zo bijtend, of daar is raad en hulp. Rijkdom en eer is bij Hem, duurzaam goed en gerechtigheid, om al de schatkamers des harten te vervullen. Spreuken 8: 18.

Ach, daar is geen ware behoefte aan zulk een genadetroon, omdat men zich niet kent als zondaar voor God en men zijn schuld niet gevoelt, geen besef heeft van zijn diepe ellendestaat. De zondaar wil daarvan niet weten. Hij meent rijk en verrijkt te zijn en geens dings gebrek te hebben. Hij versmaadt de genade en zegt: "Wijk van mij, want aan de kennis Uwer wegen heb ik geen lust", Job 21: 14.

Ach zondaar, u verderft uzelf, u doet uzelf kwaad. Dat uw ogen nog geopend mochten worden en u aan uzelf nog mocht worden bekend gemaakt. Hoe bang zal het u zijn, als u God ontmoeten zult, gezeten op de troon van Zijn rechtvaardigheid, vanwaar geen genade kan bewezen en geen pardon gegeven kan worden.

Hoe diep is het te beklagen, dat bij zovelen de dingen van dit leven het hart geheel vervullen. Er moge al enige klopping der consciëntie zijn, enige ernstige gedachte het binnenste aangrijpen, het blijkt, helaas, bij velen een morgenwolk te zijn, die haastig voorbijgaat.

Hoezeer steunen anderen op uitwendige voorrechten, evenals het vleselijk Israël. Men belijdt het wel met de mond, dat men zondaar is; het wordt in de beschouwing toegestemd en zelfs in het gebed vaak uitgesproken, maar even haastig stelt men zichzelf gerust met de beschouwing, dat men gedoopt is en met de veronderstelling, dat men een gelovige is, dat men maar tot Jezus hebbe te gaan en Hem aan te nemen,

zonder echter ooit tot ware kennis van zonde en schuld gebracht te zijn en zonder kennis van de wedergeboorte door de Heilige Geest.

De ware kennis der zonde leidt tot schaamte en verootmoediging, tot zelfveroordeeling en zelfverfoeiing. Daar wordt de behoefte geboren en de noodzakelijkheid gevoeld van genade en ontferming. Dan wordt er uit de diepte geroepen of er nog een middel is om de straf te ontgaan en weer tot genade te komen. O, als dan de weg en het middel ontdekt worden, als het de ziel wordt kenbaar gemaakt, dat er een troon der genade is, dat die grote Hogepriester over het huis Gods in het Evangelie geopenbaard wordt, als de ziel daar min of meer komen mag om met al de nood toevlucht te mogen nemen tot die troon der genade, dit doet haar dan adem scheppen en de hoop recht levendig worden, dat ze barmhartigheid verkrijgen mag en genade haar zal geschonken worden.

Ach, wat is het droevig, dat de uitwendige zijde van het christendom de opmerkzaamheid en de noodzakelijkheid van het ene nodige gans verdringt, dat ene nodige, dat in leven en in sterven, en voor tijd en eeuwigheid alleen houdbaar zal bevonden worden. Ach, ons leven snelt voort, ras is ons einde daar, en dan?

Ach, dat het woord van Christus dan niet op ons van toepassing zij: "En de kinderen des Koninkrijks zullen uitgeworpen worden in de buitenste duisternis; aldaar zal wening zijn en knersing der tanden." Vliedt de toekomstige toorn. Hoort nog en uw ziel zal leven. Na deze tijd is geen tijd meer.

Welk een ruimte echter voor verslagenen van hart en die voor Zijn Woord beven. Die bekommerd zijn vanwege hun zonden en gelijk de tollenaar in de tempel van verre staan, bekleed met schaamte en slaande op de borst. Die niet genoeg hebben aan de beschouwende kennis van een troon der genade, maar zo zeer gesteld zijn op de ervaring daarvan. Hoe moet uw ziel in verwondering wegzinken, dat de hoge God een troon der genade heeft opgericht, gefundeerd op het bloed en de offerande van Christus, waar niet anders dan genade uitgeroepen wordt voor schuldigen, waar barmhartigheid bewezen wordt aan ellendigen. O, ware er die troon der genade niet, het ware hopeloos. Maar nu is een troon der genade opengesteld aan alle zijden.

Menigmaal ontbreekt de gepaste vrijmoedigheid en maakt twijfelmoedigheid zich van de ziel meester. De grootheid der zonde en het smartend gevoel en besef van onze onwaardigheid en de grootheid en de majesteit Gods kunnen de ziel zo neerdrukken, de zaak kan haar zo groot voorkomen, dat zij niet durft toegaan, terwijl toch op de bodem des harten het hongeren en dorsten naar genade en barmhartigheid zich doet gevoelen. Maar ach, werpt uw vrijmoedigheid niet weg, welke een grote vergelding des loons heeft; zoekt een meer duidelijk inzicht te verkrijgen in de weg van toenadering; o, dat Hij u geopenbaard mocht worden, Die als die grote Hogepriester het alles volbracht heeft en in de hemel Zich vertegenwoordigt in de kracht van Zijn verdiensten en gedurige voorbidding. In Hem is alle heil; in Hem vindt u een toegang met vertrouwen tot de Vader, om al uw gebrek te vervullen.

O, dat al des Heeren kinderen de troon der genade meer aanlopen. Hoeveel oorzaak is er toe. De apostel vermaant er de Hebreëen toe. Zij hadden hun verdrukking en strijd. Ook u, gelovigen. Het is hier het land der rust niet. Als we letten op eigen hart, als we letten op wat ons omgeeft, op het bedroevende der tijden, het losbandige dezer eeuw, op de toenemende ongerechtigheid, op het wijken van des Heeren Geest van Zijn ordonnantiën, op zoveel gebrek dat aankleeft, op zoveel ontederheid in de wandel, op de droeve toestand van geheel ons land en volk, waarlijk, alles roept er ons toe.

Dat de Geest der genade en der gebeden bij vernieuwing mocht worden uitgestort. Zij, die de Heere zoeken, hebben geen gebrek aan enig goed (Psalm 34: 11). De Heere schept behagen in een biddend volk. In die weg zult u het goede des Heeren genieten, om dan in het eind in te gaan in de vreugde uws Heeren. Amen.

Martinus Heikoop, geb. 1980; Ger. Gem. Utrecht 1929; overl. 1944

3. Het begin van Koning Asa

Predicatie over 2 Kronieken 14: 11

Ds. M. HEIKOOP

Psalm 44: 2

Lezen 2 Kronieken 14

Psalm 76: 2

Psalm 118: 4 en 5

Psalm 99: 2

*Daar heeft de vijand boog en schild
En vuur'ge pijlen op verspild.*

Dat heeft de vijand gedaan op een volk, dat tot God de toevlucht genomen had; op een volk, dat God aan zijn zijde had verkregen. Als men God aan zijn zijde heeft, wat betekenen dan nog boog en schild? Hoe wij ook de boog spannen en het schild hanteren, als God er tegenover staat, betekenen zij niets. Op een andere plaats staat:

Wat kon de boog de beste schutter baten, Toen Efraïm Gods wegen had verlaten?

Of het nu is van Israëls zijde, of dat het is van de zijde van de vijand: boog en schild kunnen niet bevrijden. Als God voor een volk staat, al is de vijand dan veel en machtig, dan hebben zij daarop de wapenen verspild.

Wat moet de mens dan toch alles in het werk stellen om God aan zijn zijde te krijgen. Wat behoort dat toch het eerste te zijn waar de mens het oog op richt, daar het Woord van God ons aanwijst: "Zo God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn?" Niets kan bestaan tegenover God. Hoe menigmaal gebeurt het, dat wij zien of de boog en het schild wel goed zijn om op te vertrouwen, terwijl er toch staat aangetekend: "God brak het zwaard, bedwong de krijg." Of het zwaard al scherp is, of dat het er velen zijn, als God hen bedwingt, kunnen zij zich niet roeren of bewegen. Al het schepsel is in 'Gods hand, zij staan tegenover een almachtig God. Dat vrij het roofgebergte zwijg'.

Het roofgebergte ziet op de holen en spelonken, die ook gebruikt worden tot versterkingen, waar de Hebreëen of andere volken zich in verschuilen. Voor God is er geen verbergen. Als God er tegenover komt, is niets bestand. Dan getuigt de dichter:

*Uw roem, o groot en heerlijk Wezen,
Is tot veel hoger top gestegen.*

Het is God, Die zij aangrijpen. En dan zal God aan de vijand tonen Wie Hij is, en aan Israël doet Hij dat opdat zij niet zullen steunen op zwaard en spies. Die brengen de vijand niet in benauwdheid. De vijand moet niet afgekeerd worden in eigen kracht. God heeft gezegd: als gij op Mij steunt, zijn zij in Mijn hand.

Bij die trouw van God in Zijn verbondsbeloofte en weldaden vragen wij uw aandacht nader voor hetgeen u voorgelezen is uit 2 Kronieken 14: 11:

En Asa riep tot de Heere, zijn God, en zeide: Heere, het is niets bij U, te helpen hetzij de machtige, hetzij de krachteloze; help ons, o Heere, onze God! Want wij steunen op U, en in Uw Naam zijn wij gekomen tegen deze menigte; o Heere! Gif

zift onze God; laat de sterfelijke mens tegen U niets vermogen.

Wij schrijven boven deze tekst: ***Het begin van koning Asa***; en wij bezien:

1. *Asa's toevlucht*;
2. *Asa's vertrouwen*;
3. *Asa's pleitrede*.

Inleiding

Na de regering van Salomo werd het rijk gescheurd en werden er tien stammen aan Jerobeam en twee stammen aan Beha bram, namelijk Juda en Benjamin. Toen was er niet alleen strijd van buiten, maar ook van binnen. De één benauwde de ander. Zij hadden geen steun en sterkte aan elkaar.

Asa was de zoon van koning Abia en in zijn dagen was het land stil tien jaren. Asa deed wat goed en recht was in de ogen des Heeren, zijns Gods. Hij brak de altaren der vreemden en de hoogten weg en brak de opgerichte beelden en hieuw de bossen af. En hij zeide tot Juda, dat zij de Heere, de God hunner vaders, zoeken en dat zij de wet en het gebod doen zouden. Hij deed enerzijds weg wat anderen opgericht hadden, en anderzijds kwam hij naar voren om de wet des Heeren en het Woord Gods te handhaven.

Een treffelijk begin zien wij in koning Asa. Men zou zeggen: *een heldere reformatie*. Een beginsel, waarin God tonen wilde, dat Hij hen niet allen in de afgoderij deed ondergaan. De Heere verwekte een koning over hen, die deed wat goed en recht in de ogen des Heeren was. In het boek der Koningen staat aangetekend, dat hij zelfs de afgod van zijn moeder deed uitroeien en haar afzette, dat zij geen koningin ware. Hij ontzag geen vlees en bloed van zijn naastbestaanden. Hij ging door om te reformeren en God in Zijn dienst vast te klemmen. Dat is prijzenswaardig. De Heere heeft gezegd, dat die in Zijn wegen wandelt, Hem aan zijn zijde zal hebben.

Asa nam al de gruwelen weg en hij bouwde vaste steden, want het land was stil 10 jaren en er was geen oorlog in die jaren, dewijl de Heere hem rust gegeven had. Wat doet Asa dan? Hij zegt tot Juda: "Laat ons deze steden bouwen en laat ons muren daar omtrekken, en torens, deuren en grendelen, terwijl het land nog is voor ons aangezicht." God had hem stilte gegeven, maar Asa zat niet stil. Hij zei als het ware: dewijl het land stil is, laten wij ons wapenen en de stad aan alle zijden sterk maken. Was dat goed of verkeerd? De Heere had hem rust gegeven, zo zegt ons het Woord, en dan toch, terwijl het land stil was, het aan `alle zijden versterken; en zij hadden voorspoed. Volk en vorst gaven samen acht in een tijd van vrede om zich te wapenen, en er wordt gezegd, dat zij van alle zijden tegen de vijand versterkt werden. Dat was niet kwaad. God gaf zelfs Zijn zegen en God gaf in het land voorspoed. Al was het dat men rust had en dat de Heere van rondom rust gegeven had, nochtans werden de sterkten gebouwd. Dat was noodzakelijk.

Als men ziet op de ambten van de Zoon van God, dan is Hij Profeet om te leren, Priester om te dienen en Koning om te regeren. Wat doel Hij ij als Koning? Zijn volk wetten geven en hen beschermen tegenover al de vijanden. Aardse koningen geven ook wetten en inzettingen. Asa deed het om het Woord en de wet Gods te onderhouden en om sterkten te bouwen tegen de vijand, maar niet om daarop te steunen. De middelen mag men waarnemen, maar men moet die middelen in de hand Gods leggen, opdat zij gezegend mogen worden. Zo mag een mens zich naar alle kanten verdedigen, maar in de hand Gods.

Asa deed nog meer. Hij had een heir van driehonderdduizend uit Juda, rondas en spies dragende, en tweehonderd-en-tachtigduizend uit Benjamin, het schild dragende en de boog spannende; alle dezen waren kloeke helden. Zodat hij van alle zijden toegerust was om een aanval van de vijand af te wachten.

Dan leest men: "En Zerah, de Moor, kwam tegen hen uit met een heir van duizendmaal duizend, en driehonderd wagenen." Hij kwam af tegen hem met zulk een groot leger om tegen hem te strijden. Wat was het leger van Asa een klein gedeelte tegenover zulk een macht. Als Asa nu zou steunen op al zijn gebouwde sterkten, dan zou hij zekerlijk omkomen, want een machtige vijand stond er tegenover hem. De Moren stonden bekend als een geweldig volk in de krijg, niets ontziende. Zij stelden de slagorden.

Maar wat deed Asa? Zou hij alle vestingen klaarmaken en daarop steunen? Nee, Asa had het oog gericht op een hoger macht. "En Asa riep tot de Heere, zijn God, en zeide: *Heere, het is niets bij U om te helpen, hetzij de machtige, hetzij de krachteloze; help ons, o Heere!*" Wij hebben ten eerste stil te staan bij.

1. Asa's toevlucht

Hij neemt de toevlucht tot de Heere, de Jehovah, de allerhoogste God. Farao en zijn heir hadden geen krediet voor de Heere; zij zeiden: "Wie is de Heere, dat wij naar Zijn stem zouden horen?" Maar Asa kent God en hij kent Hem op zulk een wijze, dat hij zegt, dat het bij de Heere hetzelfde is te helpen de machtige of de krachteloze. Hij wil zeggen: de overwinning ligt niet in de veelheid van het volk; of de Heere Zich paart bij de machtige of bij de krachteloze, het is voor Hem hetzelfde. Want die machtige hebt Gij niet nodig om er achter te schuilen, en de krachteloze is voor U niet te gering, dat het U aan kracht zou ontbreken. God behoeft niet te zien op de veelheid van het volk, noch op het geringe aantal.

Asa zegt: "Heere, help Gij ons!" Hij heeft zijn toevlucht tot de Heere genomen en dan zegt de mond der waarheid: "Die tot de Heere de toevlucht nemen, zullen zijn als de berg Sions, die zal niet wankelen in eeuwigheid."

Wij hebben gezongen, *dat God een toevlucht is voor de Zijnen en hun sterkte als zij door droefheid kwijnen*. De Naam des Heeren is een sterke toren voor degenen, die er de toevlucht toe nemen. Zij zullen in een hoog vertrek gesteld worden. Asa is op de rechte weg. Hij is op de weg waarop hij hulp zal verkrijgen. God heeft beloofd dat Hij zulks doen zal. Degenen, die tot Hem de toevlucht nemen, zullen niet beschaamd uitkomen. Maar op zulk een wijze, dat zij zullen verstaan dat Hij die God is, Die alle macht bezit; dat Hij die God is, Die het doen kan en wil. Echter niet in een verkeerde, zondige weg. Als Israël Gods wegen heeft verlaten, baat het niet al nemen zij de toevlucht tot Hem.

Asa had de afgoden weggenomen. Asa had al datgene weggenomen, waarop God vergramd was. Asa had verordineerd, dat zij in de wegen des Heeren zouden gaan en Zijn Woord en geboden zouden doen en onderhouden. Als zij dan in Gods wegen wandelen, is de belofte Gods dat Hij uit zal helpen.

Het begin van Asa was goed, daar was niets verkeerd in. Hij deed wat goed en recht was; het zijn die wegen, welke openbaar komen in een weg van waarachtige bekering. Dat is de zonde haten en verlaten, en naar Gods Woord in Gods weg wandelen. Dan door die weg tot God de toevlucht te nemen; tot de God van de geboden, tot de God der waarheid. Niet alleen de geboden doen, dat wij daarop zouden steunen, maar een zoeken naar de God der geboden; niet alleen de waarheid, maar om door de waarheid tot God gebracht te worden. Dat is een zaak verder.

Er zijn mensen, die genoeg hebben aan de waarheid, gelijk de man Micha. Hij zeide: "Nu zal de Heere mij zegenen, omdat ik een "priester heb in mijn huis." Het was hem niet te doen om God te dienen, maar het ging slechts om uiterlijkheden. Zo ook Jehu. Hij heeft wel de oorlogen des Heeren geoorloofd, maar zijn hart was niet los van de afgoden en het boog niet voor de hoge God. Zo is er onderscheid tussen of wij de waarheid of de God der waarheid bedoelen. Zo gebeurt het hier: Asa heeft het oog op God. Een recht en goed beginsel, dat niet kan afgekeurd worden. Hij neemt zijn toevlucht tot de Heere en dat toevlucht nemen doet hij gelovig. "Help ons o Heere, onze God." Een bewijs, dat hij in het minst niet steunt op zijn vestingen en mannen, al heeft hij ze sterk gebouwd, wat zijn dure roeping was als koning. Hij steunt er niet op, ondanks dat hij beangst is voor een groot leger. Want hij zegt: "Het staat U gelijk, Heere, of wij veel of weinig hebben." Hij steunt op de Heere. Hij ziet wel een zo groot mogelijk leger te verkrijgen, maar het blijven toch schepselen; alles moet toch door God bestuurd worden.

*Welzalig hij, die al zijn kracht
En hulp alleen van U verwacht;
Die kiest de welgebaande wegen.*

Dat is niet af te keuren. Asa zegt: "Wij steunen op U." Het is onze tweede gedachte:

2. Asa's vertrouwen.

Iets wat wij vertrouwen, daar kunnen wij op steunen. Eerst moet het vertrouwen er zijn. Hij zegt het zelf: "Want wij steunen op U." Dat zegt hij tegen een alwetend God. "Gij ziet onze vestingen en ons krijgshet, maar daar steunen wij niet op. Wij steunen op U." Dat is dierbaar, dat hij God in Zijn alwetendheid aan kan roepen. Er zijn mensen, die veel verzamelen en er dan hun sterkte van maken, gelijk de rijke man dat van zijn rijkdom deed. Daarom zegt de Heere: "De rijke steune niet op zijn rijkdom, en de sterke niet op zijn sterkheid. Als hij steunt of roemt, dat hij dat doet omdat hij Mij kent, dat Ik de Heere ben." Alzo is het hier gesteld. "Die Mij kennen, - zegt de Heere - zullen op Mij vertrouwen", en die op de Heere vertrouwen, zijn nog nooit beschaamd uitgekomen.

Het ware geloof heeft vertrouwen in zich. En als men zijn vertrouwen op de Heere stellen mag, gaat het dan maar na of God dan ooit iemand tegengevallen is, of zo één wel eens teruggeslagen is. Weliswaar werd Jozua met zijn leger teruggeslagen voor Ai. Jozua steunde wel volkomen op de Heere, maar er was iets verkeerd; er was een ban in het leger. Want God geeft zeer nauw acht. De Heere zegt: "Waarom ligt gij neder? Ga eens onderzoeken en zie eens of het volk zich gehouden heeft aan hetgeen geboden is." Toen de zonde weggenomen was, kreeg hij zijn steun en zijn sterkte op de Heere terug.

In ons teksthoofdstuk heeft Asa sterkten gebouwd, bij heeft een leger verkregen, maar bij steunt op de Heere. Dan wil God de middelen zegenen en die middelen gebruiken tot een getuige, dat de Heere degenen, die op Hem steunen en op Hem vertrouwen, zekerlijk uit zal helpen. Hij zal hen niet beschaamd doen worden. Wat is het land goed met zulk een koning! Het land had vrede! Daarom zegt de Heere: "Wee het land, welks koning een kind is." Niet kinderlijk, maar een kind, dat geen steun, geen stuur en geen vertrouwen heeft. Die op de Heere vertrouwen, zulk een land zal zekerlijk gezegend worden.

Asa vertrouwt op de Heere. Dat is het begin van Asa, waar God op terugkomt. Er staat nog meer. "En in Uw Naam zijn wij gekomen tegen deze menigte, o Heere! Gij zijt onze God; laat de sterfelijke mens tegen U niets vermogen." Dat is

3. Asa's pleitrede.

Asa is zijn zaak kwijt. Die ligt overgegeven in God. Als iemand in Gods weg wandelt en doet hetgeen God bevolen heeft en hij mag zijn geloof niet alleen in de historie der waarheid hebben, maar hij mag zijn zaak door de historie der waarheid aan de God der waarheid kwijt raken, dan komt er een pleiten op hetgeen God in Zijn Woord beloofd heeft. Dan is God een jaloers God op Zijn eer. Daar klemmt de kerk zich aan vast. Zij steunt op hetgeen God beloofd heeft. Asa zegt: "In Uw Naam zijn wij gekomen tegen deze menigte. In Uw Naam hebben wij de toevlucht tot U genomen."

Op de Naam des Heeren was Mozes pleitende als hij zeide: "Wat zult Gij met Uw grote Naam doen?." Zo ook Ezra, Nehemia en Daniël. Als Gods kerk daar terecht komt, hetzij dat zij de schuld mogen eigenen, hetzij dat zij neergeslagen zijn en tot 'die Naam de toevlucht nemen, hetzij dat zij in het rechte leven wandelen, zij mogen het kwijt raken in Zijn Naam.

Hier pleit Asa: "Wij zijn opgetrokken in Uw Naam tegen deze grote menigte. Die Naam staat er mede in verband. En nu de Naam des Heeren er mede in verband staat, mag de kerk niet zorgeloos zijn. Al zijn wij een zaak in God kwijt geworden, dat wij het over hebben mogen geven, dan toch dat pleiten. Pleiten op hetgeen God beloofd heeft. Hij wil er om gebeden zijn, dat Hij het hun doe. God is een jaloers God op Zijn eer. God heeft graag dat wij blijven vragen en bidden. Dat een mens afhankelijk is: de Heere God en wij schepselen. Dat doet ons nooit in de zorgeloosheid komen. Dat blijft altijd een zaak van gebed en een pleiten op die Naam. De Naam des Heeren, die zo groot is. "Groot is Uw Naam, o Koning der heidenen", Die Naam is groot, waar gij het Woord van God ook openslaat.

Van die grote Naam spreekt Asa hier. "In Uw Naam, zijn wij gekomen tegen deze grote menigte." Die Naam heeft alles in zich. Dewijl hij dat op zijn ziel gebonden mag hebben, dat de eer van Gods Naam daarmee in verband staat, daarom staat er in onze tekst, dat hij pleitte: "O Heere, Gij zijt onze God, laat de sterfelijke mens tegen U niets vermogen." Hij zegt niet: "laat de sterfelijke mens tegen ons niets vermogen." Nee, hij is het zo totaal kwijt, dat hij het voor Gods rekening zet. Wat een sterkte voor Asa, een man, die zó zijn zaak in God kwijt is. Men zou denken: zulk één zal toch wel nooit meer wankelen. Iemand die in zijn begin zulk een weg openbaart, en die ondervindt dat God hem niet beschaamd doet uitkomen. Hij heeft als het ware gepleit op de eer van Gods Naam. Hij stond totaal aan Gods zijde. De Heere plaagde de Moren, zodat zij werden verslagen; zij moesten vlieden, zij werden bij duizenden verwoest. De Heere deed het alles ten beste keren, want hoe machtiger het leger der vijanden was en hoe meer zij meebrachten, hoe groter het roepen van Asa was. Toen kon het niet anders dan goed uitkomen. Hoe meer de vijand heeft en meebrengt, des te groter de verhoring. Dan komt het uit:

*Uw roem, o groot en heerlijk Wezen,
Is tot veel hoger top gerezen.*

Hoe nodig is het dat de mens meer heeft dan enkel sterkten, dat hij de toevlucht heeft tot de hoge God. Het is ons voorgelezen uit ons teksthooftstuk, dat zij zeer veel buit hebben verkregen. Zij hebben van alles verkregen. Landen en volken van rondom zouden tot getuigen zijn. Eertijds, toen zij de afgoden dienden, werden zij schrikkelijk geslagen en verwoest door de vijanden, maar nu aan de zijde Gods staande, liep alles uit tot welzijn van het volk. Ook hierin is de Heere een jaloers God op Zijn eer, niet alleen voor koning Asa, maar ook voor een mens, die aan zijn zijde alles mist, maar

die de Naam des Heeren mag kennen en op Hem steunen en op Hem vertrouwen. Die het voor Gods rekening mag leggen; dat Zijn Naam en eer er mede in verband staan.

God zal het ten goede doen uitkomen. God sloeg de Moren. Het Morenland werd niet geheel vernietigd. Want ten tijde van Jeremia lezen wij van die godvruchtige Moorman, die Jeremia uit de kuil haalde. Hier ging God de strijd aanbinden. Of het nu Israël is, of dat het de heidenen zijn, als zij aan Gods zijde staan, dan zal God er getuigenis aan geven. Dat is het begin van koning Asa. Hij ondervindt dat God een God is van ja en amen, die nooit beschaamt die op Hem vertrouwt. Hij redt uit; Hij zal het tonen tegenover de vijand. Zo ondervindt een ziel de sterkte van de Naam des Heeren. Hij is krachtig bevonden een hulp ten tijde der benauwdheid. Al heeft het volk het verzondigd in hun eertijds, God zegt: als zij wederkeren, zal Ik tot Mijn plaats keren en Ik zal tonen dat Ik hun God ben, Die hen redt en uithelpt, opdat Mijn lof en eer verhoogd worden. De dichter kon en mocht hiervan zingen, gelijk wij nu ook zingen uit Psalm 118: 4 en 5:

*De Heer' is aan de spits getreden
Dergenen, die mij hulpe biên;
Ik zal, gered uit zwarigheden,
Mijn lust aan al mijn haat'ren zien.
't Is beter, als w' om redding wensen,
Te vluchten tot des Heeren macht,
Dan dat men ooit vertrouw' op mensen,
Of zelfs van prinsen hulp verwacht'!*

*Toen ik de heid'nen aan zag rukken,
Heb ik in 's Heeren kracht gestreên;
Ik hieuw z' in 's Heeren Naam aan stukken,
Vertrouwend op die Naam alleen.
Ik kon noch voor- noch rugwaarts keren,
Omringd, ja gans omringd ter dood;
Ik sloeg hen in de Naam des Heeren,
Die mij goedgunstig bijstand bood.*

Toepassing.

Wat was dat begin van Asa recht. Dat was een weg, die God in Zijn Woord aanwijst. Een bewijs, dat het alleszins prijzenswaardig is. Hij kreeg God aan zijn zijde. Het is goed het kwaad af te breken en de sterkten te bouwen. Al is het dan dat wij niet bij onze nek gegrepen worden in een tijd, dat wij rust hebben, nochtans is de vijand niet te vertrouwen. Wij moeten sterkten tegen hen bouwen, maar niet op onze sterkten steunen. Al is het dat wij alles waarnemen, toch moeten wij op de God van het Woord steunen. Die op de uiterlijke ark steunden, al juichten zij met een groot gejuich, werden geslagen met een grote slag, al juichten zij dat de aarde dreunde. De uitwendige weg zal ons nooit kunnen redden. Dat kan alleen de God der waarheid. Asa erkent, dat de steun, de kracht, de macht en de sterkte in God zijn. Het is hem er wel bij gegaan. Hij heeft niet tevergeefs op God vertrouwd. God wilde hem hulp verlenen. Maar:

*Aan die vertrouwen op hun benen
Wil Hij geen gunst of hulp verlenen.*

God heeft hem kracht gegeven en heeft de Moren ten onder gebracht, zodat zij de roof hebben weggehaald. Asa was zijn zaak volkomen in God kwijt, want hij zeide: "Laat de sterfelijke mens tegen U niet vermogen." Het was alsof hij zeide: "Wij staan aan Uw zijde." Kostelijk was het begin van Asa. Dat was van alle zijden prijzenswaardig.

Maar ook staat ons van diezelfde Asa een ontzaglijke waarschuwing opgetekend. Leest de hoofdstukken 15 en 16 maar eens na. Daar komt de vijand tegen hem op en wat gaat Asa doen? Asa wordt bang voor de vijand en gaat het leger der Syriërs huren. Hij neemt de vaten en geld en gaat soldaten huren om te strijden tegen de vijand. De Heere zendt de profeet tot hem en zegt: "Asa, Asa, wat gaat u nu toch doen! Denk eens om Mij, hoe Ik u geholpen heb toen gij de toevlucht tot Mij naam. Toen een leger kwam van duizend maal duizend. Hoe heb Ik u geholpen."

Asa wordt vergramd op de profeet en zet hem in de gevangenis, omdat hij in een rechte weg waarschuwde. Dat deed Asa. Men zou het haast niet kunnen verstaan, dat het kan. Hoe jammer- en treurvol week Asa af. Met geld huurde hij alles wat hij grijpen kon en, gewaarschuwd zijnde, ontzag hij de knecht en profeet des Heeren toch niet. In zijn ouderdom sloeg God hem, dat hij krank werd aan beide voeten. Hij zocht de medicijnmeesters meer dan God. "En Asa stierf en zij brandden over hem een grote branding."

Asa's begin; maar ziet eens Asa's einde. Die volharden zal tot het einde, die zal zalig worden. Nu zegt een mens zo lichtelijk: Als ik maar weet of het begin goed is! Mensen, wees gewaarschuwd, dat gij niet te veel op uw begin zit te steunen, want dat zal slecht uitkomen. Ziet eens naar Hagar; het was toch best met haar begonnen. God wees haar een fontein om uit te drinken, maar zij bleef Hagar. Met het begin kunt gij niet sterven. O, neemt daarom een toevlucht tot de hoge God in een rechte weg. "Die volharden zal tot het einde, die zal zalig worden."

Daarom hebben wij hierboven gezet: "Het begin van koning Asa." Hij was kostelijk in zijn toevluchtnemen, in zijn vertrouwen en in zijn einde. Maar hoe jammervol staat zijn einde aangetekend. Ook hoe zou het zijn, dat Asa genade had en niet buiten het verbond der genade lag. Maar de verborgen dingen zijn voor de Heere, onze God, en de geopenbaarde zijn voor ons en onze kinderen. Laten wij op het geopenbaarde zien, opdat wij toch niet steunen op het begin. Het begin moet recht zijn, dat is zeker! Maar niet om er ons aan vast te klemmen. Er moet een voortzetting zijn. Een begin, een midden en een einde. Het zal al samen onmisbaar zijn.

Daarom medereizigers, hier staat een weg aangetekend, waarin uitkomt een begin dat goed is: niet steunen op de sterkten, maar op de levende God. "Die op de Heere vertrouwen, zullen zijn als de berg Sions." Dat zal goed uitkomen. Die het ooit ondervonden hebt, wees gewaarschuwd uit Asa's weg, opdat gij toch geen andere weg zult gaan, maar tot de levende God, om daar gedurig te schuilen. Die er iets van kent, mocht komen tot een nader kennen. Hoe kostelijk was Salomo: er was geen wijzer man dan hij, maar hij boog zich voor de afgoden. Maar van hem staat opgetekend zijn berouw, zijn smart en leeddragen. Daarom, *wie staat, zie toe dat hij niet valle*. De apostel zegt: "Acht het voor grote vreugde, mijn broeders, wanneer gij in velerlei verzoekingen valt; wetende, dat de beproeving uws geloofs lijdzaamheid werkt." Lijdzaamheid in volmaaktheid, om staande te blijven voor de hoge God. Bidt God om kracht, want al hebt gij de kostelijkste daden van God ondervonden, gij kunt geen ogenblik op uzelf staan.

Men zou toch zeggen: Asa zal wel rotsvast gestaan hebben! Maar Paulus zegt: "Door de genade Gods ben ik die ik ben." En de kerk zegt: "Niet ons, o Heere, niet ons, maar Uw Naam zij de eer." Daarom, die er iets van kent, dat gij kort bij Hem moogt schuilen, dat gij wandelen moogt in Zijn wegen, en dat het uit moge komen dat de Heere uw toevlucht is, één- en andermaal. David zegt: "Gij hebt mij dikwijls bevrijd." Daarom staat er aangetekend: "Wat zal men antwoorden de boden des volks? Dat de Heere Sion gegrond heeft, opdat de bedrukten een toevlucht daarin hebben zouden." Dan zal het uitkomen, dat Sion niet verdelgd is, dat Sion behouden is in haar eeuwige Koning, Die nooit afgeweken is, maar gerechtigheid heeft gedaan en Die Zijn kerk vasthoudt.

Zo hebben wij dan in Asa's begin een toevluchtnemen, kracht en sterkte mogen zien. Weest gewaarschuwd, want u kunt nooit steunen op een mens, als ware hij een richtsnoer. Land en volk moeten het oog hebben op de ware God. Daarom staat er in de psalm, die wij zojuist hebben gezongen, dat het beter is op de Heere te vertrouwen dan op prinsen. Dat de ware God onze kracht en sterkte alleen zijn mocht, opdat, als wij de laatste adem hebben uitgeblazen, van ons getuigd zou kunnen worden, ziende op het begin, het midden en het einde: "Let op de vrome en zie naar de oprechte; want het einde van die man zal vrede zijn."

Daarvan kan de triomferende kerk getuigen, die altijd het oog op de levende God mag hebben, gekomen uit de strijd hier beneden, dat daar geen moeite meer is; daar zijn geen legers nodig, want geen vijand zal daar ooit kunnen komen. Daar zullen Israël en het heidendom, de Filistijn, de Tyriër en de Moren elkander niet meer benauwen; daar zal geen tegenstander meer zijn.

Daar zullen zij de Heere eeuwig de eer geven en samen zullen zij kunnen getuigen: binnen uw muren waant vrede en storeloze vreugde. Er blijft een rust over voor het volk van God. Hier hebben zij geen rust en geen blijvende stad, totdat zij eenmaal in die rust zullen ingaan. Hier beneden wakende tegen de vijanden, totdat zij nooit enige vijand meer voor ogen zullen hebben, maar de kroon der overwinning zullen leggen aan de voeten van het Lam, en getuigen zullen: "Gij zijt het waardig, want Gij hebt ons Gode gekocht met Uw bloed en daarom zijn wij voor de troon." Amen.

Johannes van Dijke, geb. 1907; beroepen kandidaat Ger. Gem. Tholen 1948; overl. 1948

4. DE STELLIGE BELOFTE VAN EEN DRIEVOUDIGE ZEGEN, DIE GOD AAN ZIJN KERK GEEFT

Predicatie over Hoséa 14: 6

Kandidaat JOH. VAN DIJKE

Psalm 119:45

Lezen: Hoséa 14

Psalm 68:4 en 5

Psalm 42:1 en 7

Psalm 84: 3

Geliefden!

Onder zeer indrukwekkende tekenen heeft de Heere Zichzelf aan het volk van Israël, en in het bijzonder aan Mozes, geopenbaard, toen Hij Zijn wetten gaf op de berg Horeb. Ja, zó vreselijk was het gezicht, dat Mozes, naar Hebr. 12 21, zeide: "Ik ben zeer bevreesd en bevende." Toen God op de Sinaï neerkwam, werd de aarde beroerd en daverde, en de bliksemen verlichtten de wereld. Het ganse gebergte was in rook gehuld en beefde op zijn grondvesten. Het volk stond van verre. Ja, het ware verteerd, zo de wet niet gegeven ware onder het bloed des verbonds. Hoe duidelijk komt hier uit Gods majesteit en macht, ja, dat Hij buiten Christus een verterend vuur is en een eeuwige gloed, bij Wie niemand wonen kan. Echter openbaart God Zich niet altijd onder zulke tekenen, al zullen ze in het gemeen Zijn komst vergezellen, zij het dan ook op geestelijke wijze.

Ruim vijfhonderd jaren later treffen we op Horeb weer één van Israëls grootste profeten aan, in zijn bediening wel enige gelijkenis vertonend met Mozes. Het is Elia, de Thisbiet. Hij had gestaan in de kracht en de mogendheden des Heeren Heeren op de Karmel, waar God Zelf door zijn dienst had beslist wie de ware God was. Ten spijt van de Baal-priesters, welke omgebracht werden. Ten spijt ook van Izébel, die tegen hem woedde. Maar dan.... om zijn ziel te redden, vlucht hij in de woestijn en begeert te sterven. Maar ziet, mijn hoorders, God zendt Zijn engel tot hem om hem te versterken, en daar gaat hij op naar de berg Horeb, waar we hem nu aantreffen, wachtende op zijn God en op het woord, hetwelk de Heere tot hem spreken zal. En zie, daar op het onverwachtst is daar een geweldige storm, brekende de bergen en scheurende de steenrotsen. Deze ging voor het aangezicht des Heeren heen, doch ... de Heere was in de storm niet. Daarna komt een vreselijke aardbeving, zodat de afgronden der aarde gezien werden en de bergen beefden, maar de Heere was ook in de aardbeving niet. Daarna een vuur, alles verterende en verzengende, maar ook in dat vuur was de Heere niet.

Toen, mijn geliefden, werd het stil en er was het gemis van een zachte stilte, en Elia bewond zijn hoofd met zijn mantel en stond aan de ingang van de spelonk, om zijn God te ontmoeten en uit Zijn mond de vraag te vernemen: "Wat maakt gij hier, Elia?" Maar ook de verzekering, dat God nog een overblijfsel heeft naar de verkiezing van Zijn genade.

Bij zulk een openbaring des Heeren, als het suizen van een zachte stilte, wilden wij u, met de hulp des Heeren, in deze ure een ogenblik bepalen, en wel naar aanleiding van de woorden onzer tekst, die uw aandacht kan vinden opgetekend in het u voorgelezen Schriftgedeelte, Hoséa 14: 6, waar wij Gods Woord en onze tekst aldus lezen:

Ik zal Israël zijn als de dauw; hij zal bloeien als de lelie, en hij zal zijn wortelen uitslaan als de Libanon.

Deze woorden spreken ons van de stellige belofte van een drievoudige zegen, die God aan Zijn kerk geeft, en wij letten daarbij achtereenvolgens op:

1. *Een vruchtbare verkwikking: Ik zal Israël zijn als de dauw;*
2. *Een liefelijke bloei: hij zal bloeien als de lelie;*
3. *Een krachtige bevestiging: hij zal zijn wortelen uitslaan.*

1. Een vruchtbare verkwikking: Ik zal Israël zijn als de dauw

In de eerste plaats hebben we dus stil te staan bij een vruchtbare verkwikking, die God geeft als de dauw, alles nat makend en als het ware nieuw leven ingevende, zodat er wasdom komt en de wortelen worden uitgeslagen als de Libanon. Het is voor elk mens nodig ter zaligheid, dat God de Heilige Geest in ons woont en werkt, en als de Geest van Christus ons onderwijst in de weg, welke wij hebben te verkiezen.

Immers, die zaligmakende kennis van God hebben wij van nature niet, daar wij, krachtens onze diepe val in ons verbondshoofd Adam, alle ware kennis van God hebben verloren. De mens, eens het pronkjuweel van Gods schepping, versierd met Gods beeld, hetwelk bestond in ware kennis Gods, gerechtigheid en heiligheid, heeft zich moed- en vrijwillig van God losgescheurd en is geworden: verduisterd in het verstand en vervreemd zijnde van het leven Gods. Wij zijn uit de aarde aards en van onszelf hebben wij geen behoefte aan de bediening en voorlichting van de Heilige Geest, en zullen naar God nooit meer zoeken of vragen.

En dit geldt voor ieder van nature, wie we ook zijn mogen en met alles wat ook gedaan wordt om de scherpe zijden van deze waarheid af te krijgen, met alle goeds, wat men nog uit des mensen verdorven bestaan tracht op te diepen, met alle godsdienst, welke wij ook hebben. Zonder wederbarende genade liggen we allen dood in zonden en misdaden, onwillig en onmachtig onszelf nog ooit uit deze doodstaat op te richten. En toch ondanks dit alles, heeft God nog een volk op aarde, dat door genade mag belijden, dat de Heere voor hen geen land is van uiterste duisternis, noch een dorre woestijn. O, er zijn er, die altijd maar kunnen juichen, die nooit eens aan een eind gebracht worden, die alles maar aannemen. Waar u maar niet moet spreken van ellende; dat is ouderwets, daar moeten ze niets van hebben; terwijl daartegenover er ook mensen zijn, die altijd klagen, die het altijd maar over ellende hebben, zonder in waarheid ooit recht aan hun ellendestaat te zijn ontdekt. Welnu, van die beiden heeft God een afkeer, omdat het niet is naar Zijn Woord en het ook door Gods oprechte volk anders geleerd wordt. Immers is er niet altijd roemen, of altijd klagen, maar bij tijden en ogenblikken mogen ze het hoofd wel eens uit de gebreken opheffen, als zij weer eens aan het einde gebracht zijn en zich in God mogen verliezen.

Daarom wijst onze tekst in de eerste plaats op twee gedachten, namelijk: *Ik zal*. Dat wil zeggen:

le. Dat God Zich verheerlijkt in Zijn onkreukbaar recht en Zijn weldaden schenkt in een weg van totale ontlediging aan 's mensen zijde.

2^e. De grote stelligheid, waarmede de Heere spreekt.

Er is veel beredeneerd geloof en weinig beproefd geloof. Veel beredeneerde schuld en weinig beleden schuld. Maar de Heere heeft Zich doen overblijven een ellendig en arm volk. Ja, Hij zet er de mens totaal buiten, opdat zij mogen worden het onderwerp van Zijn eenzijdige bediening. Dan wordt het voor dat volk nodig, dat God Zelf zegt: *Ik zal*.

O nee, het wordt niet aan de mens overgelaten, of hij zal zalig worden, want dan kwam er niet één. Maar in het uur der minne zegt de Heere: "Ik wil en zij zullen." Zij worden zalig krachtens Gods soeverein en onveranderlijk welbehagen. "Het is uws Vaders welbehagen, ulieden het Koninkrijk te geven", Lukas 12: 32. In de stilte der nooit begonnen eeuwigheid heeft Hij Zich een volk verkoren. Daar is de scheidslijn in de predestinatie getrokken, daar bepaald wie zal zalig worden; niet om voorgezien geloof of goede werken. Niet om ook maar het geringste, wat in de mens is, maar opdat God Drieënig Zich eeuwig zal verheerlijken, zowel in gerechtigheid als in barmhartigheden. Hij heeft verkoren vaten ter ere en vaten ter oneer. Jacob heeft Hij liefgehad en Ezau gehaat. Hij kent hen met name, en die alleen zullen zalig worden, omdat God het wil.

'Dat is het heilgeheim, dat God Zijn vrienden toont naar Zijn vreêverbond.' Wel een ergernis voor al diegenen, die buiten Christus willen zalig worden, een steen des aanstoets voor hen, die met doen en laten God willen bewegen, maar een sterkte voor Zijn uitverkorenen, als zij eens met Asaf in dat heiligdom geleid worden, als zij eens mogen blikken in die Vrederaad.

Waar God Zijn kerk zag liggen in hun diepe doodstaat en Zich, als in Jeremia 3: 19, afvroeg: "Hoe zal Ik u ander de kinderen zetten en u geven het gewenste land?" daar is Christus met Zijn hart Borg geworden voor Zijn volk. Hij, de Zoon Gods, de tweede Persoon in het Goddelijk Wezen, heeft Zich gegeven, vrijwillig, om Zijn volk te verlossen en te herstellen in Gods gunst en gemeenschap, waartoe Hij, volgens Jesaja 42: 1, Zijns Vaders Knecht is geworden. Hij is gekomen in de volheid des tijds, geworden uit een vrouw, geworden onder de wet, om dat werk, van eeuwigheid op Zich genomen, te volbrengen. O, Hij is al bij Zijn geboorte in de diepe ellendestaat van Zijn volk ingedaald en heeft door lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid voldaan aan het recht des Vaders. Hij is voor Zijn volk de dood ingegaan. Hij heeft voor hen, ja voor hen alléén, staande in hun plaats, de volle, ondeelbare toorn Gods gedragen in de hof en op het vloekhout des kruises. "De straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden."

Maar Hij is ook opgestaan, heeft getriomfeerd over dood en graf en is opgevaren, verre boven alle hemelen, en zit als Middelaar, bekleed met de heerlijkheid, die Hij had eer de wereld was, aan de rechterhand Zijns Vaders, rustende van Zijn arbeid; maar ook wordt Hij gezegd daar te staan, gereed tot hulp Zijns volks. Ziet, mijn geliefden, in dit alles ligt de zekerheid en de stelligheid van Gods beloften. Daarin ligt verklaard dat ééNZijdige Godswerk, buiten de mens en onbereikbaar voor welke vijand dan ook. En niet alleen, dat Christus dit alles voor Zijn volk verdiend heeft, maar Hij past het ook toe bij de Zijnen, als Hij hun de belofte heeft nagelaten, Zijn Geest te zenden, die Trooster, Die hen in alle waarheid zal leiden. Zie, daarvan wordt in het verdere van onze tekst gesproken, als Hij zegt: "Ik zal Israël zijn als de dauw."

Donker was de tijd, waarin Hosea optrad. Zelf ook uit het rijk der tien stammen, lag daar voornamelijk zijn arbeid, al gaat hij ook het rijk van Juda niet geheel voorbij. Ver was dat volk van Israël van de Heere afgedwaald. Het bevond zich op een hellend

vlak, hetwelk al was begonnen toen het zich onder Jerobeam, de zoon van Nebat, van Davids huis losscheurde. Eerst de kalverendienst te Dan en te Bethel, het volk rookte op de hoogten. Ja, onder Achabs regering diende het de Baal en de Astheroth. En hoewel er onder Jerobeam II uiterlijke voorspoed was, naar buiten macht en van binnen welvaart, nochtans waren ze innerlijk vergiftigd. Daarom was het oordeel ten volle over hen besloten, gelijk we lezen in vers één: Samaria zal woest worden. Dan volgt nog een laatste vermaning tot bekering, echter tevergeefs, want God gaat Zijn oordelen uitvoeren. Straks zal de profetie in vervulling gaan, wanneer de koning van Assur eerst een gedeelte, en straks het trotse Efraïm geheel zal onderbrengen en het volk wegvoeren naar Assyrië.

Nog enige tijd blijft Juda staande, maar ook over Juda volvoert de Heere Zijn gerichten, door middel van de Chaldeeën, welke het volk, behoudens een klein overblijfsel, wegvoeren naar Babel. Maar ook onder dat kleine overblijfsel wordt verwarring gesticht. Gedalia, hun hoofd, wordt gedood en het volk trekt, tegen de vermaning van Jeremia, af naar Egypte, hem met zich voerend. Ziet hier dan een geheel afgesneden zaak. Het land is leeg en een prooi van de Filistijnen en Edomieten. Afgesneden is het koninkrijk van Israël en het zal ook nooit weer opstaan.

Ziet hier een type van de kerk Gods, als de Heere hen komt te ontdekken. O, ze zijn weggevoerd, ver van de tempel en van de plaats, waarvan de Heere gezegd had: *Hier zal Ik wonen*. Ze zijn in de macht des vijands, en dat door eigen schuld. O, hun straf is rechtvaardig en rechtmatig. Ze moeten God billijken in Zijn handelingen. Wat zal er nog ooit van hen terechtkomen? Zij kunnen het niet bezien, ze hebben niets te verwachten dan voor eeuwig verstoten te worden. En toch ... dat volk kan in Babel niet omkomen, want wat zou er dan van Gods beloften terechtkomen? Daarom staat de Heere voor Zijn eigen werk in, als Hij zegt: "Ik zal Israël zijn als de dauw", want dan zal dat volk wederkeren en met gejuich tot Sion komen.

Hier moet u goed lezen, mijn geliefden. De Heere zegt niet: "Ik zal dauw geven op het land van Israël", maar: "Ik, de Drie-enige Verbondsgod Zelf, zal dat volk zijn als de dauw."

Op de naam Israël willen we straks nader terug komen. Letten wij nu op de tijd, waarin die dauw valt. Wij kennen vier jaargetijden, in het Oosten echter maar twee, namelijk winter en zomer. De winter is de regentijd, de zomer de tijd van droogte, dan valt er geen regen. Ook de regen is van God, ook de plasregens en de watervloeden, die alles terneder drukken en de wegen onherkenbaar maken, zodat deze niet worden gezien. Ja, die wintertijd is ook Gods volk niet vreemd, als God uitzendt die Geest van ontdekking en uitbranding. Toch is dit ook noodzakelijk voor het land. Immers, straks moet de landman aan het werk, ploegen en eggen, en daarna zaaien, waarna het zaad pas begint te ontkiemen.

Welke kostelijke lessen liggen hierin opgesloten. Immers, zo het in de natuur is, zo is het niet minder in de genade. O, hoe wordt de akker des harten gebeukt door de plasregens en watervloeden, door de Geest der ontdekking. O, hoe gaat die hemelse Landman aan het werk op de akker des harten, ploegen en eggen, ontgronden en ontledigen; maar hoe wordt ook het zaad van het liefelijk Evangelie gestrooid en schiet het wortel en begint het allengskens te groeien. Wat een zalige verkwikkingen kan dat volk soms krijgen uit het Woord en wordt het woord van de dichter waarheid:

*Een milde regen zond G', o, Heer',
Op Uw bezwijkend' erf nis neer.*

Maar straks komt de zomer met zijn grote droogte en verzengende hitte. Dan kunnen wij Israël vergelijken bij een plant, die schijnbaar verdord en uitgedroogd is. Wij zouden hem uittrek ken, het is schijnbaar verloren. O, ze komen met alles aan het einde, alles schiet te kort. Maar ziet, dan zendt God de dauw, geruisloos, alles doordringend. Niet als de dauw bij ons, maar overvloedig als een fijne motregen en ruim voldoende om het dorre aardrijk te, bevochtigen. Het valt in de nacht en in de laagte. Niet op Gilboa, dat vervloekt is.

Ziet nu, geliefden, zo is het met de kerke Gods. Met alles wat geweest is, schieten ze te kort en komen ze in hun ongeluk. O, er blijft een lege plaats in de ziel over. Eerst de vraag of God met hen begonnen is, en nu de vraag of Christus Zich in hun ziel wilde openbaren. O, het wordt nacht in de ziel. Ze worden gebracht in de diepte. Doch, O, wonder, daar nu valt juist die dauw. Als Christus Zich in hun harten openbaart, dan wordt de mogelijkheid ontsloten, maar dan volgt ook de vrucht. Hij zal bloeien als de lelie. En daarbij wilden wij u in de tweede plaats bepalen, als wij nader zullen letten op een lieflijke bloei.

2. Een lieflijke bloei

Ziet, geliefden, dat werkt nu die dauw, als zij na de verzengende hitte, in de nacht nederdaalt, waardoor alles verfrist en verkwikt en nieuw leven ingestort wordt. De lelie is een zeer vruchtbaar bolgewas, dat in Palestina rijkelijk voorkomt. Als nu de dauw op deze bloem valt, dan gaat de kelk open en verspreidt ze een liefelijke geur. Letten we dus hier op het onderscheid tussen groeien en bloeien. Eerst bloeien en dan pas de vrucht. De bloeitijd ligt tussen het wortelleven en de vrucht.

Als God een mens bekeert, dan gaat het er niet allereerst om hem gelukkig te maken, maar opdat de Heere Zichzelf in Zijn eigen werk in hem zal verheerlijken. En in tegenstelling met al het gepraat in onze dagen, is Gods ware, ontdekte volk in de eerste tijd zo bang om iets te zeggen. Ze zijn altijd maar bevreesd, dat ze zich zullen bedriegen. Ze kunnen het maar niet geloven, en behoudens de ogenblikken, dat ze iets van de liefde Gods in hun harten mogen ervaren, is het voor anderen verborgen als de wortel van een plant, maar het leeft en er komt gewisselijk een bloeitijd voor dat volk als Christus Zich openbaart in hun harten. Ziet, dan gaan hun monden open, als de kelk van de lelie. Ja, dan zouden de stenen spreken, als zij zouden zwijgen. Niet om zichzelf te bedoelen, maar om God in Christus te verheerlijken. Ja, de Heere zorgt er Zelf voor, dat Zijn werk openbaar komt.

In alle stilte geschiedt het Kerstwonder te Bethlehem, maar God maakt het bekend door de engelen en zorgt er ook voor, dat er herders zijn, die het horen.

In de Paasmorgen geschiedt in stilte de opstanding, door geen mens aanschouwd, maar de Heere zendt een engel, die het bekend maakt aan de vrouwen.

Pinksterfeest. God stort Zijn Geest uit. Petrus spreekt en er zijn hoorders. Nee, Gods werk kan niet altijd verborgen blijven.

De lelie heeft twee eigenschappen. Zij is schoon van aanzien. Christus Zelf spreekt er van in Mattheüs: "Aanziet de leliën des velds en Salomo is niet bekleed geweest gelijk één van deze." En ze geeft ook een lieflijke geur. Ja, als dat volk eens mag bloeien, is het als de kinderen, die in een dennenbos gespeeld hebben; dan behoeft de moeder niet te vragen waar ze geweest zijn. Immers, de reuk, die ze meebrengen, zegt het al. Hun kleren, ja alles is doordrongen van de dennengeur. Nu, zo is het ook met Gods volk, als zij door die dauw nat gemaakt zijn, in de gemeenschapsoefening met Christus mogen verkeren. U behoeft niet te vragen waar ze legeren; ze komen niet

uitgepraat en zouden daar altijd wel willen blijven. Op dat lage plaatsje, aan Christus' voeten. Want een lelie bloeit in de laagte. Hooglied 2: 1: "Ik ben een roos van Saron, een lelie der dalen." Ziet, als Gods volk daar mag verkeren, als zij een nul en een niet voor God mogen worden, dan zijn ze schoon in de ogen des Heeren en gaat er van hen een liefelijke geur uit. Maar die lelie in de dalen verkeert nog in voortdurend gevaar te worden vertreden door het gedierte en te worden afgeplukt. En zo is de kerk in haar geheel, als de strijdende kerk hier beneden, omringd van vijanden, die het op haar ondergang gemunt hebben. Ja, zij is als een lelie onder de doornen. Van buiten wordt zij aangevallen, ja zelfs in eigen boezem is er zo menigmaal strijd.

Maar ook persoonlijk, als de bloeitijd weer voorbij is, zien ze zich nog in voortdurend gevaar van om te komen, ze komen weer in het onmogelijke van hun zijde. Hier toch ziet de lelie op de nederige staat. Ze zien hun tekort, Gods recht eist betaling. O, ze leven nog op Adamietische bodem. Ze missen nog de vastigheid in Christus te zijn met bewustheid voor zichzelf. Het is daarom nodig, dat ze worden afgesneden in de vierschaar van de consciëntie, om daar weer door de dauw natgemaakt te worden, opdat voor hen, waar ze met God in Christus verzoend worden, de derde belofte in vervulling mag gaan: *En hij zal zijn wortelen uitslaan als de Libanon*; waarbij we in de derde plaats nog een ogenblik stil willen staan, namelijk bij

3. Een krachtige bevestiging.

Met de Libanon kan hier in de eerste plaats verstaan worden het Libanongebirge, met de Anti-Libanon in het Noorden van het land. Een trots, majestueus bergmassief, dat zich niet alleen in de hoogte verheft, maar zich ook onder het aardoppervlak voortzet en zijn wortelen als het ware uitslaat tot in het hart der aarde. Job 28: 9: *Hij keert de bergen van de wortel om*. Ziet, zo vast is de staat van dat volk, dergenen, die in Christus zijn. Zij slaan hun wortelen uit tot in de nooit begonnen eeuwigheid, en wat er ook moge gebeuren, wat er ook over dat gebergte moge heengaan, het staat door alle tijden heen, vast en onbeweeglijk.

Maar het kan ook, in de tweede plaats, verstaan worden van de cederen, die op de Libanon groeien. Die nog wel kunnen geschud worden door de stormen, die over hen heen gaan, maar wat alleen tot resultaat heeft, dat ze hun wortels nog dieper in de aarde doen dringen. Door het geloof klemmt dat volk zich steeds vaster aan Christus, en in onderscheid van zo veel geloof, heeft het zaligmakend geloof zijn wortel in Hem, daardoor blijven ze staande; uit Hem trekken ze hun sappen en in Hem hebben ze het leven.

Hier wordt dus, in tegenstelling met de lelie, gewezen op de vastheid, die in Christus is, en alle beloften zijn *in Hem ja en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid*. Dat we dan staan mogen naar die vastigheid, want, en hiermede komen we nog even terug op het eerste gedeelte van onze tekst: *Wie zal God zijn als de dauw?* Israël. Hoe is het volk aan die naam gekomen?

Wel, volg me met uw aandacht even terug naar de Jabbok. Dat Jacob het eerstgeboorterecht wilde hebben met alles, daaraan verbonden, was goed, maar ... de weg, waarlangs hij het dacht te verkrijgen, deugde niet. Daarom komt Jacob, als hij wederkeert van Laban, eerst te Pniël. Daar heeft de Heere, vóór hij Kanaän binnenging, eerst eens met Jacob afgerekend. Daar wordt Jacob, Jacob-af en wordt hij door de Heere uit zijn vermeend recht gezet en ontkracht; Maar daar wordt hij ook in Gods kracht overwinnaar, al bleef hij hinkende aan zijn heup. Daar heeft hij de naam van Israël verkregen. "En Ik zal hun geven een nieuwe naam, welke des Heeren mond uitdrukkelijk noemen zal." Nu kan hij ook Ezau ontmoeten.

O, als dat volk Pniël gepasseerd is, dan zijn ze geborgen in God met bewustheid voor eigen hart en leven. En zijn ze nu volleerd? O, nee, daar gaat het hier juist over.

Ik zal Israël, en niet Jacob, zijn als de dauw. Want waar gaat Jacob heen? Wel, naar Sichem. O, hoe viert hier de zonde en ongerechtigheid in het huisgezin van Jacob hoogtij en schijnt het, dat Jacob, wat hij terecht vreest, met alles zal omkomen.

Maar dan, geliefden, Jacob was vergeten wat hij God beloofd had en was er ook van zichzelf nooit gekomen, maar de Heere zocht Jacob op. De vreemde Goden moeten weg en Jacob moet optrekken naar Bethel en betalen wat hij God beloofd had.

Ziet, zo mag Gods volk eindigen waar God begonnen is. Zo worden ze hersteld in Zijn gunst en gemeenschap. O; het is niet voldoende, dat de schuld betaald is. Ze kunnen van een betaalde schuld niet leven; maar het is nodig van het eerste begin tot het einde, door die dauw te worden bevochtigd, opdat ze niet alleen mogen bloeien als de lelie, maar ook met bewustheid in Christus mogen wortelen.

Ziet dan, zo zal er toch altijd maar weer een gemis overblijven. En al is het dan, dat ze met God verzoend zijn door de dood Zijns Zoons, en behouden door Zijn leven, zij zwerven gedurig af en om vanwege de inklevende verdorvenheden van hun bestaan en de zonde, die hen omringt en soms gevangen neemt. O, door hun uitwonen van de Heere kan dat volk soms zijn, in hun standelijk leven, als een bloem, die dreigt te verwelken. En boven alles, mijn geliefden, zal daar bij de kerke Gods, zal het wel zijn, dit gemis overblijven, namelijk die hartelijke begeerte om ontbonden te zijn en met Christus te zijn, niet omdat de strijd hun soms te zwaar wordt, maar opdat de heerlijkheid van Christus volkomen en Hij alles in allen zijn zal, waarvan we nu gaan zingen uit Psalm 42: 1 en 7:

*'t Hijgend hert, der jacht ontkomen,
Schreeuwt niet sterker naar 't genot
Van de frisse waterstromen,
Dan mijn ziel verlangt naar God.
Ja mijn ziel dorst naar de Heer',
God des levens! ach, wanneer
Zal ik nad'ren voor Uw ogen,
In Uw huis Uw Naam verhogen?*

*O, mijn ziel! wat buigt g' u neder?
Waartoe zijt g' in mij ontrust?
Voed het oud vertrouwen weder;
Zoek in 's Hoogsten lof uw lust.
Menigwerf heeft Hij uw druk
Doen verand'ren in geluk.
Hoop op Hem, sla 't oog naar boven:
Ik zal God, mijn God, nog loven.*

Toepassing.

Als we nu de toepassing voor onszelf moeten maken, dan komt het er in de eerste plaats op aan, of wij tot Israël behoren. Want laten we toch daar altijd rekening mede houden, dat Gods beloften niet zijn voor alle mensen, maar voor Zijn volk. De Heere verspilt Zijn beloften niet, maar wat Hij belooft, dat doet Hij, want Hij is geen mens, dat Hij liegen zou.

Hebt u al eens ooit een belovend God ontmoet? Is het u wel eens nodig geworden door

die dauw nat gemaakt te worden? Kent gij iets van die bloeitijd, waarvan wij spraken? Zijt gij wel eens oprecht jaloers geweest op de vastigheid van de cederen op de Libanon? O, indien gij van dit alles nog vreemdeling zijt, als gij nog nooit eens in uw leven zondaar voor God geworden zijt, dan staat gij nog voor eigen rekening en zijt gij nu kinderen des toorns. Mijn vrienden, u kunt zo straks God niet ontmoeten, wij moeten het u zeggen. Het zal vreselijk zijn te vallen in de handen van de levende God. Nog is het tijd! O, er moeten nog mensen tot God bekeerd worden, en gij weet niet wie het zijn zullen. Zet het nu eens niet van u af, maar gaat eens naar huis en buigt uw knieën eens en vraagt de Heere of gij het wezen moogt. O, dat de schrik des Heeren u mocht bewegen tot het geloof, opdat de Heere u tot jaloersheid mocht verwekken en u de keuze met Mozes leerde doen: liever met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genietingen der zonde.

O, dat we ons toch niet bedriegen voor de eeuwigheid. We hebben het u gezegd: er is veel beredeneerd geloof en weinig beproefd geloof. Er zijn wat mensen, die bouwen op de wankele grondslag van eigenwillige godsdienst; die genoeg hebben aan hun overtuiging, die bouwen op een versje of wat het ook zijn mag. Ik vraag u in ernst, waar het toch gaat om het eeuwig belang van uw onsterfelijke ziel: Zou er wel één mens zijn, die altijd in de zuivere leer is opgevoed, die nooit eens een indruk gehad heeft in de consciëntie; die nooit eens heeft beaamd, dat het zo niet gaan zal? We zijn toch redelijke schepselen, en welk een groot voorrecht het ook is, dat onze consciëntie nog spreekt, wij nog oor hebben voor de aloude beproefde waarheid, ja dat er zelfs nog wel eens een traan kan wezen als we dat volk van God in hun Koning horen roemen, het schiet alles te kort op weg en reis naar de eeuwigheid en we kunnen er God niet mee ontmoeten. O, God mocht er ons aan ontdekken, opdat we leerden vluchten naar die enige vrijstad, en wedergeboren werden tot een levende hoop.

Ja, zal er misschien iemand zeggen, daar gaat het me nu juist om. Wist ik het maar, of mijn werk in waarheid is. O, ik kan het leven in eigen hand niet meer vinden, de wereld is mij de dood geworden, en toch, ik kan niet geloven, dat God begonnen is en ik zal nog eens als een huichelaar openbaar komen, en het zal nog eens slecht met mij aflopen.

Gewis, volk, het loopt ook met u slecht af, dat is zeker. Gij bedriegt uzelf menigmaal, zoekt waar het niet te vinden is en God laat zich door uw werk niet bewegen. Maar God vergist Zich nooit. Hij volvoert Zijn raad door een weg van onmogelijkheid aan onze zijde. Hij zal Israël zijn als de dauw, en hij zal bloeien als de lelie. Bekommerd volk, er komt eens een bloeitijd voor de kerk, als Zich Christus in uw harten zal openbaren. O, wat zal dat een dag van blijdschap zijn, als gij Hem moogt aanschouwen in Zijn gepastheid en onmisbaarheid. Ja, dan zult u weer zingen als ten dage toen gij uit Egypteland uittoogt. Want toen hebt u wel eens mogen zingen, nietwaar? Toch wel eens iets van de liefde Gods in uw harten mogen ervaren; die liefde tot God, tot Zijn dienst en tot Zijn volk, die liefde, waar de huichelaar ten enenmale vreemd van is. *O, zo Hij vertoeft, verbeidt Hem, want Hij zal gewisselijk komen en niet achterblijven.* Heft dan uw hoofden op, want uw verlossing is aanstaande.

Ja, zegt een ander, van dat alles ben ik geen vreemdeling. Daar is een tijd geweest, dat ik kon spreken over de dierbaarheid van Christus, maar het is nu zo ver weg. En bij dat alles, ik sta voor eigen rekening, die vastigheid ontbreekt, daar gaat het juist om. Ik gevoel mij zulk een lelie der dalen, uitgebloeid en in voortdurend gevaar met alles nog te zullen buiten staan.

Ja, het gaat anders dan wij gedacht hadden. De Heere komt de grond weg te nemen uit al onze bevindingen, ons af te stoten van hetgeen, waar wij op bouwen. Hij brengt ons, of wij brengen onszelf in het donker, opdat Hij in die nacht bij vernieuwing Zijn volk zal zijn als de dauw, opdat zij in een weg van gerechtigheid, in Christus met God verzoend, weer zullen bloeien en vrucht voortbrengen, van geloof en bekering waardig.

Volk des Heeren, wij hebben uw staat naar Gods Woord getekend als de cederen op de Libanon. Maar als we de kerk Gods in haar geheel bezien, dan staan ze daar meestentijds als in de winter, kaal en bladerloos, en zijn ze, gelijk David zegt:

*Ik ben, helaas! een led'ren zak gelijk,
Die al zijn vocht heeft in de rook verloren.*

Volk, de God Jacobs mocht u weer eens zijn als de dauw, opdat gij weer eens mocht uitbotten en groen zijn als in de dagen, toen u bloeide als de lelie. En al is het hier nog een tijd van strijd, soms nog gebukt onder de stormen des levens en in de strijd soms menende te moeten ondergaan, dat uw wortelen maar steeds vaster in Christus mogen zijn. Het is naar Gods Woord: "In de wereld zult gij verdrukking hebben; maar hebt goede moed: Ik heb de wereld overwonnen."

Welhaast zijt u aan het einde van uw baan en zult u, verlost van alles, wat u hier tegenstaat, mogen instemmen met die verlost schare, om uw kronen eeuwig te mogen werpen aan de voeten van het Lam, met het lied op de lippen: "Gij, O, Heere, zijt waardig te ontvangen alle lof en aanbidding en dankzegging, want Gij hebt ons Gode gekocht met Uw bloed." En dan zult u eeuwig bloeien als de gloriekroon op het hoofd van Davids grote Zoon. Amen.

Johannes van Dijke, geb. 1907; beroepen kandidaat Ger. Gem. Tholen 1948; overl. 1948

5. De gezegende reis van een Moorman

Predicatie over Hand. 8: 26-28

Cand. Joh. van Dijke

Psalm 119: 65

Lezen: Handelingen 8: 26-40

Psalm. 25: 2 en 4

Psalm 89: 1

Psalm 138: 3

Zend Uw licht en Uw waarheid neder, dat die mij leiden; dat zij mij brengen tot de berg Uwer heiligheid en tot Uw woningen. Dat is in de 43e Psalm het gebed van de koninklijke zanger, als hij voor zijn vijanden was verdreven uit Jeruzalem. Hij vraagt om licht en waarheid, d.w.z. laat mij die hebben als vrucht van Uw gunst, die licht is en de vervulling Uwer beloften die waarheid is, hetwelk alleen een veilig geleide kan wezen, om hem te brengen tot Zijn woningen. Dat alles moest David op dit ogenblik missen, hij was er van verstoken op te gaan naar Gods huis. Door eigen schuld had hij zich deze weg voor dit ogenblik afgesneden, duisternis had zijn ziel vervuld en in het donker kan ook Gods volk de weg niet vinden tot de berg Zijner heiligheid. O geliefden, hoeveel twijfelingen kunnen er dan niet opklimmen in het hart van Gods kinderen, want het ongeloof houdt Gods werk verdacht en beneemt zulk een ziel alle vertrouwen op de beloftenissen des Heeren.

En als het nu, na ontvangen genade, nog zo donker kan wezen in de ziel, welk een stikdonkere nacht moet het dan toch wel wezen in het hart van de onherboren mens, waarin nog nooit één lichtstraaltje is doorgedrongen. Daarin is het dan als in de schepping: "De aarde nu was woest en ledig en duisternis was op de afgrond." Maar toen God begon te scheppen, was het op de eerste dag: *Daar zij licht.*

Zo zal het ook steeds wezen in de herschepping, als de Heere een zondaar van dood levend maakt. Laten wij toch nooit denken, mijne hoorders, dat wij zonder het licht des Geestes iets kunnen weten of enige bevassing kunnen hebben van God en Goddelijke zaken; want wij zijn van nature verduisterd in het verstand en vervreemd van het burgerschap Gods. Tot hoe grote historiële kennis der Schriftuur de mens ook kan opklimmen, hoe ver hij het in de beschouwing ook moge brengen en de zaken zo kan beredeneren, dat Gods arme volk daarop jaloers wordt en dikwijls beschaamd is vanwege hun onkunde, en van hoe grote waarde het ook mag wezen; het laat het hart doods en ledig, want het verstand laat na de ware grond van 't weldoen op te merken. Daartoe is onmisbaar nodig dat wij wederom geboren worden en als dan de Heere allengskens het licht doet opgaan in deze duisternis, dan gaan ze eerst recht beseffen in welk een diepe jammerstaat zij zijn gezonken. Wat nu tevoren hun licht scheen, wordt nu duisternis en ook omgekeerd.

Bij zulk een reiziger, die vol wegtoog, maar die de Heere ledig deed wederkeren, wilden wij U met de hulpe des Heeren in deze ure een ogenblik bepalen.

De woorden onzer overdenking kunt U vinden opgetekend in Hand. 8: 26-28, waar Gods Woord en onze tekst aldus luidt:

En een engel des Heeren sprak tot Filippus, zeggende: "Sta op en ga heen tegen het zuiden, op de weg die van Jeruzalem afdaalt naar Gaza, welke woest is.

En Hij stond op en ging heen. En zie, een Moorman, een Kamerling en een machtig heer van Candacé, de koningin der Moren, die over al haar schat was, welke gekomen was om aan te bidden te Jeruzalem.

En Hij keerde wederom, en zat op zijn wagen, en las de profeet Jesaja.

We zien ons hierin voorgesteld: *De gezegende reis van een Moorman*, en we letten achtereenvolgens:

1. Op de reiziger;
2. Op het doel;
3. Op de weg;
4. Op het gegeven onderwijs, en
5. Op de vreedzame vrucht welke dit afwierp.

De Heere zende, ook bij de behandeling van deze woorden, Zijn licht neder, Hij besture onze gedachten en opene onze harten opdat ook wij, gelijk de discipelen op Thabor, niemand zagen, dan Jezus alleen.

1. Zouden wij letten **op de reiziger, wie hij was.**

Een Moorman, een zwarte, uit het gevloekte geslacht van Cham. Waarschijnlijk afkomstig uit het donkere Afrika, want er was neg een Ethiopië, dat ten Oosten van Kanaän lag, maar deze man schijnt te zijn afkomstig uit het donkere Afrika, want er was nog een Ethiopië, dat hierin vervuld werd de belofte van Christus, dat al de einden der aarde Zijn heil zouden aanschouwen.

Hij behoorde dus tot de laagste en verachtelijkste volken der aarde, tot een volk dat verzonken was in afgodendienst, dat de kennis van de enige en Drie-enige God geheel had verloren, en gekluisterd lag in banden en boeien van de vorst der duisternis. Hij was een Kamerling, één van de groten van dat rijk, dat wij gerust als type van het rijk van satan kunnen stellen. Ja hij was daarin een machtig heer, hij had het volle vertrouwen van zijn gebiedster, want hij was over al haar schat. Hij had steeds trouw naar de wetten en voorschriften van dat land geleefd, en hij zou zeker wel de allerlaatste wezen, die een andere Koning zou wensen te dienen.

Ziedaar geliefden, het beeld van de onherboren mens. Ook wij zijn zwart en verachtelijk en behoren, al zijn wij dan een kamerling en een machtig heer in deze wereld, en al hebben wij dan vele schatten en rijkdommen waarover wij gesteld zijn en waarvan wij ook later rekenschap zullen moeten geven, met dit alles blijven wij toch zwarte, onaanzienlijke Moren, uit het gevloekte geslacht van Adam.

Maar geliefden, hoe verafgelegen dat land dan ook mocht wezen, hoe trouw ook zijn inwoners aan hun gebiedster, hoe nauwlettend het opzicht van die vorst over zijn onderdanen en hoe scherp ook de grenzen werden bewaakt, opdat het licht des Evangelies daarin niet zou kunnen doordringen, toch heeft daaruit de gezalfde Koning van Sion Zijn onderdanen getrokken, met een machtige arm, omdat Hij die sterkere was, en het beloofd had: "Morenland zal zich haasten zijn handen tot God uit te strekken.

Hoe bij deze man de begeerte ontstaan was, om op te trekken naar Jeruzalem is ons onbekend, maar hij was er, dat is zeker en de begeerte als die komt, is als een boom des levens. De Heere staan alle middelen ten dienste, om met Zijn Woord door te

dringen, tot zelfs aan het hof der koningin van Candacé. Want Hij heerst, zover de blindste heidenen wonen. Vele gissingen kunnen gemaakt worden hoe deze man daar met het Evangelie in aanraking is gekomen. Wij zullen daaraan onze tijd niet besteden, alleen willen wij er dit van zeggen. Het is zeer wel mogelijk, dat sedert de reis van de koningin van Scheba naar Salomo, enige kennis van de ware God in dat land was overgebleven, of misschien is een van de voorvaders van deze Kamerling wel zelf in haar gezelschap geweest en zijn de ervaringen door deze man op die reis opgedaan, in dat geslacht bewaard gebleven.

Hieraan zouden wij dan kunnen zien, dat, al is genade geen erfgoed, het toch geen klein voorrecht is als wij er in onze familie mogen hebben, die deze reis naar Jeruzalem gemaakt hebben, of nog op de weg daarheen gevonden worden, opdat ook wij, door het goede gerucht dat zij van deze stad brengen, begerig mochten worden gemaakt daarheen te trekken. Wellicht was ook deze tocht opgetekend in de kronieken van het land en is bij het lezen daarvan, zoals bij de koning Ahasveros in het boek Esther, deze reis opnieuw in gedachtenis gebracht. Hoe nuttig kan het daarom soms wezen, volk, als wij onze ervaringen, opgedaan op de weg naar het hemelse Jeruzalem, optekenen, opdat ze bewaard blijven voor het navolgende geslacht en degenen die U nawandelen nog mogen strekken tot troost en bemoediging op deze vaak moeitevolle weg.

Hoe het ook wezen mag, deze man was op weg getogen. Niet al Gods volk kan, zoals een stokbewaarder, Zacheüs of Paulus, precies verhalen, waar en wanneer de Heere ze heeft opgezocht, en staande gehouden op hun zondeweg en begerig gemaakt om hun land vaarwel te zeggen en op te trekken naar de berg Zijner heiligheid. Maar wel zullen zij zich allen leren kermen als een Moorman.

Hij was gekomen om aan te bidden te Jeruzalem, daaruit leiden sommigen af, dat hij een proseliet was van de Joodse godsdienst. De ene zegt, hij was een proseliet der gerechtigheid, die besneden was en daarom de feesten hield; de ander zegt, hij was een proseliet der poort, dus nog een heiden, want dan was hij nog besneden, maar die dan toch de afgodendienst had verlaten en nu opging naar Jeruzalem om de God Israëls te aanbidden in het voorhof der heidenen. Wat hiervan ook zijn mag, al miste deze man dan ook het teken der zaak, de besnijdenis, hij bezat de betekende zaak; hij was gedoopt met het bad der wedergeboorte door Gods Geest, *die uitgaat van de Vader en de Zoon*, en die de mens overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel. Dezulken zullen ook zeker, zoals wij in het verdere zien zullen, begerig zijn het uiterlijk teken te ontvangen.

Nu heeft hij zijn aangezicht gewend naar Sion, hij stapt blijmoedig over alle bezwaren heen, ziet niet op de afstand, niet op de moeilijkheden die hem op de weg kunnen ontmoeten, ja hij heeft er alles voor over, en hij gaat, ja hij moet, omdat de gezalfde Koning van Sion hem trekt; Ik wil en zij zullen, zegt de Heere.

En gaan ze nu zoals de Heere het van hen vraagt, zonder male en zonder buidel? Och nee, geliefden, de een zadelt zijn ezel, de ander komt op kemelen. Naaman de Syriër had bij zich goud en wisselklederen, voorhoofdsierselen en wagens en knechten. Ook deze Moorman zal welvoorzien de reis aanvaard hebben, want hij was een machtig heer. Het zal bij hem wel geweest zijn als bij Israël, toen het uit Egypte toog. Ze waren beladen met goud en zilver en allerlei kostbaarheden, ja ze hadden de Egyptenaren beroofd. En gaat het niet zo met al Gods volk, als zij deze wereld verlaten en reizigers worden naar dat betere vaderland?

O, geliefden, ook deze Moorman zal, evenals al dat volk, een tijd van overtuiging

gekend hebben, dan maken zij nog niet zulke grote reizen, maar als de eerste benauwdheid voorbij is en de Heere, die zij in het begin zo dikwijls mochten ontmoeten, Zich gaat verbergen, dan trekken zij met olie tot de Koning, en vermoeien zich met grote reizen, maar zeggen niet, het is buiten hope. En toch is het, afgezien van de ellende, een gelukkige tijd, die lokkenstijd, nietwaar volk des Heeren? O dat alles voor Hem over hebben, niets te kunnen doen zonder de Heere te vragen. Dat nauw aangebonden leven en gedurig de Heere achteraan kleven. Hoevelen van Gods volk zien niet met weemoed op die tijd terug, en al is er dan ook veel wettisch werk bij, ze mogen in die dagen toch meermalen een toeknikje van de Heere ontvangen en worden zeer dikwijls wonderlijk uitgeholpen.

Maar de Heere gaat verder, want Hij zegt in Zijn Woord, Ik zal ze lokken, en zal ze voeren in de woestijn. In die woestijn trekt de Heere zich terug, en dat volk? Ze gaan op reis en nemen daarbij zoveel mede als zij kunnen.

We zullen de bagage van die reiziger maar niet geheel uitpakken, het zou ons te ver voeren, maar iets willen wij toch te voorschijn brengen. Hij heeft dan wel in de eerste plaats mondvoorraad bij zich, om zich in het leven te behouden, water om niet te sterven van dorst, geneesmiddelen om zijn wonden zelf te kunnen verbinden en klederen om zich te dekken.

Hij zal zich voorts wel gewapend hebben tegen eventuele vijanden op de weg, maar of hij de juiste wapenen had, geliefden, wij betwijfelen het. Hij kende immers zijn vijanden nog niet, en dat is toch in de eerste plaats nodig om ze op de rechte wijze te leren bestrijden. Zijn Uw wapenen al beproefd en van waarde gebleken, mijn medereiziger op deze weg?

Zo trok hij dan van alles welvoorzien op, uit het lage Ethiopië naar Jeruzalem, naar boven dus, dat was zijn doel, daarop letten wij in de tweede plaats.

2. Op het doel

Nu is het doel tweërlei, want Mijn wegen zij hoger dan uw wegen en Mijn gedachten dan ulieder gedachten, spreekt de Heere. De mens zoekt het leven, en zoals we gezien hebben, is alles wat deze Moorman bij zich had, daarop gericht, om op deze reis zijn leven te behouden. Maar het doel des Heeren is, Zijn volk in de dood te brengen, opdat zij, stervende aan zichzelf, het leven mogen vinden in Christus Jezus.

Elke reiziger heeft een doel, maar niet elke reiziger heeft zijn doel zelf opgezocht, want het was tweërlei zeiden we. Iemand die bijvoorbeeld zelfstandig is en voor eigen rekening op reis gaat, bepaalt zelf waarheen hij gaan zal, maar het kan ook wezen dat iemand op reis wordt gezonden in dienst van een ander. Dan wordt hem het doel aangewezen en gezegd hoe hij zal reizen en wat daarop zal worden verhandeld.

Bij het doel van hen die zonder God leven, behoeven wij niet lang stil te staan. Hun streven is, rijkdom, eer, heerlijkheid.

Dan zijn er ook nog anderen, hun doel is de hemel, dat is dan de godsdienstige wereld van onze dagen. Dat zijn dezulken, die Iet huis hunner hope bouwen op de wankel grondslag van een eigenwillige godsdienst. Die zo graag geprezen worden als goede Christenen, die alles voor de Heere over hebben. Het zijn die eigengerechtigde lieden, die het zo goed weten. Zij bespreken wel dat er buiten Christus geen mogelijkheid is, de zaligheid te beërven, maar ondertussen houden zij vast wat ze hebben en vinden bij zichzelf nog wel wat goeds voor de Heere. Ook zij behoren tot de eerste groep, zij hebben een zelfgekozen doel voor ogen en ook zij zullen met al hun godsdienst eenmaal horen: *gaat weg van Mij, gij werkers der ongerechtigheid.*

Maar er zijn er ook nog, die op reis zijn gezonden. Zij zijn niet van zichzelf begonnen.

Van hen geldt het: *Ik ben gevonden van hen, die naar Mij niet vraagden; Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten.* Voor hen is het doel aangewezen, alsmede de weg die ze gaan moeten. En zijn ze nu gewillig de reis zo te maken als hun is voorgesteld?

Och nee, geliefden, de mens wil, zelfs na ontvangen genade, wel zalig worden, maar niet zoals God wil. Hier merken wij dan op tweeërlei werking. De mens zoekt het leven, en de Heere brengt ze in de dood. Deze Moorman gaat op om te aanbidden te Jeruzalem en gij weet, dit lag op de berg Sion. Maar onze lijdende Hogepriester daalde met Zijn discipelen van de berg af, door het diepe Kedron dal naar de hof van Gethsémané, en daar in de diepte is het: *Uw wil geschiede.* Deze Moorman trok op om te aanbidden en wellicht feest te houden, maar Christus heeft geleden buiten de legerplaats, onze smaadheid dragende. Zij willen bidden, soms in hoge plaatsen, maar de Heere komt ze te leren, dat ze daar niet bidden kunnen, dat zal alleen maar wezen in de laagte. *Als zij gaan door het dal der moerbeziënbomen, dan stellen zij Hem tot een fontein.*

Het doel was dus Jeruzalem, en dan nemen we in dit verband deze stad niet als de plaats, waarvan de Heere gezegd had, hier zal Ik wonen, maar als type van de vrome wereld, wier inwoners geroepen hebben, weg met Hem, het is niet betamelijk dat Hij leve. Daarom is het deze man gegaan als de wijzen uit het Oosten, ook zij kwamen om te aanbidden de Koning der Koningen en waar zou Deze anders geboren worden dan te Jeruzalem. Maar ook zij hebben er Hem niet gevonden, geliefden, maar wel godsdienst, tempels, Farizeeërs en Schriftgeleerden, die wel zeer goed wisten waar de Christus moest worden geboren, maar die het met hun vormendienst goed konden stellen en niet de minste begeerte hadden ook naar Hem te zoeken. Ja aan het hoofd van deze stad staat een vijandige Herodes, die het reeds van stonde aan op het leven van dat Kind gemunt had.

Welk een ontzuivering voor deze wijzen, voor deze Moorman, ja voor al Gods volk, als zij als een Ezechiël eens een blik krijgen in al de gruwelen van deze stad. Nu waren zij zo vol moed op reis gegaan, hadden gezongen de liederen Hamaäloth en verlangend uitgezien naar het eind der reis, zoals elke reiziger dat doet. Want ze zijn vermoeid, hongerig, dorstig en bestoven en nu meenden zij in deze stad rust te vinden. Zij hadden gedacht dat het godsdienstige Jeruzalem, iemand die zulk een verre reis heeft ondernomen, wel met open armen zal ontvangen, rekenen op gastvrijheid, op onderdak en zullen door de priesters geprezen worden om hun ijver.

Maar o, geliefden, wat valt dat tegen. Godsdienst en wetenschap zijn er genoeg, maar verder niets van wat ze gedacht hadden. Dorre, koude harten, uiterlijke vormen, veel bespreking, maar weinig beleving. De inwoners zijn allen Israëlieten, maar landgenoten, Moren, komen ze bijna niet tegen; veel bekeerde, maar geen onbekeerde mensen. Hij was gekomen om te aanbidden, maar welk gebed hoorde hij? *Ik dank U, Heere, dat ik niet ben gelijk deze Moorman.* Hij vond wel de Tempel, maar de Heere was daaruit geweken. De stroom welke Ezechiël zag komen van onder de dorpel van Gods huis had als het ware opgehouden. Was er dan in dat Jeruzalem niets meer te vinden?

Nee, geliefden, want toen op Golgótha's vloekheuvel van de lippen van de gezegende Borg gehoord werd: *Het is volbracht,* toen scheurde het voorhangsel en alle schaduwen zijn weggevloden en nu moet Christus worden alles en in allen.

Is het wonder, mijne hoorders, dat deze man ontmoedigd deze stad verlaat? Zo zal het dan steeds gaan, als Gods volk op de berg is, nodigt de Heere ze af te komen, dan zal het wezen, Zacheüs kom haastelijk af, en ze komen, maar dan verlaten zij Jeruzalem langs een andere weg, dan toen zij er heentogen.

3. Laten wij dan in de derde plaats ook *deze weg nog even bezien*.

Had deze reiziger tot nu toe gereisd om zijn doel te bereiken, nu moest hij een weg gaan om Gods doel te bereiken, en welk een weg?, de weg die afdaalt van Jeruzalem, welke woest is. Twee wegen waren er welke van Jeruzalem afdaalden, de gebruikelijke heirweg en één welke weinig gebruikt werd, want deze was woest en ledig, en op deze laatste brengt de Heere Zijn volk bij hun terugkeer uit Jeruzalem.

O, geliefden, deze afdalende woeste weg zullen wij van onszelf nooit leren bewandelen, want daarop moeten wij alles verliezen wat van ons zelf is. Laten we deze weg eens nader bezien. In tegenstelling van het eerste gedeelte was hij nu afdalende om op die plaats te komen waar God hem hebben wilde.

Als de Heere zondaars van dood levend maakt, worden zij gevonden in de diepte, en bleven zij daar nu maar staan. Maar als de Heere Zich een ogenblik verbergt, gaat dat volk van dit plaatsje af, en waarheen, geliefden? Naar boven, want op een lagere plaats als de Heere ons zet, kunnen wij van onszelf niet brengen. Nu is er wel verschil, de ene dwaalt verder af dan de ander, maar daar blijven, doet niemand van zichzelf. Ook is het onmogelijk voor dat volk daar terug te keren, daar is weer bij vernieuwing een Godsdaad toe nodig.

Hij is de Weg, de Waarheid en het Leven; niemand komt tot de Vader dan door Hem.

En alle andere wegen daarbuiten zijn woest en ledig. Zij kunnen de mens recht toeschijnen, maar het einde van die, zijn wegen des doods. Op die éne weg is het: Zij zullen aan geen hinderpaal zich stoten, maar die andere zijn vol stenen, struiken en rovers, daarop is het donker en op zulke afdalende wegen meent Gods volk gedurig te moeten omkomen. O hoe laag loopt het nu met dezulken af, zij hadden gemeend het leven te vinden en zie, nu kunnen zij niets anders inwachten dan de dood.

Is het dan nu voor deze Moorman een gans verloren zaak? Had hij dan nu niets meer over? Ja geliefden, de Heere waakt over de Zijnen, Hij is die God, die ook in het donker wil wonen, en daarom hun sterkte ten dage der benauwdheid.

Deze man had nog bij zich de rol van de profeet Jesaja, hij had deze medegebracht uit zijn land, of te Jeruzalem opgedaan, zo zou dan zijn tocht daarheen nog niet geheel vergeefs zijn geweest. En niet alleen dat hij die had, zovelen hebben Gods Woord, maar hij las daarin en wat las hij? De plaats der schriftuur was deze: "Hij is gelijk een schaap ter slachting geleid; en gelijk een lam stemmeloos is voor die, die het scheert, also deed Hij zijn mond niet open."

Was het nu toeval dat deze man, op zulk een ogenblik juist die plaats las? Nee geliefden, want als wij op een weg zijn waarop wij alles moeten verliezen, dan blijft er een ledige plaats over en die moet vervuld worden, en dan komen er die uitgangen naar Christus. Maar dan wordt juist geleerd, dat Hij Zichzelf in de ziel moet openbaren. Want met alles wat deze Moorman nu beleefd had, was hij nog een vreemdeling van een gekruiste Christus. Zelfs dat Woord, van hoe onschatbare waarde ook, zal op zichzelf genomen, ons die ware kennis niet geven.

Daarbij is nodig die leraar der gerechtigheid, opdat hij ons lere. En wij hebben maar gedurig te vragen met de dichter, maak ons Uw wegen, door Uw Woord en Geest bekend. Dat zal dan ook wel de verzuchting geweest zijn van deze reiziger, toen hij die plaats las, want dat hij het niet verstond, blijkt uit het antwoord aan Filippus.

Want een engel des Heeren sprak tot Filippus, zeggende: "Sta op en ga heen tegen het zuiden, op de weg, die van Jeruzalem afdaalt naar Gaza, welke woest is."

De Moorman was aan het einde, hij wist het niet meer, maar gelukkig, bij de Heere is wijsheid en sterkte, tot Hem zal men komen opdat Hij ons geve verlichte ogen des verstands.

4. Letten we daartoe in de vierde plaats op *het gegeven onderwijs*.

Terwijl dan deze man zijn weg vervolgde, afdalende, steeds verder van Jeruzalem, de stad achter zich en Gods Woord voor zich, kreeg hij op het onverwacht één van Gods knechten naast zich, van wie hij woorden der zaligheid horen zou.

Hier was het een Filippus, die tot dat einde werd gezonden, om deze Moorman te verkondigen, de verlossing die er is in Christus. Toen Christus op aarde was, lezen we van Hem: Zijn Woord was met macht. Welnu, Hij is opgevaren in de hoogte en is verheerlijkt aan des Vaders rechterhand Maar Zijn Woord is hier gebleven en is nog met macht. Want Hij, die het in de mond van Zijn knechten geeft, is en blijft dezelfde en alles wordt gewerkt door één en dezelfde Geest. Door die Geest wordt de mens wedergeboren, door de bediening van die Geest leven zij, en wassen op in de kennis en in de genade.

Nee geliefden, die bediening houdt nooit op: *Het is u nut dat ik wegga, opdat de Trooster kome, die U in alle waarheid zal leiden.*

Hoe duidelijk komt hierin toch uit dat wij blind zijn en onbekwaam op Hem te zien als uit onszelf. Wat kan er al achter ons liggen, terwijl we Hem nog missen en hoe noodzakelijk is het evenwel Hem te leren kennen.

"En Filippus opende zijn mond, en beginnende van die schriften, verkondigde hem Jezus." Beginnende van Zijn nederige geboorte, hoe Hij in een dienstknechtelijke gestalte was gekomen op deze door de zonde gevloekte aarde. Hij die het geen roof behoefde te achten, Gode evengeliek te zijn, werd geboren in Bethlehems kribbe. Door slechts weinigen begeerd en verwacht, maar wel dat Hij als pasgeborene vervolgd werd en toen reeds vluchten moest naar Egypte. Daarna is Hij het land doorgestaan, goeddoende en genezende de zieken en predikende het Evangelie onder veel smaad en hoon. Filippus zal deze man onderricht hebben van Christus' lijden en sterven, dat Hij als een schaap ter slachting werd geleid; en dat ook Hij ook al Zijn volk is voorgegaan op die afdalende weg van Jeruzalem, de diepe staat Zijner vernedering. Filippus plaatst zijn toehoorder als het ware in de hof, en deze ziet daar de Middelaar beladen met de zonden van Zijn volk, worstelen tegen de macht van de vijand, zodat Zijn zweet werd tot grote druppelen bloed, vanwege de angsten der hel en de bestrijdingen van de vorst der duisternis.

Hij wordt met Hem geplaatst voor de rechter Pontius Pilatus, en hij hoort het geroep van het vrome Jeruzalem, *weg met Hem, kruist Hem!* En onder deze schare merkt hij ook op een Moorman; en dat is hijzelf. Hier moet deze man het laatste verliezen dat hij bezat, want hij meende toch een vriend te wezen, en nu komt het openbaar dat hij een vijand is. Hij ziet, hoe Christus wordt uitgeworpen, tot buiten de legerplaats, en dat Hij onder dit alles Zijn mond niet opendeed, maar Zichzelven heeft vernietigd tot de dood, ja de dood des kruises.

En voor wie? Niet vele edelen, niet vele rijken, geen schriftgeleerden en Farizeeërs, maar het arme en verachte heeft God uitverkoren. Filistijnen, Tyriërs en Moren.

Welk een bevoorrecht volk, als wij mogen weten dat ook dat woord van Christus voor ons heeft geklonken: *Het is volbracht.*

Laat dan de hel vrij woeden, laten zij dan moeten bewandelen woeste en ledige wegen. Dan wordt elke weg vlak en effen, dan is er niets ledig, want in Hem is een volheid, Hij vervult de hemel en de aarde.

En onder dit alles daalt de weg nog steeds en ook het onderwijs gaat verder dan dood en begrafenis. Filippus gaat nu de Moorman bepalen bij de staat van Christus' verhoging. Want de dood kon Hem niet houden, Hij had macht Zijn leven af te leggen en hetzelfde wederom aan te nemen. Hij was de Leeuw uit de stam van Juda, die

getriumfeerd heeft over dood en graf. O als Christus niet was opgestaan, dan was er geen opstanding der doden. De eersteling Christus, daarna die van Christus zijn, in Zijn toekomst. Als dit niet waar was, ijdel was Uw geloof, dan waren ook niet behouden die in Hem ontslapen zijn. Daarom bidt de kerk dan ook: *Dat ik Hem kenne, in de kracht Zijner opstanding.* Daardoor wordt de prikkel uit de dood weggenomen en mogen ze roemen in Hem: *Dood waar is uw prikkel, hel waar is uw overwinning.*

Filippus verkondigde hem Christus, beginnende van die Schriften, dus aan de hand van Gods Woord. Geven wij er toch altijd acht op, in onze gesprekken, in de prediking en in alles wat wij beleven, of het is naar dat Woord, want zo niet, het zal geen dageraad hebben. Dat Woord, waar wij het ook lezen, zal ons altijd weer heenwijzen naar Christus. Wonderlijk zijn toch Gods wegen, daarvoor had nu deze man zulk een verre reis ondernomen, daarvoor was hij nu geweest te Jeruzalem, om ontledigd aan alles, op deze eenzame plaats te mogen vinden, waar zijn ziel naar uitging.

Nu was het die Leraar der gerechtigheid zelve, die hem onderwees, die met hem afstak in de diepte, die hem bracht aan het einde van deze afdalende weg en daar gekomen ontkracht en ontgrondt aan zichzelf, en niets meer bezittende, dan niet alleen een zwarte huid, maar ook een zwarte ongeredde ziel, welke moest uitroepen gelijk de dichter: "Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, also schreeuwt mijn ziel tot U o God."

Dan komt daar in de laagte die dierbare Geest voor hem te ontsluiten, die bloedfontein, welke afvloeit van Golgótha, *en die daar is geopend voor het huis van David en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinheid.*

Hier worden al de weldaden, vervat in het gegeven onderwijs, aan hem toegepast en hij mag in deze stroom afdalen, zich onvoorwaardelijk aan Christus overgevende en alleen betrouwende op Zijn gerechtigheid, ervaren. Ontbind hem en laat hem heengaan. En opklimmende uit het water, mocht hij Christus omhelzen als zijn Borg en Middelaar, en zeggen met Thomas: "Mijn Heere en mijn God." Dat is dan ook de vreedzame vrucht, waar wij in de vijfde plaats nog even onze aandacht aan geven.

5. De vreedzame vrucht

Ziedaar water; wat verhindert mij gedoopt te worden? Deze vraag was niet rechthebbende, als die van een rijke jongeling. Wat ontbreekt mij nog? Och geliefden, hij had geen kennis aan deze afdalende weg, hij bezat nog alles. Daarom was ook het antwoord des Heeren: Verkoop al wat gij hebt. Maar deze Moorman was alles verloren, hij was van een machtig heer een arme bedelaar geworden aan Gods genadetroon en hij mocht ondervinden: Armen heeft Hij met goederen vervuld, en rijken heeft Hij ledig weggezonden.

Hij begeerde de doop dan ook niet als zovelen, die genoeg hebben aan het uiterlijk teken, en die het daarmede kunnen stellen, als genoeg tot hun zaligheid. O nee, maar zoals we tevoren reeds gezegd hebben, die ziel, die gelovig mag omhelzen dat hij in het Genadeverbond is opgenomen, zal het ook op de duur niet zonder de tekenen en zegelen van dat verbond kunnen stellen, omdat ze waarmerken zijn van hun deel aan het Verbond en versterking van hun geloof daarin.

Het is dan ook een slecht teken, volk, als wij het zonder die genademiddelen (de sacramenten) kunnen stellen. Want het leven dat in de doop wordt verzegeld, heeft toch voortdurend versterking nodig, en dat vindt de ziel dan in het gepredikte Woord en in het gebruik van het Heilige Avondmaal.

Hij werd dus gedoopt, omdat hij op de gestelde vraag kon antwoorden: *Ik geloof dat Jezus Christus de Zoon Gods is.*

En op deze belijdenis daalden zij beiden af in het water, zo Filippus als de Kamerling.

Samen mochten zij zich nu verlustigen in de God huns heils, zoals het kan wezen als in dit Mesech der ellende, de tafel voor Gods volk wordt aangericht. Dan valt de bedienaar weg, en dan mogen zij het brood, dat als Zijn vlees waarlijk spijs is, ontvangen uit Zijn doorboorde handen, en de beker der verlossing van Hem aannemen.

En als zij uit het water waren opgeklommen, nam de Geest des Heeren Filippus weg, en de Kamerling zag hem niet meer. Nietwaar volk des Heeren, zo kan het wezen, dat alles van ons wordt weggenomen, dan is het als op de berg der verheerlijking en ze zagen niemand, dan Jezus alleen. En dat is ook wel nodig, want we zijn en blijven toch altijd maar mensenkinderen, en zo lichtvaardig geneigd om met alle weldaden in de mens te eindigen. De Geest nam Filippus weg, dat was nodig zowel voor de Kamerling als voor zijn onderwijzer. Hij zag hem niet meer, nu dat was op dit ogenblik ook niet meer nodig, want hij had Christus tot zijn deel en daarmee had hij alles.

En Filippus werd gevonden te Azote. Daar had de Heere voor Zijn knecht weer ander werk, want het land doorgaande, verkondigde hij het Evangelie.

Maar de Moorman reisde zijn weg met blijdschap. Nu was het niet langer een afdalende, maar een opklimmende weg. Nu is er in zijn ziel die vrede, die alle verstand te boven gaat, want hij ziet alle vijanden overwonnen door Sions Koning. Nu gaat hij moedig voort als een held, die het slijk der straten treedt, geschoeid met de bereidheid van het Evangelie en aangedaan hebbende het bortswapen der gerechtigheid. *Bovenal aangenomen hebbende het schild des geloofs en de helm der zaligheid, met het zwaard des Geestes, hetwelk is Gods Woord.*

Ziet geliefden, dit zijn andere wapenen dan waarmee hij op reis ging, deze zijn beproefd en als de kerk van God met deze wapenen de strijd mag voeren, dan zijn ze in Christus meer dan overwinnaars en zingt met de dichter van Psalm 89: 1: "k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên, enz.

Toepassing

Laten wij nu nog trachten met een enkel woord van toepassing tot onszelf in te keren. Mijn onbekeerde medereiziger, we hebben u in zwakheid mogen voorstellen, de gezegende reis van een Moorman. Hij was een heiden, maar nochtans hongerig en dorstig naar Christus gerechtigheid. Hij juicht nu reeds zoveel jaren voor de troon, en u die voortdurend leeft onder het aanbod van genade, *wat dunkt u van de Christus?*

Hij heeft voor u geen gedaante of heerlijkheid. Och of gij nog bekendet in deze uw dag, wat tot uw vrede dient. Want het zal eenmaal in die dag der dagen wat wezen, mijn vrienden, als gij deze Moorman, de koningin van Scheba en zoveel anderen zult zien ingaan, en gij zult buiten gesloten worden. Twee wegen waren er die van Jeruzalem afdaalden, één is de brede, welke uitloopt op de rampzaligheid, en één de smalle, welker einde is de Fontein des levens. Staat daarom nog heden stil op uw pad, en vraag of het toch de goede weg zij, en wandel daarin, zo zult gij rust vinden voor uw ziel.

En u, die nu al zolang verkeert in Jeruzalem, die genoeg hebt aan de vorm, aan de beschouwing en wetenschap. Die soms laag kunt neerzien op zulke reizigers als wij u voorstelden. Laten wij toch voorzichtig zijn en onszelf nauw onderzoeken, of wij in het geloof zijn, want die in het vlees zijn, kunnen God niet behagen. Die Moorman was zwart van buiten, en dat is hij ook tot het einde toe gebleven, maar hij had een gereinigde en wit gewassen ziel van binnen. U meent blank te zijn en zonder grote

overtreding, hebt u de zwartheid van uw ziel wel ooit oprecht leren kennen en bewenen? Weet voorzeker, dat alles wat gij bezit, eenmaal zal wegvallen, als eertijds Jeruzalem, en allen die daarin waren, werden omgebracht. Ook leide u de Heere uit Jeruzalem, op deze weg die afdalt, opdat u doodarm gemaakt, mocht leren sterven, voordat het sterven wordt.

Bekommerd volk in ons midden, die uzelf als zulk een Moorman hebt leren kennen, die begerig zijt geworden om op reis te gaan en aan te bidden te Jeruzalem. Hoever bent u al op uw reis gevorderd? Hebt u dat aardse Jeruzalem nog voor u, of reeds achter u, en bevindt gij u nu op deze afdalende weg? Hebt ook gij uw rol, en leest gij daarin gedurig? Is Christus u al eens dierbaar geworden, hebt gij Zijn verschijning al eens lief gekregen of zoekt gij het nog in uzelf? Vraag maar gedurig om ontdekkende genade, lees maar veel in uw rol, maar vergeet daarbij niet om te vragen met David: *Zend Uw licht en waarheid neder, dat die mij geleiden.*

Volk des Heeren, gaat ge uw weg nog blijmoedig opwaarts? Of bevindt ge u ook reeds weder op afdalende wegen? Want zo zal het aan deze zijde van het graf toch maar steeds wezen, berg op en berg af. Deze Moorman was opgegaan naar Jeruzalem, daarna langs een afdalende weg tot dat water, toen weer opklimmende naar Gaza, welke weg hij met blijdschap reisde, en hierna werd hij weer dalende.

Maar volk, welke wegen gij nu ook nog moet bewandelen, zij behoeven toch voor u niet meer te zijn woest en ledig. Want gij moogt toch leunen en steunen op Hem, die u in alles is voorgegaan, die toch het zwaarste deel van uw kruis draagt. Wel zult gij steeds zwart blijven, volk, uitwendig, en meermalen met de bruid moeten klagen: *Ziet mij niet aan dat ik zwartachtig ben, omdat mij de zon heeft beschenen.* En van die zwartheid kunt gij nog hinder genoeg ondervinden, want wie zal onze afdwalingen verstaan.

Maar nu ligt uw zaligheid, dat moogt gij toch weten, niet in uw handen, maar in de doorboorde handen van uw Koning, wiens Naam is Sterke God, en die beloofd heeft, dat de poorten der hel Zijn gemeente niet zullen overweldigen.

De Heere zal het voor u voleinden. Nog een kleine tijd, en u zult Hem zien, van aangezicht tot aangezicht, dan zal het geloof verwisseld worden door aanschouwen. Dan zal al het uwe hier achterblijven, uw zondige natuur, uw gebreken, uw zwartheid. Want als deze Moorman ook eenmaal zal opstaan van zijn slaapstede, in die dag, dan zal hij ingaan met een verheerlijkt lichaam. Dan zal hij niet zwart meer wezen, want in de hemel zijn geen Moren, want deze uiterlijke zwartheid was een gevolg van de vloek, uitgesproken over dat geslacht, en ook deze vloek heeft Christus volkomen weggenomen.

O geliefden, dat zal wat wezen, die dag, als Hij zal wederkomen op de wolken, met grote kracht en heerlijkheid. Dan zal Hij Zijn ganse kerk tot Zich nemen.

Dan zullen de vrijgekochten des Heeren wederkeren, en met gejuich tot Sion komen; en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen; vrolijkheid en blijdschap zullen zij verkrijgen, maar droefenis en zuchting zullen wegvlieden. En in dat nieuwe Jeruzalem zal geen inwoner zeggen ik ben ziek, want het volk dat daarin woont, zal vergeving van ongerechtigheid hebben. Amen.

Jozias Fraanje, geb. 1878; Oefenaar Ger. Gem. Goes, 1908; Terneuzen 1912; pred. 1912; Rotterdam-C. 1912; Goes, 1916; Barneveld, 1918'overl 1948

6. God boven alles te prijzen in der eeuwigheid

Preek over Micha 7:18

DS. J. FRAANJE

Voorzang: Psalm 144 : 2
 Lezen: de Wet des Heeren
 Genesis 3
 Zingen: Psalm 49 : 3
 Psalm 116 : 3 en 4
 Psalm 116 : 5
 Psalm 85 : 4

Mijn medereizigers naar de eeuwigheid!

Er is in de Heilige Schrift sprake van een klederenverwisseling. In Gen. 3 vers 7 staat: "Toen werden hun beider ogen geopend, en zij werden gewaar dat zij naakt waren; en zij hechtten vijgenboombladeren tezamen en maakten zich schorten." Dat is het kleed, dat de eerste mensen op de aarde na de val maakten, om er zich mede te bekleden. In hetzelfde kapittel lezen wij in vers 21: "En de Heere God maakte Adam en zijne vrouw rokken van vellen, en toog ze hun aan."

Het eerste kleed van vijgenboombladeren is een type van het kleed van 's mensen eigengerechtigheid, om zich daarmee te dekken.

Het tweede kleed, dat God maakte voor de eerste mensen en hun aantog, is een type van het kleed van Christus' gerechtigheid, dat Christus opbrengt en dat de Vader de zondaar toerekent en waarmee de zondaar bekleed wordt.

Dus daar is sprake van een verwisseling van klederen.

Het is niet alleen, dat de mens van nature verloren ligt en verloren gaat met zijn goddeloosheid en met zijn zonde en ongerechtigheid, maar ook dat hij met zijn godsdienst zonder God en met zijn eigengerechtigheid zich niet kan dekken voor de eeuwigheid. Zijn beste werken hebben geen waarde bij God en kunnen zijn ziel niet dekken voor de eeuwigheid.

Maar het is ook een waarheid, mijn toehoorders, dat een mens - uit vrije genade - bekleed wordt met de klederen des heils en met de mantel der gerechtigheid, om in de borggerechtigheid van de Zoon Gods te staan tegenover God, in gunst hersteld.

Maar het is evengoed een waarheid, mijn toehoorders, zal er sprake zijn van klederenverwisseling, er ook sprake is van verwisseling van persoon.

Want Adam was het hoofd van het verbond der werken en hij representeerde alle Zijn nakomelingen en in hem ligt de ganse wereld in de rechterlijke daad van God onder het vonnis van de dood. Maar als de mens bekleed wordt met het kleed der gerechtigheid, dan is hij dat in Jezus Christus, zijnde het Hoofd van het verbond der genade. De Middelaar is de plaatsvervanger. En wat zegt Jesaja in kapittel 53: 8: "Hij is uit de angst en uit het gericht weggenomen; en wie zal Zijn leeftijd uitspreken? Want Hij is afgesneden uit het land der levenden; om de overtreding mijns volks is de plaag op Hem geweest." Christus staat voor dat gericht; Hij staat in dat gericht en Hij wordt weggenomen uit dat gericht. Dus: Hij heeft voldaan aan de eis des Vaders en

aan de heilige wet Gods. Hij ontwapende de wet van haar verdoemende kracht. Nu leeft Hij en zit Hij aan des Vaders rechterhand en Hij getuigt: "Ik ben dood geweest en zie Ik ben levend in alle eeuwigheid." En Paulus getuigt van Hem, dat Hij leeft om altijd voor ons te bidden.

Alleen met behoud van Zijn eigen Goddelijke deugden neemt God het kleed van onze eigengerechtigheid weg en pardonneert Hij de naakte zondaar in de blanke gerechtigheid van Zijn Zoon. "Wie is een God gelijk Gij, Die de ongerechtigheid vergeeft, en de overtreding van het overblijfsel Zijner erfenis voorbijgaat. Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid; want Hij heeft lust aan goedertierenheid."

De woorden van onze tekst kunt u vinden in Micha 7: 18:

Wie is een God gelijk Gij, Die de ongerechtigheid vergeeft, en de overtreding van het overblijfsel Zijner erfenis voorbijgaat? Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid; want Hij heeft lust aan goedertierenheid.

Gebod:

Vlekkeloze en in Uzelf verheerlijkte God, ontsluit in het spreken en in het horen Uw Woord in ons hart door de Heilige Geest om het bloed Uws Zoons tot nuttigheid en zegen ten leven. Amen.

Zingen: Psalm 116 : 3 en 4.

*Och Heer, och, wierd mijn ziel door U gered!
Toen hoorde God; Hij is mijn liefde waardig;
De Heer is groot, genadig en rechtvaardig,
En onze God ontfermt Zich op 't gebed.*

*D' eenvoudigen wil God steeds gadeslaan;
'k Was uitgeteerd, maar Hij zag op mij neder.
Keer, mijne ziel, tot uwe ruste weder;
Gij zijt verlost, God heeft u welgedaan.*

Mijn toehoorders!

Micha is een van de twaalf kleine profeten onder Israël. Hij wordt onderscheiden van Micha in de dagen van Achab en Josafat. Hij wordt gevonden een profeet in de dagen van Jesaja en in de dagen van Jotham, Achaz en Jehiskia, koningen van Juda.

Micha zegt zoveel als: Wie is gelijk God. Micha geeft ons zeven kapittelen in de Heilige Schrift, en in het laatste kapittel vinden wij onze tekst.

De profeet spreekt in de naam van de kerk. In vers 1 roept hij in een klacht uit: "Ai mij, want ik ben, als wanneer de zomervruchten zijn ingezameld; als wanneer de nalezingen in de wijnoogst geschied zijn; er is geen druif om te eten; mijn ziel begeert vroegrijpe vrucht." Het getal der vromen onder de mensenkinderen was klein geworden.

De profeet staat niet alleen stil bij de grote onvruchtbaarheid van de kerk, maar ook hoe de kerk door het geloof de vijanden zal overwinnen: ..". wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn, zal mij de Heere een licht zijn."

Hij spreekt ook de oordelen over de volkeren uit: "Maar dit land zal worden tot een verwoesting zijner inwoners halve, vanwege de vrucht hunner handelingen."

Als nu de profeet stil staat bij de toestand van de kerk, dan verwondert hij zich over

Gods genade.

Wie is een God gelijk Gij, Die de ongerechtigheid vergeeft, en de overtreding van het overblijfsel Zijner erfenis voorbijgaat?

Als u daar eens bij stil staat. Daar is één Goddelijk Wezen en daar zijn drie Goddelijke personen. En het is een waarheid: ..". verre zij God van goddeloosheid, en de Almachtige van onrecht"! Wie is het, gemeente, die de zonden vergeeft? Zijn het de engelen, zijn het de mensen? Neen, het is God Die de ongerechtigheid vergeeft. Wij hebben tegen God gezondigd, wij hebben Hem beledigd, wij hebben Hem tot toorn verwekt, wij hebben Zijn heilig Wezen aangerand. En diezelfde God, tegen Wien gezondigd is, wordt hier bewonderd. Waarin wordt Hij bewonderd? Hij wordt bewonderd in hetgeen Hij doet. En wat is hetgeen dat Hij doet? Hij vergeeft de ongerechtigheid van het overblijfsel Zijner erfenis.

De mens is in de val van Adam één geworden met de zonde en God zou rechtvaardig zijn, indien Hij de zondaar in zijn zonden zou laten liggen en hem eeuwig zou verderven. Maar krachtens Zijn eeuwige wil en krachtens Zijn eeuwige soevereine gunst, neemt God de zonde weg en niet de zondaar en rechtvaardigt Hij niet de zonde, maar wel rechtvaardigt Hij de zondaar van de zonde; Hij gaat hem niet voorbij, maar Hij staat bij hem stil, die daar vertreden ligt in het bloed. en zegt: "Leef, leef! Ja, Ik zeg tot u in uwen bloede: Leef!" Daar gaat Hij nu de overtredingen voorbij; Hij delgt ze uit, neemt ze weg. "Gij zult al hun zonden in de diepte der zee werpen." "Ik delg uw overtredingen uit als een nevel, en uw zonden als een wolk." Bij dat wonder staat de profeet stil en bewondert hij God in de daad van Zijn genade, met behoud van Zijn deugden, in het zaligen van Zijn volk.

Wat zegt de profeet dan nog verder? Wel, dat Hij voorbijgaat de overtreding van het overblijfsel Zijner erfenis. Paulus zou hier willen zeggen: "Zo ontfermt Hij Zich dan, diens Hij wil, en verhardt, dien Hij wil. Maar toch, o mens! wie zijt gij, die tegen God antwoordt?"

In vele mensen zal God de deugd van Zijn rechtvaardigheid naar voren brengen en hen tijdelijk, geestelijk en eeuwig straffen, en dat God verheerlijkt wordt in de deugd van Zijn rechtvaardigheid, met behoud van Zijn barmhartigheid, in degenen die verloren gaan. God legt Zijn barmhartigheid niet af als Hij de zonde straft. Weet gij niet, dat de goedertierenheid Gods u tot bekering leidt. Zondigt u tegen de consciëntie, zondigt u tegen de wet en evangelie, zondigt u tegen het bloed van de Middelaar, zondigt u tegen de goedertierenheid Gods! Weet het dan wel, dat God Zijn toorn eeuwig zal behouden en gij eeuwig onder die toorn zult vergaan.

Maar God brengt ook de deugd van Zijn barmhartigheid naar voren in het vergeven van de zonde Zijns volks. Daardoor doet God de deugd van Zijn rechtvaardigheid niet te niet, neen, dan heeft Hij Christus tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid gesteld. "Welken God voorgesteld heeft tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, door de vergeving der zonden die tevoren geschied zijn, onder de verdraagzaamheid Gods." Dat overblijfsel Zijner erfenis of m.a.w. dat overblijfsel naar de verkiezing der genade Gods, krijgt waarzaligmakende kennis om God en zichzelf te leren kennen; hoe zij stonden in de staat der rechtheid; hoe zij daar gestaan hebben in ware kennis, gerechtigheid en heiligheid: "Dit heb ik gevonden, dat God de mens recht geschapen heeft"; en hoe zij midden in de dood liggen.

Waaruit kent gij uw ellendigheid? Uit de wet Gods. En als de mens nu met waarzaligmakende kennis van God in zijn ziel beweldadigd wordt om de zonde te leren kennen, zoals zij waarlijk zonde is in haar oorsprong, in haar aard en in haar vruchten, en als dan de mens God leert kennen als een rechtvaardige Rechter. Dan zijn

er twee uiterste zaken. De rechtvaardigheid Gods en de vloekwaardigheid van de mens. Dan zien wij de zondaar heilig overtuigd en heilig verootmoedigd, en hij komt dat Goddelijk recht te billijken en moet onder dat heilige recht verloren gaan. Hij komt onderwerpelijk voor Gods aangezicht en hij staat in de majesteit van de beledigde deugden Gods. Daar kan hij niet staan en leven. Dan kan hij niets anders uitroepen: o God, nu ben ik voor eeuwig verloren! Ja, gemeente, dat is noodzakelijk.

Niemand zal ooit met God verzoend kunnen worden zonder dat hij God als een vertoornde Rechter heeft leren kennen en hij met God eens wordt dat hij de eeuwige toorn Gods verdiend heeft. Ja, dat hij niets anders te verwachten heeft dan de eeuwige ondergang. Maar wat bij de mens onmogelijk is, is mogelijk bij God. "Want hetgeen der wet onmogelijk was, dewijl zij door het vlees krachteloos was, heeft God Zijn Zoon zendende in gelijkheid des zondigen vleses, en dat voor de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees." "Want de wet des Geestes des levens in Christus Jezus heeft mij vrij gemaakt van de wet der zonde en des doods." "Ik ben met Christus gekruist, en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods, Die mij liefgehad heeft en Zichzelven voor mij overgegeven heeft." Dan wordt de zonde als zonde veroordeeld in de Verbondsmiddelaar, dan wordt de wet ontwapend van haar verdoemende kracht: "Zo is er dan nu geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn."

Christus verschijnt daar als de Advocaat, als de tussentredende Borg: "Laat deze niet in het verderf nederdalen, want Ik heb verzoening voor haar gevonden." Hij komt op de plaats van het overblijfsel van Zijn erfenis. Hij heeft de vloek en de toorn Gods, die op hen lag, gedragen: "Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten!" "Het zwaard was ontwaakt tegen de Herder Die Mij metgezel was." Christus is uit de angst en uit het gericht weggenomen en wie zal Zijn leeftijd uitspreken? Nu komt Hij op een plaats wat eeuwig onmogelijk was bij de mensen; nu wordt het recht der wet in ons vervuld. Hij was dood maar is weder levend geworden. O dat raadsel, dat de heilige wet haar luister krijgt en dat de heilige deugden haar luister krijgen en dat God de zonde van Zijn volk in tegenwoordigheid van Zichzelf en in tegenwoordigheid van de wet en in tegenwoordigheid van de duivel in het bloed van Christus vergeeft: o dat eeuwige wonder, dat kan de profeet niet klein achten: "Wie is een God gelijk Gij!" God vergeeft de zonde van Zijn volk buiten ons in Christus. "Want God was in Christus de wereld met Zichzelven verzoenende".

O, hij ziet de vertoornde Rechter, voor Wie hij verschijnen moet; hij staat daar met een schuldbrief voor de Rechter. "Ja, wij hadden al zeker in onszelf het vonnis des doods." "De banden des doods hadden mij omvangen en de angsten der hel hadden mij getroffen." Maar o dat eeuwige wonder, dat nu de schuldbrief gekwiteerd wordt door Christus' bloed en dat hij in Christus ontvangen heeft uit de hand van God de Vader de kwietschelding. Het handschrift dat tegen ons was, heeft Hij uitgewist: "Welke overgeleverd is om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardigmaking." "In welken wij hebben de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving der misdaden naar de rijkdom Zijner genade." "Want dat Hij gestorven is, dat is Hij der zonde eenmaal gestorven, en dat Hij leeft, dat leeft Hij Gode." O, wat wordt de Heere Jezus dan onuitsprekelijk groot! Dan zie ik mijn Jezus gekruist, dan zie ik mijn Jezus de angsten der hel dragen en o die smart en die pijn en dat voor zulk een hellewicht; o mijn Heere Jezus, wat moet het toch wel voor U geweest zijn, dat U ook mijn zonden hebt willen dragen; "Die onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft op het hout." O, dat uit vrije genade en eeuwige liefde.

Van de week hield ik nog avondmaal en toen mocht ik daar nog zo bij bepaald worden: *waarom was het op mij gemunt, daar zovelen gaan verloren die van geen*

ontferming weten, en waarom was het op Christus gemunt? Ja gewis, de Zaligmaker is groter dan de zaligheid! Niet zichzelf meer te zoeken, maar alleen de Drie-enige God groot maken in Zijn liefde, wijsheid, genade en rechtvaardigheid, dat is de lust van ons leven.

Gemeente, nu zijn er ook mensen, die wel overtuigd zijn van de zonde, gerechtigheid en oordeel en aan wie het Woord Gods ontsloten is, maar die niet staan in de vrijheid der kinderen Gods; ze zijn niet verlost in de Verbondsmiddelaar. Vandaag gemakkelijk, morgen moeilijk. O, ik zou u niets liever willen presenteren dan Jezus Christus, Die het einde der wet is, in Wien gij verlost moet worden en waarin gij een vergevend God zult ontmoeten. Het kan soms zijn, dat zo een uitverkoren mens zo bearbeid wordt, door de werking des Heiligen Geestes, dat God aan zo'n ontdekte zondaar die gerechtigheid wel eens openbaart, en dat die zondaar een onweerstandelijke blik mag slaan op de gerechtigheid van die lieve Heere Jezus. Maar komen zij in het gemis, dan komen zij soms in diepe en donkere wegen. Nu moeten zij de onderwerpelijke toepassing hebben; ze moeten komen bij de Rechter van hemel en van aarde; als zij op die plaats mogen komen bij de Rechter van hemel en van aarde; als zij op die plaats mogen komen, dan hebben zij ook de grote Advocaat voor hen horen pleiten. Ze moeten de vrijbrief van de Rechter hebben; ze moeten rechtvaardig verloren gaan om rechtvaardig zalig te worden.

Maar dan ook: "Een ogenblik in Zijn toorn en een leven in Zijn goedgunstigheid." Ze staan niet lang in het levende gezicht van hun schuld, in het levende gezicht van Gods heilig recht! Wie zal wonen bij een verterend vuur. O, dat nu het grote wonder aller wonderen wordt voltrokken en dat Christus getuigt: "Ik heb u verlost!" O dan uit onszelf over te gaan in Christus en dat God op ons ziet in gunst en niet in wraak. Om dan te staan in het kleed van Christus' gerechtigheid en om dan door het geloof de uitspraak te mogen horen: "Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods! God is het Die rechtvaardig maakt. Wie is het die verdoemt?"

In de rechtvaardigmaking neemt God de schuld der zonde weg en in de heiligmaking de smet der zonde ... opdat onze ziel en lichaam onberispelijk bewaard wordt in de toekomst van onze Heere Jezus Christus. Daarom zijn wij ook zeer begerig, hetzij inwonende, hetzij uitwonende, om Hem welbehaglijk te zijn.

Ja gemeente, er zijn sommigen van Gods volk, die zuchten en kermen naar de toepassing van de zaak, die God haar door het geloof in Zijn Woord doet zien; de toepassing, het bewustzijn van hun aandeel in een vergevend God door Christus wordt gemist. Zij zien uit naar de toepassing, naar de toe-eigenende daad, want buiten de toe-eigenende daad en de toepassing blijft zulk een mens ongered en ongeholpen en wordt hij verlost van de ene feit op de andere, maar van een herstel in de genadestaat dat hij met God verzoend is, is hij niet verzekerd. Hij is niet in de Verbondsmiddelaar verlost (in de toepassing). Maar dat volk dat een levende kennis heeft gekregen aan de verlossing in de Verbondsmiddelaar is verzekerd in het aandeel van zijn genadestaat. "Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onzen Heere."

Zijt u ook verzekerd in het aandeel van uw genadestaat, dat u met een verzoenend God en Vader in het borgbloed van Zijn Zoon te doen hebt en dat uw consciëntie gereinigd is van dode werken, om de levende God te dienen?

Dat volk zal zeggen: "Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus, door Welken wij ook de toeleiding hebben door

het geloof tot deze genade, in welke wij staan, en roemen in de hoop der heerlijkheid." Maar dat volk zal ook zeggen: "Ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?" Want in het uur van uw dood zult gij verstaan:

*Mijn laatste snik,
verlost mij van mijn eigen ik!*

Dan zal de kerk voor eeuwig der zonde afgestorven zijn en het eeuwige leven zal dan ingaan. Gewassen, gereinigd, gepardonneerd in het bloed van Christus en dat met behoud van de deugden Gods. En dan eeuwig in de gemeenschap Gods. O volk, Hij is rechtvaardig, Hij is getrouw, dat Hij de zonde van Zijn volk vergeeft en ze reinigt van haar ongerechtigheid.

"Wie is een God gelijk Gij, die de ongerechtigheid vergeeft, en de overtreding van het overblijfsel Zijner erfenis voorbijgaat?" Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid, want Hij heeft lust aan goedertierenheid.

"De toorn des mans werkt Gods gerechtigheid niet." Dat is een dolle drift; nochtans zegt de waarheid: "Wordt toornig en zondigt niet." Met andere woorden, geeft de toorn plaats. Maar in God is niet anders dan een eeuwige toorn, een rechtvaardige toorn, een volmaakte toorn.

"Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid."

Die rechtvaardige God, die is door de zondaar, krachtens de zonde, beledigd; hij heeft Zijn rechtvaardig Goddelijke Majesteit ontlusterd. Voor hem is de Heere een rechtvaardige Rechter, een grimmige Wreker. Hij zal Zijn toorn behouden over Zijn vijanden. Lees na, gemeente, Nahum 1:2: "een wreker is de Heere en zeer grimmig." Obadja 1:15: "Uw vergelding zal op uw hoofd wederkeren." Jeremia 30:23 "Zie een onweder des Heeren, een grimmigheid is uitgegaan, een aanhoudend onweder; het zal blijven op het hoofd der goddelozen."

Als God Zijn toorn behoudt tijdelijk, geestelijk en eeuwig, wat zullen wij dan zeggen, zegt de Apostel: "Is God onrechtvaardig als Hij toorn over ons brengt? Ik spreek naar de mens. Dat zij verre, anderszins, hoe zal God de wereld oordelen?"

Gemeente, dat zal wat zijn! God zal eeuwig toornen op de gevallen engelen. Zij worden met eeuwige ketenen onder de duisternis bewaard.

Gemeente, dat zal wat zijn! Als mens geleefd te hebben en gedoopt te zijn, Zijn Woord te hebben en Zijn algemene goedertierenheid in huis en leven ondervonden te hebben. En dan tegen uw consciëntie te zondigen, tegen God te zondigen, tegen de wet en tegen het evangelie te zondigen en tegen het bloed van Christus, ja tegen de goedertierenheid Gods, niet wetende dat de goedertierenheid van God tot bekering leidt. Gaat u daaronder verloren! Dat zal wat uitmaken. God zal eeuwig Zijn toorn behouden in de hel; daar de worm, die hen zal knagen, niet sterft en het vuur niet uitgeblust wordt. Dan ligt gij onder de eeuwige toorn Gods. Hij zal eeuwig de volle fiolen van Zijn toorn over hen uitgieten.

"Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid."

De vlam van Gods toorn tegen de zonde der uitverkorenen is in Christus geblust. Want Jezus Christus is de Zoon Zijner liefde en als Middelaar des Verbonds is Hij die Zoon, die Zijn toorn doordragen, voldragen en weggedragen heeft. Paulus zegt in Rom. 3: "Welken God voorgesteld heeft tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid door de vergeving der zonden die tevoren geschied zijn, onder de verdraagzaamheid Gods." Hij houdt dus Zijn toorn niet eeuwig. Zijn toorn is in Christus voor Zijn volk geblust. Dan zegt de Heere in het uur der minne: "Als Ik bij u voorbijging, zo zag ik u, vertreden zijnde in uw bloed, en

Ik zeide tot u in uw bloed: Leef; ja Ik zeide tot u in uw bloed Leef!" De Heere gaat verder. Hij zegt: "Uw tijd was de tijd der minne." De tijd der minne is een tijd der liefde. God komt met haar in een verbond wanneer God Zijn volk rechtvaardigt in de vierschaar van haar consciëntie en haar vrij spreekt van schuld en straf en een recht geeft ten eeuwigten leven. Dan zegt Hij: "Want dat zal Mij zijn als de wateren van Noach, toen Ik zwoer, dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden gaan; also heb Ik gezworen, dat Ik niet meer op u toornen en niet meer op u schelden zal." Dan behoudt God Zijn toorn niet eeuwig voor Zijn volk; Zijn rechtvaardigheid is vol-daan in Christus.

Als God de zonde van Zijn kerk vergeeft, vergeeft Hij ze in Christus. Christus heeft voor haar geboet, Die heeft voor haar die eeuwige toorn doordragen en voldragen. Al het blote creatuur schiet tekort om die toorn Gods te voldragen en weg te dragen. "Wie kent de sterkte Uws toorns?" Met eeuwig in de hel te liggen zal aan Gods toorn niet genoeg gedaan kunnen worden. "Deze zullen gaan in de eeuwige pijn."

"Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid."

Er is een Vaderlijke toorn in God. Als Zijn oude volk Israël het in Kanaän verzondigd had, dan laat God de vijanden toe, dat de tien stammen geslagen worden door de hand der Assyriërs en dat Juda geslagen wordt door de hand der Chaldeeën en dan komt God en Die zegt tot Zijn volk: "Laat u tuchtigen, Jeruzalem! opdat Mijn ziel van u niet afgetrokken worde, opdat Ik u niet stelle tot een woestheid, tot een onbewoond land." Dan komt God in het postuur van Zijn Vaderlijk recht. Dan moet Zijn volk 70 jaar naar Babel. God laat Zijn vijanden even los om als honden, tijgers en beren hen te bespringen. Dan gaat het er soms diep door. Dat Vaderlijk recht, wat zegt de kerk daarvan? "Ik zal des Heeren gramschap dragen." Dat is niet de rechterlijke gramschap, want die heeft Christus gedragen. De rechterlijke gramschap kan de kerk niet dragen en moet de kerk niet dragen. Het zijn kastijdingen uit Gods liefde voortkomende. Zij heeft ook geen betalend vermogen.

"Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid."

Hij houdt Zijn volk niet eeuwig in Babel. Hij laat de vijanden niet eeuwig toe om de kerk te verdrukken. Hij verbergt Zijn aangezicht niet eeuwig voor Zijn kerk. Voor een klein ogenblik verbergt Hij Zijn aangezicht en in een kleine toorn houdt Hij Zijn aangezicht een ogenblik verborgen, maar met eeuwige ontfermingen en eeuwige goedertierenheden komt Jehova Zich in gunst te openbaren.

"Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid."

U kunt merken, dat God de zonden van Zijn kinderen niet door de vingers ziet, want daar staat, dat Hij Zijn toorn niet eeuwig behoudt, d.w.z. een ogenblik vertoornd in Zijn Vaderlijke toorn, in Zijn Vaderlijke verbolgenheid. Bijvoorbeeld als Jona wil vluchten, dan komt God met Zijn Vaderlijke toorn van storm achter hem aan, dan moet Jona over boord. Als Gods kinderen van de Heere afhoereren, dan komt God met Zijn Vaderlijke kastijdingen en Vaderlijke toorn en dan denken Gods kinderen: De Heere heeft mij verlaten, de Heere heeft mij vergeten. De vijanden zeggen spottend: Ha, ha! De eeuwige woningen zijn hun ter erve geworden! De vijanden staan dan op de hoogte en de kerk zit in de diepte en de Heere staat van verre. Waarom staat Hij van verre? Zou de Heere wachten om genadig te zijn? Als de vijanden op de hoogte staan en de kerk in de laagte zit, dan schijnt het of de Heere toornig is op Zijn volk en dat Zijn volk wel eens denkt: 'Zou Hij Zijn toorn niet meer afwenden? Zal Hij in eeuwigheid de toorn behouden? Zal Hij die gestadig bewaren?' Maar wat zegt de waarheid? "Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid." "Wie is een God gelijk Gij, Die

de ongerechtigheid vergeeft en de overtreding van het overblijfsel Zijner erfenis voorbijgaat?"

"Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid."

Dat zegt wat, dat God Zijn toorn rechtvaardig afwendt van Zijn volk en dat met behoud van al Zijn deugden. Hij ontheft Zijn kerk van de eeuwige toorn in de volle Borgtochtelijke gerechtigheid van de Heere Jezus. Dat is een geheim des levens. Ik zou willen zeggen gemeente — "Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid" — dat is een geheim, dat is voor de wijzen en de verstandigen verborgen, maar God heeft het de kinderkens geopenbaard door het geloof in de eeuwige Verbondsmiddelaar. Dat eigenaardige raadsel, dat God God blijft en dat Zijn eeuwige deugden haar volle luister krijgen en dat Hij Zijn heilige toorn als toorn in de natuur van Zijn Wezen niet vernietigt, maar dat de vlam van Zijn toorn voor Zijn volk geblust is in Christus. In Hem vond Zijn toorn zijne voldoening: de vlam van Zijn toorn vond voldoening in het dierbaar bloed van de Verbondsmiddelaar. "Hij is uit de angst en uit het gericht weggenomen."

"Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid."

Hij ontheft Zijn kerk van die toorn en geeft haar een recht ten eeuwigen leven en dat met behoud van de eeuwige deugden Gods.

Zijn er onder ons die zeggen met de profeet: "Wie is een God gelijk Gij, Die niet eeuwig Zijn toorn op mijn persoon en mijn ziel behouden heeft, maar die mij ontheven heeft van de vloek der wet en Zijn eeuwige toorn en nu mij hersteld heeft in Zijn gunst en gemeenschap en dat Hij ziet in gunst en niet in wraak. De hitte van Zijne gramschap is geblust. "Ik ben zeer vrolijk in de Heere, mijn ziel verheugt zich in mijn God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, de mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan." Wie daar eens ingeleid mag worden om in de zuivere bediening te verstaan: "Wie is een God gelijk Gij." Zij juichen van ganser harte:

*Door al Uw deugden aangespoord,
Hebt Gij Uw Woord
En trouw verheven.
Gij hebt mijn ziel, op haar gebed,
Verhoord, gered,
Haar kracht gegeven.*

*Dan zingen zij, in God verblijd,
Aan Hem gewijd,
Van 's Heeren wegen;
Want groot is 's Heeren heerlijkheid,
Zijn majesteit
Ten top gestegen;
Hij slaat toch, schoon oneindig hoog,
Op hen het oog,
Die need'rig knielen.*

Gemeente van Barneveld! Toen Israël van onder de Vaderlijke toorn, ik spreek in geestelijke zin, van uit Babel na 70 jaren kwam, toen hebben zij de harpen van de wilgen genomen en de mond was vervuld met lachen en de tong met gejuich. Toen zeide men: *de Heere heeft grote dingen bij ons gedaan en dies zijn wij verblijd.*

Wanneer een kind van God, als een zuchtende ziel, onder de oordelen van God loopt:

*"Nooit zal mijn zaak zijn ontbonden,
voordat ik Jezus heb gevonden."*

Als zo een ellendig verloren mens, die het in de wereld, in de zonde, in zichzelf, niet vinden kan, maar die verloren ligt voor God, niet met een jolig, juichend Christendom kan stellen, of met een veronderstelde wedergeboorte, maar die met God verzoend moet worden. Als een mens daartoe eens verwaardigd mag worden; soms denken ze: zal God Zijn toorn eeuwig op mij behouden? Zal ik Uw vriendelijk aangezicht nooit zien? Er is wel wat met mij gebeurd, in de wereld kan ik 't niet vinden, maar mijn ziel is nog ongered. O, wat zouden de harpen van de wilgen komen als er vandaag nog eens eentje van onder de vloek der wet, van onder die rechterlijke toorn, verlost wordt. "Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid."

O, dat God kwam te getuigen: "Ik delg uw overtredingen uit als een nevel, en uw zonden als een wolk: keer weder tot Mij, want Ik heb u verlost." "Ik, Ik ben het Die uw overtredingen uitdelg, om Mijnentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet." Zij zouden uitroepen: "Wie is een God gelijk Gij, Die de ongerechtigheid vergeeft, en de overtreding van het overblijfsel Zijner erfenis voorbijgaat? Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid: want Hij heeft lust aan goedertierenheid."

Gemeente van Barneveld! Zijn volk zal ook na ontvangen genade wel eens met de kinderen Israëls moeten getuigen: O, wat hebben wij tegen de Heere gezondigd en dan na ontvangen genade te leren verstaan: "Laat u tuchtigen, Jeruzalem! opdat Mijn ziel van U niet afgetrokken worde, opdat Ik u niet stelle tot een woestheid, tot een onbewoond land." O, dat de kastijdingen des Almachtigen over u gaan en dan in die diepe verberging en in die geestelijke verlatenheid en dan de grote folteringen, die de ziel soms moet doormaken! O, als Hij Zijn aangezicht verbergt en als Zijn Vaderlijke majesteit zich opmaakt tegen Zijn kind en dat dat kind uitroept in zulke onvruchtbare tijden: ach was ik als weleer! O, in die donkere dagen, dat de rechtvaardigen nauwelijks meer gezocht worden en dan een verbergend God. Ja dan de zweepslagen die geslagen kunnen worden over de consciëntie. Maar wanneer Zijn kind onder Zijn Vaderlijke bediening mag komen: "Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd." O dat heilig bukken en vallen aan 's Vaders voeten. Dan keert het oordeel vol majesteit weer terug tot gerechtigheid. O dat oprechte volk, dat keurt dat goed, dat legt zich zo heilig aan 's Vader voeten neder: "Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon? Is hij Mij niet een troetelkind? Want sinds Ik tegen hem gesproken heb, denk Ik nog ernstiglijk aan hem; daarom rommelt Mijn ingewand over hem."

God komt Zijn dwalende kinderen weer op te zoeken. Dat volk zal zeggen: "Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid." Nee, kind van God, de Heere zal niet eeuwig Zijn aangezicht verbergen; Hij laat Zijn kwijnend volk niet eeuwig in 't verdriet! Hij geeft aan het wild gedierte de ziel Zijner tortelduif niet over! Nee, Hij zal Zijn verbond vernieuwen: "Ja, zij zullen Mij tot een volk zijn, en Ik zal hun tot een God zijn."

"Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid."

Straks gaat Gods kind sterven om eeuwig te erven. En straks zal de wereld brandende vergaan en Christus zal komen met Zijn heilige engelen op de wolken des hemels met grote kracht en heerlijkheid. Hij zal de lammeren van de bokken scheiden. De vijanden eeuwig verslagen in de rampzaligheid, de kerk eeuwig verblijd in de eeuwige zaligheid: de vrijgekochten des Heeren ontvangen een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. "En ik zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde." "Ziet, de tabernakel Gods is bij de mensen." Dan zijn ze verlost van het lichaam der zonde en des doods: "Opdat gelijk de zonde geheerst heeft tot de dood, also ook de genade zou heersen door

rechtvaardigheid tot het eeuwige leven, door Jezus Christus, onzen Heere."

"Hij heeft lust aan goedertierenheid."

God heeft Zijn rechtvaardigheid naar voren gebracht in het straffen van Zijn Zoon: "Welken God voorgesteld heeft tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, door de vergeving der zonden." Hij heeft de toorn van God voldragen en weggedragen. Zijn rechtvaardigheid is God zelf. Zijn rechtvaardigheid is een deugd, van natuur en wezen niet gescheiden. God heeft niet alleen Zijn rechtvaardigheid, maar ook Zijn barmhartigheid naar voren gebracht in de zending van de Zoon Zijner liefde. Gods kinderen omhelzen God zowel in Zijn rechtvaardigheid als in Zijn barmhartigheid. Want zij worden met Hem één in Christus. De Heere is genadig en rechtvaardig.

Nu heeft God lust, dat zegt wat: "Mijn lust is aan haar." Dus de uiterste wilsbeschikking van natuur en wezen Gods is, dat Hij lust heeft aan goedertierenheid; dat Hij die goedertierenheid als een deugd van natuur en wezen naar voren brengt in het zaligen van Zijn kerk in Christus Zijn Zoon. Daarvan getuigt Psalm 89, dat is een verbondspsalmsalm:

*'k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên,
Uw waarheid 't allen tijd' vermelden door mijn reên.
Ik weet, hoe 't vast gebouw van Uwe gunstbewijzen,
Naar Uw gemaakt bestek, in eeuwigheid zal rijzen;
Zo min de hemel ooit uit zijnen stand zal wijken,
Zo min zal Uwe trouw ooit wank'len of bezwijken.*

"Want Hij heeft lust"

O dat soevereine werk.

Waarom was het op mij gemunt!

Daar zovelen gaan verloren

aan wie Hij geen ontferming bracht.

Waarom was het op mij gemunt! En dat Christus de uitbrenger moest wezen van 's Vaders uiterste wilsbeschikking.

Vader Erskine predikte eens uit Psalm 85, *hoe dat de goedertierenheid en waarheid elkander zullen ontmoeten, en de gerechtigheid en vrede elkander zullen kussen.* Dat moet u eens lezen!

Goedertierenheid en waarheid, gerechtigheid en vrede ontmoeten elkander in Christus.

Dan wordt genâ van waarheid blij ontmoet;

De vrede met een kus van 't recht gegroet.

Dat zegt wat, dat nu de goedertierenheid een uitvloeisel is uit een lust des Vaders, des Zoons en des H. Geestes. Want Hij heeft lust. Mijn lust is aan haar.

"Want Hij heeft lust aan goedertierenheid."

Die goedertierenheid is tweeledig. God heeft nog lust om Zijn goedertierenheid over een ontkerstend volk, trots de goddeloosheid en zonden, uit te strekken. "Want de aarde is vol van de goedertierenheid des Heeren." Hij heeft geen lust in uw dood. "Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in de dood der goddelozen! Maar daarin heb Ik lust dat de goddeloze zich bekere van zijn weg en leve." Hij roept heden u nog toe: "Heden, indien gij Zijn stem hoort, zo verhardt uw harten niet, maar laat u leiden." "O land, land, land! hoort des Heeren woord!"

Hier wordt bedoeld de bijzondere goedertierenheid. Die de ongerechtigheid vergeeft en de overtreding voorbijgaat en van de toorn ontheft. Nu heeft God lust om Zijn

goedertierenheid aan Zijn Sion te bewijzen in Christus Zijne lieve Zoon.

Die goedertierenheid hebben wij niet verdiend. Nee, wij roepen het uit: "Het zijn de goedertierenheden des Heeren, dat wij niet vernield zijn, dat Zijn barmhartigheden geen einde hebben?" Wij zijn de vernieling eeuwig waardig. Nu komt God en zegt: neen kind, Ik heb geen lust in uw verdelging. Ik heb geen lust tot toorn, Ik heb lust aan goedertierenheid. Ja, dat de Heere zegt: "Ik zal u Mij ondertrouwen in gerechtigheid en gericht, en in goedertierenheid en barmhartigheid."

Gemeente! De lust van Zijn natuur en wezen te beluisteren in de Zoon Zijner liefde, gemachtigd in Zijn genadeverbond, en toegepast in het zondaarshart, dat doet hem uitroepen: "O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods, hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen!"

In Christus zullen goedertierenheid en waarheid elkander ontmoeten, de gerechtigheid en vrede elkander kussen. Dan zal de Heere tot Zijn volk van vrede spreken. Al de deugden Gods zullen in Christus elkander kussen.

Een kind van God kan wel eens zulke goedertieren gedachten van God krijgen. Hebt u ook wel eens gunstige gedachten van God gekregen? Al wat de zondige natuur van God denkt, is verkeerd. Als Gods kinderen gunstig van God mogen denken, dan zeggen ze : Hij kan nooit geen kwaad doen; zij vallen onder Zijn eeuwige bediening. Want Hij heeft lust aan goedertierenheid. Een eeuwig God lust aan mij. Het is een vrije lust, het is een soevereine lust. *Mijn lust is aan haar*. Het is Zijn eigen geven.

Mijn toehoorders! Wat zal het zijn als straks de dood en eeuwigheid daar zal zijn en dat de kerk eeuwig zal wegzinken in de goedertierenheden Gods. Ik zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheden. De ganse kerk zal wegzinken in de zee van de aanbiddelijke deugden Gods.

Kinderen Gods! Dat is de lust van de Drie-enige God om de mens te zaligen in het bloed des Zoons, in vrije gunst, tot Zijn eer.

Tussenzang: Psalm 116: 5.

*Gij hebt, o HEER' in 't dood'lijkst tijdsgewricht,
Mijn ziel gered, mijn tranen willen drogen,
Mijn voet geschraagd; dies zal ik voor Gods ogen,
Steeds wandelen in 't vrolijk levenslicht.*

TOEPASSING.

Mijn toehoorders! Wij hebben gezien, dat er sprake is van klederenverwisseling. Daar staat onze eerste vader Adam, naakt, uit- en inwendig. Dat als de vrucht van de zonde. Met eerbied, onzerzijds geredeneerd, hij is een mens uit God gevallen, maar niet uit de godsdienst, want hij zocht naar een kleed en maakte zich een kleed. Zo lezen wij: "Zij hechtten vijgenboombladeren tezamen en maakten zich schorten." Dit is een type van des mensen eigengerechtigheid. Daar ziet u de eigengerechtigde Adam, met vijgenboombladeren omhangen. O volk, wat zal het zijn — „Dit heb ik gevonden, dat God de mens recht gemaakt heeft, maar zij hebben vele vonden gezocht" — om zich te bekleden met een gemaskerd gewaad van een opgedrongen geloof, zonder de waarachtige werking des Heiligen Geestes of van een opgedrongen Jezus, zonder onderwerpelijk door de Heilige Geest geleerd te zijn, dat wij dood zijn in zonden en misdaden en dat de toorn Gods op ons rust. Een kleed van gemoedswerk,

verstandswerk, beschouwende kennis, zich aan te matigen; ik ben een zondaar en Christus is een zaligmaker van zondaren.

Wij bidden en vermanen u bij de ontfermingen Gods: zo u leeft als ge ontvangen en geboren zijt, dan zult u God niet ontmoeten in gunst, maar in toorn. U zult derven de heerlijkheid Gods. U komt met een erfgebrek op de wereld. U mist de oorspronkelijke gerechtigheid. Och of uw hart eens geopend werd en uw kleed door God zelf uitgetrokken werd, en dat u vatbaar gemaakt werd voor de blanke gerechtigheid van het Borgtochtelijke werk van onze Heere Jezus Christus. Het bloed van Jezus Christus reinigt ons van alle onze zonden.

Jongelingen, staat ge in 't postuur van de wereld, in de tenten van de goddeloosheid en ijdelheid, leeft ge nog in vijandschap tegen God; uw gedachten en werken in de dienst van de satan, of uw vaders en moeders te ontteren! Al zwijgt daar een moeder of een vader, God zal niet zwijgen!

Toen de twee zonen van Aäron vreemd vuur brachten voor het aangezicht des Heeren, ging een vuur uit van het aangezicht des Heeren, en verteerde hen. Doch Aäron zweeg stil. God zal Zijn recht handhaven.

Vaders en moeders, ouden van dagen! Zijt gij nog bekleed met de lompen en de vodden van uw eigen gesponnen weefselen als een spinnenweb! Werkt u soms naar beneden in droefheid zonder Gods Geest of trekt u naar boven zonder het werk van de Heilige Geest. Zo deed in andere zin Absalom. Hij wist te zeggen als huichelaar: "is er dan nog een misdaad in mij, zo dode hij mij." Maar hij kroop naar boven; hij zocht zijn vader van zijn leven te beroven om zelf koning te zijn.

De Heere beware en ontdekke en verootmoedige u eer het voor eeuwig te laat is, wanneer God Zijn toorn eeuwig zal behouden.

Jong en oud, is uw lust om tegen het wezen Gods te strijden? God heeft lust aan goedertierenheid; niet aan de zonde! De Heere beware u ervoor! Wij zeiden straks dat Adam zich bekleedde met vijgenboombladeren en dat dit een type was van des mensen eigengerechtigheid.

In de tweede plaats lezen wij in Gen. 3:21: "En de Heere God maakte Adam en zijn vrouw rokken van vellen, en toog ze hun aan." De Heere zocht ze op en verwisselde de schorten van de vijgenboombladeren met de rokken van vellen. O, dat geven van Christus' Borgtochtelijke gerechtigheid! Wie zal kunnen bestaan voor de hitte van Gods toorn buiten het kleed van Christus' gerechtigheid? Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils? Op grond van Gods eeuwige Naam en verbond. In die toegerekende gerechtigheid zult u met God verzoend kunnen worden.

Mocht er vandaag nog eens iemand zijn wiens kleed werd verwisseld. Wat zou u wonderlijk staan in dat kleed van Christus gerechtigheid, weer hersteld in die lieve gunst. O, wat een voorrecht, indien wij door genade onze zonden voor God leren kennen en belijden wat zij tegen God zijn en wat zij ook voor ons zijn, en dat wij in de zonde de dood hebben gevonden, ja dat de zonde voor ons de dood is geworden en dat zij ons hart bedroeft en dat wij met een bevend hart uit waarzaligmakende grondslagen hartelijk en smartelijk, oprecht en volkomen onze zonden belijden. Wat is dat een eerbiedige, ootmoedige, waarzaligmakende, evangelische belijdenis; o dat hartelijke smartgevoel over de zonde; een droefheid naar God, waardoor God verheerlijkt wordt. "Alleenlijk ken uw ongerechtigheden."

En dat wij door het waarzaligmakende geloof geloven, dat wij tegen God gezondigd

hebben, geloven dat God de zonde haat en straft en Hij ze zo niet voorbijgaat. Ja duizendmaal de hel zich voor eeuwig waardig gemaakt. O, die heilige droefheid over de zonde en daar tegenover de heilige deugden Gods. Wij hebben al Zijn werken ontluisterd en niet één van Zijn geboden gehouden. Wij liggen rechtvaardig verloren voor God. En dat God nu ons rechtvaardig kan zaligen met behoud van Gods rechtvaardigheid en Hij ons hart kan reinigen van alle ongerechtigheid, en dat door het dierbaar bloed van dat onbestraffelijke en onbevleete Lam. O, dat wonder is zo groot! Hier weidt mijn ziel met een verwonderend oog. Hij moet ervan uitroepen:

*Door al Uw deugden aangespoord,
Hebt Gij Uw woord
En trouw verheven.
Gij hebt mijn ziel, op haar gebed,
Verhoord, gered,
Haar kracht gegeven.*

*Een stroom van ongerechtigheden
Had d' overhand op mij;
Maar ons weerspannig overtreden
Verzoent en zuivert Gij.*

O dat verzoenend werk; o dat gepardonneerd worden in het bloed van de Heere Jezus Christus; o beminnelijke Bloedbruidegom! En dat wij ontvangen de geest der aan-neming, door welken wij roepen: *Abba, Vader!* "Deze Geest getuigt met onzen geest, dat wij kinderen Gods zijn. En indien wij kinderen zijn, zo zijn wij erfgenamen, erfgenamen van God, en mede-erfgenamen van Christus." Verzoend met een Drie-enig God, en dan in een zalige betrekking te leven met dat volzalig Wezen!

O arme wereld! Arme wereld! Onverzoend en onbekeerd! Het zal Tyrus en Sidon verdraaglijker zijn in de dag des oordeels, dan ulieden. Wij vermanen u van Godswege, alsof God door ons bade; *wij bidden u: Laat u met God verzoenen!* Och of de schrik des Heeren u bewegen mocht tot de zaligheid. Wij zien van week tot week, deze en die is niet meer; daar zie ik een jongen op moeders plaats, daar zie ik een andere zoon met zijn familie, gisteren de moeder gestorven. O, mocht die rouw worden geheiligd aan uw zielen!

Wij pleisteren niet met loze kalk; wij jagen u niet naar de bloemhoven, nee gemeente van Barneveld, zonder het u aan te zeggen, dat u met een Drie-enig God verzoend moet worden, en dat alleen door het bloed van onze Heere Jezus Christus. Straks staan wij voor die Hoogste Majesteit. Wat zal het zijn. Dan zullen de kinderen met hun ouders staan voor de Rechter van hemel en van aarde. Allen zullen eenmaal gedagvaard worden voor het gericht Gods. Zou ik u bedriegen voor die ontzaggelijke eeuwigheid? Wij moeten met God verzoend worden door het bloed van de Heere Jezus Christus! Ook heden verkondigen wij u nog een gaarne vergevend God in de gerechtigheid van Zijn heilig kind Jezus!

Gij verdrukte, door een onweder voortgedrevene, ongetrooste! Wat zal ik de boden mijns volks antwoorden in zulke zware tijden? Wij prediken u de gerechtigheid van Christus. U moet opgelost worden in de borggerechtigheid van Christus en in de liefde des Vaders, des Zoons en des H. Geestes!

Heeft de Heere uw ziel verwond en heeft Hij u verootmoedigd? Is Christus voor u onmisbaar en noodzakelijk, dat gij moest uitroepen:

*Geef mij Jezus of ik sterf!
 Buiten Jezus is geen leven,
 Maar een eeuwig zielsverderf?*

De tijd des welbehagens is bij de Heere bekend. Hij, Die u roept is getrouw, Die het ook doen zal. Op 's Heeren tijd: "Uw volk zal zeer gewillig zijn op de dag uwer heirkraft, in heilige sieradiën; uit de baarmoeder des dageraads zal u de dauw uwer jeugd zijn."

En gij volk des Heeren! *Gij zijt duur gekocht, zo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uw geest, welke Godes zijn.* Christus heeft u gekocht met een dure prijs: Zijn zweet werd als grote druppelen bloeds; o die lieve Borg, die lieve Borg, Hij moest roepen: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten!" Die al mijn zonden heeft verzoend en een eeuwige gerechtigheid voor mij verworven heeft; o dat wij veel in een zalig geloofsleven met de Heere Jezus mochten verkeren. Hem omhelzende met de armen des geloofs; Hij is onze vrede! "Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus; door Welken wij ook de toeleiding hebben door het geloof tot deze genade in welke wij staan, en roemen in de hope der heerlijkheid Gods." En nu zijn wij verlangende om ontbonden te worden om met Christus te zijn. "Hoe lang moet ik zuchten onder het lichaam der zonde en des doods!" Want ook in dezen zuchten wij, verlangende met onze woonstede, die uit de hemel is, overkleed te worden. "Het leven is mij Christus het sterven gewin." O, om straks eeuwig, eeuwig in die goedertierenheden Gods weg te zinken. Weg duivel, weg wereld, vlees en bloed, weg ijdelheid, weg al wat niet is naar de reinheid van het eeuwig heiligdom. Vrede met God door onze Heere Jezus Christus!

De Heere versterke, bevestig, fundere u in het heilige en dierbare geloof, en geve u een erfdeel onder de heiligen in het licht.

"Gij Lam, Gij hebt ons Gode gekocht met uw dierbaar bloed!" Amen.

Nazang: Psalm 85:4:

*Dan wordt genâ van waarheid blij ontmoet;
 De vrede met een kus van 't recht gegroet;
 Dan spruit de trouw uit d' aarde blij omhoog;
 Gerechtigheid ziet neer van 's hemels boog;
 Dan zal de Heer' ons 't goede weer doen zien;
 Dan zal ons 't land zijn volle garven biên;
 Gerechtigheid gaat voor Zijn aangezicht.
 Hij zet z' alom, waar Hij Zijn treden richt.*

**Francois Jac. Dieleman, geb. 1913; Ger. Gem. Borssele 1948; Yerseke 1951;
overl. 1955**

7. De verwachting van Gods verdrukte Kerk

Predicatie over Jesaja 26: 8

Ds. F. J. DIELEMAN

Psalm 68: 1

Lezen Jesaja 26

Psalm 119: 14 en 15

Psalm 130: 1 en 3

Psalm 73: 14

Mijn Geliefden!

Hoe rijk is Gods Woord! En wie zal ooit kunnen uitdrukken de rijkdom en diepten der zaken, die ons in Gods Woord verklaard worden. Maar toch heeft de Heere niet alleen zaken in Zijn Woord daargesteld, maar ook veel tot verklaring van die zaken. Daarom moeten wij altijd trachten Gods Woord met Gods Woord te verklaren. Als wij dat doen, krijgen wij de analogie, krijgen wij de zekerheid van Gods leidingen, die Hij met Zijn kerk houdt. We mogen nimmer de waarheid uit haar verband rukken. Steeds moeten wij de zaken, die Gods Woord ons leert, in hun verband bezien.

Een enkele zaak wil ik u noemen: denkt maar aan Gods besluiten. En dan denk ik inzonderheid aan het besluit van Gods verkiezing. Nu openbaart ons Gods Woord niet alleen het besluit der verkiezing, maar het noemt ons ook de kenmerken der verkiezing. Geloof, hoop en liefde zijn, de drie kenmerken der Goddelijke verkiezing. Gods Woord staat dus niet alleen stil bij de besluiten, maar ook bij de uitvoering daarvan. Wij kunnen in dat Woord ook vinden de kenmerken der verwerping, namelijk de verharding des harten, het zich losrukken van God en Zijn Woord en geen rekening houden met Hem, Die alleen machtig is alles naar Zijn welbehagen uit te voeren. De kenmerken der verwerping en verkiezing, zij worden ons duidelijk in Gods Woord getekend, maar in het onderscheiden van beide is ons Goddelijk licht van node.

De geschiedenis van Job is daarvan een treffend voorbeeld. We weten hoe hij door zijn vrienden van vele misdaden beschuldigd werd. Hij werd beschuldigd niet recht te zijn voor God. Dit moet hem diep getroffen hebben, dewijl hij toch een innig geloofsleven had met een Drieëinig Verbondsgod.

Maar dan gaat Job zich verdedigen op grond van recht. Hij gaat hun voorhouden hoe een huichelaar zich openbaart. Hij noemt verschillende zaken en zegt: *Wat is de verwachting van een huichelaar?* Vrienden, gij beschuldigt mij, wat is de beschuldiging? Zegt mij, wat is de verwachting van een huichelaar? En dan antwoordt hij zelf en zegt: "Want wat is de verwachting des huichelaars, als hij zal gierig geweest zijn, wanneer God zijn ziel zal uittrekken? Zal God zijn geroep horen als benauwdheid over hem komt? Zal hij zich verlustigen in de Almachtige? Zal hij God aanroepen te aller tijd?" De huichelaar wil in tijden van voorspoed de Almachtige nog wel aanroepen, maar keert zich van Hem af als kwaad hem wedervaart. Maar vrienden, ik mag ook in mijn ellende een horend en verhorend God hebben. "De

Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen; de Naam des Heeren zij geloofd."

Job legt alle kenmerken van de huichelaar bloot. Hij had die kenmerken niet; wel van geloof, hoop en liefde. Op de allerbeste gronden mocht hij uitroepen:

*Hoe donker ooit Gods weg moog' wezen,
Hij ziet in gunst op die Hem vrezen.*

Zijn verwachting zou vervuld worden. De hoop der spinnenkoppen zal vergaan, maar Job had een andere verwachting: "Ik weet: mijn Verlosser leeft, en Hij zal de laatste over het stof opstaan; en als zij na mijn huid dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen; Dewelke ik voor mij aanschouwen zal, en mijn ogen zien zullen, en niet een vreemde; mijn nieren verlangen zeer in mijn schoot."

Mijn toehoorders, Job mocht in het midden der ellende te allen tijde een doorgang tot Zijn God hebben. Laat ons onszelf onderzoeken: Roepen wij God aan in voorspoed, maar ook in tegenspoed? Hebt gij de Heere nodig te aller tijd? Hij zal de verwachting van Zijn ellendigen niet beschamen. Hij heeft gezegd: "Werp al uw bekommernis op Mij, Ik zal het maken."

Wij leven in zeer donkere en droeve omstandigheden en daarom hadden wij gedacht uw aandacht te vragen voor de verwachting van Gods verdrukte kerk. U vindt het woord onzer overdenking in het u voorgelezen hoofdstuk, Jesaja 26: 8, waar des Heeren Woord aldus luidt:

Wij hebben ook in de weg Uwer gerichten U, o, Heere, verwacht; tot Uw Naam en tot Uw gedachtenis is de begeerte onzer ziel.

Wij willen dus uw aandacht vragen voor de verwachting van Gods verdrukte kerk.

1. *Een gegronde verwachting.*
2. *Een werkzame verwachting.*
3. *De troost van die verwachting.*

1. Een gegronde verwachting

Geliefden, Jesaja wordt wel genoemd de evangelist van het Oude Verbond. In ons teksthoofdstuk staat zulk een rijke troost, maar de voorafgaande hoofdstukken zijn een aaneenschakeling van toekomstige oordelen vanwege het verlaten van de God des levens. De profeet ziet hoe alles met Gods wet gebroken heeft. Leest maar in het vier-en-twintigste hoofdstuk hoe ver Juda afgeweken was. En zeker, de Heere heeft uitgeroepen: "Indien zij Mijn wet verlaten, zal Ik hen bezoeken met de roede en bittere tegenheden." Nu kan Jesaja niet anders dan Juda nogmaals waarschuwen. Hij roept hun toe zich te bekeren met een waarachtige bekering tot de God Israëls; want Juda wilde God wel dienen, maar tevens de zonde vasthouden. Dit is het grote onderscheid tussen de huichelaar en de oprechte.

Maar als de profeet de oordelen hun heeft voorgesteld, gaat hij zeggen: "Heere, Gij zijt mijn God, U zal ik verhogen; Uw Naam zal ik loven, want Gij hebt wonder gedaan." Daar gaat hij dat volk toeroepen, dat hij zijn sterkte mag vinden in de God van Israël. Met een vast geloof in die God gaat hij de oordelen tegemoet. Hij heeft niet alle oordelen meegemaakt, maar wat hij voorgesteld heeft, is gekomen.

Ons teksthoofdstuk begint hij met te zeggen: "Te dien dage zal dit lied gezongen worden in het land van Juda: Wij hebben een sterke stad; God stelt heil tot muren en voorschansen." Die dag was bepaald, want de Heere handelt naar Zijn 'besluiten. Zijn eeuwige raad wordt uitgevoerd in het bepalen der dagen en in het openbaren der

zaken. Toen onze gedachten daarbij stilgezet werden, moesten wij er aan denken hoe in Gods Woord telkens op een dag gewezen wordt, die als het ware met een gouden griffel neergeschreven werd. Denkt slechts aan de dag toen de Heere zeide: "Daar zij licht!" en daar werd licht. Daarvan roept de dichter uit: "De dag aan de dag stort overvloediglijk sprake uit, en de nacht aan de nacht toont wetenschap." Denkt aan de dag toen de mens gesteld werd als het pronkjuweel van Gods schepping, en Adam gebracht werd in de zalige gemeenschap met het enig en Drieënige Wezen Gods, volmaakt in liefde en wetenschap, bekwaam om in volmaaktheid God te dienen.

Maar het is niet alleen in het werk der schepping: "te dien dage", maar ook in des Heeren onbegrijpelijke raad en voorzienigheid, waarin Hij de val heeft toegelaten en de mens zich heeft losgerukt van zijn Schepper, verkiezende de dood boven het leven, de duisternis boven het licht. Wie zal die dag kunnen uitspreken? Die dag leeft nog voort tot op de laatste dag, en daar zal de vervulling zijn van dood en leven, van Adam en Christus. O die dag, waarop de mens gevallen is, is een ontzettende dag!

Maar er is ook nog een andere zaak. Toen Adam zich bedekte met vijgenbladeren, heeft de Heere hem getoond, dat er een weg was ter verlossing. En nu kom ik tot ons teksthoofdstuk, waar geschreven staat: "Te dien dage zal dit lied gezongen worden in het land van Juda: Wij hebben een sterke stad; God stelt heil tot muren en voorschansen", enz. De profeet gaat de rijkdom voorstellen, die uit het eeuwig raadsbesluit Gods voor de kerk zal openbaar komen. Maar dat zal gaan door een ontzettende weg van druk en strijd. Denkt maar aan Jesaja 40. De God van Israël had vele zegeningen aan Zijn volk gegeven. Hoort maar wat de dichter daarvan zegt in Psalm 147: "Hij maakt Jakob Zijn woorden bekend, Israël Zijn inzettingen en Zijn rechten. Alzo heeft Hij geen volk gedaan; en Zijn rechten, die kennen zij niet." Hij heeft Zijn profeten gezonden, vroeg op zijnde en zendende. Zij hebben echter geweigerd te horen. Thans is het donker vanwege de naderende oordelen des Heeren, maar nog roept Hij hun toe: "Dit is de weg, wandelt in dezelve."

Hoe dikwijls had dat volk zijn verwachting gesteld op iets, dat geen God of Christus was. Hun ogen waren gevestigd op het nietig schepsel. Maar onder koning Achaz had de Heere de profeet Jesaja reeds doen profeteren, dat het machtige leger der Assyriërs stad na stad zou innemen en dat Jeruzalem niet gespaard zou blijven. De Heere zou de oordelen zekerlijk doen komen, want Hij heeft gesproken: "Indien zij Mijn wet verlaten, zo zal Ik hen bezoeken met de roede en bittere tegenheden." In plaats van de Heere der heren en de Koning der koningen aan te roepen, hadden zij hun vertrouwen gesteld op het machtige leger van Assyrië, maar zij zijn er 'beschaamd mee uitgekomen.

Mijn toehoorders, dat onze verwachting toch alleen mocht zijn van de God Israëls. Van Hem roept David uit: "Met mijn God spring ik over een muur en dring ik door een bende." Maar toen Israël zijn vertrouwen stelde buiten God, werd het naar Babel weggevoerd. Wij mochten wel eens overwegen wat de geschiedenis van het Oude Verbond ons te zeggen heeft. Onze tijd is zo donker, het begin van de oordelen roept ons toe, dat de Heere uit Zijn plaats is uitgegaan om de inwoners der aarde te tuchtigen. O, onder Israël leefde een volk, dat uitriep: "Heere, Gij zijt rein; U zoek ik in de dageraad." Met welgevallen zouden zij zien als de Heere met Zijn oordelen komen zou; maar zij waren met Jesaja zelf de schuldige geworden.

Als Jesaja spreekt van het oordeel, dan neemt hij zichzelf; maar spreekt hij van de uitkomst, dan neemt hij de kerk. Zelf de schuldige geworden, heeft hij uitgeroepen: "Wij hebben gezondigd, wij hebben verkeerdelijk gehandeld", maar ook; "Gij zijt toch

onze Vader, want Abraham weet van ons niet en Israël kent ons niet; Gij, O, Heere, zijt onze Vader, onze Verlosser vanouds af is Uw Naam. Heere, waarom doet Gij ons van Uw wegen dwalen? Waarom verstokt Gij ons hart, dat wij U niet vrezen?" Komt, hebt gij uzelf wel eens mogen insluiten om deze woorden uit te roepen? Des Heeren volk mocht er een weinig door bemoedigd worden.

We kunnen niet anders dan de tijden donker inzien; niet donker genoeg kunnen wij de toekomst tekenen. Maar er is een volk, dat zegt: "Wij hebben ook in de weg Uwer gerichten U, O, Heere; verwacht; tot Uw Naam en tot Uw gedachtenis is de begeerte onzer ziel." O, die God mogen zij volkomen billijken in al Zijn doen, want Zijn doen is majesteit en heerlijkheid, en Zijn gerechtigheid oneindig. De verwachting van zulk een volk is alleen van de God van Israël, want alle verwachting buiten Hem werd hun afgesneden. O, wat zitten wij toch vast aan alles wat buiten God is, maar alle eigen kracht en godsdienst moet worden prijsgegeven, want de Heere zegt: "Ik kan zelfs uit stenen Abraham kinderen: verwekken."

Het was een grote zegen, dat Israël Gods Woord had, maar het was dubbel nodig, dat de Heere Zijn Woord ontsloot. Wij zijn niet uit onze godsdienst gevallen, maar uit God. In al onze godsdienst worden God en Christus gemist. O, dat wij toch de God van Israël nodig kregen, opdat we Hem mochten aanlopen als een waterstroom. Hij mocht al onze verwachting ons ontnemen. Maar dan is er een volk, dat zegt: "Hoe zal ik dan verwachting hebben?" Dat volk moet de stukken inleven waarvan onze catechismus spreekt: ellende, verlossing en dankbaarheid. Als de Heere Zijn wet ontsluit, wordt de afstand voor dat volk zo groot; zó groot, dat de mens zichzelf niet meer kan helpen, zodat hij een Middelaar nodig krijgt, Die aan het recht voldaan heeft en die twee ongelijke partijen, God en de mens, met elkaar heeft verzoend. Dat leefde in het volk van Israël, want de Heere had hun bekend gemaakt, dat er een weg ter verlossing was.

2. *Hoe hebben zij Hem verwacht?*

Ons tekstwoord zegt: "Wij hebben ook in de weg Uwer gerichten U, O, Heere, verwacht." Daarin ligt veel opgesloten. Gerichten zijn algemene oordelen. Waarom zijn er oordelen op de aarde? Vanwege de zonde. Waren er geen zonden, dan waren er geen wonden. Het was een werkzame verwachting, want de kennis van hun zonden deed hen uitroepen: Wij hebben gezondigd; wij hebben verkeerdelijk gehandeld. Zij verwachtten de Heere in de weg van Zijn gerichten.

Mijn toehoorders, wij weten niet waar wij leven of sterven zullen, maar het mocht ook ons gegeven worden door genade te kunnen zeggen: "Wij hebben ook in de weg Uwer gerichten U, O, Heere, verwacht." Wie zijn ogen niet moedwillig toesluit, zal niet kunnen ontkennen, dat de Heere uit Zijn plaats is gegaan om de inwoners der wereld te tuchtigen; en de machtigen der aarde maken zich op om de kerk van de aarde te verdoen. Maar Hij, Die spreekt: "Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld", zal hen van de top van eer doen storten in eeuwige verwoesting. De Heere zegt: "Ik zal maken, dat hun werk in der waarheid zijn zal; maar de naam der goddelozen zal verrotten."

Het geruis van Gods oordelen nadert meer en meer. Wij mogen billijk verwachten, dat God met Zijn gerichten zal komen, want het is niet de eerste roepstem, die tot ons komt. Vreemden hebben over ons geheerst, de Heere heeft ons verlost, maar wat is de vrucht van de Goddelijke redding voor ons? O Nederland, Nederland, wij kunnen niet anders dan God nogmaals verwachten, want er is geen afstand van de zonde.

Welk een ver afleven van Gods Woord. Komt men in de steden, duizenden jonge mensen breken met de kerk. Alles roept: "Wijk van Mij, want aan de kennis Uwer wegen heb ik geen lust." Het zedelijk leven wordt verwoest, hemeltergende zonden bedekken ons land. Wie zal ons redden? Zal God opstaan ten oordeel? Zal Hij Nederland terugvoeren? God kan ons straffen met ontzettende zaken. Wij weten er iets van wat Gods oordelen geweest zijn. Hoevelen werden in één ogenblik weggenomen. Zijn wij het al vergeten? Hebben wij God verwacht in de weg van Zijn gerichten? Hij gaat ons nog dieper treffen. O, wij roepen u toe: Bekeert u! Bekeert u!

3. De troost van die verwachting.

Volk des Heeren, dat wij toch de Heere mochten verwachten, ook in de weg van Zijn gerichten. David had wisselende standen, nu eens mocht hij zich verblijden in Gods oordelen, dan weer was hij verschrikt en rezen de haren zijns vleses te berge als God Zijn aangezicht van hem verborg; maar als het geloof in zijn ziel sterk was, dan riep hij uit, dat God in alles recht was. Wij kunnen niet anders dan de Heere verwachten in de weg van Zijn gerichten. Maar als Jesaja dat openbaart, ligt er niet alleen de dreiging van het naderend oordeel in, maar ook nog licht en ondersteuning. Zij hadden de harpen aan de wilgen gehangen, ze weigerden één van de liederen Sions te zingen, maar op Zijn tijd opende de Heere de gevangenisdeuren van Babel. Toen hebben zij verstaan: "Te dien dage zal dit lied gezongen worden in het land van Juda: Wij hebben een sterke stad; God stelt heil tot muren en voorschansen."

O, dat openen van die gevangenisdeuren! Dan zingen zij van goedertierenheid en waarheid. Eenmaal zal de kerk daartoe verwaardigd worden. *Al was hun pad ook door de zee, Hen zullen, als op Mozes' beê, Geen golven overstromen.*

Dat zongen Paulus en Silas in de kerker van Filippi. "O, die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen; zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden; zij zullen lopen en niet moede worden, zij zullen wandelen en niet mat worden."

"Ik weet, - roept David uit - dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn, dat Gij uit getrouwheid mij verdrukt hebt." Hij mag door het geloof het oog slaan op Hem, Die met Zijn Vaderlijke kastijdingen hem bezocht. Hij is niet in het oordeel omgekomen, maar er gelouterd uitgekomen. O, wij zouden er van kunnen spreken hoe de Heere in de weg van Zijn gerichten als Rechter in de ziel Zijns volks openbaar komt; we zouden hierover kunnen uitbreiden hoe de Heere in de trappen van het geloof hen leert. Veel oefeningen zijn nodig, veel standen in het genadeleven, vóór zij kunnen uitroepen: *Abba, Vader!*

Volk des Heeren, gij hebt misschien ogenblikken, dat de verwachting sterk in uw ziel was, dat gij de Heere in de weg van Zijn gerichten zoudt ontmoeten. Dat is omdat er een onopgeloste zaak in de ziel van Gods kinderen is, want de wedergeboorte op zichzelf is een staatsverwisseling, maar de toe-eigening van God gaat in trappen van het geloof in het zielsleven. O, al zijn de muren van Jericho ingestort, al mag Gods volk in Christus reeds naderen tot God, al mogen zij reeds zo veel in die dierbare Christus vinden, dat zij uitroepen: "Hij is blank en rood, Hij draagt de banier boven tienduizend", toch is het nodig dat zij leren, dat Hij ook voldaan heeft aan Gods recht.

Geliefden, wij hebben een Middelaar nodig. Zo treffend wordt ons dit getekend in het formulier van het Heilig Avondmaal: "Opdat Hij het handschrift onzer zonde daar aan zou hechten. En heeft also de vervloeking van ons op Hem geladen, opdat Hij ons met Zijn zegeningen vervullen zou." Zulk een Middelaar mocht in onze ziel verklaard worden. Dan roepen wij uit: "Zulk Eén is mijn Liefste, ja zulk Eén is mijn Vriend, gij

dochter van Jeruzalem!"

Op grond van Zijn voldoening ontvangt de kerk verzoening. Als dat verklaard wordt in de harten van Gods kinderen, zeggen zij met David: "Eén ding heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren, om de liefelijkheid des Heeren te aanschouwen en te onderzoeken in Zijn tempel."

Wij hebben gezegd: Een gegronde verwachting, een werkzame verwachting, maar ook een troostrijke verwachting, waar des Heeren kerk ingewonnen wordt om alleen uit Zijn hand de zaligheid te ontvangen. Zijn eer, Zijn roem zal de roem van Gods kerk uitmaken; tot Zijn Naam en tot Zijn gedachtenis is de begeerte hunner ziel en met de dichter van Psalm 38 roepen zij uit:

*Mijn begeerten, Heere krachtig,
En almachtig,
Zijn voor U gans openbaar.*

O, het zijn de uitgangen van hun ziel om uit die Fontein te mogen putten en in Zijn gemeenschap te mogen wandelen en leven. Mochten wij zo de oordelen verwachten. Dan kunnen wij de dag van beproeving, de dag van moeite en verdriet, de dag van sterven tegemoet gaan, maar ook de dag, waarop God ten gerichte komen zal. Want wat zal dan de verwachting van Gods kerk zijn? Zij zullen uitroepen: "Dat is de stem mijns Liefsten; ziet Hem, Hij komt, springende op de bergen, huppelende op de heuvelen." Het is de begeerte van hun hart Hem te mogen ontmoeten, opdat hun ziel volmaakt mocht delen in de rijkdom van die Fontein der hoven, die Put der levende wateren.

Voordat wij met een woord van toepassing eindigen, zingen wij eerst nog Psalm 130: 1 en 3:

*Uit de diepten, O, Heere,
Mijner benauwdheid groot,
Roep ik tot U gaar zere,
In mijn angst en nood.
Heer', wil mijn stem verhoren,
Want het nu tijd zijn zal;
Laat komen tot Uw oren
Mijn klachtig bidden al.*

*De Heer' wil ik verwachten;
Mijn ziel staat altijd voort
Op Hem; met ganse krachten
Hoop ik vast op Zijn Woord.
Mijn ziel verwacht langmoedig,
Van d' een' nachtwake zwaar,
Totdat d' ander' komt spoedig,
En de dag opstaat klaar.*

Toepassing.

Mijn geliefden, wij zullen straks met enkele zaken sluiten en u nog een enkele vraag stellen in betrekking de verwachting, die elk mens heeft. Want allen hebben wij niet de verwachting van de profeet Jesaja. Maar er is niemand, die geen verwachting heeft,

waarop hij leeft tot op dit ogenblik. Maar nu de vraag: Wat is uw verwachting?

Misschien zegt u consciëntieel: *Ik weet, dat de tijd komen zal, waarop de Heere komt met straffen over de zonde.* Zolang ons geweten nog spreekt, hebben wij de overtuiging in ons hart, dat wij eenmaal zullen moeten verschijnen voor de Heere der heren en de Koning der koningen. Missen wij dat in ons hart, dan zijn wij lager gezonken dan de heidenen, overmits hetgeen van God kennelijk is, in hen openbaar is; want God heeft het hun geopenbaard.

Straks zal Christus komen op de wolken des hemels om het oordeel uit te oefenen. Hoe lang het nog zal duren, weten wij niet. Vaders en moeders, ouden van dagen, wat is uw verwachting? Mag u met Jacob zeggen: "Op Uw zaligheid wacht ik, o Heere"? Of staat gij straks met een ongeredde ziel voor de eeuwigheid?

O, wij weten, dat er onder u zijn, die zoveel mogelijk de indrukken van dood en eeuwigheid trachten weg te vagen. Ik hoop, zo lang ik hier ben, u te waarschuwen. God kon wel eens ingrijpen, niet alleen in de oordelen, maar ook in de krankheden. Wat is de mens dan klein. Dan wil hij nog wel luisteren naar het Woord des Heeren. Dan wil hij de middelen nog wel aangrijpen, maar dan zou het te laat kunnen zijn. Door de macht van het communisme zouden de deuren van Gods huis wel eens gesloten kunnen worden. De Heere zegt in Zijn Woord: "Ik zal hun een honger geven, maar niet naar brood, maar naar het levende Woord Gods."

Dat Woord mocht uw harten vernederen en vertederen. Gaat gij nu nooit eens uit de kerk, uitroepende: "Heere, zó kan ik U niet ontmoeten"? Werd uw consciëntie nooit overreed? Gij leeft of er geen God of eeuwigheid is. Het zal wat uitmaken, zo de Rechtvaardige te ontmoeten. De Heere zal u eenmaal voor Hem stellen. O, neemt het toch ter harte.

Misschien zijn er wel onder ons, die met huivering aan de toekomst denken. De Heere mocht u schenken: "Wij hebben ook in de weg Uwer gerichten, U, O, Heere, verwacht."

Volk des Heeren, hebt gij uw God te allen tijde nodig? Roept gij Hem aan niet alleen ten tijde van voorspoed, maar ook in een weg van kruis en druk? Gij mocht al uw verwachting op Hem stellen, om Zijn deugden te lieven en in Zijn wegen te wandelen. Hij binde het op uw zielen. Hij mocht dat volk vervrijmoedigen, opdat zij uitroepen: "Tot Uw Naam en tot Uw gedachtenis is de begeerte onzer ziel." De Heere geve, dat onder de prediking van Zijn Woord de toestand van de ziel Zijns volks verklaard mocht worden. Hij zal nooit begeven, noch verlaten, die in waarheid tot Hem nadert. O, het volk, dat de Heere verwacht, zal nooit onverwachts in het oordeel gesteld worden. Volk des Heeren, wij mochten geen andere verwachting hebben dan dat Sion door recht verlost zal worden. De begeerte van uw hart moge sterk zijn.

Het moge ons allen gegeven worden de God Israëls in Zijn eeuwig recht te billijken. Hier mag Gods volk wel eens vrijheid in de ziel ontvangen om in Christus tot de Vader te naderen, ja mogen zij wel eens een ruime toegang ondervinden. Maar het is alles slechts ten dele. Maar eenmaal zullen zij volmaakt God kennen.

Hij stelle Zijn Woord tot rijke zegen. Hij geve ons te buigen in het stof, opdat uit het stof Zijn eer verrijzen zal. Straks zal de kerk geen oorlog of donkerheid meer te vrezen hebben. Dan zullen zij met Abraham, Izak en Jakob eeuwig leven in de zalige gemeenschap met een Drieënig God. Eenmaal zal alles vervuld worden. Dan geen zuchten meer: "Heere, Uw werk, behoud dat in het leven in het midden der jaren." Want dan zal God alles en in allen zijn. Amen.

Slotzang: Psalm 73: 14:

*Want zij, die van U wijken af,
Zullen vergaan en zijn als kaf;
Zij zullen voor U niet beklijven,
Die valse godsdiensten bedrijven.
Tot U, Heer', wil ik houden mij,
En mijn toevlucht nemen vrij;
Dat is mij 't beste; dies ik zal
Altijd melden Uw werken al.*

8. EEN STERK VERLANGEN NAAR GODS GEMEENSCHAP

Dankdagpredicatie over Jesaja 63: 17

Ds. F. J. DIELEMAN - Yerseke

Psalm 25: 8 en 10

Lezen Jesaja 63

Psalm 51: 2 en 9

Psalm 95: 4 en 5

Psalm 119: 88

Geliefden!

Het is een beschamend getuigenis geweest van de profeet Jesaja in hoofdstuk 53: 6, toen hij uitriep: "Wij dwaalden allen als schapen, wij keerden ons een iegelijk naar zijn weg; Maar de Heere heeft ons aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen." Wij noemen dit getuigenis beschamend, omdat God Zelf de mens in de schepping op het rechte pad geplaatst had, en in de weg der gehoorzaamheid het volkomen bevredigend einddoel had toegezegd. Beschamend was het voor het eerste mensenpaar, toen het bevende voor Hem vluchtte, met Wie het zo nauw geleefd had. Het wilde niet zeggen, dat God Zijn doel gemist had, maar door van het rechte pad af te wijken, miste de mens het doel. Beschamend, toen de Heere de gevallen mens ter verantwoording riep, en de mens, in plaats van de schuld te erkennen, zich liever verborg. Voor de Heere is er echter geen verberging, Zijn ogen doorlopen de ganse wereld. Ook dit jaar lag alles naakt en geopend voor de ogen van Diegene, met Welke wij te doen hebben.

De schaamte, waarin de mens door de zonde gekomen is, openbaart zich tweeledig. Adam probeert die schaamte op een ander te werpen. "De vrouw, die Gij mij gegeven hebt." Die bittere vrucht komt ook dit jaar tot openbaring, in plaats dat wij met de schuld tot God komen, werpen wij het op zaken, waar wij menen vrij te staan. Adam heeft er ook meer van gezegd. "Ik heb gegeten." En in die toe-eigening was er geen ontvluchten. Hoe nuttig is het voor land en volk, als er mensen zijn, die persoonlijk in de schuld worden ingezet, en als de mens ingesloten wordt in de schuld, dan zal hij ook delen in de verlossing. Een krijgsknecht, die in de strijd geworpen wordt, moet wel delen in de schaamte bij een nederlaag, maar mag ook de blijdschap bij een overwinning medevieren.

Wij dwaalden, zegt de profeet. Dwalen is dolen. In de ruimste zin is dat van toepassing op alle mensen. Wij zijn allen van het rechte pad afgeweken. Van onze zijde is er geen verwachting, ook niet met dankdag te houden. Noch slagen, noch oordelen zullen, zonder de zaligmakende bediening van Gods Geest, ons ooit in een rechte dankdaggestalte brengen.

Wij dwaalden als schapen. Dat grijpt veel dieper in en heeft betrekking op Israël als natie, zoals het hier bij een kudde vergeleken wordt. De Heere heeft dat volk als kudde willen formeren. Hij verkoos dat volk als kudde; gaf hun een Herder naar hun hart, en dat volk leerde kennen, dat die Herder de juiste plaats wist. Door liefde trok Hij dat volk uit Egypte, door liefde beproefde Hij dat volk in de woestijn. God zweeg in Zijn liefde en verzorgde dat volk met eten en drinken. De leiding van de Herder Israëls was van grote betekenis. Zijn leiding werd door het ganse volk aanvaard. Nationale straffen troffen het volk, en de zegeningen waren het ganse volk ten zegen.

Hierin lag echter onderscheid, doordat het bij velen niet ter zaligheid leidde, en bij anderen een vreedzame vrucht der gerechtigheid afwierp. Die kudde heeft Jesaja op het oog, als hij ziet, dat de kudde dwaalt. Het oordeel begon van het huis Gods, en het ergste was, dat er weinig smart was over die afdwaling. Eerst probeerde die kudde zich te voeden met de draf, die de zwijnen aten, maar niemand gaf hun die. Dan ziet de profeet, dat dit verkoren volk, die gekochte kudde, die met de roede getekend is en hier in 's Heeren kastijdingen en zegeningen deelt, afgedwaald is. En het buiten God leven is niet het element voor Gods kerk.

Jesaja mag de uitkomst voor die kudde zien. Gods kudde dwaalt niet goedkoop, moet de roede van de Herder voelen, maar alles zal medewerken ten goede. Hij deed al de ongerechtigheid op Hem aanlopen. Bij de onbekeerden, die zonder bekering leven en sterven zullen, laat God alles op de mens aanlopen, maar hier bij het geestelijk Israël alles op Christus, Die zo duidelijk in Zijn liefde voor Zijn kudde in dit hoofdstuk getekend wordt. Hij droeg de toorn, de vloek der wet, maar ook de schuld van Zijn kerk, en kon die dragen tot het einde en de overwinning toe.

Voor Gods kerk loopt alles op Christus uit, ook dit jaar. Die daar buiten leeft, krijgt terug wat hij in dit jaar overtreden heeft. Vorsten en volken zullen ervaren, dat God het op henzelf doet aanlopen. Wat wij zaaien, zullen wij ook eenmaal maaien. Gods kerk mag dankdag houden in het verlossingswerk van die Herder. David zegt in Psalm 116: "Ik zal de beker der verlossing opnemen en de Naam des Heeren aanroepen."

De jaarlijkse dankdag is weer teruggekeerd, en veel is er, dat ons in raadselen hult, hoewel de Heere Zijn doel zal bereiken. Hij, Die in Zijn geschonken middelen kan meekomen, doe ons een rechte gestalte ontvangen, om met slagen en weldaden Hem recht te erkennen. Van alles af te zien is het genadegeheim om dankdag te houden, en dan als Gods knecht over te houden, het oog te slaan op Hem, Die voor Zijn kerk is de grote Raadgever, Die Zijn volk verlost met een eeuwige verlossing. Jesaja kon in zichzelf geen dankdag vieren; hij werd aan het eind gebracht; Maar de Heere is nooit aan het eind. Het einddoel Gods rust in Zijn welbehagen, en daar ligt de volle verlustiging. Zich verliezen in Gods werk is de rechte dankdaggestalte. Die gestalte menen wij te lezen in de profetie van dezelfde profeet en kan onder Gods zegen een dankdagstof wezen.

Wij vragen uw aandacht voor de bediening van Gods Woord uit Jesaja 63: 17:

Heere, waarom doet Gif ons van Uw wegen dwalen? waarom verstokt Gij ons hart, dat wij U niet vrezen? Keer weder om uwer knechten wil, de stammen Uws erfdeels.

Een sterk verlangen naar Gods gemeenschap.

1. Een betekenisvolle vraag.
2. Een betekenisvolle klacht.
3. Een betekenisvolle erkenning.

1. Een betekenisvolle vraag

De weg, die de Heere met landen en volken in dit leven houdt, is door de mens nooit te peilen. Van het begin der wereld af plaatst de Heere de mens voor raadselen. Vóór de diepe zondeval waren de zaken, die de Heere openbaarde, alleen maar tot verwondering, daar er niets in de mens was, dat hem tot opstand leiden kon. Na de zondeval leeft de mens anders onder de raadselen van dit leven. In het doorleven van die raadselen komen de onmacht en de onwil als de bittere vruchten door de val tot openbaring, en in plaats van God te bewonderen, gaat de mens God bestrijden.

Wij willen met het oog op de te houden dankdag een onderzoek doen naar de raadselen van Gods knecht Jesaja, die met de raadselen van Israël tot God mocht naderen. Wij kunnen inzonderheid op deze dankdag wel uitroepen met de dichter van Psalm 77: 8: "Heilig zijn, O, God, Uw wegen." Het Godsbestuur is niet één ogenblik uit te schakelen, ook dit jaar niet, en is van veel betekenis. Het zou groot zijn, als wij door Gods Geest geleid werden om te zien in welke raadselen wij leven en welke weldaden ons nog geschonken zijn.

Jesaja begint met een vraag. *Waarom*, zo roept Hij uit, moeten wij in deze weg leven? Het leven is niet met een enkele vraag te verklaren, maar met veel vragen. Zeker zullen er met een blik op het jaar, dat achter ons ligt, veel vragen zich voordoen. Jesaja kan de vragen met de geschonken genade niet oplossen. In die vraag ligt een erkenning van zijn blindheid in 's Heeren wegen. Jesaja weet het, dat als de wegen tegen vlees en bloed ingaan, hij geneigd is om verkeerde toepassingen te maken. Genade heeft hem doen kennen, dat Gods wegen hoger zijn dan zijn wegen. Zijn ook wij daarvan doordrongen, dat wij dadelijke genade nodig hebben om te zien wat ons in dit jaar wedervaren is? Het ambtelijk werk, dat Jesaja van Gods wege opgelegd is, kan geen waarborg zijn, dat hij recht de oordelen en zegeningen zal voorstellen. Jesaja is geen man, die het kan en weet, en anderzijds dringt hem de verantwoordelijkheid om Israël de werkelijkheid bekend te maken.

Waarom draagt de prediking geen vrucht? "Wie - zo roept Jesaja - heeft onze prediking geloofd?" De aandrang tot de prediking ontbrak niet; de weg, die in de prediking (vooral bij Jesaja) werd voorgesteld, bleef in de prediking niet verborgen. Met de vinger kwam hij de zonden aan te wijzen en er werd geluisterd naar de prediking, maar de ware vruchten ontbraken. Moeten wij niet het zelfde "waarom" uitroepen? Is de prediking altijd gesloten? Zijn de vermaningen achterwege gebleven? Zijn er niet dezelfde vruchten? De prediking van Jesaja was niet alleen gericht op de takken der bomen, om die wat te snoeien. Was dat waar geweest, dan was Jesaja zelf in het leven gebleven. Uiterlijk kon hij zich als een prediker voorstellen, die in wandel uitblonk. Het siert Gods knechten, als zij in wandel mogen bestraffen, maar als de prediking alleen deze inhoud heeft, vallen wij er net buiten. Maar als in de prediking de wortel ontdekt wordt, staat er niemand vrij, ook Gods knechten niet. Onze tijd kenmerkt zich door de bladeren der takken te snoeien, en dat geeft als vrucht een (voor elk mens!) zichtbaar onderscheid.

En ik herhaal, hoe prijselijk dat moet geacht worden, het is veel nuttiger, dat ook Gods knecht in de oordelen betrokken wordt. Hier is het kennelijk, dat het oordeel begint van het huis Gods, en zullen Zijn knechten er dan buiten vallen? Als nu Jesaja buiten het oordeel lag, zou dan de verlossing voor hem waarde hebben? Omdat Jesaja er ingesloten lag, zag hij het gevaar en kwam in de nood van Zijn ziel om de Heere om uitkomst te smeken. Waarom zijn er geen bekeringen? Veel antwoorden zouden er kunnen zijn. Zijn het nog raadselen? De oorzaken schijnen voor het grijpen, maar de wortel wordt niet aangeroerd. In ons tekstvers mag de profeet zo diep graven, dat er niemand verschoond wordt. Waar heeft het ons gebracht? Zijn er uitzonderingen in ons land geweest, dat er bij sommige predikanten meer bekeringen waren? Waar heeft de onvruchtbaarheid ons gebracht?

Jesaja ziet de ganse kerk dwalen. Het zijn niet alleen de dwaze maagden, die slapen, ook de wijze ziet hij in slaap gezonken. Dwalen doet Israël, van Gods wegen afgedwaald. Wat is dat woord van grote betekenis. Telkens wijst Jesaja op dat dwalen. In Jesaja 16: 8 staat, dat zij "dwaalden door de wijn" in het uitleven der zonden. Jesaja 21: 4: "Mijn hart dwaalt." Daar komt de profeet uit de wortel op. Jesaja 28: 7: "De

priesters en de profeten dwalen." Jesaja 53: 6: "Wij dwaalden allen als schapen." Hoe ingrijpend worden wij getekend.

Wij dwalen allen als schapen. Afgedwaald van de weide, tot een prooi van het roof gedierte. Wij leven allen van nature buiten Gods gemeenschap. Moed- en vrijwillig hebben wij de gemeenschap met God verbroken. In ons verbondshoofd hebben wij uitgeroepen: "Wijk maar van ons; aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust." In elke prediking moet gewezen worden op het feit, dat wij allen dwalen. Er kan zijn een afdruk in de consciëntie, dat wij niet op de weg des Heeren zijn. Op zichzelf geen vrucht ter zaligheid, en toch wel waard om op te merken. Moeten wij niet erkennen, dat steeds meer de afdruk van de prediking gemist wordt? Meer en meer komt men in de prediking tot ontdekking, dat de consciënties haast niet meer benaderd worden. Als Gods Geest in de algehele werking gemist wordt, mist men ook de afdruk in de toehoorders en ontstaat een sterk doervloeiende verharding. Als wij Gods wegen ook uiterlijk verlaten, komt er meer een zoeken van de paden der zonde, en dan staat Gods kerk machteloos.

Jesaja zegt niet, dat alleen de vorst dwaalt, en alleen het volk afwijkt, en de kerk ver weg is. Nee. "Wij!" *Wij hebben God op het hoogst misdaan. Wij zijn van het heilspoor afgegaan!* Daar ligt de breuk, O, Nederland! God sloot toen Zijn kerk in de schuld en gaf onderwijzingen, en dat mist men in onze tijd. Het personele schuldbelevens wordt gemist; en met dat alles is er een verharding, die doorgaat en de Heere een stok in de hand geeft om ons te treffen.

Deze profeet weet wat het is, om op de goede weg gebracht te worden. In de weg der bekering krijgen wij met onszelf te doen en sluit God door genade niet alleen onszelf in, maar *wij worden de voornaamsten*. Gods kerk leert zien op welk een dwaalweg zij wandelen en moedwillig hun ogen gesloten hebben voor al de gevaren. Eeuwig wonder, dat zij nog niet voor eeuwig uit het leven zijn weggerukt en hun weg liggen te beklagen in de eeuwige ondergang. *Ik*, zo roept Gods kerk, *heb tegen U zwaarlijk overtreden*. De zonde is de oorzaak, dat wij Gods gemeenschap moeten missen, en dat wordt voor Gods kerk erger dan de dood.

Israël heeft tijden gekend, dat zij op Gods wegen wandelden, en toen was er eer in het land, toen hoorde men van de krachtige werkingen van Gods Geest. Gods wet in de verdoemende kracht doet niet alleen de dadelijke schuld zien, maar bepaalt bij de wortel, en daar moeten wij alle gerechtigheid prijsgeven en wordt het noodzakelijk om een andere gerechtigheid te zoeken. Dat werk heeft weleer zo sterk in ons vaderland mogen doorbreken. Toen was er een strijd tegen de zonde en een opwassen in de kennis van Christus. Gods weg is een rechte weg, van Hem alleen is herstelling mogelijk. Het is de weg van Gods welbehagen. "Ik zal ze leiden op wegen, die zij niet gekend, en paden, die zij niet geweten hebben." God de Vader handhaaft, dat de weg des levens in gehoorzaamheid zou betracht worden. De Vader eist volkomen gehoorzaamheid, en die kan niemand volbrengen buiten Hem, van Wie Jesaja zo recht gesproken heeft. In Israël lag de wederbrenging van het geestelijk Israël. "Hoe - zo riep de Vader - zal Ik ze onder de kinderen zetten, en hun geven het gewenste land?" De Heere zou leiden aan de waterbeken op een rechte weg, waarin zij zich niet zouden stoten.

Christus, Die van Zichzelf zegt, dat Hij de Weg, de Waarheid en het Leven is, nam het op Zich om alle gehoorzaamheid te volbrengen, om de van de Vader gegevenen van het pad des verderfs te halen en te brengen op het pad des levens. Gods Geest leidt in al de waarheid en doet de dwaalwegen zien en brengt tot Christus, om te wandelen in

het midden van de paden des rechts.

Nederland, waar weleer zo velen op dat pad gewandeld hebben, is als een woestijn geworden, en Gods knechten moeten uitroepen: "Wie heeft onze prediking geloofd?" Licht is nodig om nog te erkennen, dat alle vruchtbaarheid nog niet weg is. Hier en daar zijn er nog, die breken met de zonde, maar wat is helaas dan het onderscheidend licht des Geestes nodig, om niet in de weldaden te rusten, maar de hoop te mogen stellen op Hem, Die de Rots der eeuwen is. Hoe weinig is de heilige drift te merken, om met bewustheid te mogen weten, dat wij op die weg wandelen. Velen dwalen door de woestijn van dit leven en drijven op een omkeer in het leven. In die weg te blikken is al groot, daar worden de werkzaamheden veranderd en het leven buiten onszelf en ons werk gezocht. In het lijden van Christus ligt de prijs der gehoorzaamheid, en mag Gods kerk in die bloedwonden troost en sterkte vinden. In het geloof Hem te volgen is al iets van het goede van Kanaän te smaken. Groter is om eigendomsrecht op die weg te krijgen, en dat gaat langs de rechte weg aan de waterbeken tot de rivier Gods, die vol water is.

Werkelijk dankdag vieren, wil zeggen met David *de beker der verlossing op te nemen en de Naam des Heeren aan te roepen*, Psalm 116. God de Vader gaf de goedkeuring op het offer van Christus, toen Hij uit het graf verrezen is, en dat offer moet aan doodschuldigen worden toegepast. Gods kerk moet met eigen bloed het vonnis onderschrijven, dat de Heere in het voltrekken van het oordeel eeuwig recht is. In die onvoorwaardelijke overgave is het de Middelaar, Die Zich als de weg ontdekt en met Zijn bloed de kwitantie ondertekent en aan Zijn kerk geeft, waarop de Vader Zijn goedkeuring niet kan weigeren. Gebracht worden op die weg gaat gepaard met de afsnijding van de ongerechtigheid. Het blikken in de van God gebaande weg gaat gepaard met het afstaan en verfoeien van onze gerechtigheid, en met een geziene weg in de dood te komen, gaat gepaard met het prijsgeven van het leven. Gods Geest geve licht in het vastklemmen aan de weg, die achter ons ligt, en het niet benodigen van de weg, die van God gebaand is, en waarop gemeenschap geoefend wordt met de Ontwerper van die weg en met de wandelaars op die weg, om als de van God geleiden, als Jesaja en Israël, het gemis der gemeenschap met smart om te dragen, en in te zien in de grondoorzaak, en gebracht te worden op die weg, waar de dwazen niet dwalen. Wij willen zien hoever die afdwaling voerde in onze tweede gedachte.

2. Een betekenisvolle klacht.

In deze gedachte mogen wij het woord van Paulus in Eféze 5: 11 tot het onze maken: "En hebt geen gemeenschap met de onvruchtbare werken der duisternis, maar bestraft ze ook veeleer." In genoemd hoofdstuk noemt Paulus de openbaring van de werken der duisternis. De bestraffing van Paulus was vrucht van innerlijke beleving, en was gericht op het welzijn van zijn medemens, en inzonderheid van Gods kerk. Het woord van Christus blonk uit in zijn ganse bediening: "Ik ben niet gekomen om de ziel des mensen te verderven, maar om die te behouden", Lukas 9: 56. De oorzaak der verderving is nooit uit God, maar uit het schepsel.

Ook het woord, dat Paulus schrijft aan de gemeente van Korinthe, in I Korinthe 10: 20, werpt een licht op onze tekst: "En ik wil niet, dat gij gemeenschap met de duivelen hebt." Paulus wijst op de verbreking van het verdrag, die in de waarachtige bekering plaats grijpt, en waarin Gods kerk vrijwillig het pad verlaat, dat zij vrij- en moedwillig gekozen had.

Israël leefde onder het zwaarste oordeel, dat er ooit op de wereld geweest is. Dat de Babyloniërs in het land kwamen, was een oordeel, en de wegvoering was een

tuchtroede in de hand des Almachtigen. Als de Heere met oordelen komt en de tuchtroede van de oorlog gebruikt om landen te treffen, is dit ontzettend. Wij weten bij ervaring, als de Heere het zwaard doet uitgaan, dat het dan bitter is, dat wij tegen de Heere gezondigd hebben.

Ons land heeft moeten delen onder die tuchtroede, en het was te verwachten, dat de Heere komen zou, en toch heeft de Heere geen voleinding gemaakt. De sporen van de oorlog zijn nog merkbaar, vooral in sommige families, die op dankdag met een wond de weldaden Gods trachten te erkennen. In de dagen van Jesaja dreigde nog het oordeel, hoewel hij de vijand al zag aankomen. Wij zien al de donkere wolken der volken, die uitzien om met wapenen, die de wereld nooit gekend heeft, ook ons land onder hun macht te brengen. Hoe lang houdt de Heere hen nog in toorn?

Dat er natuurrampen plaatsgrijpen, moeten wij aanmerken als de tuchtroede des Almachtigen. In Israël waren er rampen door droogte en door overstromingen, en God gebruikte die om Israël te herinneren aan Zijn Godsbestuur. Ook wij moeten opmerken, dat het niet is, zoals het veel wordt uitgelegd, dat het de gewone loop der natuur is. Het is wel een zeer bedroevend teken, dat wij zo met de roepstemmen Gods werken. Wij kunnen dit jaar onder andere omstandigheden dankdag houden dan het vorige jaar. Toen waren de sporen nog duidelijker te merken dan nu. Hemeltergend is het, dat door velen de rampen niet alleen miskend worden, maar dat ze worden uitgebuit om eigen voorspoed te bevorderen. Moet dat alles ons niet doen vrezen?

Dat de Heere Israël trof met ontzettende ziekten, was een oordeel. De melaatsheid was een ziekte, waar Israël voor beefde en die velen ten grave sleepte. Veel is er gewerkt om van de gevolgen der zonde af te komen, maar de zonde roept Gods rechtvaardige toorn op en dan is de mens machteloos. Het oordeel van ziekten is zeer merkbaar in onze tijd. De Heere belacht al het pogen der mensen, die trachten met allerlei middelen, om door injecties de ziekten weg te werken. Altijd zijn er ziekten, die niet te bestrijden zijn, en doet de Heere ons zien, dat Hij boven alles staat. Houden wij geen dankdag onder de grote vrees voor een ziekte, waarvan de Heere het ontstaan verborgen houdt? In hoeveel huisgezinnen staan Gods knechten en ambtsdragers dikwijls, waar de gevreesde ziekte de kanker slachtoffers maakt.

Het is een oordeel, dat de zonde in allerlei vorm doorbreekt, en dat in een land, waar de Heere zo kennelijk gewerkt heeft. Wie zou het kunnen geloven, dat in Zeeland bij een landbouwfeest een beeld onthuld is als de god van de landbouw? Zijn wij niet tot het heidendom teruggekeerd?

Het meer en meer doorvloeien van de modegod, is het geen oordeel? De mode zet een stempel op ons land en in de kerk. Is er nog intoming? Is de stem van Gods knechten niet als een stem des roependen in de woestijn?

Omdat het Woord Gods meer en meer van het geweten wijkt, is het, dat de mens wat anders wil aangrijpen, en dat komt inzonderheid openbaar in de sportgod, die allerwege aanbeden wordt. Duizenden worden aangezet om te emigreren, en het land, dat velen brood zou kunnen geven, wordt opgeofferd aan sportvelden. Is het niet dat alles ons toeroept: "Zij hebben Mijn Woord verlaten, wat wijsheid zouden zij dan hebben?"

Deze zaken zijn reeds veel om des Heeren geduchte straffen te vrezen, en toch grijpt Jesaja dieper in. Het ergste oordeel is het oordeel der verharding. Israël wordt onder alles verstokt. Israël is als overgegeven aan het oordeel der verharding. Het is een volharden in het kwade. Wij mogen het woord van de profeet Micha wel tot het onze maken, toen de Heere uitriep: "Wat heb Ik u gedaan, O, Mijn volk, en waarmee heb Ik u vermoeid? Betuig tegen Mij."

Het oordeel der verharding is in ons land. De liefde tot ons Vorstenhuis is nog niet uitgedoofd, maar waar sluit het leven van ons Vorstenhuis aan? Waar is de gemeenschap? Vallen de daden van ons Vorstenhuis samen met de beleving van Gods volk? Is de verering en het steunen in de zonde liefde? Jesaja sluit het Vorstenhuis van Israël in de verharding in, en wij moeten uitroepen: *O, land, land, land, hoor des Heeren Woord!*

Is het oordeel der verharding niet te merken in de regering, in de landszalen? Als het op Gods dag, Woord en volk aan komt, blijft het dan niet bij een enkeling, om het uit liefde voor de Koning van Zijn kerk op te nemen? Kortom, in dorpen en steden grijpt het oordeel, waarin Jesaja leefde, in alle macht om zich heen.

In Gods kerk is het niet minder. De klem van Gods Woord is ver weg. Zijn het geen onvruchtbare werken der duisternis, om elkaar te belasteren, te verdenken, en dat dikwijls maar met het doel wat Joden en Jodengenoten te maken. De grote menigte grijpt naar het nieuws, dat de één van de ander te zeggen heeft. Het is menigmaal alles, wat van de prediking overblijft. De kerkelijke bladen moeten dienen om elkaar af te slachten. Is het niet ontzettend? De kerkelijke vergaderingen moeten gaan dienen om ons doel te verwezenlijken en zo veel mogelijk aanhang te hebben, in plaats van te buigen voor de bevelen van Sions Koning.

En hoe is het geestelijk? Hoe worden de twistingen des Geestes gemist. Waar is de geloofsbevestiging in Christus te merken? De één houdt zich staande met de belijdenis van de soevereiniteit Gods, zonder er ooit een onderwerp van geweest te zijn. De ander zoekt zijn grond in wat wettische woelingen en gevoelige aandoeningen. Anderen grijpen Christus aan, zonder een verloren mens te zijn geworden, en die de oplossing verkrijgen en weten mogen in Wie zij geloofd hebben, missen zodanig de vruchten, om uit Christus en Zijn bediening te leven, dat het bijna alles eindigt in zichzelf en men kennelijk leeft uit de ontvangen weldaden. Terecht kan Jesaja uitroepen: "Wie heeft onze prediking geloofd?"

Diep mag Gods knecht in het Godsbestuur inzien, als hij zegt: Gij doet ons van Uw wegen dwalen. Hij erkent dat alle inhouden van de zonde alleen van Hem komt, Die Zijn deugden ook in het straffen van de zonde openbaart. Jesaja erkent, dat de Heere recht heeft om Zijn algemene genade in te houden. Hij erkent, dat de Heere Zijn wraakoefenende gerechtigheid kan toepassen, en dan kan er niets bestaan. Dientengevolge wordt in Israël de vreze Gods gemist, die het beginsel is van alle wijsheid. De onderscheiden kennis ontbreekt en er is vreze, dat de Heere de kandelaar zal weren. In alles roept de Heere toe: "Dit heb Ik tegen u, dat gij uw eerste liefde verlaten hebt." Het oordeel der verharding vindt hij in eigen leven, en dat God niet gevreesd wordt, is ook zijn schuld. Wij moeten uitroepen: Is dan alles weg? Jesaja ziet ook Gods werk nog en met geloofspleiten verlaat hij zich op de Koning Israëls, Die nooit Zijn werk verloochent. Wij willen dat zien in onze laatste gedachte.

3. Een betekenisvolle erkenning.

In het laatste gedeelte van onze tekst ligt een erkenning, uitgesproken door de profeet. Het was Sions klacht: "De Heere heeft mij vergeten en de Heere heeft mij verlaten." Er was een grote wisseling in het Godsbestuur aan te merken. Vanaf vers zeven roept de profeet de weldaden Gods uit. Gods goedertierenheid vermeldend, en dat te midden van de verlatingen des Heeren. Hier wordt het woord vervuld, dat hij, "die in de duisternis zit en geen licht ziet, nochtans vertrouwt op de Naam des Heeren. Gods goedertierenheid roemt nog tegen een welverdiend oordeel. De profeet mag zich vertrouwend verlaten op het werk van Hem, Die van geen mensenhand gediend wordt

als iets behoevende. Gods werk in Zijn knechten. "Om Uwer knechten wil." Het ziet op dat volk, die de gehoorzaamheid aan hun vroegere heer hebben opgezegd en de dienst van Sions Koning aanvaard hebben. Hij noemt hen: "Mijn volk." Hij doet het niet om hunnentwil, maar om Zijns Naams wil. Israël is het van God verkoren volk, in wie de Heere de wonderen der genade geschonken had.

In die knechten was Zijn verbond openbaar gekomen. Jesaja mag pleiten op dat verbond. Dat geloofspleiten vinden wij gedurig terug in Gods Woord. David riep uit in 2 Samuël 23: 5: "Hoewel mijn huis also niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is; voorzeker is daarin al mijn heil en alle lust." David zag de ganse afwijking van zijn huis en kreeg te zien, dat bergen kunnen wijken en heuvelen wankelen, maar dat het verbond des vredes niet wankelt tot in eeuwigheid toe. David heeft wat op heuvelen gebouwd en zijn vertrouwen gesteld op mensen, maar dat heeft alles gewankeld. Hier blijft één zaak over, en dat is alleen Gods werk. Zouden wij dat geheel kunnen ontkennen? God Zelf werkte die trekkingen, om, pleitend op Gods werk, de uitkomst alleen bij Hem te zoeken. Het was niet een pleiten op Gods knechten, zoals wij zien in vers 16: Gij zijt toch onze Vader, want Abraham weet van ons niet en Israël kent ons niet; Gij, O, Heere, zijt onze Vader, onze Verlosser vanouds af is Uw Naam." Mozes wordt inzonderheid in dit hoofdstuk genoemd in vers 11, en hoe de Heere hen uit de zee heeft opgehaald. Gods werk is de pleitgrond, waarmede Gods knecht worstelt aan Gods genadetroon. Hij kan Israël niet kwijt. God Zelf bond het op zijn hart.

Ik kan op deze dankdag de werken des Heeren niet ontkennen. Hoe diep ons land en Gods kerk gezonken zijn, Gods werk is niet vernietigd. In Nederland leeft nog een volk, dat uit gehoorzaamheid en met vrijwilligheid de dienst der zonde verliet en dat de Heere gebruikt heeft als middel om Zijn kerk te dienen. De Heere heeft er voor gezorgd, dat Israël met Mozes geen afgoderij kon plegen en daardoor is hij Gods kerk geweest tot een rijke zegen. Zelfs in zijn begrafenis zorgde God voor Zijn eer. Ook ons land heeft knechten gehad, die door God zijn gebruikt en waar- door de Heere kennelijke blijken van Zijn gunst gaf. Hun naam is nog tot gedachtenis onder ons. God is jaloers op Zijn eer en heeft menigmaal betoond, dat Hij Zijn eer niet aan de mens geeft, noch Zijn lof aan gesneden beelden. Dat wij er mee mogen komen tot het onderzoek, of wij wel recht met de middelen, van God geschonken, handelen.

Het wederkeren Gods is nodig om Israël weer te doen delen in Gods gunst. Jesaja erkent, dat God geweken is en begeert nu, al was het een kleine gunstblijk, Gods gunst te ervaren. Het is een vastklemmen aan Gods eigen Woord. Met het derde hoofdstuk van Jeremia is dit in overeenstemming als hij uitroept: "De Heere is mij verschenen van verre tijden. Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde." God deed de weg zien, die Hij hen geleid had. De donkerheden kunnen zo groot zijn, dat het lijkt of er nooit iets gebeurd is. Gods bevestiging is nodig.

Jesaja werpt in onze tekst tenslotte een blik in de leiding Gods met Zijn kerk. Dit is vervat in de woorden: "*De stammen Uws erfdeels.*" De Heere kan Zijn eigen werk niet verlooehen en heeft Zijn kerk vrijgekocht in Hem, Die de Knecht des Vaders is. Om Zijnentwil kan de Heere van Zijn Woord niet af. Hij was volgens vers 9: "In al hun benauwdheden benauwd, en de Engel Zijns aangezichts heeft hen behouden." Door liefde en genade droeg Hij hen al de dagen. Het Voorwerp des geloofs had voor Jesaja grote kracht.

Israël is Gods eigendom door koping, door lossing; en de Heere betoont dat in bewaring. De vijanden hebben altijd te vroeg gejuicht en Gods kerk is menigmaal beschaamd geworden door de verlossingen, die telkens weer plaats grepen. De Heere

heeft aan Zijn verbond gedacht en verloste Israël uit al zijn benauwdheden.

Het antwoord op de raadselen gaf de Heere Zelf, en daartoe de bedreigende zaken, waarmede de Heere Israël tegenkwam. Hij wilde nog met Israël twisten en keurde hen de slagen nog waardig, om af te brengen van alles wat geen God en Christus is, om te bouwen op het enige en vaste fundament, dat in Sion gelegd is. Gods kerk is het erfdeel van Christus. Het is in Zijn hand gesteld. Toen Christus die kerk verkreeg, huppelde Hij van vreugd. "Een schone erfenis is Mij geworden." Als de Heere Zijn kerk in zichzelf aanzag, was het eeuwig kwijt; Maar Hij ziet haar aan in Hem, Die altijd is voor Zijn aangezicht.

Buiten die gemeenschap kan Jesaja, kan Israël geen dankdag vieren, en alleen in dat werk kan de Heere Zijn volk een dankoffer in het hart leggen. David kon in Psalm 116 geen dank aan de Heere toebrengen. "Wat zal ik de Heere vergelden." Hier staat Gods kerk machteloos, maar met de beker der verlossing op te heffen en Gods Naam aan te roepen, kan Gods kerk op kosten van Hem, Die de Knecht en de Engel des Heeren is, dankdag houden, ook al gaat het pad door de zee en de weg door diepe wateren. Bang is de tijd, dreiging van rondom, en wie weet wat de Heere nog doen zal. Eén ding is zeker, Gods werk kan niet vernietigd worden. De Heere Zelf drukke daartoe de dure verplichting op het hart van Zijn volk, en geve om ten bloede toe tegen te staan, strijdend tegen de zonde. Nooit is de weg van heiligmaking hier volkomen, en dit noopt. Gods kerk om behoudenis te zoeken in Hem, Die in alles verzocht geweest is, maar zonder zonde.

In Christus alleen kan de gemeenschap geoefend worden en buiten Hem is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf. Er is een zoekend volk, dat, van alles afgebracht, door Gods Geest gedreven wordt om alleen in Hem genoeg te vinden wat onmisbaar nodig is. De Heere geve hun in die vervulling moed te scheppen in alles, dat teleurstelt, opdat het werk, dat Hij werkt in het hart van knechten en volk, blijken moge in Zijn leiding en raad, opdat wij stof mogen hebben te midden van alle dreigingen en in de hand Gods mogen vallen, want Zijn barmhartigheden zijn vele.

Hij binde Zijn Woord op het geweten der onbekeerden, opdat zij voor vele zonden gespaard worden, en Hij geve door waarachtige bekering een herstelling uit de dood tot het leven en doe ervaren met Asaf (in Psalm 73), dat het alleen goed is nabij God te zijn en het vertrouwen te stellen op de Heere Heere, om al Zijn werken te vertellen.

Hij, Die rood is aan Zijn gewaad, als één, die in de wijnpers treedt, Die in gerechtigheid spreekt, doe Zijn kerk gelovig Zijn recht toevallen en aanvaarden, en geve ook in het geloof (door de liefde werkend) op Hem te steunen, opdat er biddende dankdag en dankende biddag mag zijn, om ingesloten met de stammen van Gods erfdeel hier al een kinderdeel te ontvangen, en straks eeuwig dankdag in de volle erfenis, die onverderfelijk en onverwelkelijk voor Gods kerk bewaard wordt. Ondanks alle duisternis en bestrijding, die de zonde veroorzaakt, blijft er een uitkomst voor Gods volk over. Alles schijnt te mislukken, maar daarin loopt alles uit op Gods werk, en dat reikt tot in de erfenis.

Wij willen er eerst van zingen, vóór wij toepasselijk eindigen.

Toepassing.

Geliefden, wij hebben getracht om u te wijzen op enkele zaken, die wij in onze tijd, in land en kerk, doorleven. Wij hebben niet de bedoeling om alles, wat buiten ons is, te veroordelen, of om zekere personen te treffen, maar om enkele zaken in de werkelijke openbaring weer te geven; en hoewel wij even, verdorven zijn als elk mens in onszelf,

durven wij toch zeggen, dat wij geen vermaak in twist hebben, en het niet in ons werkt om elk vuurtje zo hoog mogelijk aan te blazen, om diegenen, die niet denken als wij, te bestrijden. "Indien iemand twistgierig is, wij hebben zulk een gewoonte niet, noch de gemeente Gods."

Jesaja heeft enkel de zaken doorgegeven, die Gods Geest hem leerde en kon de uitkomst aan zijn God overlaten. In de oefeningen van het leven is Gods kerk bang een stap uit zichzelf te doen en de Heere tegen te krijgen. Dat wij veel met die vreze voor onszelf bezet mogen zijn.

Met klem moeten wij uitroepen, dat het oordeel der verharding in alle kracht om zich heen grijpt. Dat de Heere met Zijn twistingen op aarde is, is niet te ontkennen. En toch zijn er zo veel zaken, die voor ons onopgelost blijven. De oordelen Gods worden niet aanvaard en de schuldbelijdenissen werpen geen vrucht af.

Watersnood en aardbeving hoort men allerwege. In de zee en op het land twist de Heere, en er is niemand, die het ter harte neemt. In Gods kerk komen er steeds meer plaatsen open, die weleer door Gods begenadigd volk bezet werden, en de opkomst van ons jong geslacht doet veel vrezen. De modegod en de sportgod (zo wij al hebben opgemerkt) zetten een stempel op land en volk.

Gods volk en knechten redden meest zichzelf door de schuld te werpen op veel, dat ons schijnt vrij te stellen, en de taal van Jesaja is meestal vreemd, om mee te dragen in de schuld van land en volk.

Wij kunnen vragen: *Is dan alles in de verharding overgegeven?* De verharding onder het oordeel heeft wel zijn stempel gedrukt op land en volk, en toch zal nooit dat oordeel het werk Gods kunnen vernietigen. Kan de Boom des levens een maand zonder vrucht zijn? Gods Woord zegt, dat het niet kan, en hoewel wij het niet kunnen merken, is er misschien een andere weg nodig, om te zien, dat de Heere nog werkt. Zij, die in waarheid schuldenaars worden, lopen er niet mede te koop op de straten van Askalon. De scheiding tussen God en de ziel wordt meestal in het verborgen uitgeleefd. Waar honger en dorst is naar geestelijke zaken, is geen vervulling in die honger en dorst, maar een uitzien tot de vervulling werkt. Hij heeft Zijn erve nog niet verlaten. Er zijn er nog in ons land en ons midden, die niet durven ontkennen, dat zij deze dankdag een steen ter gedachtenis mogen oprichten. "Tot hiertoe heeft de Heere geholpen." Als wij iets van onze onwaardigheid mogen doorleven, zullen de weldaden nog groot zijn. Gods Woord is er nog. Gods Geest werkt nog. Hoewel de liefde verkoud is, zij is nochtans niet ganselijk uitgedoofd. Geliefden, denkt eens wat de Heere nog gaf. Heeft het u aan iets ontbroken? Kijkt eens op uw zaak, werk en gezin. Kunt u vandaag uw dank- daggaven nog van uw overvloed geven? Als wij de zegen des Heeren niet kunnen ontkennen, zouden wij dan Gods huis mogen woest laten? Dat de oordelen des Heeren gerechtigheid mogen werken. De ongeneeslijke ziekte grijpt meer en meer om zich heen. En welke pijlen zal de Heere nog in Zijn koker hebben?

Gods weg kan zo verborgen zijn. En nu is het nodig om die weg des Heeren te aanvaarden en Zijn weg goed te keuren. "Die oprecht is van gemoed, die merkt het op en keurt het goed." In het uitzien is het bij tijden nog de verwachting van Gods kerk om op die plaats te mogen komen, waar de Heere geen kwaad meer doen kan. Ontdekkende genade (die een uitvloeisel is van de ware kennis Gods) doe een verfoeien van zichzelf kennen en werke een uitzien, om in een Ander de zaligheid te zoeken. Die weg is geen dwaalweg, maar een weg des rechts, waarop de dwazen niet zullen dwalen, en die de wijzen en verstandigen naar boven leidt.

Van alle zijden dreigen ons de oordelen. En wie zal zeggen wat er nog in ons land zal

geschieden? De Heere houdt de volken nog in, anders was het al oorlog. En welke vreselijke middelen zijn er niet opgelegd om landen en volken te vernietigen? Het is nog niet bewezen, waar wij, en inzonderheid onze zonen sterven zullen. Alleen dat volk zal er uit komen, dat hier leerde sterven en van alles werd afgebracht, om zijn steun op de God van Israël te stellen. Genade is het, om onder het rechterlijk werk Gods geplaatst te worden, en als een vijand het recht op de weldaden en op het leven te verliezen, en van de Heere op de rechte weg gebracht, als een door God gerechtvaardigde te mogen wandelen.

Het oordeel der verharding komt inzonderheid uit in de prediking van Gods Woord, die op het woord van Jesaja gegrond moet zijn, om de rechtvaardigen toe te roepen: Het zal u welgaan! en de goddelozen: Het zal u kwalijk gaan! Zulke predikanten zijn er velen geweest in ons land, die met Jesaja de noden van Gods kerk mee gedragen hebben. Hoe treurig is het dan in onze tijd gesteld! Er worden wel predikingen gebracht, die de naam van prediking des Woords niet kunnen dragen. Een geest van remonstrantisme vervult de kerk, en andere stellingen, als het Barthianisme, treden op de voorgrond, en voor het onderscheiden prediken komt een steeds mindere plaats. De consciënties zijn nog niet dicht, maar het is te vrezen, dat de eerbied voor Gods Woord en de achting voor Gods volk meer en meer zullen wegzakken. Hij, Die boven alle dingen staat, geve genade om Hem in alles te benodigen, en met Jesaja enerzijds te mogen pleiten op Gods werk, en anderzijds in de overname van Gods straffen te leven; dan is er nog verwachting. Jesaja pleit op Gods werk, verheerlijkt in Zijn knechten, en daarin alleen ligt de uitkomst. Die pleitgrond had ook Habakuk in hoofdstuk 3: "Uw werk, O, Heere, behoud dat in het leven in het midden der jaren."

Zolang er nog zulke zaken in Gods kerk mogen zijn, is er nog hoop. Hij, Die machtig is te verlossen, doe ons onder Zijn bestuur buigen en geve op te merken wat de Heere nog schonk, opdat wij met de weldaden in Hem zouden eindigen.

In de natuur heeft de Heere doen zien, dat alles in Zijn hand is, en ondanks de vele regenval ten tijde van de oogst is de opbrengst toch in veel gevallen boven de normale opbrengst geweest. Hij, Die de staf des broods kon gebroken hebben, gedenkt in Zijn toorn nog des ontfermens. In de zee wordt ook kennelijk de hand des Heeren gemerkt. De vorst heeft in de oesterteelt grote schade aangericht, zodat kleine zelfstandigen gedupeerd zijn geworden. De oesterbroedval was zo weinig, dat velen hun pannen terughaalden, die dit jaar van dat product geen inkomsten hebben. Wij mogen wel uitroepen:

*Och, dat ik klaar en onderscheiden zag,
Hoe 'k mij naar Uw bevelen moet gedragen.*

Volk des Heeren, de Knecht des Vaders heeft kroon en troon verlaten om op een vervloekte wereld te komen, om verstokte zondaren te verbreken. Hij, Die een gebroken hart en verslagen geest geven kan, doe deze dag Zijn roede aanvaarden, en geve geloof om Gods werk aan te vatten, om uit liefde tot God en de naasten, in arbeid te zijn en dan te ervaren: "Als Mijn volk zich schuldig kent, zal Ik aan Mijn verbond gedenken en hun genadig zijn." Hij, Die het oordeel voor Zijn kerk wegnam, verheerlijkt Zich in Zijn genade tot bekering en bevestiging, en geve, dat wij deze dag Zijn hulp niet vruchteloos vergen, opdat wij niet alleen wind baren, maar door genade het land behoudenis aandoen.

Hij, Die de hardste harten verbreken kan, doe ons verkrijgen een gebroken hart en verslagen geest, om in de broden van oprechtheid en waarheid dankdag te vieren.

Velen zullen deze dankdag moeilijk vieren. Hoevelen, die door ziekte denken, dat het de laatste maal is en de krachten wijken. Anderen, die in rouw en droefheid terneder zitten, met wonden, die nooit meer geheeld kunnen worden. Anderen, die in hun zaken zijn getroffen en nu armoede en ellende voor zich zien. Anderen? Laat ons maar ophouden, daar de zaken vermenigvuldigen. Het uitnemendste van dit leven is moeite en verdriet, en het minste van Christus geeft vertroosting en kracht.

Is de Heere voor Zijn kerk een woestijn geweest? Zijn er op deze dankdag nog met heimwee om Gods aangezicht in Zijn tempel te ontmoeten? Was Zijn Woord dit jaar gesloten? Was uw ziel nooit als een gewaterde hof? Onderzoek nu of uw element is in de verharding, uw verlossing in de klacht, en uw sterkte in Gods knechten. Gods Geest werkt wet en Woord op dezelfde zaak aan, en dat is het wederkeren tot de Heere, en dat in Hem, op wie alle ongerechtigheden van Zijn kerk aanliepen,

In Jesaja's tijd was alles niet weg. Gods werk in Zijn knechten was er nog, en wij mogen niet ontkennen, dat de Heere nog en Die hier door het geloof erkend en toegeëigend wordt, om in Hem (het ware dankoffer) Gods aangezicht te ontmoeten. Voor de wereld komt straks het einde. Hoewel er hier door algemene genade nog verdragen van elkaar is, na het sterven zullen er geen twee elkaar kunnen uitstaan.

Bij Gods kerk mag het een scheiding lijken, de band, die Gods volk met het Hoofd verbindt, kan nooit breken en zal in het sterven volmaakt verbonden worden. Arme dankdagviering, om het jaar te hebben doorgebracht in de zonde, in verlustiging van ons eigen lichaam, om satan openbaar te dienen, menigmaal tot smart van Gods volk. Gelukkig die door Gods Geest smart mag dragen en in de Man van smarten een doorgang verkrijgen tot Gods troon met de noden van zichzelf, Vorstenhuis, volk en kerk, om te pleiten op Zijn werk, dat zeker zal volvoerd worden. Zij, die daarin dankstof hebben, reizen de eeuwige dankdag tegemoet en zullen eeuwig dankdag vieren, en de waardigheid van hun erkenning zal dan alleen rusten in Hem, waarvan de kerk uitroept: "Gij zijt het alleen waardig om eeuwig te ontvangen alle lof tot in alle eeuwigheid." Amen.

9. DE PROFETISCHE ARBEID VAN CHRISTUS VOORGESTELD

Predicatie over Mattheüs 13: 3b

Ds. F. J. DIELEMAN

Psalm 84: 5

Lezen Mattheüs 13: 1-23

Psalm 126: 2 en 3

Psalm 119: 3 en 4

Psalm 138: 3

Mijn Geliefden!

De apostel Jacobus heeft aan de twaalf stammen Israëls, die in de verstrooiing waren, een brief geschreven, waarvan de hoofdinhoud is het grote onderscheid tussen hoorders en daders des Woords. Dat is zeer opmerkelijk. De apostel wees hen er op, dat zij Gods Woord zo weinig in praktijk brachten. De Heere had hen verdreven van de erve der vaders, zodat zij in den vreemde moesten rondzwerven, maar het had hen niet gebracht op de rechte plaats, niet tot de beleving van Gods Woord.

Jacobus tekent hun grote blindheid en dwaasheid, want hij schrijft: "En indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, Die een iegelijk mildelijk geeft en niet verwijt." Hij schrijft hun, dat alleen de daders des Woords de rijke vruchten des Evangelies zullen ontvangen.

In vers 19 van het eerste hoofdstuk vermaant hij hen: "Een iegelijk mens zij ras om te horen, traag om te spreken, traag tot toorn." "Ras om te horen", want het volk van Israël wilde niet meer luisteren. Het was alsof Gods Woord geen waarde meer voor hen had. Nog veel minder wilden zij gehoorzaamheid aan dat Woord betonen. De apostel wekt hen op om met aandacht en ontzag het Woord des Heeren te horen en ter harte te nemen.

Die opwekking en vermaning komt ook tot ons. Hadden de twaalf stammen Israëls in de verstrooiing het nodig, evenzeer is het voor ons, die nog in vrijheid onder Gods Woord mogen samenkomen, nodig, dat ons toegeroepen wordt: "Een iegelijk mens zij ras om te horen, traag om te spreken, traag tot toorn." Geliefden, de Heere geve ons acht te geven op hetgeen tot onze zaligheid is dienende, opdat wij niet luisteren naar alles wat onze ziel van God en Zijn dienst aftrekt. Wij mochten met David leren uitroepen: "Eén ding heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren, om de liefelijkheid des Heeren te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel." Dat is luisteren, dat is opmerkzaamheid.

Verder vermaant de apostel: "Zijt traag tot toorn." Daarom mocht Davids bede in ons hart zijn: "Zet, Heere, een wacht voor mijn lippen." David mocht met al zijn zaken in het verborgen vluchten. Daar had hij een sterke Toevlucht, Die hem in het verborgen wijsheid bekend maakte. Gods volk mag alles aan God vertellen - maar niet alles op de straten van Askelon - en wat zij voor de mensen niet willen of kunnen openleggen, mogen zij bij tijden aan de Heere bekend maken, gelijk Hiskia de brieven uitbreidde voor het aangezicht des Heeren.

Jacobus spoort de gemeente aan tot ootmoed, verdraagzaamheid en liefde, opdat zij zich zullen onderwerpen aan Hem, Die alle dingen werkt naar de raad van Zijn wil. Die spreekt: "Mijn raad zal bestaan, en Ik zal al Mijn welbehagen doen." Mag die

aansporing dan in deze predicaatie mijn inleiding niet zijn? Want wie onzer zal zijn hand in eigen boezem kunnen steken en deze er niet melaats uithalen? Wie spreekt er op tijd en wie zwijgt er op tijd? We spreken als we moeten zwijgen, en we zwijgen als we moeten spreken. Maar Gods Woord zegt: "De rechtvaardige zal tijd en wijze weten." Welgelukzalig, dat dit de vrucht is, die God aan Zijn kerk schenkt. Welk een groot onderscheid is er in de vruchten, welke Gods Woord afwerpt. Gods knechten zijn geroepen om het onderscheid aan te wijzen tussen daders des Woords en hoorders des Woords.

Dit wordt ons duidelijk getekend in de gelijkenis van de zaaier. Daarom hadden wij gedacht in deze predicaatie uw aandacht te vragen voor Matheus 13 vers 3, het laatste gedeelte, waar Gods Woord aldus luidt:

Ziet, een zaaier ging uit om te zaaien.

In onze tekst vinden wij de profetische arbeid van Christus voorgesteld. Letten wij daarbij dan

1. Op het uitgaan tot die arbeid;
2. Op het verrichten van die arbeid;
3. Op de vruchten van die arbeid.

1. Het uitgaan tot de arbeid

De geschiedenis, waarin onze tekstwoorden voorkomen, wordt genoemd een gelijkenis of parabel. De hoofdlijnen hebben de bedoeling Christus voor te stellen en het eeuwig blijvend zaad der kerk. Inzonderheid wordt Christus hier getekend als de grote Profeet. Maar er is een groot onderscheid tussen een gelijkenis en tussen de allegorie, die men zou kunnen gebruiken om de gelijkenis te verdraaien of er een verkeerde voorstelling van te geven. Ook is er een groot onderscheid tussen het beeld, dat genomen wordt, en de geschiedenis, die ons in Gods Woord wordt voorgesteld. Toch is het hier een beeld, dat de werkelijkheid weergeeft, en dat Christus gebruikt om de mens in de werkelijkheid van het leven te plaatsen.

De Heere heeft verscheidene gelijkenissen uitgesproken om het volk van Israël de diepte van hun afgefallen staat voor te stellen, maar ook om hun de rijkdom van het Evangelie en de kracht van Gods Woord bekend te maken. Het is om het even, waar Hij Zich bevindt. Overal laat Hij Zijn stem horen. Eerst ontmoeten wij Hem in een huis. Het is volgelopen met mensen, die uitroepen: "Wie is een leraar, gelijk Hij?" Ze staan verwonderd over Zijn lessen. Maar Christus vertoeft er niet lang; een ander arbeidsveld roept Hem. Hij kijkt niet waar Hij staat. Het ene ogenblik staat Hij in een woonhuis, een ander ogenblik in de synagoge, dan weer bij de zee.

Hij staat hier in een schip. Dat is Zijn prediking. En zijn gezalfde woorden komen tot de scharen. Christus neemt het zeer eenvoudig beeld van een landman, die zijn zaad uitstrooit. Dit beeld vinden wij niet alleen in de gelijkenissen, wij vinden het ook getekend in de Schriften van het Oude Verbond. Denkt maar aan Jeremia 4: 3. Daar neemt de profeet ook het beeld van een landbouwer en roept het volk van Israël toe: "Braakt ulieden een braakland, en zaait niet onder de doornen.." Hij stelt hun voor het werk des landmans, hoe hij zijn akker egt en ploegt en toebereidt om zaad te kunnen ontvangen.

En in Jesaja 32: 20 lezen wij: "Welgelukzalig zijt gijlieden, die aan alle wateren zaait." Wonderlijke uitspraak. Wie zaait er nu zaad bij het water? Men wacht immers

tot het water weg is! En toch wordt op die plaats gesproken: "Zaaït aan alle wateren." Dit zinspeelt op het zaad zaaïen in Egypte, waar men zaaide in het vruchtbare slib, dat door de Nijl achtergelaten werd als zij buiten haar oevers getreden was. Maar ook geestelijk is het bevel des Heeren: "Zaaït aan alle wateren."

In de gelijkenis, waarin wij onze tekstwoorden vinden, vraagt inzonderheid de zaaier onze aandacht. Wie is hier de zaaier? Het is Christus, Die van Zichzelf spreekt, als Hij zegt: "Ziet, een zaaier ging uit om te zaaïen." Als het voorjaar, of ook wel het najaar aanbreekt, gaat de landman uit om te zaaïen. Doet hij dat niet, en laat hij de tijd voorbijgaan, dan kan hij ook geen vruchten of leeftocht verwachten. Er moet gezaaid worden, wil de mens ontvangen wat hij nodig heeft. Daarom gaat de landman uit. We zien hem heengaan. Hij heeft het beste zaad uitgezocht en zorgvuldig alles verwijderd, wat niet deugde, opdat hij door het goede zaad, onder de zegen des Heeren, alles verkrijgen zou wat hij nodig had. Hij zaaït ook niet maar op de eerste de beste plaats, want het gaat er niet om van het zaad af te zijn. Nee, hij heeft een bepaalde akker, waar hij het zaad moet uitstrooien.

"Ziet, een zaaier ging uit om te zaaïen." Welk een diepe geestelijke betekenis ligt hierin. Zoals de tijd voor de aardse landman aanbreekt om te zaaïen, zo, breekt ook de tijd aan voor de hemelse Landman om de akker, van God Hem toegewezen, te bewerken met het eeuwig blijvend zaad des Woords. Hij is gekomen in de volheid des tijds, uitgezonden van de Vader, gezalfd tot Profeet, Priester en Koning.

O geliefden, daar staat de Profeet, waarvan Mozes uitriep: "Een Profeet uit het midden van u, uit uw broederen, als mij, zal u de Heere, uw God, verwekken; naar Hem zult gij horen." Maar niet alleen in Zijn komst is hij uitgegaan. Bij Zijn doop werd Hij door de Vader als die grote Profeet geopenbaard. Toen heeft Hij Zijn bediening aanvaard. Christus zaaït Zijn zaad van het eeuwig Evangelie aan alle wateren. En Paulus mag planten, en Apollos natmaken, maar Christus alleen kan de wasdom geven.

De Heere weet welke akker Hij zal bezaaïen en op welke plaats het zaad zal uitgestrooid worden. En omdat dit zaad het beginsel des levens in zich draagt, zal het ook vruchten voortbrengen. Christus heeft Zijn zaad uitgestrooid onder het volk van Israël. Zijn profeten onder het Oude Verbond hebben hetzelfde zaad uitgestrooid, maar och, wat zijn er weinig vruchten gevonden in verhouding tot de hoeveelheid van het uitgestrooide zaad. Christus strooit het met ruime hand en werpt het midden in hun vergadering, maar wie geeft er acht op?

Met tranen en verdriet heeft Hij gezaaid toen Hij voor de stad Jeruzalem stond en wenend uitriep: "Jeruzalem, Jeruzalem, gij, die de profeten doodt, en stenigt die tot u gezonden zijn, hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkterwijs een hen haar kiekens bijeenvergadert onder haar vleugelen; en gijlieden hebt niet gewild." O, Hij roept hun toe: "Zo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke. Die in Mij gelooft, gelijkterwijs de Schrift zegt, stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien." Wat een rijke bediening van Christus. Hoe heeft hij de geestelijke zaken onderscheiden.

Geliefden, die Zaaier gaat nog uit. Hij zendt Zijn knechten uit en wijst hun waar zij Zijn Woord zullen zaaïen. Gods knechten worden geroepen om dat zaad uit te strooien. Wat een liefelijk werk! Wat kan Zijn woord opengaan om de weg der zaligheid aan u bekend te maken. Wij mogen dat uitstrooien, Zondag aan Zondag, onder afbedding van Gods zegen, of Hij regen, wind en zon wil geven, opdat het rijke vruchten zal voortbrengen.

De Heere deed ons zien, hoe een zaaier uitging om te zaaien, maar ook hoe deze het daarna overgaf aan Hem, Die de vroege en de spade regen geven kan. Wat is dat zaad toch in grote hoeveelheid, wat is het Woord des Heeren toch oneindig rijk. De volheid der Godheid, de deugden van het eeuwig Drieëinig Wezen en de eigenschappen van de Middelaar zijn de inhoud van dat Woord.

Als wij zaad bekijken, zien wij niet het leven. Dat is verborgen. Zo is het bij het natuurlijk zaad, maar ook bij het geestelijk zaad. We kunnen het wel zien ontkiemen en opgroeien. O, wat gaat het de landman aan of het zaad ontkiemt. Soms kruipt hij op zijn knieën over het land om te zien of het de Heere behaagt vruchtbaarheid aan het zaad te schenken. Zou het Gods knechten dan niet ter harte gaan, of Gods Woord kracht doet? Zouden zij niet uitzien of het zaad ontkiemt? Het is niet om het even of het vruchten voortbrengt of niet. Staan wij nu in de tweede plaats stil bij

2. *Het verrichten van die arbeid.*

Want als Christus dat zaad strooit, doet Hij dat op de akker en niet zo maar onwillekeurig. Met de akker wordt hier *Gods kerk* voorgesteld. Op een andere plaats wordt die akker vergeleken bij de wereld, maar hier is het de kerk des Heeren. In die kerk wordt door Christus, die grote Leermeester, het zaad des Evangelies uitgestrooid. En Hij alleen kan eisen, dat het vruchten voortbrengen zal.

Men zegt in onze tijd, dat we niet te veel moeten spreken van hetgeen Gods Woord niet werkt. Er moet veel meer gesproken worden van de liefde en blijdschap, die dat Woord kan werken. Dat trekt veel meer aan. Maar ziet eens in deze geschiedenis. Drie keer wordt gezegd wat het niet is, en slechts één keer wat het wel is. Tot driemaal toe worden wij gewezen op plaatsen in die akker, waar het zaad geen goed vrucht kan voortbrengen.

In de zaaitijd heeft de landman soms haast geen tijd om te eten, want hij is afhankelijk van de natuur. Vóór de regen komt, moet het zaad in de grond zijn. Daarom spant hij alle krachten in om op tijd klaar te zijn. Maar het gebeurt wel, dat het zaad bij de weg valt, waar de grond zo hard is, dat het zaad zich niet in de aarde kan dringen; het ketst terug en valt even verder weer neer. Geen wonder, dat op datzelfde ogenblik de vogelen des hemels, die de landman op de hielen volgen, het oppikken.

Is het nodig, dat wij de geestelijke betekenis daarvan voorstellen? Er zijn toehoorders, bij wie het zaad des Evangelies terugketst. Als verdrukking of vervolging komt, worden zij terstond geërgerd. Het zaad had daar geen diepte van aarde. Maar ga uzelf maar eens na, wat hoeft er slechts weinig te zijn om de klem van Gods Woord weg te nemen. Slechts een enkele gedachte, of een woord, dat u in de preek hindert, en de indruk van het Woord is weg.

De satan en de vogelen des hemels - wat het ook moge zijn - zijn steeds druk in de weer om de mens van Gods getuigenis af te trekken. Wij zouden u verscheidene zaken kunnen opnoemen, die soms oorzaak zijn, dat Gods Woord geen vrucht draagt. Nu eens gebeurt er iets in uw huisgezin, dan weer is het iets op weg naar de kerk of bij het terugkeren uit Gods huis. Altijd weer is de satan bezig om de ernst van Gods Woord weg te werken. Het is steeds zijn doel om uw hart te vervullen met alles wat dat Woord tegen staat.

Er leeft een volk op de aarde, dat bij tijden met een innige begeerte om naar Gods Woord te mogen luisteren, op mag gaan, maar ziet, allerlei gedachten komen in hun hart en verhinderen het. Dat volk verstaat het, wat het is als het zaad bij de weg valt en door de vogelen des hemels wordt opgepikt. En het is hun tot innerlijke smart, dat

Gods Woord geen kracht doet.

Maar hoe velen zijn er, die onbewust in zulk een toestand onder de dierbaarheid van Gods Woord leven. Onderzoekt het zelf maar, bij welke soort van toehoorders gij behoort.

Maar er waren nog andere plaatsen in die akker. In het rotsachtige gebergte van Palestina kwam men soms gedeelten tegen, waarover de landman wat aarde gestrooid had, om ook die steenachtige plaats nog tot vruchtbaarheid te wekken. Vlug ontkiemde daar het zaad en schoot naar boven. Het beloofde de landman veel, maar het liep op een grote teleurstelling uit. De zon zond haar stralen uit en het veelbelovende plantje verdorde, want het had geen diepte van aarde. Het had geen wortel.

Ook zulke toehoorders vindt men onder de bediening van Gods Woord. Wij zouden u voorbeelden kunnen noemen van mensen, die kennelijk dit tijdgeloof geopenbaard hebben. Soms greep een grote omslag in hun leven plaats. Vroegere vrienden werden verlaten. Men bekeerde zich van de kroeg naar de kerk. Het gebeurde wel, dat zulk een tijdgelovige zong: "Ik zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên." Maar och, hij begint waar hij eindigen moet en eindigt waar hij beginnen moet. Hij begint met blijdschap en eindigt met droefheid, omdat hij zijn doel niet kan bereiken.

Gods volk ontvangt eerst droefheid en dan pas blijdschap. Altijd blijdschap is het kenmerk niet van het leven Gods, maar ook niet altijd droefheid. Al klagen wij ons hele leven over de zonden, het zal ons nooit brengen in de gemeenschap met Christus. De Heere geve ons deze zaken ernstig te onderzoeken, en doe ons zien of het zaad bij ons mogelijk op een steenachtige bodem is gevallen. De duidelijkheid van deze gelijkenis laat niets te wensen over. Zij mocht ons hart treffen.

Nog een andere plaats wordt op die akker gevonden, namelijk onder de doornen, het kenteken van de vloek des Heeren: "Doornen en distelen zal het aardrijk u voortbrengen." Onder die doornen schiet het zaad een weinig op, maar de doornen verstikken het weldra. Zo verstikken de zorgvuldigheden des levens het zaad van Gods Woord. Wat kunnen we daarmee bezet zijn onder de prediking. De één heeft een vrouw getrouwd, een ander heeft een juk ossen gekocht, en een derde een akker, die hij nodig moet bezien. O, wat moeten de kopers en verkopers toch worden uitgedreven, om eens een ogenblik te luisteren naar dat Woord. Maar Christus getuigt: "De wijsheid is gerechtvaardigd van haar kinderen."

Christus gaat tenslotte een volk tekenen, die mogen horen, maar die ook daders des Woords mogen worden. Een volk, dat de geloofskracht van dat Woord mag ondervinden.

3. Laten wij dus ten derde op **de vruchten van die arbeid**.

Want er is nóg een andere plaats op die akker. Daar wortelt het uitgestrooide zaad nederwaarts en brengt opwaarts vruchten voort. Vruchten van geloof en bekering waardig. Het zaad des Evangelies wortelt in de diepte, opdat het de stormen zou kunnen weerstaan, de hitte der zon zou kunnen verdragen, en de hagelbuien zou kunnen trotseren. Straks zal het midden in de strijd geplaatst worden. Dan zal verdrukking en vervolging komen. Maar dan roept Job door genade uit: "De wortel der zaak is in mij gevonden." Dat kan voor dat volk tot sterkte zijn. En de Landman mag vruchten aanschouwen, dertig-, zestig- ja soms hondervoud. De dichter van Psalm 126 zingt er van:

Die hier bedrukt met tranen zaait,

*Zal juichen als hij vruchten maait.
 Die 't zaad draagt, dat men zaaien zal,
 Gaat wenend voort, en zaait het al;
 Maar hij zal, zonder ramp te schromen,
 Eerlang met blijdschap wederkomen,
 En met gejuich te goeder uur
 Zijn schoven dragen in de schuur.*

Met blijdschap mag Hij op die vruchten zien. Hemel en aarde zullen zingen van de rijke vruchten van Gods Woord. Het is die grote Landman gegeven Zijn zaad te strooien in een vruchtbare en weltoebereide akker. Hij zal de halmen zien opschieten en in overvloed vruchten mogen verzamelen. Want slechts één woord kan soms rijke vruchten openbaren. Uit één woord kunnen verscheidene geloofsoefeningen volgen. Door één predicatie kunnen de meditatieën vermenigvuldigd worden.

Dat volk staat niet als de Farizeeër vooraan, maar als de tollenaar van verre. Wet en Evangelie worden hun beide ontdekt en doen hun kracht gelden. Zij zijn niet als degenen, bij wie het zaad op een steenachtige plaats valt, en die alleen blijdschap en voorspoed willen hebben. Die alleen de groei van Gods kerk willen zien en die niet mee willen leven wanneer smaad en laster of vervolging over haar komen. Nee, dat gelovige volk volgt de voetstappen van hun Meester. Zij mogen de goede strijd strijden en bij ogenblikken de bemoediging ontvangen, dat Zij eenmaal uit Zijn handen de kroon der overwinning zullen verkrijgen.

Al mogen zij slechts een dertigvoudige vrucht voortbrengen, het zal toch eeuwig juichen tot eer van hun Koning. Het zaad, in hun harten uitgestrooid, zal nederwaarts wortelen en opwaarts vruchten voortbrengen. Vruchten, van geloof en bekering waardig. Zij mogen leren zich onvoorwaardelijk te buigen onder de eis van Gods recht. Dan zien zij ook, hoe dikwijls het zaad van Gods Woord door hun harde harten teruggeketst werd, maar ook mogen zij de plaatsen in hun leven zien, waar het vruchten droeg, dertig-, zestig of honderdvoud.

Geliefden, wat Gods Woord onder u zal uitwerken, weten wij niet. Wel weten wij wat wij te prediken hebben. Wat is uw beeld nu? Legt u eens voor God neer. Christus heeft ontsloten wat het wél, en wat het niet is. God mocht u ontdekken, of het zaad bij de weg viel, misschien onder de doornen of op een steenachtige plaats, of in de goede aarde. Mocht het laatste waar zijn, dan zullen er ook vruchten bij u gevonden worden, hetzij veel of weinig. En eenmaal zal al dat volk de volle honderd procent voortbrengen, als zij zullen uitjubelen het lied van Mozes en het Lam. Dan zullen zij de Drie-enige God danken voor de weldaden, hun geschonken. Welgelukzalig, zo dat zaad in ons leven rijke vruchten mag dragen!

Zingen wij nu, vóór wij met een woord van toepassing eindigen, Psalm 119: 3 en 4:

*Och, schonkt Gij mij de hulp van uw Geest!
 Mocht Die mij op mijn paan ten Leidsman strekken!
 'k Hield dan Uw wet, dan leefde ik onbevreesd;
 Dan zou geen schaamt' mijn aangezicht bedekken,
 Wanneer ik steeds opmerkend waar' geweest,
 Hoe Uw geboën mij tot Uw liefde wekken.*

*Ik zal, oprecht van hart, Uw Naam,
 O, Heer', Gestaag de roem van uw grootheid geven,
 Als ik 't gezag en 't heilig oogmerk leer*

*Van 't vleck'loos recht, door uw hand beschreven.
'k Zal Uw geboën bewaren tot Uw eer;
Verlaat mij toch niet gans'lijk in dit leven!*

Toepassing.

Geliefden, wat is er een groot onderscheid tussen de vruchten van Gods Woord, zoals de Heere ons dit in de gelijkenis tekent. Maar u zult wellicht zeggen: Liggen er dan ook geen lessen in voor Gods knechten, hoe zij dat zaad moeten uitstrooien? Blijft het om het even hoe het gedaan wordt?

Nee, Gods knechten staan verantwoordelijk voor de wijze, waarop zij dat Woord brengen. En het zijn geen dienstknechten van mensen. De apostel Paulus roept hun toe: "Indien gij mensenbehagers zijt, zo zijt gij geen dienstknechten van Christus."

En toch zijn ook zij vleselijk. Maar zij hebben naar Gods bevel en zoals Hij het wil dat zaad des Woords te zaaien. Zij staan verantwoordelijk voor hun werk, niet voor de vruchten. Paulus mag planten en Apollos mag nat maken, maar God alleen kan de wasdom geven.

Maar Gods knechten hebben nodig, dat zij de gangen, die God met Zijn volk houdt, in hun leven mogen kennen, om te kunnen peilen hoe verslagen soms een volk leeft, dat moet zeggen: Al wat het niet is, vind ik in mijn hart; maar wat het wél is, daarvan vind ik geen bevestiging. Maar nu staat in Psalm 87 geschreven: "Van Sion zal gezegd worden: Die en die is daarin geboren; en de Allerhoogste Zelf zal hen bevestigen."

Ik heb echter ook eens gelezen, hoe iemand enkelen van zijn hoorders beschreef: "Er zijn er onder mijn toehoorders, die als een spons worden gebruikt, die voor het ene doel het water opzuigt, en voor een ander doel wordt hij weer uitgeknepen. En van het water blijft niet veel meer in de spons over. Anderen zijn weer als een zeef, waar het meel doorgaat, maar de zemelen blijven er op liggen."

Wat doet u met de prediking? De arbeid onder u is niet gering. Het is Gods gunst, dat Hij nog tot u roept en onder u laat werken. Wees eens eerlijk. Heeft Gods Woord u nog nooit getroffen? Heeft het nooit wortel mogen schieten? Misschien zegt gij: Ik ben zó ver van dat Woord afgeweken, dat het geen betekenis meer voor mij heeft.

Weet dan, dat, indien gij zó doorgaat, gij eenmaal zult roepen: "Bergen valt op ons en heuvelen bedekt ons voor het aangezicht Desgenen, Die op de troon zit." De satan maakt u nu wellicht wijs: Dat is maar bangmakerij!

Maar geliefden, ik kan de helft u er niet van aanzeggen, wat het zal zijn om onbekeerd God te moeten ontmoeten. Ik wil Gods volk tot getuige roepen. Zij kunnen het niet uitdrukken, wat het was toen de Heere Zijn heilige deugden aan hen openbaarde. Zij dachten voor eeuwig weg te zinken.

De vruchten van dat Woord zijn ware zelfkennis, en toch God niet kunnen loslaten. Laat de verdrukking maar komen, dat volk kan niet van God af. Zij kunnen Hem niet missen. O, rammelt maar met de ketenen van uw gevangenschap. God mocht de deur eens open doen. Hij mocht u eens toeroepen: "Ziet, hier ben Ik, ziet, hier ben Ik." De Heere schenke ons de oprechte verzuchting: "Doorgrond mij, O, God, en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijn gedachten. En zie of bij mij een schadelijke weg zij; en leid mij op de eeuwige weg." Hij geve ons met de prediking tot onszelf in te keren, opdat zij vruchten mocht voortbrengen. De vrucht van het ware Godsgemis, en de verdere vrucht van het gemis van Hem, Die het enige Middel is om de welverdiende

straf te ontgaan en wederom tot genade te komen.

Gods volk roept uit: "Is er nog zulk een middel?" Zij kunnen met hun schuld niet gered worden. Er zijn mensen, die het gemis voor bezit houden. Dat kan Gods kerk niet. Wij hebben Hem nodig, Die alleen ons heil kan volmaken. Hoe meer van Christus geopenbaard wordt, hoe rijker vrucht de kerk draagt. Hoe dieper de geloofstoeëigening voor dat volk mag gaan, hoe meer liefde zij mogen beoefenen tot God en hun naaste.

Hoort dan toe: "Ziet, een zaaier ging uit om te zaaien." Hij zaait dat zaad onder u uit. Ik hoop, dat het eens mag doordringen tot diep in uw ziel. De Heere schenke ons de ontdekking des Geestes en verwekke in ons hart een sterk verlangen naar Hem. Driemaal zegt de gelijkenis ons wat de vrucht niet is, en slechts eenmaal wat deze wel is. Onderzoekt u daarom ernstig. Het mocht u drijven tot de Bron van alle licht en leven. Want waar het zaad nederwaarts wortelen schiet, daar zal het ook opwaarts vruchten voortbrengen.

Geliefden, ik kan zo niet eindigen. Werpt u toch eens voor God neer en vraagt eens, of dat Woord altijd onvruchtbaar aan u besteed werd. Doet geweld op het Koninkrijk der hemelen. God roept nog: "Ziet, een zaaier ging uit om te zaaien."

De Heere mocht de rijke bediening Zijns Geestes onder u openbaren, uw ziel tot heil, Zijn kerk tot stichting, en Zijn Naam tot grote eer en verheerlijking. Om Christus' wil. Amen.

Slotzang Psalm 138: 3:

*Dan zingen zij, in God verblijd,
Aan Hem gewijd,
Van 's Heeren wegen;
Want groot is 's Heeren heerlijkheid,
Zijn majesteit
Ten top gestegen.
Hij slaat toch, schoon oneindig hoog,
Op hen het oog,
Die need'rig knielen;
Maar ziet van ver met gramschap aan
De ijd'le waan
Der trotse zielen.*

10. CHRISTUS ALS DE BOOM DES LEVENS

Predicatie over Openbaring 22: 2

Ds. F. J. DIELEMAN

Psalm 85: 2

Openbaring 22.

Psalm 1: 1 en 4

Psalm 92: 7 en 8

Psalm 36: 3

In Gods Woord worden ons voorbeelden getekend van mensen met macht en autoriteit bekleed, die zich gesteld hebben tegen de Almachtige. Maar de Heere heeft hen langs verschillende wegen willen stellen als een toonbeeld van Zijn gramschap. Waar het hart niet recht voor God is, wordt het ook niet gekend wat David zong:

Welzalig hij, die al zijn kracht en hulp alleen van U verwacht.

En daar zal God betonen, dat 's mensen kracht lemen kracht is!

Als we zo'n voorbeeld u willen voorstellen, dan denk ik aan de profetieën van Daniël. U kunt zo'n voorbeeld vinden in Daniël 4. Al is de mens nog zo groot en nog zo bekleed met kracht, hij kan het toch nooit volhouden om op te staan en te strijden tegen de Almachtige.

U weet het, langs wonderlijke wegen was Daniël gekomen aan het hof te Babel. Daar zou Daniël niet werkeloos zijn. De Heere wilde hem gebruiken opdat Zijn Naam zou verhoogd en verheerlijkt worden te midden van de Babyloniërs. De Heere gaat een wonderlijke weg op om de geest van Daniël te sterken en om het volk te bemoedigen. u vindt de koning Nebukadnézar op zijn bed en de Heere ontroert hem door een droom. Hij ziet een grote boom. En in die boom ziet hij een geweldige machtsontplooiing. De koning Nebukadnézar ontroert! Hij ziet de betekenis niet en hij weet geen oplossing. Dan roept hij de sterrenkijkers en de waarzeggers, want hij móet de oplossing hebben. Hij gevoelt dat het machtige beeld van die boom iets voor hem te betekenen heeft.

Als dan Daniël geroepen wordt om de droom van Nebukadnézar te verklaren, gebruikt hij hetzelfde woord dat Nathan eenmaal tot David sprak: "Gij zijt die man." Daniël zegt: "Alles wat u in de droom aanschouwd hebt, heeft betekenis voor uzelf. Gij zijt die boom. Gij zijt met zulk een macht bedeeld, met zulke wortelen begiftigd. Uw woord is als een machtwoord. Wie u doden wilt, doodt u, en wie u in het leven wilt houden, houdt u in het leven." Maar de koning zag in zijn droom hoe die boom afgehouden werd; hoe die boom vertreden werd, zodat er bijna niets van overbleef. Wat betekent dat? Dan zegt Daniël: "O koning, al zijt u nu met zoveel macht en met zoveel heerlijkheid begiftigd, er is er Eén, Die spreken zal! God zal spreken en dan zult u van de top van eer diep vernederd worden."

God spreekt het laatste woord! Hoe machtig Nebukadnézar ook was, toen de Heere sprak, was zijn kracht als lemen kracht. Hij zakte in elkaar. Dat beeld van die boom wordt zo menigmaal gebruikt om de geweldige machtsontplooiing van de mens op aarde aan te tonen. David sprak in Psalm 37: "Ik heb gezien een gewelddrijvende goddeloze, die zich uitbreidde als een groene inlandse boom." De kanttekenaars en de verklaarders zeggen, dat David het oog had op de machtige koningen van rondom, maar ook op Goliath, die zulk een macht ontplooiide en wiens spies was als een

weversboom. Maar de Heere gebruikte David als een eenvoudige herdersknaap om de macht van Goliath tot een spot te stellen in het midden van de wereld.

We kunnen nog verder gaan. Elk mens van nature ziet zichzelf als zulk een macht. En nu kan uit een kwade boom nooit goede vrucht voortkomen. Een mens denkt te kunnen bestaan, maar als God opstaat zullen al die machten ten enenmale vallen. dan blijft er van ons niets over! Dan is al onze kracht ontkracht! Maar de dichter roept het uit: *"Welzalig hij, die al zijn kracht en hulp alleen van u verwacht."*

O gemeente, wat is het groot om die ontdekking in het hart te ontvangen, dat in óns geen kracht is. Wij hebben geen kracht tegen de zonde, wij hebben geen kracht om te leven, wij hebben geen kracht om te bestaan. In Gods voorzienigheid vloeit Hij in alle bewegingen van ons lichaam Zelf in. Hij verleent ons altijd kracht, maar wij gebruiken die kracht van nature voor verkeerde doeleinden. Alleen door genade leert Gods volk verstaan dat ze mógen werken, opdat God verheerlijkt wordt. Dat kan alleen door het geloof en de kracht die God verleent. Door het geloof mogen ze verstaan dat het zalig is, om al hun kracht alleen van Hem te verwachten. Dan zijn ze soms vaardig als een jonge leeuw om het pad van Gods geboden te lopen. Dan zegt David: "Want met U loop ik door een bende en met mijn God spring ik over een muur." Dan mogen ze het wel eens ervaren: "De jongen zullen moede en mat worden en de jongelingen zullen gewis vallen, maar die de Heere verwachten zullen de kracht vernieuwen. Zij zullen lopen en niet moede worden, zij zullen wandelen en niet mat worden."

Nu hadden wij gedacht om niet te gaan spreken over 's mensen kracht en over het teken daarvan, maar om u te wijzen op Gods kracht; op het ware geestelijke en eeuwige leven en op de Bron waaruit dat vloeit. Het woord van onze overdenking vindt u in het u voorgelezen hoofdstuk, de Openbaring van Johannes, hoofdstuk 22: 2, waar 's Heeren Woord aldus luidt:

In het midden van haar straat en op de ene en de andere zijde der rivier was de Boom des levens, voortbrengende twaalf vruchten, van maand tot maand gevende Zijn vrucht en de bladeren van de Boom waren tot genezing der heidenen.

Met 's Heeren hulp willen wij uw aandacht vragen voor: *Christus als de Boom des Levens*

- *Ten eerste Zijn standplaats;*
 - *Ten tweede Zijn vruchtbaarheid;*
 - *Ten derde Zijn genezende kracht.*
- Dit zijn dus onze drie gedachten.

Het boek der Openbaring is een zeer diep en zeer moeilijk te verstaan boek. Velen zijn er geweest die getracht hebben het boek der Openbaring te ontleden, en velen zijn er geweest die exegetisch van elkaar verschilden. Dat vindt u zelfs, met eerbied gezegd, daar we eigenlijk maar nachtpitjes zijn bij onze vaderen, ook onder hen. U vindt bij hen een vrijheid van exegese en onderscheid in het uitleggen van het boek der Openbaring.

Sommigen hebben het boek der Openbaring nagespeurd en daarbij al de zegelen en al de fiolen toegepast op tijdperken die achter ons zijn. Ze hebben gezegd: De eerste fiool was van die tijd tot dat tijdperk. Van die tijd tot die tijd was het tweede zegel. Enz. Maar als dat het alleen is, dan had het boek der Openbaring voor ons geen

betekenis meer; dan waren al de zegelen en al de fiolen voor ons al gepasseerd. Maar het heeft ook voor ons nog grote betekenis. Laten we dan onderzoeken wát het ons nog te zeggen heeft.

Er is een Schots leraar geweest, waar ik mij volkomen mee verenigen kan. Hij heeft gezegd: Wat in het boek der Openbaring geschreven staat, herhaalt zich in elk oordeel. De Heere laat al die zegelen en al die fiolen in elk oordeel op elkaar volgen. En hoe nader de wereld bij het einde komt, hoe zwaarder de herhaling van de oordelen wordt. Zó houdt het boek der Openbaring zijn waarde tot het laatste ogenblik, dat de wereld bestaan zal.

Maar hoe komen we toch aan dit boek? Het is gegeven onder grote strijd. Johannes was op het eiland Patmos en boven zijn weg stond geschreven: "Strijd om in te gaan." De Heere betoonde het: "Mijn wegen zijn niet uw wegen, en Mijn gedachten zijn niet ulieder gedachten." Geroepen en gezonden om het evangelie te prediken, trad er een gevreesde macht op de voorgrond. Domitianus zei: "Ik zal de voorgangers uit het midden van het volk wegnemen. Dan zal ik het evangelie lam slaan. Als ik de voorgangers heb, dan kan ik de arme hoop in mijn sterke poten krijgen. Ik zal Johannes op het eiland Patmos onschadelijk maken."

Zo gaat het altijd in de oordelen. De vijand heeft het altijd voorzien op de voorgangers. Wie weet wat onze tijd daarvan nog zal laten zien, want we leven als op een vulkaan. Dan zal het uitkomen tot welk een dure prijs God, Zijn kerk gekocht heeft en wat zij te doorleven heeft op de wereld. Er zijn er van Gods kinderen, die bevreesd zijn voor de oordelen. Maar er liggen toch ook bemoedigingen. Ziet maar naar Johannes: Hij was niet alléén op Patmos. De vijand kon hem wel verbannen naar dat eenzame eiland, maar nooit de hemel en de zaligheid uit zijn ziel nemen. Daar zorgde God voor. Hij sprak ook eenmaal bij Jósua: "De HEERE schelde u, gij satan! Ja, de HEERE schelde u, Die Jeruzalem verkiest; is deze niet een vuurbrand uit het vuur gerukt?"

Daar kreeg ook Johannes een oog voor. Hij mocht daar op Patmos het ware geloof, dat in zijn ziel geplant was, beoefenen. Hij zag, dat die zevenvoudige Geest ook in de eenzaamheid op het eiland van hem niet zou wijken. Ja, hij mocht zeggen met de dichter: "Waar zou ik heengaan voor Uw Geest en waar zou Ik heenvlieden voor Uw aangezicht?"

Johannes was daar op de dag des Heeren in de geest. God ontsloot voor hem dingen, die hij in zijn bediening nooit aanschouwd had! De Heere schoof de gordijnen van de eeuwigheid en van de toekomst een ogenblik voor Johannes weg. Hij belichtte de vrije werkingen van Hem, Die rechtvaardig oordeelt; Die Zijn kerk leiden zal door de diepten van onmogelijkheid, opdat ze zal zingen: "Niet ons, o Heere, niet ons, maar Uwe Naam geef eer."

Mijn geliefden, wat heeft Johannes het daar goed gehad, al was hij verlaten van alles! Hij kon met Luther uitroepen: "Ik ben liever met God in de hel, dan zonder Hem in de hemel." Zo kón Johannes banneling zijn. Met de Heere kan Gods volk overal door, want uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen. Johannes heeft daar zeer nuttig werk gedaan. De Heere liet Zelf al de gemeenten als in revue voor Zijn aangezicht voorbij trekken. Elke gemeente kreeg een brief, door de Heere Zelf geadresseerd, met de Naam van de Afzender erop: "Ik ben de Heilige, de Almachtige, Die de sleutel Davids heeft, die opent en niemand sluit, Die sluit en niemand opent."

Maar Johannes zag nog meer. In het laatste hoofdstuk zag hij de gehele kerk in de volle gemeenschap en de dadelijke genieting. "Wat geen oog heeft gezien en geen oor heeft gehoord en in het hart des mensen niet is opgeklommen, dat heeft God bereid

die, die Hem liefhebben."

O, we zouden het Gods kerk willen toeroepen: "Houdt dan toch moed." Na een ogenblik strijd, na een ogenblik druk, na een ogenblik smart, zullen Gods kinderen daar ontvangen de genietingen van Zijn eeuwige volheid. *Dan zal Christus zijn alles en in allen.*

Nu stelt Johannes in dit hoofdstuk Christus voor als de Boom des levens. "En Hij toonde mij een zuivere rivier van het water des levens, klaar als kristal, voortkomende uit de troon van Goden het Lam." En dan zegt hij in ons tekstwoord: "En in het midden van haar straat, op de ene en de andere zijde der rivier was de Boom des levens."

Hij schrijft hier over de ware betekenis van de stad Gods, maar ook welke plaats de Heere Jezus daarin hebben zal, als de kerk eenmaal volkomen zal zijn in de gewesten van eeuwige gelukzaligheid. O, als u Christus uit Gods Woord wegneemt, waar moest Gods kerk dan op steunen? Waar was dan de hoop, de sterkte voor Gods kinderen?

De Boom des levens. Als we spreken over de Boom des levens, zijn uw gedachten mij misschien al voor. Onwillekeurig gaan onze gedachten terug naar de hof van Eden, naar het paradijs. Daar stond niet alleen de boom des levens, maar daar stond ook de boom der kennis des goeds en des kwaads. Daar stonden dus twee met name genoemde bomen. Dat is voor ons van grote betekenis. Aan de ene kant stond de boom der kennis des goeds en des kwaads. Indien de mens daarvan zou eten, stond die boom daar als een teken van scheiding, van vijandschap tegen de Schepper. Ook stond in die hof de boom des levens. Bij gehoorzaamheid aan Gods Wet zou Adam kunnen eten van de boom des levens, als zegel van de belofte dat hij het eeuwige leven ontvangen zou.

Adam had in de staat der rechtheid van God een vrije wil ontvangen. U weet, dat in onze tijd door vele mensen de vrije wil geleerd wordt. De remonstranten zeggen: "U moet de mens aanzetten om zélf de zaligheid te verdienen en aan te nemen." Adam was een vrije wil toebedeeld in de staat der rechtheid.

Hij kón kiezen. Opdat het uit zou komen dat hij stond boven het redelijke schepsel had God hem met verstand en wil begiftigd en hem gesteld voor twee dingen: Hij kon nemen van de boom des levens en vrijwillig voor God kiezen; óf hij kon eten van de boom der kennis des goeds en des kwaads.

Maar in plaats dat hij nam van de boom des levens en dat hij zou uitblinken boven de redeloze schepselen, die God onbewust eren en waar hij bóven gesteld was, greep hij naar de boom der kennis des goeds en des kwaads. Het goed kende Adam, maar het kwaad was hem vreemd. Maar als hij van die boom nam was het niet zijn bedoeling om het kwaad te kennen; daar lag geen verlustiging in, maar het was zijn bedoeling om boven zijn Schepper uit te blinken; om zelf uit te maken wat goed en kwaad was; om God te ontronen en zelf op de troon te zitten. dát was de grondslag van het eten van de boom der kennis des goeds en des kwaads. Toen hij genomen had, riep God als spottend uit: "De mens is geworden als Onze één, kennende het goed en het kwaad." Daar stond Adam: Hij had zich bedekt met vijgenbladeren. Daar stond de boom des levens en aan de ingang van de hof de cherubim, de wachters voor Gods recht, met een vlamvend zwaard, om de toegang tot de boom des levens te beletten!

Ten eerste, Zijn standplaats

Nu, in de Openbaring, komt weer een Boom des levens voor. Wij spreken dan ook van Zijn standplaats. "Te midden van haar straat en op de ene en de andere zijde der rivier

was de Boom des levens."

Johannes ziet hier het koninkrijk Gods als een stad. u vindt het koninkrijk Gods in Gods Woord dikwijls getekend als een stad. De kanttekenaars wijzen dan op de stad Jeruzalem of op het paradijs, maar ook op de toekomst in het hemelse Kanaän, waar Jeruzalem en Kanaän voorbeelden van waren.

"En in het midden van haar straat stond de Boom des levens." Dat wil niet alleen zeggen, dat Deze er eenmaal zal zijn in het hemelse Jeruzalem, waar klein en groot van Gods kinderen verzameld zullen worden, maar deze Boom des levens heeft ook grote betekenis voor Gods strijdende kerk. Hij is nóg in het midden van haar straat. Die Boom des levens is de Levenverwekker. Hij is de dood ingegaan om het leven te verwerven. *Van Hem* zegt de Catechismus, *dat Hij het leven verworven heeft en wedergeeft*. Wat is dan die straat waar Christus is? Het is Gods kerk, het is de weg van Zijn inzettingen, waar Hij in het midden staat.

O, mijn toehoorders, als we dan trachten die Boom des levens u voor te stellen, dan moet u niet verwachten dat we Hem kunnen voorstellen zoals Hij is. Zelfs met de meeste kennis en met de verste leidingen die God Zijn kinderen geeft, is het nog maar een stamelen van de werkelijkheid van de Boom des levens, Die daar staat in het midden van haar straat. God Zélf heeft Hem voorgesteld als de Schoonste van alle mensenkinderen, op Wiens lippen genade is uitgestort. Hij heeft Zélf uitgeroepen: "Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven." "Zo iemand in Mij gelooft, gelijkwijs de Schrift zegt, stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien."

Hij staat in het midden van haar straat. Wij mogen Zijn banier ontplooien in het midden van Zijn kerk; en in Zijn banen staat, net als bij de banier van de stam van Juda, een Leeuw gegraveerd. De Leeuw uit de stam van Juda heeft overwonnen.

Wat is een prediking zonder Christus? Wat is de kerk zonder de bediening van het evangelie? Wet en evangelie samen dienen verkondigd te worden in de kerk. En dan is Christus ook daar, in de bediening van Zijn Woord. Paulus roept ervan uit: "Ik wens niet anders onder u te weten dan Jezus Christus en Die gekruisigd." Hoe kan het hart van Gods kinderen hunkeren naar de kennisneming van deze Boom des levens. Hoe meer zij de dood inleven in zichzelf, hoe meer zij vragen: "Is er nog een middel om deze welverdiende straf te ontgaan en wederom tot genade te komen?" Daarvan riep Johannes uit: "Opdat ik uit Zijn volheid ook ontvangen zou genade voor genade."

Die Boom des levens staat dus in het midden van haar straat en op de ene en de andere zijde der rivier. In ons teksthofdstuk staat: "En Hij toonde mij een zuivere rivier van het water des levens, klaar als kristal, voortkomende uit de troon Gods en des Lams."

Als u bekend bent met de ligging en beschrijving van het paradijs in de eerste wereld, dan zult u weten, dat er in Genesis gesproken wordt over verschillende rivieren die de eerste wereld doorkruisten. Rivieren in Gods Woord worden wel overgebracht op Christus. Christus is overal. Hij is aan de ene en de andere zijde. De wortels van die Boom beslaan beide zijden van de rivier.

Nu leeft er een volk dat uit de Boom des levens bediend wordt. Waar ze ook zijn, ze kunnen altijd bij die Boom terecht, want Hij is overal. Hij is in het midden van Zijn kerk. Hij is aan de ene en aan de andere zijde van de rivier en de bladeren van die Boom zijn tot genezing van de heidenen.

Tracht Christus uit Zijn kerk te sluiten! Hij is overal. Komt u bij het blinde heidendom, ook daar ontplooit Hij Zijn banier. We hopen daarvan straks nog te spreken in onze derde gedachte, waar gehandeld wordt van de bladeren van de Boom, die tot genezing van de heidenen zijn.

Hij staat in het midden van haar straat en aan de ene en de andere zijde der rivier. Die rivier loopt door Gods kerk en zij is vol water. De kerk is vol van de bediening van Christus. Waar de kerk is, daar roept Hij haar toe: "Ziet, Ik ben met ulieden alle de dagen, tot de voleinding der wereld."

Ten tweede, Zijn vruchtbaarheid

Hij is de Boom des levens en die Boom brengt vruchten voort. Ik mag u Christus voorstellen. Gij moogt van Hem in Gods Woord kunnen lezen; u moogt de schoonheid van Christus overdenken, misschien zelfs kunnen bespreken, maar brengt Hij ook vruchten voort in uw leven?

Wat zijn de vruchten van Christus?

Dat zijn al Zijn verworven weldaden. Hij wil, als de tweede Adam, Zijn vruchten geven aan Zijn kerk. Maar daartoe was het nodig dat Christus, als de Boom des levens, staan zou "in het midden van haar straat, op de ene en op de andere zijde der rivier", dat wil zeggen: in het midden van Zijn kerk. Hij is gekomen, toen Hij als een rijsje voortkwam uit de afgehouden tronk van Isaï, toen een scheut uit zijn wortelen vrucht voortbracht. Onaanzienlijk kwam Hij te midden van Zijn kerk. Hij groeide op in druk en smaad. Het ging Hem net als de wilgen: Soms buigen zij met de wind tot de grond, maar als de storm voorbij is richten zij zich weer op. Zij knappen niet af en hun steel gaat niet verloren. Hij stond daar in het midden van de verdrukking. God de Vader heeft deze Boom des levens als afgehouden in zijn rechtvaardige eis. Christus heeft Zichzelf gegeven als een Offer voor al de Zijnen. Hij is gestorven, maar Hij is ook opgestaan, opdat Hij ook Zijn kerk het leven zal geven. Hij kon zeggen: "Ik heb macht om Mijn leven af te leggen en hetzelfde wederom te nemen."

En nu brengt Hij vruchten voort. Een andere boom draagt eens in het jaar vruchten. Maar deze Boom des levens is veel rijker! Hij draagt van maand tot maand Zijn vruchten en de bladeren van deze Boom zijn tot genezing der heidenen. Die vruchten komen in Zijn kerk openbaar. Het zijn vruchten der gerechtigheid. Daar krijgt de kerk deel aan.

Die vruchtbaarheid van Christus wordt in beginsel al ervaren, als de Heere door Christus en om Christus een zondaar te sterk wordt. Hij brengt vruchten voort in Zijn ambtelijke bediening als Profeet, Priester en Koning.

Die vruchten geeft Hij *van maand tot maand*, die vruchtbaarheid staat nooit stil. In onze tijd roept men wel: "Er is geen bediening meer in Gods kerk." Maar waar blijft u dan met de vruchten van Christus? Hij draagt van maand tot maand Zijn vruchten en dat zal Hij blijven doen tot de laatste dag toe. Hij zal de vaten ontroven aan de sterkgewapende. Hij zal dode zondaren door Zijn verworven leven levend maken. Er gaat vrucht uit van Hem, Die als een rijsje voortkwam uit de afgehouden tronk van Isaï. Die vruchtbaarheid van Hem wordt in Zijn kerk in het algemeen, maar ook in het hart van Zijn kinderen persoonlijk ondervonden.

Wat zijn de vruchten van de Boom des levens?

Dat is ten eerste de levendmaking; die daad, die God werkt in het hart van dode zondaren. Als die levendmaking geschonken wordt, dan komt dat werk al zuchtend in de kerk openbaar. Dan wordt die droefheid gezien, waarvan Paulus zegt: "De droefheid naar God werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid." Ook die eerste kennis en dat eerste licht wordt geschonken uit de verdiensten van Christus. Er is niets wat God de Vader aan Zijn kerk geeft en wat de heilige Geest topast, dat niet vloeit uit de verdiensten van Christus. O, had Gods volk er toch meeroog voor!

Wat is een vrucht van de verdiensten van Christus? Dat er een volk is dat zegt: "Bij de wereld kan ik het niet houden en bij Gods volk durf ik me niet te voegen." Er zijn tijden in hun leven dat ze 's Heeren volk willen opzoeken, maar met de klink van de deur in hun handen blijven staan. Uit vrees durven ze niet binnentreden. Ze zijn zo bevreesd voor zelfbedrog. Maar anderzijds is er een zoeken en een hunkeren om na te speuren de onnaspeurlijke rijkdom van Christus. O, wat hebben ze een verlangen in hun hart. Dan roepen ze uit met de dichter:

*Mijn hart verlangt met allen zeer
En zucht naar Uwe tempel, Heer'.*

Dat is niet gedwongen. Uit de liefde van hun hart begeren zij Hem te dienen en te vrezen. Als het licht in hun hart opgaat, heeft de wereld geen waarde meer.

Dan wordt het een hunkeren naar de dienst van Christus. Daarin ligt zoveel zoetheid, daarin ligt de vervulling van het hart. Wat u ooit in de wereld vinden zult - de zaligheid niet! Maar bij Hem is een vreugde, die alle smart verbant. Dan mogen ze met de dichter zingen: "Die God is onze zaligheid."

De Heere leidt Zijn kerk naar de Boom des levens. Want al hebben Gods kinderen levensteken, ze kennen nog niet aanstonds de Boom. U kunt vruchten eten die u op de markt koopt, maar dan kent u de boom niet. Zo leeft er een volk dat is als de broeders van Jozef. Ze hadden wel koren ontvangen van hem, maar op de tweede reis werd hij zijn broeders pas bekend.

Vraagt het degenen die leven in hun Godsgemis, in hun ongeluk, vraagt het hun of ze Christus kennen, al ligt er een hunkerende trek in hun ziel, toch is niets zo bedekt voor hen als de kennis van de Boom des levens. Totdat de Heere in Zijn eeuwig Woord Hem ontsluit! O, als Christus in het evangelie ontsloten wordt, valt al het andere weg in hun leven. Ze leren het verstaan: Met de wet de dood. Dan krijgt Christus zó'n betekenis voor hen, dat ze het uitroepen: "Zulk Eén is mijn Liefste, zulk Eén is mijn Vriend, o gij dochters van Jeruzalem!"

Hij brengt van maand tot maand vruchten voort. O, de Heere mocht het ons geven, dat we daarvan door het geloof iets mochten kennen.

Volk des Heeren, we mogen het u toeroepen: "Houdt aan, grijpt moed!" Hij draagt van maand tot maand Zijn vruchten en Zijn bladeren zijn nog tot genezing van de heidenen. In het midden van Zijn kerk komen de vruchten van Christus openbaar. Niet alleen de vrucht van levendmaking, maar ook de vruchten van rechtvaardigmaking en heiligmaking. Die komt Christus aan Zijn kerk toe te passen. Maar weet u wat daartoe nodig is? Dat Gods kinderen al hun leven buiten Hem kwijt raken. Ze zochten hun leven in zichzelf en in de wet, maar ze moeten alles kwijt raken, om als een hongerige en dorstige te drinken uit de Fontein des heils.

De rivier Gods is nog vol water! O, ik ben veel te arm, maar ik hoop dat Gods kinderen, wanneer ze de rijkdom van Christus horen voorstellen, in een waar gemis van Hem komen. want gemis gaat voor bezit. Gods

kinderen ontvangen al dat goed eerst in het gezicht en dan leidt God hen in wege, waarin ze naakt en ontkleed worden, ja, waarin ze de dood vinden in zichzelf en alles buiten Hem, om uit Hem te mogen leven. Dan moet de satan vluchten en dan wordt de Rechter veranderd in een Vader. O volk des Heeren, u mocht verwaardigd worden Hem te benodigen. *Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk. Zulk Eén is mijn Liefste, zulk Eén is mijn Vriend!*

En als u Hem eenmaal mocht omhelzen, dan blijft u Hem uw gehele leven nodig

hebben.

Als er van Hiskia geschreven staat, dat hij zei: "Wees Gij mij Borg", dan denkt menigeen dat hij daar spreekt als een bekommerd mens. Maar daar moet u voorzichtig mee zijn. Gods kinderen hebben tot hun doodbed toe deze Borg nodig.

Hij staat in het midden van haar straat en Hij blijft de Vruchtbare. Maar Gods kinderen leren zich door de ontdekkingen in hun leven kennen als een onvruchtbare boom. De Heere zegt telkens tot Zijn volk: "Uit u geen vrucht meer in der eeuwigheid." Maar ook: "Uw vrucht is uit Mij gevonden." O, wat is dat dierbaar! 's Heeren volk zucht zo menigmaal naar boven, om meerdere kennis van die Boom des levens te mogen ontvangen. Dan mogen ze wel eens aanschouwen dat Hij niet alleen vruchten schenkt, maar dat de bladeren van deze Boom ook zijn tot genezing der heidenen. Hoe dieper Johannes erin mocht blikken, hoe meer waarde Christus voor hem kreeg. Wij zien de bladeren van de bomen vallen. dan brengen wij ze bijeen en wij verbranden ze of brengen ze naar de mesthoop. Maar het minste van Christus heeft nog waarde: *Zijn bladeren zijn tot genezing der heidenen.*

Ten derde, Zijn genezende kracht.

Johannes ziet door al de nevels heen, hoe de middelmuur des afscheidsels verbroken is en hoe er uit het midden van de heidenen een verlangen komt oom de Boom des levens te mogen vinden. de Heere laat het hem verkondigen: "De bladeren zijn tot genezing der heidenen."

De grote Medicijnmeester is met alle ziekten van Zijn kerk bekend. Die niet ziek is, heeft Hem niet nodig; maar de zieken gaan tot Hem om genezing. Er is nog balsem in Gilead; Hij is nóg de Heelmeester aldaar! Met al onze ziekten kunnen we bij Hem terecht. Hij geeft de beste balsem. Alles wat aan Hem is, is tot nut van Zijn kerk.

De Heere leidt Zijn zieke volk tot de Boom des levens, om daar genezing te vinden. Ze mogen wel eens ervaren dat er een blad van die Boom gevallen is en dat daarin genezende kracht ligt. Dan roepen ze wel uit: "Ik zal nooit meer twijfelen." In het minste van Christus is een eeuwige volheid. Zijn blad is tot genezing. Hij geneest van alle ziekten. De genezende kracht van Zijn bediening doet dat volk wel eens uitroepen: "Zulk Eén is mijn Liefste, zulk Eén is mijn Vriend, o gij dochters van Jeruzalem."

Dan mogen Gods arme kinderen, die belast met schuld en schande van eigen hart, als ziek over de wereld gaan, wel eens hunkeren om Hem door het oog des geloofs te aanschouwen en al hun zaligheid in Hem te vinden. Eén blik op Hem en de ziekte hindert Gods volk niet meer. Dan wordt het ervaren: "Waarlijk, Hij heeft onze krankheden op Zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen." Hij is de Zijnen voorgedaan en heeft de volle losprijs voor Zijn kinderen betaald. Zij behoeven er niets meer aan te doen. Uit Hem en door Hem en tot Hem zijn alle dingen!

O, werden we toch meer verwaardigd om Hem dierbaar te achten! U dan, die gelooft, is Hij dierbaar. Daar gaat het hart van Gods volk naar uit. Met het oog op Hem, mogen Gods kinderen vruchten dragen. Dan worden ze wel eens verwaardigd om groen en fris te zijn, om te verkondigen dat de Heere recht is.

Komt, zingen we ervan uit Psalm 92: 7 en 8:

*'t Rechtvaardig volk zal bloeien,
 Gelijk op Libanon,
 Bij 't koest'ren van de zon,
 De palm en ceder groeien.
 Zij, die in 't huis des Heeren,*

*In 't voorhof zijn geplant,
Zien door des Hoogsten hand
Hun wasdom steeds vermeren.*

*In hun grijze dagen
Blijft hunne vreugd gewis;
Zij zullen, groen en fris,
Gewenste vruchten dragen;
Om met verheugde monden
Te roemen 't recht mijns Gods.
In Hem, mijn vaste Rots,
Is 't onrecht nooit gevonden.*

Toepassing

Mijn geliefden, indien Adam gehoorzaam geweest was en gegeten had van de boom des levens, dan waren wij in ons verbondshoofd al samen de zaligheid deelachtig geworden. Maar door het eten van de boom der kennis des goeds en des kwaads, is ons verbondshoofd Adam in zulk een staat gekomen, dat wij in hem van nature allen verdoemelijk voor God zijnen in een drievoudige dood liggen. Adam kon tot God niet wederkeren, hij vluchtte van God af. Maar de Heere Zelf riep hem: "Waar zijt gij?" En God zei tot de slang: "Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw en tussen uw zaad en tussen haar Zaad; Datzelve zal u de kop vermorzelen en gij zult Het de verzenen vermorzelen." Daar ontsloot God voor Adam een weg ter ontkoming. En die engel, die stond aan de ingang van het paradijs, zal straks de toegang tot de Boom des levens niet meer kunnen beletten. want Christus heeft aan de eis des Vaders en aan Zijn recht ten volle voldaan. Nu kan het wapen der goddelijke gerechtigheid de toegang tot de Boom des levens niet meer beletten voor al degenen, die deel hebben aan Christus en Zijn gerechtigheid.

Wij allen staan ten opzichte van het recht schuldig. Maar nu mogen wij u de enige weg tot zaligheid nog verkondigen. Wat kennen wij nu van Christus? Is dit niet een prediking waarbij we mogen uitroepen: "Komt, koopt en eet, ja, komt, koopt, zonder geld en /onder prijs, wijn en melk"? Gij hebt er niets voor te betalen. u hebt maar alleen in te leven, dat u alle leven in uzelf kwijt zijt, om het leven alleen uit Hem te ontvangen. Daar schort het aan bij de mens van nature!

Ik hoop, dat de prediking van dit woord, dat Christus nog staat in het midden van Zijn kerk, u eens zo mocht aangrijpen, dat u zeggen zou: "Ik heb door de toerekening van Adams zonde en van mijn eigen dadelijke rondten de toegang gesloten tot de Boom des levens. Is er nog een middel om de welverdiende straf te ontgaan en wederom tot genade te komen?" Hier is de weg: De weg naar de Boom des levens. Hier zijn Zijn vruchten en zelfs Zijn bladeren zijn tot genezing der heidenen. O, het mocht uw hart eens treffen, want buiten Hem is toch geen leven, maar een eeuwig zielsverderf.

Wat geeft de wereld? Wat geeft de zonde? Benauwdheid, moeite en last. Maar weet u wat Gods volk ontvangt? Benauwdheid en droefenis. En die droefenis bindt hen aan Gods genadetroon.

Als de Heere die vruchten van de Boom des levens schenkt in het hart van lijn volk, gaat hun begeerte uit naar de kennis van de Boom des levens. Dan hunkeren ze naar de prediking van Gods Woord. Die vruchten komen openbaar in een waar Godsgemis, maar ook in een ware blijdschap, zodat ze bij tijden uitroepen:

*"In God is al mijn heil, mijn eer,
Mijn sterke Rots, mijn Tegenweer."*

De satan tracht alle wortelen van het zaad uit te roeien. Maar Christus zal hem de kop vermorzelen. Hij zal, als het Vrouwenzaad, overwinnen. O, dan schreeuwt het hart van Gods kinderen over de scheiding, over de schuld, over de schande. Zij hunkeren naar Zijn gemeenschap. Door de zonde moeten zij God missen, kennen ze die Boom des levens niet. Zo zal de Heere de weldaden van het genadeverbond aan een naakte zondaar openbaren, opdat het gelden zal: "Niet ons, o Heere, niet ons, maar Uwe Naam geef eer."

Is dat nu geen aangename prediking? Of is het aangenamer als ik zeg: "U moet werken, u moet uzelf gaan veranderen, u moet uzelf aangenaam voor God maken"? Dan had u een zware godsdienst!

God geve, dat u zou uitroepen: "Niet mijn wil, maar Uw wil geschiede." Hij zal een zeer gewillig volk hebben op de dag van Zijn heikracht.

O, dat Gods kinderen Hem mochten zien, Die als een rijtje voortkwam uit de afgehouden tronk van Isai; dat ze Hem mochten volgen in Zijn lijden en opstanding. In uzelf vindt u de dood. Hoe meer u graaft in uw hart, hoe meer gruwelen u vindt, zoals de tekenen van uw doodstaat, van omkomen, van verdorvenheid.

Maar hoe meer u Hem dan ook nodig krijgt. Het leven en de zaligheid is in geen ander. Hij heeft die weldaden verworven en past ze op Zijn tijd toe. Dan geneest Hij zo radicaal, dat u zult zeggen dat alles wat aan Hem is, zelfs Zijn bladeren, tot volkomen genezing zijn.

Al draagt u nog zoveel om van de wereld, van ziekte, van inklevende verdorvenheid, als u iets mag ervaren van Zijn genezende kracht, dan zijn er ogenblikken dat u geloven kunt dat u niet altijd ziek zult zijn. Eenmaal zal er geen ziekte meer zijn, want daar zal geen inwoner zeggen: "Ik ben ziek", want het volk dat daarin woont zal vergeving van ongerechtigheid hebben.

Staat er toch naar dat u die vruchten van Christus in uw hart moogt ontvangen. Komt onder de bediening van Gods Woord. U hebt niets meer te verliezen, want u bent alles kwijt. U kunt nu nog alles ontvangen. Waar de bediening van Gods Woord is, zijn nog Zijn vruchten van maand tot maand en Zijn bladeren zijn nog tot genezing van de heidenen. Christus zegt: "Mijn Vader werkt tot nu toe en Ik werk ook." Hij werkt tot het laatste ogenblik toe. Hij zal Zijn volk trekken met koorden van liefde. De vruchten van de Boom des levens zijn tot genezing. O, dat u mocht uitroepen: "Dit is de stem mijns Liefsten, ziet Hem, Hij komt, springende op de bergen en huppelende op de heuvelen." Dan zult u zien hoe vreselijk het is van de boom der kennis des goeds en des kwaads gegeten te hebben. Maar als u dan de vruchten van de Boom des levens mag ontvangen, zal dit alles overtreffen.

Dan mag de satan uitroepen: "Het is met Gods kerk gedaan!" Het communisme zegt straks: "Al wat kerk is moet weg!" De geest uit de afgrond roept om alles wat voor God en Zijn Woord strijdt uit de wereld te verwijderen. Maar Hij draagt van maand tot maand Zijn vruchten en Zijn bladeren zijn nog tot genezing der heidenen. Hij roept het u toe, volk des !keren: "Indien gij in Mij blijft, zo draagt u veel vrucht." Een rank uit de Wijnstok mag de sappen uit Hem ontvangen. Wat zijn de vruchten daarvan? Een nieuw leven. *Hoedanigen behoorden we dan toch te zijn in heilige wandel en godzaligheid!*

Hoeveel is de Boom des levens u waard? Is Hij u meer waard dan Zijn vruchten? dan uw geluk? Hebt u Hem boven alles lief? O, ik wil u ertoe opwekken! Als u uit Hem

moogt leven, zult u bij tijden zingen:

*"In U is des levens fontein
En Uw klaarheid geeft ons alleen
Licht en verstand om merken."*

U mocht die weldaad ontvangen om Hem hier te leren kennen en uit Zijn volheid bediend te worden, om genade voor genade te ontvangen. u mocht moed krijgen! Hij draagt van maand tot maand Zijn vruchten en Hij staat nog in het midden van haar straat. u mocht de kracht van Zijn bediening in uw hart ervaren. Hij is het, Die al uw krankheden kent en liefderijk geneest. Straks zult u met Hem staan in heerlijkheid. Johannes zag de kerk voor de troon Gods en het Lam. Daar zullen Gods kinderen eeuwig in Zijn gemeenschap mogen leven.

Hij zegt: "Ziet, Ik kom haastelijk. Mijn loon is bij Mij, om een iegelijk te vergelden naar zijn werken." Dan sluit Hij alles buiten, buiten Hem; en dan sluit Hij alles binnen, in Hem.

Volk des Heeren, ik wens u toe, dat u in dit leven voorzichtig moogt wandelen, opdat de levendmakende kracht van de Boom des levens in u gezien worde. Een geloof zonder de werken is dood. Het ware geloof brengt vruchten voort. Die vruchten zijn ware blijdschap, lankmoedigheid; zachtmoedigheid, liefde. Alles vloeit uit Hem. De Heere geve u een biddend en een onderzoekend leven. Hij doe u vragen: "Zie of er bij mij een schadelijke weg zij en leid mij op de eeuwige weg." Vraagt naar de Heere en Zijne sterkte, naar Hem, die al uw heil bewerkte. Dan zult u eenmaal uitroepen: "En in het midden van haar straat en op de ene en andere zijde der rivier staat de Boom des levens en Hij heeft mijn ziel met vruchten vervuld."

O arme mens buiten Hem! Maar driewerf gelukkig bent u, als u dat geloof uit Zijn hand hebt ontvangen! Het heeft waarde voor de eeuwigheid. Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige en waarachtige God en Jezus Christus, Die Gij gezonden hebt.

God binde het op uw hart. Hij beware u voor een onverzoende dood. Hij geve u hier uit Hem te leven. Dan zal het straks niet tegenvallen. Dan zal Hij u straks toeroepen: "Komt in, gij gezegenden Mijns Vaders! Beërft het koninkrijk, dat voor u bereid is van voor de grondlegging der wereld." *Aldaar zal geen nacht zijn. Deze woorden zijn getrouw en waarachtig.*

De Heere zal het vervullen en Zijn volk klein en groot eenmaal toeroepen: "Dit is de weg, wandelt nu volkomen in dezelve." Eenmaal zullen zij zingen het lied van Mozes en het Lam.

O volk, houdt dan toch moed! u mocht medelijden hebben met hen die erbuiten staan. Ik weet het, u staat er zelf ook menigmaal buiten. Maar als God u erin zet, mag u toch zien dat u wel eens levensvruchten hebt ontvangen. Kunt u het ontkennen? Weest er voorzichtig mee! Spreekt er eens van. "Die mij eren - zegt de Heere - zal Ik eren, maar die Mij versmaden zullen licht geacht worden."

God binde het op uw hart, tot uw gewin en voordeel, opdat u straks de Boom des levens niet als uw Rechter zult ontmoeten. Dan zal het zien van Hem tot uw ware en eeuwige blijdschap zijn. Dan zult u zingen: "Gij zijt waardig te ontvangen alle lof, eer, aanbedding en dankzegging, want Gij hebt ons Gode gekocht met Uw bloed." Amen.

Slotzang: Psalm 36: 3:

*Bij U, Heer', is de levensbron;
Uw licht doet, klaarder dan de zon,
Ons 't heuglijk licht aanschouwen.
Wees, die U kennen, mild en goed,
En toon d'oprechten van gemoed
Uw recht, waar z'op vertrouwen.
Dat mij nooit trotse voet vertrapp',
Noch boze hand in ballingschap
ellendig om doe zwerven.
Daar zijn de werkers van het kwaad
Gevallen in een jammerstaat,
Waarin zij hulp'loos sterven.*

Adriaan van Stuijvenberg, geb. 1894; Ger. Gem. Benthuisen 1936; Yerseke 1940; Nunspeet 1948; Aagtekerke 1954; overl. 1954

11. EEN BEVOORRECHT VOLK

Predicatie over Jes. 54: 13

Ds. A. VAN STUIJVENBERG

Zingen Psalm 25: 2

Lezen Jes. 54

Zingen Psalm 89:7

Geliefden,

De wijsheid der wereld is dwaasheid bij God. En alleen de kennis van God geeft de ware, zuivere en geestelijke blijdschap te proeven en te smaken aan Zijn volk.

Het pad des rechtvaardigen is als een schijnend licht, voortgaande en schijnende tot de vollen dag toe. Hoe groot is het dan wanneer de Kerke Gods zich in God mag verblijden, zoals wij met elkander zongen uit Psalm 89.

Onuitsprekelijk groot en van een geheel bijzondere aard is de blijdschap van dat volk, want dat is een bijzonder volk. Niet bijzonder in hun eigen ogen, maar bijzonder in het oog des Heeren. Het is een volk van eeuwigheid geliefd en bemind en in de tijd getrokken met koorden der liefde en der barmhartigheid. Het is een volk, dat door de Heere wordt geleerd en door de Heere wordt geleid en in die wegen mogen zij zich gedurig in Hem verblijden.

Wij wensen van zulk een volk te spreken uit het u voorgelezen Schriftgedeelte, n.l. Jesaja 54: 13, waar des Heeren Woord aldus luidt

"En al uw kinderen zullen van de Heere geleerd zijn, en de vrede uwer kinderen zal groot zijn."

Deze woorden spreken van EEN BEVOORRECHT VOLK en wij zien daarin nader

- 1. Wie die bevoorrechten zijn;***
- 2. Waarin zij bevoorrecht zijn;***
- 3. De zoete vrucht, die dat voorrecht van zich afwerpt.***

Drie hoofdgedachten, waarvan wij met de hulpe des Heeren wensen te spreken.

1. Wie die bevoorrechten zijn

In onze tekstwoorden wordt van een bevoorrecht volk gesproken: "Al Uw kinderen zullen van de Heere geleerd zijn, en de vrede Uwer kinderen zal groot zijn."

Daarin nu ligt het toch, dat het een heel ander volk is, dan wat van de wereld is en door de wereld bevoorrecht genaamd wordt. Want in de wereld worden zij bevoorrecht geacht, die in weelde en rijkdommen daar henen gaan, die in het zien en zinnelijke opgaan, en die niets anders hebben dan het genot en de wijsheid van deze wereld, welke toch dwaasheid bij God is.

Maar zij zijn bevoorrecht, die wijsheid van Boven ontvangen en van de Heere geleerd worden. Ja, zij zijn kinderen der belofte, gelijk zij ook door de Apostel Paulus genoemd worden wanneer hij zegt: "Gij zijt kinderen der belofte gelijk Izak was." Het zijn kinderen des Verbonds waarvan Jesaja spreekt, zoals U duidelijk voorgehouden is

in de voorafgaande verzen, die zozeer kostelijk zijn voor de Kerk des Heeren in het strijdperk van dit leven.

Het zijn de ware Verbondskinderen. Niet allen, die onder de uiterlijke openbaring van het Verbond leven, maar zij, die in dat Verbond, dat onverbrekelijk is, zijn opgenomen. Van hen wordt hier gesproken. Daarom is het zo'n beweldadigd volk. De wereld gaat voorbij met al haar begeerlijkheden, het Woord van God blijft in der eeuwigheid.

Het zijn kinderen, die van de Heere in de gemeenschap met Hem en in de gemeenschap met Zijn Kerk gebracht zijn. Dus het zijn bevoorrechten, het zijn beweldadigden, begiftigd met de weldaden uit het Verbond der Genade, maar in Zichzelf gans verdoemelijk.

Het is een volk, dat bearbeid is geworden door de dierbare Heilige Geest, Die uitgaat van de Vader en van de Zoon. In Zijn bediening verworven door Christus voor Zijn volk. Dus door het onvergankelijke zaad des Woords en de werking van de Heilige Geest zijn zij als geestelijke kinderen voortgebracht.

Het zijn de kinderen Sions tegen fijn goud geschat. Zij betonen ook de aard der kinderen. Hoe dan, en waarin? Wel daarin, dat zij begerig zijn naar de redelijke en onvervalste melk van Gods Woord. Het zijn kinderen, die zich door dat dierbare Woord laten leiden en met de dichter vragen: *"Heer", wijs mij toch uw wegen, Die Gij wilt, dat ik zal gaan."*

Het zijn die kinderen, die zich aan dat Goddelijke Woord onderwerpen. Maar zij onderwerpen zich niet alleen in ware gewilligheid, maar zij verlustigen zich ook in dat Woord des Heeren. Zij roepen met David uit: "Hoe lief heb ik uw wet, zij is mijn vermaking de gansen dag." En met Asaf: "Wien heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde."

Jesaja zegt van die kinderen: "Gij zult op de zijden gedragen worden en op de knieën liefelijk getroeteld worden."

Is het niet een bijzonder bevoorrecht volk, mijn toehoorders? Een volk, dat van de Heere geliefd en bemind is? Een volk, dat met Ruth en met Mozes de wereld heeft verlaten?

Zij betonen de aard der kinderen te bezitten, want Ruth heeft alles achtergelaten wat haar voorheen lief en dierbaar scheen. En Mozes kon het in Egypte met al die rijkdommen niet houden. Hij heeft door het geloof geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden, willende liever de versmaadheid van Christus dan de schatten van Egypte.

Zij worden in het Woord des Heeren ook genoemd: *Kinderen des Allerhoogsten*, die niettegenstaande alle gebrek, dat zij door de ontdekking van de Heilige Geest in zichzelf waarnemen, niet anders kunnen dan de Heere aankleven.

Dat volk kan de aard van hun kindschap nooit verliezen. Kunnen zij de aard van hun kindschap niet verliezen?

En Jeremia getuigt, dat die Sions-kinderen, tegen fijn goud geschat, de aarden flessen gelijk geworden zijn. Jawel, de aarden flessen gelijk, maar daarom zijn zij nog geen aarden flessen. Het goud kan zó verdonkeren, dat er weinig meer van gezien wordt, maar daarom zijn zij nog niet in wezen aarden flessen, al zijn zij er aan gelijk geworden.

Dat kostelijke goud kan nooit vergaan. De aard van hun kindschap kunnen zij nooit verliezen; dat openbaren zij in hun leven. Denkt u, dat zij tevreden zijn in donkerheid en duisternis? Denkt u, dat zij zo maar door kunnen leven? Het kan wel eens een tijd, zoals David negen maanden. De Kerk leeft soms in grote duisternis, maar dan betoont zij nog haar kinderaard. Waarin? Wel, daarin, dat zij in het verborgen de Heere achteraanleeft. Zij kunnen niet leven buiten Zijn zalige gemeenschap. Het is inderdaad een volk met een droefheid naar God bezet. God te missen is hun erger dan de dood.

Het zijn kinderen des Allerhoogsten, die Zijn Naam wensen te verhogen en te verheerlijken. Want dat is het doel van de Allerhoogste wanneer Hij die kinderen verloor en hen in de lijd des welbehagens wederbaarde en tot kinderen aangenomen heeft: "Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen."

Christus als hun Hoofd en Man komt hen te eigenen. Hij is met hen verblijd als Hij getuigen zal: "Ziet hier Ik en de kinderen, die Gij Mij gegeven hebt."

Hoe groot is het dan om een kind van. God te mogen zijn. Jesaja getuigt: "Al uw kinderen zullen van de Heere geleerd zijn." Niet één uitgezonderd dus. Zelfs de geringsten onder die kinderen zijn de van God geleerden. Nietwaar? Want de ware godgeleerden zijn zij, die door God geleerd zijn.

Zoals onze tekst zegt, *zal de Heere al Zijn kinderen leren* en dan zullen zij ook geleerd zijn, hoe zij ook moeten klagen vanwege hun onkunde. Want dat wordt waargenomen, hoe meer zij geleerd worden, hoe meer licht zij ontvangen, hoe meer zij moeten klagen over hun onkunde. Toch is het waar, dat de Heere Jezus de Vader dankt voor hetgeen Hij aan die kinderen komt te openbaren, want Hij zegt: "Ik dank U Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt en hebt ze de kinderkens geopenbaard. Ja, Vader, want also is geweest het welbehagen voor U." O, het houdt wat in door de Heere geleerd te worden!

En waarin kenmerkt zich die lering? Wel, in de verloochening van eigen wijsheid en de verloochening van eigen vernuft. Kinderen, die van de Heere geleerd worden, zullen afstand moeten doen van hun verduisterd verstand en van de begrippen, die zij hebben. Die begrippen druisen zo vaak in tegen die hemelse lessen, die Jehovah. Zijn volk leren wil. Welk een Leraar is Hij!

God Zelf is de Leermeester van Zijn volk. Hij leert hen altijd wat goed is, want Hij leert als machthebbende en niet als de Schriftgeleerden en Farizeëen, zoals in het Evangelie ons verkondigd wordt.

Dat leren gaat gepaard met een liefelijke trekking van dat volk. Met een liefelijke trekking gepaard? Ja, zo is het. En op die trekking was de Bruid zeer gesteld, want zij roept uit: "Trek mij, zo zal ik U nalopen."

Wanneer de aardse leermeesters ons leren, dan doen zij hun best om het verstand te ontwikkelen. Het verstand moet ontwikkeld worden, hetzij van grotere of kleinere leerlingen.

Zo verlicht ook de Heere in de eerste plaats het verstand van Zijn volk met een inwendige, geestelijke verlichting des harten. Dit zien wij duidelijk bij Lydia, de purperverkoopster van Thyatire, die te Filippi onder de prediking van Paulus kwam. De Heere opende haar hart, zodat zij acht nam op hetgeen van Paulus gesproken werd.

Wanneer het Woord des Heeren door de Heilige Geest krachtadig werkt ter zaligheid, gaat dit niet buiten het verstand om, maar er gebeurt meer dan een blote

ontwikkeling van het door de zonde verduisterde verstand. Het is toch geen begripsleer, die de Heere leert, maar een geloofsleer. De begripsleer is niet genoeg ter zaligheid. Lydia's verstand werd verlicht, maar ook werd haar hart geopend en daardoor gaf zij acht op hetgeen van Paulus gesproken werd.

Het zijn gepaste middelen, die de Heere gebruikt om Zijn kinderen te leren, want Hij doet het door Zijn Woord en Geest. En, geloof het gerust, wanneer het niet is naar dat Woord, het zal geen dageraad hebben.

De Heere leert zo eenvoudig, dat de dwaaste mens, door Hem onderwezen, wijs wordt ter zaligheid. Het is duidelijk, dat Zijn leer een andere is dan wat vlees en bloed ons leert.

Wanneer Petrus op de vraag van de Heere Jezus, wie Hij was, antwoordt: "Gil zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods", dan zegt Christus: "Vlees en bloed heeft U dat niet geopenbaard, maar Mijn Vader, Die in de hemelen is."

Die lessen, die door Hem geleerd worden en die Zijn volk mag leren, omvatten het ganse genadewerk Gods. Hij brengt de zondaar op de weg des levens. Dat doet de Heere. Dat kan geen dominee en geen ouderling. Dat kan niemand.

Wij moeten ons maar niet laten verblinden om het van de mens te verwachten. Het is de Almachtige, de Algenoegzame Verbonds-Jehovah, Die Zijn volk de ganse weg der zaligheid openbaart. Hij is het, Die de zondaar brengt op het pad des levens, Hij leidt hem en bestuurt hem op dien weg. Hij zal de zondaars onderwijzen, zoals de dichter daarvan getuigt!

Het is zo'n wonder, dat Hij als die grote Leraar der Gerechtigheid zulke zondaars onderwijst, hun verstand verlicht, zodat zij God keren kennen.

Hoe leren zij God dan kennen? Mijn toehoorders, zij leren God kennen, zoals Zijn Woord ons dat zegt, als een verterend vuur en een eeuwige gloed bij Wien niemand wonen kan. *Verre toch is God van goddeloosheid en de Almachtige van onrecht.*

Dat geldt van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest, van het enig Goddelijk Wezen. In de eerste overtuiging krijgt het volk met God te doen.

De Drie Personen worden niet afzonderlijk gekend. Let daar toch eens op.

2. Waarin zij bevoorrecht zijn

Wanneer God hen gaat leren en hen op, het pad des levens brengt, dan krijgen zij in de eerste plaats met God te doen, zonder dat zij God kennen in Zijn Drie onderscheiden Personen. Dat wordt wel later geleerd, maar niet in de eerste overtuiging van zonde, gerechtigheid en oordeel.

Maar zie, door die Godskennis krijgen zij ook zelfkennis. Al prediken wij het naar de Schriften wie zij zijn, wij kunnen het niet verder brengen dan het oor, maar wanneer de Heere hen leert, dan maakt Hij hen ook bekend aan zichzelf.

Hoe worden zij aan zichzelf bekend gemaakt? Niet als brave mensen.

Er zijn heel veel mensen, die met hun godsdienst brave mensen worden. Die zijn niet van God geleerd, want die van God geleerd zijn, komen op de grond terecht, terwijl zij uitroepen met de tollenaar: "O God, wees mij, arme zondaar, genadig." Dat zijn die hemelse lessen van de Heere aan Zijn volk. Zij leren door die hemelse lessen, dat zij zich ten goede noch roeren, noch bewegen kunnen. Dat willen zij wel. Vooral in het eerst, als de Heere hen overtuigt, dan is het: *Heere, heb maar geduld, ik zal U alles*

wel betalen.

Het is een gewillig volk, maar gelukkig, dat de Heere doorgaat om hen Zijn zalige lessen te schenken, waardoor zij leren, dat het bij hen niet is. Als de Heere hen niet leerde, ook na ontvangen genade, dat zij, in zichzelf aangemerkt, niets anders zijn en blijven dan een zondaar, dan zouden zij gedurig weer proberen om door het verbroken Werkverbond zich weer met God te verzoenen.

Maar gelukkig, die lessen gaan steeds verder. Hoewel het waar is, dat de Heere allen niet evenveel leert, en de een van achteren leert wat de ander van voren leert, het is naar Zijn soeverein en vrijmachtig welbehagen, dat de Heere Zijn volk uit de duisternis trekt, zo is het ook Zijn vrijmachtig welbehagen om Zijn kinderen te leren zoals het Hem behaagt, maar Hij gaat niet buiten het Woord om.

Dus, wanneer Jesaja zegt: "Al uw kinderen zullen van de Heere geleerd zijn", dan is dat verstand zo verlicht geworden, dat zij God hebben leren kennen en zichzelf. Maar zij leren niet alleen zichzelf kennen in hun onreinheid, maar ook in hun onbekwaamheid, om weer door zichzelf met God verzoend te geraken.

En toch is het zo'n wonder, zouden wij zeggen, dat dit volk, wanneer zij zichzelf leren kennen en hun ontdekt wordt, dat in hen geen goed woont, dat zij niet met Kaïn van God afgaan, zeggende: "Mijn zonde is te groot, dan dat zij vergeven wordt." Nee, "Al uw kinderen zullen van de Heere geleerd zijn." Dan gaat Hij hen bekend maken met Die gezegende Christus, vol van genade en waarheid. Hoe gaat dat? In onze dagen wordt er gezegd: wij zijn zondaars en Christus is voor zondaars gestorven, wij nemen een partij beloften voor ons, en wij hebben genoeg.

Maar zo wordt Christus niet geopenbaard. Hoe dan? Christus wordt daar geopenbaard en bekend gemaakt waar het een verloren zaak voor ons is. Dan openbaart Hij Zich in dat dierbare Evangelie. O, dat is zulk een heilgeheim, dat is zulk een verborgenheid!

Dan leert dat volk eerst zien, dat het voor hen is afgesneden. Zij hebben alles beproefd wat zij proberen konden, maar het is alles afgesneden. Zij weten geen weg en geen raad meer en gaan als vermoeiden, belasten en beladenen door de wereld. Maar zie: "Al uw kinderen zullen van de Heere geleerd zijn." Dan wordt hun de weg der zaligheid geleerd.

O, daar waar Die dierbare Christus Zich openbaart in het Evangelie, daar waar geen weg meer is, daar waar Hij Zich openbaart aan die vermoeiden, belasten en beladenen, daar waar Hij Zich openbaart aan die hongerigen en dorstigen, daar gaat hun ziel uit vanwege Zijn spreken.

Hij is de Eerste. Denk er om, dat wij niet de eerste zijn, die tot Christus gaan. Nee, gelukkig, Hij komt tot ons. Hij komt wanneer wij geen weg meer weten. "Ik zal raad geven, Mijn oog zal op U zijn. Ik raad U, dat gij van Mij koopt goud, beproefd, komende uit het vuur, opdat gij rijk moogt worden; en witte klederen, opdat gij moogt bekleed worden en de schande Uwer naaktheid niet geopenbaard worde; en zalf uw bogen met ogenzalf, opdat gij zien moogt." Hij leert hen wie zij zijn door de zonde, maar Hij leert ook, dat er voor belasten en beladenen nog rust te verkrijgen is.

O, dat dierbare Evangelie: "O, alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld, en zonder prijs, wijn en melk."

Hij roept, Hij nodigt: "Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijn, en Ik zal U rust geven. Neemt Mijn juk op U, en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en

nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen. Want Mijn juk is zacht en Mijn last is licht."

Dat zijn zulke dierbare geestelijke lessen, maar onbegrijpelijk voor het verstand. Daarom zeiden wij al: het is geen begripsmaar een geloofsleer. Hetgeen God Zijn volk komt te openbaren wordt door het geloof omhelsd.

Wanneer er geen weg meer is, dan komt Hij Zichzelf te openbaren: "Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven."

Is het geen zalige leer?

Gods kinderen zijn zo bevoorrecht omdat zij van de Heere geleerd zijn, waardoor hun hoop gegrond is op dat fundament der apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus de uiterste Hoeksteen is.

Zij leren van Hem, Die dierbare grote Profeet, dat Hij de enige Weg ter zaligheid is. O, wat een blijdschap, welk een licht gaat er dan in hun harten op. Nu kunnen zij met behoud van Gods deugden en volmaaktheden nog zalig worden. En dan verkrijgt dat volk ook andere werkzaamheden.

Wij zeiden al, dat zij de aard van hun kindschap openbaren, maar dan openbaren zij zich ook in andere werkzaamheden. Wilden zij eerst door hun doen en laten de Heere bevredigen, zij hebben door genade geleerd, dat Hij niet te bevredigen is met het offer van de mens, maar dat Hij alleen bevredigd is met dat Offer, dat aangebracht is door Hem, Die gezegende Hogepriester. Die Zichzelf geofferd heeft tot een verzoening voor de zonden der Zijnen.

Door die gezegende lessen heeft Petrus beleden: "Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods." Het is naar 's Heeren Woord, dat vlees en bloed hem dat niet heeft geopenbaard.

Die lessen worden steeds meer. Zij zijn daar niet uitgeleerd. Dat denken zij wel eens. Och, Gods volk is aangenaam in wat zij hebben, niet in wat zij niet hebben.

Er komt een tijd, dat zij denken verloren te hebben wat zij hadden. Dat is niet zoo, want: "Die het goede werk begint, zal het ook voleindigen tot op de dag van Jezus Christus."

Het zijn zulke lessen tegen vlees en bloed in. Dan gaan zij weer leren wie zij zijn en blijven, nademaal zij Christus hebben mogen aanschouwen als de enige Weg ter zaligheid, zo Hij geopenbaard is in het Evangelie. Daar openbaarde Christus Zichzelf. Later wordt Hij van de Vader geschonken.

Christus openbaart Zich in de weg der ontsluiting als de enige Weg. Maar die lessen houden daar niet op. Er komt een tijd, dat Christus Zich weer verbergt. Dat zijn op zichzelf treurige lessen, zouden wij zeggen, wanneer de mens zichzelf weer terugkrijgt en de vorst der duisternis gaat bestrijden datgene wat Christus openbaarde, wanneer de wereld gaat verlokken en de zonde, waarvan zij dachten, dat zij altijd onder zou liggen, weer levendig wordt. Dan moeten zij daar weer leren wie zij zijn en blijven.

In der waarheid, dat volk zal Adam leren kennen, eer dat zij Christus als de Goël, als de Losser zullen kunnen omhelzen. En dat kunnen donkere paden zijn, dat kunnen wegen van donkerheid en duisternis zijn, zodat zij zeggen: "Hoe kom ik daar doorheen?" Maar het zijn zalige lessen, want zie: "Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijnen lof vertellen." Allen zullen zij bekwaam gemaakt worden om de

Drieëenigen God te loven en te prijzen. Daarom moeten zij teleurgesteld met zichzelf uitkomen. Zij moeten ontgrond, ontbloot en ontdaan worden van alles wat van hen is. Dat bewegelijke koninkrijk moet verdwijnen, opdat zij gefundeerd zouden worden op dien Rotssteen Jezus Christus, op dat onbewegelijke Koninkrijk, opdat zij eeuwig zouden zingen van Gods goedertierenheden.

Het zijn lessen tegen hun vlees en tegen al hun verwachtingen in, maar toch valt het altijd mee, want al zeggen zij het altijd niet, zij zullen het toch voor God moeten bekennen, dat Hij nooit tegenvalt, maar dat zij zichzelf gedurig tegenvallen. "Graaf maar dieper, mensenkind, en gij zult meer gruwelen vinden." Daar houden die lessen niet op.

Nee, de Heere gaat dat volk steeds meer leren. Hij leert hen niet alleen als die grote Profeet, maar ook als die enige Hoge priester, en dat alleen de kracht van Zijn dierbaar Bloed reinigt van alle zonden. De reinigende kracht van dat, dierbare Bloed wordt ook in onze dagen, gelijk weleer in de gemeente van Rome, zo menigmaal ontkend. Maar de Heere leert door Zijn zalige lessen dat volk te bekennen de kracht van dat Bloed van Jezus Christus, dat toch reinigt van alle zonden.

*Al hadden wij al de zonden
Van Adams nakroost saamgebonden,
Christus' Bloed reinigt ons van alle zonden.*

Zij worden zo door Hem geleerd, dat zij niets meer overhouden. Dat is een gelukkig volk, want dat is geen vrucht van Adam, maar een vrucht van Christus als zij de rechtvaardigheid Gods leren omhelzen en de deugden Gods liever leren krijgen dan hun eigen zaligheid. Als zij het hoofd op 't blok leggen en sprakeloos afwachten wat hen wedervaren zal.

Maar die hemelse lessen gaan verder. "Al uw kinderen zullen van de Heere geleerd zijn" Wat leren zij dan? Dan leren zij steeds meer en meer de Drie Goddelijke Personen kennen. De Vader wanneer Hij komt te eisen, vertegenwoordigende het ganse Goddelijke Wezen, maar dan zien zij ook de Zoon als Knecht des Vaders, die voor hen is tussenbeide getreden.

O, mijn toehoorders, Hem te mogen zien als de Gegevene des Vaders, vol van genade en waarheid! Want dan wordt het ondervindelijk geleerd, dat Hij van de Vader gegeven is tot wijsheid, rechtvaardigmaking, heiligmaking en verlossing.

O, mijn toehoorders, wat een zalige lessen! Te mogen leren, dat Christus Zijn Bruid komt op te nemen en gewassen, gereinigd en geheiligd in Zijn dierbaar Bloed, de Vader komt voor te stellen als een reine maagd zonder vlek of rimpel.

Wat leren zij dan? Dan leren zij, dat de toorn Gods gestild is en dat uit Zijn troon een kristallijnen rivier van eeuwige liefde en zegeningen voortvloeit.

Mijn toehoorders, daar worden zij geleerd, dat zij in Christus gesteld worden als hadden zij nooit (innige zonde gekend noch gedaan. Zij worden teruggebracht in de staat waaruit zij gevallen zijn. Daar worden zij geleerd (voor zover zij dit hebben keren kennen): Want Uw Maker is uw Man, Heere der Heerschen is Zijn Naam; en de Heilige Israëls is Uw Verlosser; Hij zal de God des gansen aardbodems genaamd worden."

Daar leren zij Hem kennen als een eedzwerend God, Die Zijn eeuwige liefde jegens hen komt bevestigen, want: "Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn

goedertierenheid zal van U niet wijken, spreekt de Heere Uw Ontfermer."

Ja, gij verdrukten, door onweder voortgedrevenen en zo menigmaal ongetroosten, daar komt de Kerke Gods tot die enigen troost, die er is in leven en sterven, n.l. *dat ik niet mijns, maar mijns getrouwen Zaligmakers Jezus Christus eigen ben, Die met Zijn dierbaar bloed voor al mijn zonden volkomenlijk betaald, en mij uit alle geweld des duivels verlost heeft.*

Die zalige lessen des Heeren heeft dat volk nodig totdat zij ingezameld worden in de bruiloftszalen daar boven. Want al is het, dat de Kerke Gods met bewustheid voor zichzelf in het Vaderhart is teruggebracht, verzegeld door de Heilige Geest (zo hun dat geleerd werd naar Zijn vrijmachtig welbehagen) toch houden zij die Goddelijke lessen nodig.

O volk, dat het geleerd heeft, gij kunt de plaats wel aanwijzen waar het geschied is, waar God Uw Vader werd, waar de oceaan van Gods eeuwige liefde geopend werd, om bediend te worden uit het heiligdom.

Wij zouden zeggen, dat we niets meer nodig hadden. Door de Vader vrijgesproken en dat verzegeld door de Heilige Geest, teruggebracht tot Hem, wij kunnen wel altijd het hoofd omhoog en het hart naar boven hebben.

Mijn toehoorders, het is en blijft hier een strijdende Kerk. Dat volk zal van de Heere geleerd zijn, maar die hemelse lessen blijven. Waarin dan?

Wel, dat volk zal keren, dat zij zichzelf terug krijgen. Als zij steeds maar het hart naar boven konden hebben in dat heerlijke leven, zouden zij niet meer te strijden hebben. Maar de heiligmaking is hier maar ten dele. Wat moeten zij dan leren?

Om als arme zondaren uit de Fontein Jezus Christus te leven. Dat zijn geen hoge mensen. De Heere leert hen zo, dat zij laag bij de grond blijven.

Al is het, dat het lieve kinderen Gods zijn, wanneer zij zo hoog staan, op de bovenste sport van de ladder, dan zijn zij niet profijtelijk voor anderen. Dan zijn zij een onprofijtelijk volk en dan moeten zij weer geleerd worden. Want als de Heere het niet verhoedt komen zij op een hoogte waarvan zij niet meer af kunnen van zichzelf. Gelukkig, dat zij zichzelf terugkrijgen, indien zij maar een gelovig gebruik van Christus mogen maken, gelijk de Bruid, toen zij zeide: "Ik ben zwart, maar lieflijk."

Wij zouden zeggen, het is toch wel een gelukkig en zalig voorrecht wanneer wij er van verzekerd mogen zijn, dat God niet meer op ons toornen noch schelden zal. Maar indien wij in die verzekering rusten en grote Christenen worden, dan komt God niet aan Zijn eer, noch is er een gelovige gebruikmaking van Christus en dan zijn we niet profijtelijk voor de Kerk, en de Heere wil, dat Zijn volk elkander leert. En dat doen zij niet als zij zo hoog staan. Dan wil ik, dat een ander aan mijn voeten zit en wij moeten aan elanders voeten zitten, want, volk, daar worden hemelse lessen geleerd. Door genade moet geleerd worden, dat de rechtvaardigmaking geheel, maar de heiligmaking hier slechts ten dele is.

Zij krijgen zichzelf terug in hun onreinheid en verfoeilijkheid. Paulus, die toch wel veel van de Heere geleerd had, roept uit: "Ik, ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?" Maar door genade wist hij het. "Ik danke God door Jezus Christus onze Heere." Die zou het doen, daar was hij niet bang voor, maar in zichzelf aangemerkt was hij werkelijk niet zover gevorderd in de weg der heiligmaking. Hij kon niet verder komen dan een jagen: "Ik jaag er naar of ik het ook grijpen mocht, waartoe ik van Jezus Christus ook gegrepen ben."

Wij zullen bij de aanvang en bij de voortgang die lessen van de Heere nodig hebben om profijtelijk te zijn voor elkander.

3. Wij wensen nog te spreken van de gezegende vrucht, die dit voorrecht van zich afwerpt.

Maar zingen wij vooraf uit Psalm 85:3:

"En de vrede Uwer kinderen zal groot zijn."

Dus een gezegende vrucht, die deze hemelse lessen afwerpen. Vrede is de vrucht van de werking van de Heilige Geest. De Heere getuigt in Zijn Woord: "Vrede en blijdschap door de Heilige Geest." Die vrede is zo kostelijk, niets kostelijker is er uit te denken dan die vrede, waarvan hier gesproken wordt.

Niemand kan die vrede genieten dan door de werking van de Heilige Geest. Zij wordt dus alleen genoten door hen, die van God geleerd zijn. Niemand zal die vrede kunnen ondervinden zonder van God geleerd te zijn.

Hoevelen gaan er door de wereld en hoevelen gaan er uit de wereld, die zich hebben laten bevredigen door een woord uit Gods Woord wat door de duivel is toegepast?

Kan dan de duivel Gods Woord ook toepassen? Welja, de duivel kent de Bijbel veel beter dan wij.

Hij kan inderdaad heel mooi een gepaste waarheid voortbrengen, hoewel het veelal te merken is, dat het van hem is. Het kan wel gebeuren, dat onze consciëntie opengaat, b.v. wanneer gesproken wordt zoals in dit middaguur, over: "Eert Uw vader en uw moeder." Dan kan het zijn, dat de consciëntie opengaat van hen, die hun ouders kwalijk bejegend hebben. Ja, dat zelfs de kluiten van het kerkhof tegen hen gaan spreken. Maar dan wordt die consciëntie in de algemene overtuiging door de duivel gerustgesteld. Hij neemt een belofte uit Gods Woord en past hun die toe. Zo wiegt hij de mens weer in zijn dodelijke slaap. Maar dat kan hij slechts redden bij hen, die in de algemene overtuiging des Geestes zijn.

Onze tekst zegt: "Al uw kinderen zullen van de Heere geleerd zijn en de vrede Uwer kinderen zal groot zijn."

Dus, zal die vrede groot zijn, dan zullen wij door de Heere geleerd moeten worden. Die vrede is de vrede met God door Jezus Christus. Wij hebben een weinig daarvan gezegd hoe het toegaat. Het is door de werking van de Heilige Geest. Er is geen aangename leven denkbaar, dan te mogen delen in die vrede. Om ons te verlustigen en te vergenoegen in een Drie-enig Verbonds-God, God onze Schepper en Formeerder, maar ook de Herschepper in het Rijk der Genade, Die ons van eeuwigheid geliefd en bemind heeft, en in het uurtje der minne Zijn ogen geslagen heeft op dat volk en hen trok met koorden der liefde, hen heeft geleid en bekend gemaakt met de verborgenheden, die voor de wijzen en verstandigen verborgen zijn, maar de kinderkens geopenbaard worden, zodat zij door het geloof die heilgeheimen mogen omhelzen. Ja, Hij heeft hen gebracht in de zalige gemeenschap met een Drieëinig God, Vader, Zoon en Heilige Geest.

"De vrede Uwer kinderen zal groot zijn."

Dat gaat alle verstand te boven, want dit bevat alle schatten van de zuiverheid der leer. Die vrede is nimmer af te meten, want alle genot en voldoening

ligt hierin opgesloten. Alle ander genot is ongenoegzaam, maar

die vrede Gods gaat alle verstand te boven.

Aan alles wat hier op de wereld is, knaagt een worm van verdriet, maar in die vrede te doelen, deed Ds. Ledeboer uitroepen:

Voor één kus van Jezus' mond, geef ik al dien zwarten grond.

O, vrede met God! Ondoorgrondelijk! Wat zinkt dan de uitverkoren zondaar, weer teruggebracht in de zalige gemeenschap Gods, in het niet weg. Er schiet niets anders over dan verwondering en aanbidding.

Ja, ik heb nog pas gehoord van een oude leraar onder ons, die zo verwonderd was, dat hij niet meer spreken kon, vanwege de vrede, die afdaalde van de hemel en hem optrok in de hemel.

O, het is in woorden niet uit te drukken wat het inhoudt: "De vrede Uwer kinderen zal groot zijn." Zo groot, al sprak ik duizend jaar, dan zou ik er nog slechts iets van gestameld hebben. Wanneer wij die vrede zien in haar grondslag, dan is dit al zo groot. Want die vrede vloeit uit het Verbond der Genade. In het Verbond der werken was vrede te vinden in het houden van Gods geboden. Maar deze vrede is onwrikbaar, zij vloeit voort uit het Verbond der Genade, dat vast is in de dood van Christus.

Het is ook zo groot wanneer wij in de tweede plaats de duurzaamheid van die vrede zien.

Het is hier een leven van op en neer. Toen Ds. Ledeboer eens naar zijn naam gevraagd werd, antwoordde hij: "Mijn naam is op en neer." Dat kan zijn, maar wat betreft de duurzaamheid van die vrede, die is tot in alle eeuwigheid.

Het genot kan wel eens afgewisseld worden, want dat volk deelt niet altijd in dat genot en mag niet altijd die zalige vrede smaken. Daar heeft de Heere Zijn wijze bedoelingen mee. Want dat volk is niet voor deze aarde, dat volk is voor de hemel. Daarom worden hun die heilgeheimen bekend gemaakt en daarom geeft de Heere hun soms veel bitterheid te smaken, opdat zij zouden verlangen naar het Vaderhuis daar boven.

Hier is het vaak afwisselend, maar daar boven zal die vrede eeuwig duren. Eeuwige blijdschap en vrolijkheid zal het zijn in het Huis des Vaders. In dat Huis heeft die dierbare Christus voor dat volk een plaats bereid. "Uw hart worde niet ontroerd; gijlieden gelooft in God, gelooft ook in Mij. In het Huis Mijns Vaders zijn vele woningen; anderszins zo zou Ik het U gezegd hebben; Ik ga heen om U plaats te bereiden. En zo wanneer Ik heen zal gegaan zijn, en U plaats zal bereid hebben, zo kome Ik weder en zal U tot Mij nemen, opdat gij ook zijn moogt waar Ik ben."

O, die vrede is een eeuwige vrede, eeuwige blijdschap. Nooit zal die vrede van Gods volk geheel worden weggenomen; zij duurt jaar in, jaar uit, totdat er geen tijd meer wezen zal, wanneer de wereld zal zijn ondergegaan en de Heere Jezus Christus zal komen op de wolken des hemels, omstuwd van Zijn tienduizend maal tienduizend heilige troongeesten en wij Hem tegemoet gevoerd zullen worden in de lucht.

Die vrede is kostelijk, want zij kan nooit verstoord worden: "Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van U niet wijken, spreekt de Heere, Uw Ontfermer." En waar Gods goedertierenheid niet wijkt, wijkt ook de vrede niet. Dat wordt ondervonden. Het is hier het land der ruste niet.

O, dan thuis in dat Vaderland, waar hun ziele naar hijgt, want hier zijn zij gasten en vreemdelingen, maar dan in dat Vaderland eeuwige vrede; eeuwige blijdschap en

vrolijkheid!

Wat is de ganse Kerk toch gelukkig. Jesaja 54 is zo'n dierbaar kapittel. Daar zien wij de vastheid in de eeuwige Verbonds-Jehovah. Elk der Goddelijke Personen, Vader, Zoon en Heilige Geest, zal door dat volk geprezen worden, want in Christus kennen zij de Drie Goddelijke Personen, Die alle lof, aanbidding en dankzegging van hen toegebracht zullen worden.

Gezegende Vredemaker, Die Zich aan Zijn volk openbaart, maar ook van de Vader geschonken wordt als onze Goël en Losser. De Heere zegene ons.

Mijn onbekeerde medereiziger, ik zou u willen bidden van Christus' wege: Laat U met God verzoenen. Gods Woord roept ons toe: "De bezoldiging der zonde is de dood, maar de genadegift Gods is het eeuwige leven, door Jezus Christus, onze Heere."

Wij kunnen nog zalig worden. Stel de tijd uwer bekering niet uit. Gij mocht de levenden God aanlopen als een waterstroom, om van Hem gevonden te worden. Hij heeft nog nooit iemand afgestoten. Hij nodigt armen en nooddruftigen, ellendigen door zonde beladen. Hij komt dezulken de belofte te schenken: "Gij, verdrukten, door onweder voortgedrevenen, ongetroosten, zie, Ik zal uw stenen gans sierlijk leggen, en Ik zal U op saffieren grondvesten. En uw glasvensteren zal Ik kristallijnen maken en uw poorten van robijnstenen, en uw ganse landpaal van aangename stenen."

Dat volk reist naar het Vaderhuis daar boven. Het is hier slechts een korte reis door de woestijn en dan zijn zij thuis.

Wij mochten uitgaan en de Heere aanlopen als een waterstroom. Wij zouden niet beschaamd worden. Hij heeft nog nimmer een arme boeteling laten staan. "Al wat de Vader Mij geeft, zal tot Mij komen en die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen."

Probeer het eens, mensen. Al zoudt u Uw hele leven beproefd hebben, u zoudt er toch niets mee verloren hebben, maar u zou er eeuwig voordeel van hebben, wanneer gij jong van jaren de Heere mocht zoeken en u mocht Hem vinden als gij oud geworden zult zijn. Want in al dien tijd zou de Heere U leren wie gij zijt en wie gij blijft, maar ook wie Hij is voor arme zondaren en zondaressen.

De Heere mocht ons allen deze grote vrede schenken. liet gaat wel door een diepen weg van verlies, want wij moeten onszelf verliezen, maar daardoor zullen wij hebben eeuwige vrede en eeuwige winst. Amen.

Slotzang Psalm 85: 4

12. EEN TROOSTRIJKE BELOFTE

Predicatie over Jesaja 41: 14

Ds. A. VAN STUYVENBERG

Psalm 27: 7

Lezen Jesaja 41

Psalm 84: 3 en 4

Psalm 118: 12

Psalm 118: 4

Geliefden!

De kerk van Christus beleeft onderscheiden tijden hier op reis door het Mesech der ellende naar het Vaderhuis daar boven. Het is een volk van op en neer, het is een volk, dat veel strijd te strijden heeft. Zij hebben te strijden tegen de satan, tegen de wereld en tegen zichzelf. Zij beleven soms tijden, dat zij met David uitroepen: "Ik zal nog één der dagen door Sauls hand omkomen." Er kunnen zulke tijden zijn van verberging, van donkerheid en duisternis. Tijden van grote verlatingen, zodat dat volk sidderend en bevend over de aarde gaat en zegt: Hoe zal het nog eens met mij gaan?

Het is een volk, dat inderdaad ondervindt datgene, wat ook Gods volk heeft ondervonden in het Woordles Heeren, ons beschreven. Maar nochtans zegt de dichter:

*Zalig is hij t' allen stonden,
Wiens kracht, Heer', Gij zijt bevonden;
Die naartig bewaart Uwe wegen.*

Er is een volk, dat toch in al die omstandigheden, in al die hindernissen en wederwaardigheden, toch geen andere weg kiest, dan de weg en de wil van de Heere, volgens Jesaja 41.

Wanneer wij deze troostrijke belofte gadeslaan, zien wij, dat zij gedaan wordt aan het *wormpje Jakobs en het volkje Israëls*. Hier wordt dus van het volk des Heeren gesproken in verkleinde vorm. Maar dat door genade met Asaf is verwaardigd te mogen getuigen, *dat hun rechterhand gevat is* en dat zij geleid worden op de weg der gerechtigheid in het midden van de paden des rechts.

Hoe die paden ook mogen zijn en wat zij ook mogen ontmoeten, de Heere heeft altijd het goede met dat volk voor.

Nee, het wordt niet altijd begrepen. Dan getuigt Jakob wel eens: "Al deze dingen zijn tegen mij." Het zijn soms zulke donkere wegen voor Gods volk, dat zij zeggen: "Hoe zal ik nog eens aan mijn einde komen?" Maar in al die donkerheden blijft het liefdeoog des Vaders op dat volk; dat volk, dat Hij van eeuwigheid geliefd en bemind heeft; dat volk, dat Hij gekocht heeft met Zijn dierbaar hart bloed; dat volk, dat Hij trok met mensenzelen en met touwen der liefde.

Hoe zuchtende dat volk ook over de aarde gaat, de Heere spreekt tot dat volk. En dat woord, dat God tot de Zijnen spreekt, spreekt Hij als macht hebbende en niet als de schriftgeleerden en farizeeën.

Wij wensen u bij zulk een woord voor de ganse kerk in het strijdperk van dit leven te bepalen uit het u voorgelezen Schriftgedeelte, namelijk Jesaja 41: 14:

Vrees niet, gij wormpje Jakobs, gij volkje Israëls. Ik help u, spreekt de Heere, en uw Verlosser is de Heilige Israëls!

Wij zien hier een troostrijke belofte, en wensen stil te staan bij:

1. *Hen, aan wie die belofte wordt gedaan.*
2. *Hetgeen in die belofte is vervat.*
3. *De grote waarde van die belofte.*

Dat zijn de drie hoofdgedachten, waarbij wij u met de hulp des Heeren wensen te bepalen.

1. Hen, aan wie die belofte wordt gedaan.

Dat volk is in der waarheid een veracht volk. Niet bij de Heere, want Hij heeft dat volk geliefd met een eeuwige liefde. "Ik heb u in Mijn beide handpalmen gegraveerd en uw muren zijn steeds voor Mij." Hij heeft Zijn liefdehart op Zijn volk gezet, niet omdat er iets in dat volk was, maar omdat Hij Zichzelf in dat volk wilde verheerlijken in Zijn genade, barmhartigheid, goedgunstigheid en liefde. O, dat ondoorgrondelijke, daar er toch niets in de mens is, dat God kan behagen! Nee: "Ik doe het niet om uwentwil, o huis Israëls, het zij u bekend, maar om Mijns groten Naams wil." Het is niet om dat volk, maar toch spreekt de profeet Zacharia als hij het over dat volk heeft: "Die ulieden aanraakt, zegt de Heere, raakt Mijn oogappel aan." En u weet: er is niets pijnlijker dan het aanraken van onze oogappel.

Ook Mozes heeft van dat volk getuigd in Deut. 32: 10: "Hij vond hem in een land der woestijn, en in een woeste huilende wildernis; Hij voerde hem rondom, Hij onderwees hem, Hij bewaarde hem als Zijn oogappel."

"Hij voerde hem rondom." Maar nog meer: "Hij onderwees hem." Zij hadden onderwijs nodig. Hij heeft hen onderwezen en bewaarde hen als Zijn oogappel.

Is het niet een bijzonder volk? Ja, een bijzonder volk, maar niet in eigen ogen. Werkelijk, het is een volk, dat zelf ook niet veel waarde in zichzelf ziet. Daartoe worden zij bearbeid door die dierbare Heilige Geest. Zij worden steeds minder in zichzelf. Maar het is toch een wonderlijk volk, omdat zij door een wonderlijke God geliefd worden, terwijl er in hen toch geen enkele reden is, waarom Hij hun Zijn goedgunstigheid zou betonen.

"Vrees niet, gij wormpje Jakobs." In verkleinde zin wordt hier gesproken. Het is een veracht volk, niet bij de Heere, maar bij de wereld.

Och, het zijn verachte fakkelen. Ik zie daar Michal spotten met David. David huppelt voor de ark, hij is vrolijk in de Heere en zijn ziel verheugt zich in de God zijner zaligheid. Maar daar komt Mishal en bespot David, de koning Israëls; die man, die het ingeleefd heeft, dat het beter is een dorpelwachter te zijn in het huis des Heeren, dan lang te wonen in de tenten der goddeloosheid. Het is een veracht volk, vertrapt en vertreden door de satan en zijn vazallen, namelijk door de wereld. Daarom bad David, *dat de voet der goddelozen hem niet mocht vertreden*. Hij wist het wel, hij kende de wereld en de vijandschap der wereld; hij kende de aantijgingen van de vorst der duisternis. Maar hij had zijn toevlucht tot de troon van Gods genade. De Heere maakt Zijn volk krachteloos. Is dat zo? In der waarheid, en dan wordt het zoals David getuigt:

*Zalig is hij t' allen stonden,
Wiens kracht, Heer', Gij zijt bevonden;
Die naarstig bewaart Uwe wegen.*

Want wanneer zij in eigen krachten daarhenen gaan, dan gaat het niet goed.

Eigen krachten

*Te verachten,
Wordt op Jezus' school geleerd.*

Die op die school komt, hetzij vroeg of laat, zal leren, dat het in hemzelf niet is. Zij zullen hoe langer hoe meer ondervinden, dat zij krachteloos gemaakt worden. Het wordt een kruipend volk.

Van vader Jakob staat ons beschreven, wanneer hij voor Farao in Egypte komt, dat hij zegt: "Weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens." Jakob verwachtte niet veel van dit leven. Toch zou het hem niet zo erg tegenvallen. Het leven valt ons tegen wanneer wij het van de wereld verwachten, wanneer wij het van het zien- en zinlijke verwachten en het daarvan begeren. Maar hun, die door genade hun ogen naar Sion gericht mogen hebben, valt het leven hier niet tegen; want het is een volk, dat zichzelf meer en meer tegenvalt en dat zich bij de voortdurendheid moet verwonderen over Gods goedertierenheid en lankmoedigheid jegens hen. Zij zinken in verwondering weg wanneer zij Zijn zoete, zalige gemeenschap mogen proeven en smaken. Daar gaat dat volk zingen, het is hun hart tolk:

*Geen meerder goed, Heer', Gij mij geven meugt,
Dan dat Gij mij vernedert en maakt klene.*

Dat volk geeft er niet om al zijn zij bij de wereld niet in tel. Dat volk trekt het zich niet aan. Zij zouden niet graag met de wereld meegaan; zij zouden niet graag de grootheid der wereld kiezen, want zij hebben het met David ondervonden:

*Eén dag is in Uw huis mij meer
Dan duizend waar ik U ontbeer.*

Want daar wordt de zalige gemeenschap met Jehovah geproefd en gesmaakt. Dus als dat volk krachteloos gemaakt wordt, dan is dat niet erg; het is tot hun zaligheid en tot des Heeren eer en heerlijkheid. Want als ik in mijn eigen kracht ga, mijn toehoorders, dan zal ik God niet loven en prijzen. Maar krachteloos en hulpeloos tot Hem gevloeden, zal Hij ons ten Redder zijn. Dat is de belofte aan dat volk. Zo is het ook aan dat zaad van Jakob: "Vrees niet, gij wormpje Jakobs, gij volkje Israëls." Dat is dat volk Israëls. De Heere ziet op hun afkomst.

De mens is van nature geneigd om, als het even kan, op zijn afkomst te pochen. Elk mens heeft er iets van in zijn hart. Maar de Heere zorgt wel dat Zijn volk de vleugelen niet uit kan slaan. Hij spreekt van "volkje Israëls." Dus hier wordt in verkleinde zin gesproken. Dat ziet op hun geringheid en nietigheid. Het was een nietig volk, vergeleken bij de andere volkeren der aarde. Die volkeren, waaruit zij gehaald zijn als het wormpje Jakobs en het volkje Israëls. Dan getuigt de Heere: "Gij zijt mensen, maar Ik ben God."

O, wanneer dat volk ziet op zichzelf, dan zijn zij zo nietig. En toch wordt aan hen die belofte gedaan, aan dat wormpje Jakobs en dat volkje Israëls.

Wij zien Jakob in zijn overwinning aan de Jabbok; daar wordt zijn naam door de Heere "Israël" genaamd. "Vorst Gods", "Overwinnaar." Dat volk zal overwinnen en zal de eerkroon dragen. "Het is door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen." Dat is de grondslag van de zaligheid voor de ganse kerk Gods.

Ja, dan is het, dat die belofte zo ontzaggelijk veel heerlijks bevat. Wanneer wij daarvan iets mogen proeven en smaken, dan roepen wij met Groenewegen uit:

*Weg wereld, weg schatten,
Gij kunt niet bevatten
Hoe rijk dat ik ben.
'k Heb alles verloren,*

*En Jezus verkoren,
Wiens eigendom ik ben.*

2. ***Wat in die belofte vervat is***, wensen wij in de tweede plaats te overdenken.

"Vrees niet, gij wormpje Jakobs, gij volkje Israëls." Een wonderlijk getuigenis wordt hier gegeven. Lezen wij niet in het Woord des Heeren: "Welgelukzalig is dat volk, dat gedurig vreest." Inderdaad, en toch is dat niet in strijd met dit woord van Jehovah, dat Hij hier spreekt tot dat wormpje Jakobs en dat volkje Israëls.

Ja, er is een vreze, die zeer goed is en die ik mijzelf altijd zou toewensen en er daarom veel om bid, gelijk ik haar ook u allen zou willen toebidden. Er is een vreze, die zeer goed is, en dat is de vreze Gods.

*De vreze Gods alleen
Is zuiver ende rein,
En zal eeuwig bestaan.*

O, die kinderlijke vreze bewaart de kerk Gods voor vallen en struikelen: Dat leert hen zeggen: "Ik vermocht niet vanwege Zijn hoogheid." Wie de kinderlijke vreze heeft, heeft ook vrees voor de zonde. Er zijn wel eens tijden, dat grote zonden maar kleine zonden zijn, maar dan is er een kinderlijke vreze.

Het is zo kostelijk wanneer kleine zonden groot zijn. Daan leven wij dicht bij God, mijn toehoorders. In der waarheid, dan leven wij dicht bij de Heere. Dan is er ook vrees voor onszelf.

Voor onszelf vrezen? Ja. En wanneer wij voor onszelf vrezen, dan hebben wij werkelijk niet te vrezen, dat wij zullen vallen. Maar als wij niet vrezen, begrijpt u wel, dan staan wij wankel en zullen struikelen en vallen. Het is zeer goed voor onszelf te vrezen. Er is reden om voor onszelf te vrezen. Die voor zichzelf niet vreest, ik ben zeer bang, dat hij zal vallen.

Mijn toehoorders, de vreze Gods is een goede vreze, want dan vrezen wij de zonde en dan hebben wij ook vrees voor onszelf. En dan leven wij in der waarheid dicht bij de Heere. Hoe dichter wij bij de Heere leven, hoe meer die kinderlijke vreze in ons gevonden zal worden.

Maar in onze tekstwoorden staat: "*Vrees niet*, gij wormpje Jakobs, gij volkje Israëls." Hier is een volk, dat toegeroepen wordt, dat zij niet te vrezen hebben; het is wonderlijk, maar het volk, dat niet te vrezen heeft, is juist menigmaal zo ontzettend vreesachtig.

Zoals ik al zei, de kinderlijke vreze vreest voor de zonde en zichzelf, maar nochtans is er soms een vrees bij Gods volk, die niet goed is. Dat is de slaafse vrees. Wanneer de Heere Zijn aangezicht verbergt, dan wordt het menigmaal waargenomen, dat er een slaafse vrees bij Gods volk heerst, in welke stand van het leven ook, dat komt er niet op aan.

Wordt dit niet menigmaal waargenomen bij Gods volk; wordt het niet aanschouwd wanneer wij Gods Woord gadeslaan? En het is toch eigenlijk een vrees, die geen grondslag heeft. Zo kan het zijn, dat wij vrezen voor dingen en zaken, waarvoor wij toch niet te vrezen hebben en waarvoor wij geen vrees zouden hebben wanneer wij onze ogen door het zaligmakend geloof gericht hadden op Hem, die grote Verlosser Israëls. Die Heilige Israëls, Die toch de Verlosser van Zijn volk is. O, zij hebben niet te vrezen. Nee, "gij hebt niet ontvangen de geest der dienstbaarheid wederom tot vrees, maar de Geest der aanneming tot kinderen, door welke wij roepen: "Abba, Vader. Die Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn." Indien wij dan kinderen zijn, wat hebben wij dan te vrezen? Dan zijn wij erfgenamen van dat

eeuwige goed. Erfgenamen Gods en mede-erfgenamen van Christus, zo wij anders met Hem lijden, opdat wij ook met Hem verheerlijkt worden.

O, die vrees voor dat lijden. Maar het lijden is niet erg wanneer wij in de dadelijkheid Hem, die grote Overwinnaar, in het oog mogen hebben. Maar wanneer Hij Zijn aangezicht verbergt, zo word ik verschrikt, zegt David.

"Vrees niet, gij wormpje Jakobs, gij volkje Israëls."

Zij hebben geen reden om bezorgd te zijn wanneer Hij hun hulp toezegt en spreekt: "Ik help u." O, die hulp die besteld is bij die Held der overwinning, Die Zelf getuigd heeft: "Ik ben het, Die in gerechtigheid spreek, Die machtig ben te verlossen."

Dan mag de duivel machtig zijn, maar hier wordt gesproken van de hulp des Heeren. Er is hulp besteld bij die Held Jezus Christus. En die Held heeft de overwinning behaald. Hij is het, Die gerechtigheid heeft verworven. Hij is het, Die de zonde krachteloos gemaakt heeft, die nagelende aan het vloekhout des kruises. Hij is het, Die op satan de overwinning behaald heeft en hem de kop vermorzeld heeft. Dan mag hij nog wel slaan met zijn staart, zoals één van onze oudvaders zegt, maar o volk, hier in het strijdperk van dit leven, zijn kop is vermorzeld. Dat heeft die grote Overwinnaar gedaan. Hij heeft getriomfeerd over dood, hel en graf, en Hij heeft de satan de kop vermorzeld. Die grote Held der hulp, Hij is het, Die hen helpt. "Ik help u, spreekt de Heere."

Heeft dat volk dan niet te vrezen als al hun zonden hun voorgesteld worden? Wanneer de duivel komt met dat register van zonden, hebben zij dan niet te vrezen? Nee, mijn toehoorders, zij hebben niet te vrezen. Jezus Christus heeft voor hen de overwinning behaald, en Hij is het, Die dat volk met God bevredigd heeft. En dat is geschied door de dood Zijns Zoons.

Wanneer? Waar? Toen een volkomen gerechtigheid, Gode welbehaaglijk, was aangebracht door Hem, van Wie de Vader al gesproken had: "Deze is Mijn geliefde Zoon, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb. Hoort Hem."

Hebt u het niet gehoord, volk, toen de toorn Gods op u rustte, en u vreesde, sidderde en beefde om onder te gaan? Hebt u toen niet gehoord die stem van die Liefste, die gezegende Bruidegom, die Schoonste aller mensenkinderen: "Het is volbracht!" Daar, waar de zonden van de ganse kerk geworpen zijn in een zee van eeuwige vergetelheid, om nooit meer gedacht te worden.

"Vrees niet, gij wormpje Jakobs, gij volkje Israëls. *Ik help u, spreekt de Heere.*"

O, Hij is die Held der hulp, Hij heeft een eeuwige gerechtigheid aangebracht. Hij heeft de weg gebaad tot de troon van Gods genade. De troon der genade is geopend. De hemel is geopend. Jehovah, de Vader, luistert of gij komt, opdat gij uw belangen aan Hem zoudt bekend maken.

"Vrees niet, gij wormpje Jakobs, gij volkje Israëls. *Ik help u, spreekt de Heere.*"

Daar zie ik dat krachteloze volk geholpen door Hem, Die niet alleen veel machtig is, maar Die ook de Almachtige is. Die getuigd heeft: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde." Maar Hij is ook de Algenoegzame. Wij hebben genoeg aan Hem. O, Hem in het oog te krijgen. Met Hem te leven en met Hem te sterven. Met Hem kunnen wij door de doodsjordaan. Daar roept Paulus: "O dood, waar is uw prikkel? O hel, waar is uw overwinning?" Hij schiet toe wanneer zij Zijn hulp nodig hebben. Dus u begrijpt wel, wanneer zij Hem zo weinig benodigen, dat dit schadelijk is voor de kerk Gods. Want vraagt het aan Gods volk, al is het midden in de nacht, als zij daar zuchten en klagen, dan laat de Heere Zich niet onbetuigd, maar dan mogen zij met de dichter wel eens uitroepen: "Ik ben wel ellendig en nooddruftig, maar de Heere denkt

aan mij." O, al komen zij midden in de nacht tot de Heere, Hij zal Zich steeds betonen een Hulp van Zijn arme en ellendige volk.

Volk, wanneer wij eens terug mogen zien, wat een hulp heeft de Heere Zijn volk dan al niet geschonken! Ik zie daar de ganse weg van Israël. Denkt u dat er iets van dat volk terecht gekomen zou zijn, van dat volk, uit Jakob gesproten? Maar ziet: "Ik help u." Dat volk zucht tot de hemel en hun geschrei wordt gehoord in de oren van de Heere Zebaoth. Hij verlost dat volk door een sterke hand en door een machtige arm. Hij leidt dat volk uit en baant door woeste baren hun een pad. Al ging hun pad ook door de zee, Hij is de hulp van Zijn volk.

Als wij in moeite en verdriet, in rouw en allerlei omstandigheden keren, dan is het: "Ik help u." Heeft Hij het niet betuigd, o volk, wanneer wij achter ons zien, dat Hij de God van Bethel is? Hij is Dezelfde gebleven. Zou niet schaamte ons aangezicht moeten bedekken, wanneer wij onze afmakingen zien tegenover de liefde van Jehovah, Die nooit dat volk hulpeloos heeft laten staan? Zoals de dichter getuigt:

*'t Ellendig volk in hunne noden,
In hun ellend' en pijn,
Gans hulpeloos tot Hem gevloten,
Zal Hij ten Redder zijn.*

Is het niet een goedertieren God, Die in Jezus Christus in alle omstandigheden Zijn hulp komt te betonen? "Ik help u." Zo is het in het leven van dat volk hier door het Mesech der ellende. Nimmer zal Hij hun Zijn hulp onthouden. Al zijt u dan een worm, die zo menigmaal vertrapt wordt door de wereld en veracht wordt door de groten der aarde, Ik, de Heere, de Jehovah, Ik, die grote Ik, Die hemel en aarde uit niet geschapen heb en nog onderhoud door het Woord Mijner kracht, Ik, Die Mijn ogen heb op dat wormpje Jakobs, op dat volkje Israëls, Ik help u.

Dat heeft Hij bewezen, maar dat woord staat ook in de tegenwoordige tijd geschreven. Hij zegt niet: "Ik heb u geholpen", maar: "Ik help u."

Ik zie de kerk door dit moeitevolle leven gaan, strijdend tegen menigerlei vijanden, maar geen nood: "Ik help u."

Hoe hoog de strijd ook moge gaan, zodat wij denken onder te gaan, "Ik help u."

Het is een zalige toezegging van de Heere, die in de tegenwoordige tijd staat geschreven. Het is de toezegging voor de kerk Gods voor tijd en eeuwigheid, voor ziel en lichaam beide.

"Ik help u", in moeite, strijd en wederwaardigheden, maar "Ik help u" ook wanneer gij uit de tijd zult gaan naar de eeuwigheid. Want: "Ik de Heere worde niet veranderd."

Ik zie daar de kerk Gods, de bekommerde en de bevestigde, de toezegging van die grote Ik ontvangend: "Ik help u." En daarom zal het zijn zoals de Heere beloofd heeft: "De poorten der hel zullen Mijn gemeente niet overweldigen."

"Ik help u." Welk een bemoediging voor Gods volk, ook in het vooruitzicht, dat zo donker is, want duisternis bedekt de aarde.

Maar, "Ik help u", die grote Ik, Die tot blijdschap van Zijn kerk en knechten getuigd heeft, dat Hij de zeven sterren in Zijn rechterhand houdt, en dat Hij tussen de zeven gouden kandelaren wandelt. Die kerk heeft niets te vrezen, want dan zien wij in de derde plaats:

3. Welk een grote waarde die belofte heeft.

Dit wensen wij nog kort met elkander te overdenken, maar zingen wij vooraf Psalm 118: 2:

*Laat Arons huis Gods goedheid loven,
En zeggen: roemt Gods majesteit;
Zijn goedheid gaat het al te boven,
Zijn goedheid duurt in eeuwigheid.
Laat die God vrezen Hem nu loven,
En zeggen: roemt Gods majesteit;
Zijn goedheid gaat het al te boven;
Zijn goedheid duurt in eeuwigheid.*

Wij zien in de derde plaats welk een grote waardij die belofte heeft. Want zie, het is geen mens, het is geen mensenkind, die 'zijn hulp heeft toegezegd. Maar "Ik help u", **spreekt de Heere, Jehovah.** Het is Jehovah, Die tot dat wormpje Jakobs, dat volkje Israëls komt te spreken. Hij spreekt tot dat volk, dat in zichzelf onmachtig is. Heeft zij niet een grote waardij, deze belofte, die door de Heere aan Zijn volk gegeven wordt? Want het is Jehovah, de Almachtige, de Onveranderlijke. Begrijpt u wel? Dat woord trekt Hij nooit, nooit, nooit meer terug. Daar kunt gij staat op maken, arm volk des Heeren, want Jehovah heeft het gesproken. Het is gesproken door de Heere Jehovah, Die getuigd heeft: "Ik, de Heere, worde niet veranderd; daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteed." Hij is de God der waarheid, Die bevestigt hetgeen Hij gesproken heeft. Want:

*God zal Zijn waarheid nimmer krenken,
Maar eeuwig Zijn verbond gedenken;
Zijn Woord wordt altoos trouw volbracht,
Tot in het duizendste geslacht.
't Verbond met Abraham, Zijn vrind,
Bevestigt Hij van kind tot kind.*

De ganse kerk Gods ligt daarin opgesloten, tot aan het eind der wereld, tot aan de jongste dag.

Jehovah spreekt: "Zal Ik het zeggen en niet doen? Of spreken en niet bestendig maken?" De mens mag zijn woord breken, kan soms onmachtig zijn om te helpen, maar zo is het niet met Jehovah. O volk, dat wij toch hoge gedachten mochten hebben of krijgen van Hem, Die belooft: "Vrees niet, gij wormpje Jakobs, gij volkje Israëls. Ik help u, spreekt de Heere." Het is die grote Ik. Ja, zo zegt Paulus: "God is getrouw, door Welke gij geroepen zijt tot de gemeenschap Zijns Zoons Jezus Christus."

"En uw Verlosser is de Heilige Israëls."

De Heere wil zeggen: het kan niet falen, want uw Verlosser is de Heilige Israëls. Daar zien wij, zoals wij al in het kort gemeld hebben, die grote Middelaar Gods en der mensen, de mens Christus Jezus, Die als die grote Doorbreker is doorgebroken door al de fortificatiën van de vijand, en heeft triomfantelijk overwonnen.

"En uw Verlosser is de Heilige Israëls." Dus het kan niet anders, het is een eeuwige vastigheid, en in Hem is ook een eeuwige algenoegzaamheid. Ja, het is beter tot Hem de toevlucht te nemen, dan op mensen te vertrouwen. Het is beter tot Hem de toevlucht te nemen, dan op prinses te vertrouwen. "Zij hebben op Hem gezien, Hem als een waterstroom aangelopen, en hun aangezichten zijn niet schaamrood geworden."

"Deze ellendige", moet u goed begrijpen, "deze ellendige riep, en de Heere verhoorde en Hij verlostte hem uit al zijn benauwdheden."

Gods volk heeft er in het minst geen reden voor om harde gedachten van God te hebben. De Heere heeft nog nimmer daartoe redenen gegeven, noch in het één, noch in het ander. Hoe ellendig en arm zij ook waren, al was het dat zij als een worm vertreden zouden worden, dan wordt er nochtans tot die worm gesproken: "Vrees niet, gij wormpje Jakobs, gij volkje Israëls. Ik help u, spreekt Jehovah."

Het is een troostrijke belofte, welke in Jezus Christus ja en amen is, Gode tot heerlijkheid.

Toepassing

Wat is het een voorrecht wanneer wij die hulp nodig hebben. Wij hebben allen hulp nodig. Dat is onze belijdenis. Maar in de praktijk openbaren wij ons anders. Hoe weinigen zijn er, die Hem nodig hebben als die Held der hulp. Wij zouden er van staan te kijken. Ik bedoel onder de godsdienstige mensen. De wereld gaat helemaal door en geeft de Heere openlijk een scheidbrief: "Wijk maar van ons, want aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust." Ik zal mijzelf wel redden. Dat is de wereld, nietwaar? Maar dat is niet alleen de goddeloze wereld; dat is ook de vrome wereld. Want buiten de genade Gods, gewerkt door de Heilige Geest, willen wij altijd onszelf helpen.

'Ik zal mijzelf wel door de tijd heenslaan, en als het niet kan, roep ik tot God.' Soms tot een onbekende God. Wij zijn geneigd tot arbeiden. Zo zijn wij ook, mensen. Al is het dat wij het niet werkelijk uitdrukken met onze mond, in de gangen van ons leven is het te zien, dat wij Hem niet nodig hebben. Wij zijn veel te goed om geholpen te worden. Die geholpen moeten worden, zijn verloren wormen, een kruipend volk, en nieten in zichzelf. Afschrapsels, bij de mensen niet bekend, maar bij God bemind.

Is het niet een voorrecht, wanneer het nodig wordt, dat Hij ons helpt? Dat is zo nodig. Niet alleen bij de aanvang, maar ook nodig bij de voortgang.

Mijn onbekeerde medereiziger, wat zou het een voorrecht zijn wanneer wij zo bearbeid werden, dat wij van Hem hulp nodig hadden. Ik weet het zeker: de Heere laat u niet staan. Paulus was een man, die genade had, en hij heeft driemaal gebeden, dat het was alsof de Heere niet hoorde. Maar de Heere hoorde wel. Hij wist het allang, eer Paulus bad. Maar zie, daar komt de Heere: "Mijn genade is u genoeg, want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht."

Wij kunnen iets begeren, waarin God niet verheerlijkt wordt, maar dat het om ons eigen te doen is. Maar anders heeft de Heere nog nooit een hulpeloze laten staan. En dat zal Hij ook nooit doen.

"Ik help u, spreekt de Heere, en uw Verlosser is de Heilige Israëls." Dus het kan niet anders. Is het niet een voorrecht, van Hem hulp te begeren bij de aanvang en bij de voortgang? Gods volk ontmoet het telkens, in welke stand van het leven ook gekomen, het moet telkens weer een verloren zaak worden, en dan helpt de Heere. "Rijken heeft Hij ledig weggezonden, maar armen heeft Hij met goederen vervuld."

In welke staat ook, dat is des mensen stand in het leven wanneer hij mag komen tot de troon van Gods genade en daar mag blijven om van Hem geholpen te worden.

Wij hebben Hem altijd nodig, in alle omstandigheden van het leven. Daarom, volk, hoe gelukkig zijn zij, die dicht bij de Heere zijn, die Hem mogen vrezen met een kinderlijke vreeze, met diep ontzag. Vrees voor de zonde en vrees voor onszelf komt goed uit, o volk.

"Ik help u, spreekt de Heere." In de tegenwoordige tijd wordt hier gesproken. En dat zal steeds voortgaan. Het volk kan soms tijden beleven, dat zij zich mogen verblijden

in hun God en zich mogen verheugen in de God hunner zaligheid. Maar er komen ook andere tijden. Dan denken zij aan de dood, aan de scheiding tussen ziel en lichaam. O, wat zal het zijn? Ik heb wel eens van Gods volk gehoord: "Als ik aan de dood denk, dan rijzen de haren mijns vleses te berge."

Maar: "Ik help u, spreekt Jehovah." Denkt u, dat God u alleen zal laten wanneer gij aan de doodsjordaan gekomen zijt? Of dat volk nu met de dagschuit of met de nachtschuit heengaat, zij komen in die veilige haven, waar eeuwige vreugde en blijdschap op hun hoofden zal zijn. O, daar zullen zij eeuwig zingen van Gods goedertierenheden. Daar hebben zij geen strijd meer tegen satan, de wereld en hun eigen verdorven vlees. Maar daar, daar ontvangen zij de eerkroon.

*Wij steken 't hoofd omhoog en zullen d' eerkroon dragen,
Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen.*

En die eerkroon zullen zij werpen aan de voeten van het Lam, uitroepende: "Gij, o Lam Gods, zijt waardig te ontvangen alle lof, aanbidding en dankzegging, want Gij hebt het gedaan." Dat is zo'n wonder. Hier is dat volk het best in zijn element wanneer zij God Drieënig lof, aanbidding en dankzegging mogen toebrengen.

Nietwaar volk, wij zijn pas in ons element wanneer in de dallelijkheid ondervonden wordt dat wij voor Hem krijgen te bukken. Hem de lof toe te brengen, dat is hier al het hemelleven. Maar hier is het nog zo menigmaal een zoeken van zichzelf. Maar zie, eenmaal zullen wij onszelf kwijt zijn, om dan bij Hem te zijn en de kroon aan Zijn voeten te werpen. Dat is het blij vooruitzicht, dat mij streelt, zegt David.

*Ik zal, ontwaakt, Uw lof ontvouwen,
U in gerechtigheid aanschouwen,
Verzadigd met Uw Godd'lijk beeld.*

"Verzadiging van vreugde is voor Zijn aangezicht, en liefelijkheden zijn in Zijn rechterhand eeuwiglijk."

O, houd goede moed, volk, wie gij ook zijt, hetzij klein of groot; van dat goed zijn wij allen deelgenoot. Amen.

Willem de Wit, geb. 1906; Ger. Gem. Middelburg 1947; Moerkapelle 1951; Leiden 1953; overl. 1954.

13. CHRISTUS' ONDERWIJS AAN NICODEMUS

Predicatie over Johannes 3: 7

Ds. W. DE WIT

Psalm 25:7

Evangelie van Johannes 3: 1-21

Psalm 79: 4 en 6

Psalm 51: 5

Psalm 119: 41

Geliefden,

Een iegelijk mens overdenkt zijn weg en kiest voor zijn voeten een pad, dat hem recht schijnt. Maar door de duisternis van het verstand en de dwaasheid van het hart, verstaat hij niet, dat eigen gekozen wegen paden des verderfs zijn, die steeds voeren naar de ondergang. Daarom is het, dat Jesaja tot het oude volk van Israël zegt: "De goddeloze verlate zijn weg en de ongerechte man zijn gedachten en bekere zich tot de Heere, zo zal Hij zich zijner ontfermen en tot onze God; want Hij vergeeft menigvuldig. (Jes. 55: 7). En dit woord van Jesaja is niet alleen van betekenis voor het oude Israël, maar heeft dezelfde kracht voor een iegelijk onzer. Het is niet alleen nodig om degenen, die in grove wereldzin of brute goddeloosheid leven, van hun zondige weg terug te roepen, maar evenzeer degenen, die uiterlijk godsdienstig wandelen. Zonder hartvernieuwende genade leven wij zonder God in de wereld en kiezen wij eigen wegen. Wij verstaan niet de dingen, die des Geestes Gods zijn, zij zijn ons dwaasheid. Dit is ook zoo, als wij overreed zijn van de waarheid en een zuivere belijdenis hebben. Onze gedachten aangaande God en Zijn Woord en 's mensen zaligheid en de weg daartoe zijn toch duister en verdraaid. Wij menen onszelf bij God aangenaam te moeten maken en trachten zulks ook te doen, al naar het voorkomt, of door de werken der wet, of door tranen en gebeden. Van nature menen wij, dat ons behoud ligt in onze werken en steunen wij op eigen kracht.

Maar de Heere zegt, *dat Zijn gedachten hoger zijn dan de onze*. Zijn werken zijn Hem van eeuwigheid bekend. Zijn Goddelijke Wijsheid verklaart de Heere in de weg der zaligheid. De Apostel Paulus roept er van uit: "O, diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods, hoe ondoorgrondelijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk zijn Zijn wegen" (Rom. 11: 33). Deze weg der zaligheid is een soevereine weg, kon door niemand uitgedacht worden, zal ook door niet één natuurlijk mens ooit gevonden worden. Het is een weg, waar eigen kracht niet baat, waar eigen willen uitgesloten is; waar eigen werken afgesneden worden; het is een weg door de onmogelijkheid aan onze zijde heen. Echter een dierbare, zielzaligende weg, een weg waarin de fonteinen des heils gevonden worden, waarop het Brood des Levens gesmaakt wordt, een rechte weg waarop de dwaas niet dwalen kan en die de verstandeloze naar Boven leidt. Maar daarom is deze weg zo tegen onze gedachten, hij is voor de natuurlijke mens, ook voor de aller-godsdienstigen zozeer verborgen, dat de opening der ogen en de onderwijzing des harten door de Heere zelf ons onmisbaar nodig zijn.

Dit onmisbare Goddelijke onderwijs geeft de Heere dan ook aan diegenen, die Hij naar soevereine ontferming gedenkt. Hij zal hen hun eigen dwaasheid doen kennen en hen onderwijzen door Zijn dierbaren Geest. Dit is het, wat ons zo duidelijk getoond

wordt in hetgeen u lezen kunt in onze tekst, beschreven in Johannes 3: 7:

"Verwondert u niet, dat Ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden."

Deze tekst toont ons Christus' onderwijs aan Nicodémus. Dit onderwijs

1. Spreekt ons van de blindheid van Nicodémus;
2. Toont ons de profetische bediening van Christus;
3. Wijst ons op de noodzakelijkheid der wedergeboorte.

1. Bepalen wij onze aandacht dan allereerst bij de blindheid van Nicodémus.

Deze was een Farizeeër, een overste der Joden, een lid van het Sanhedrin (Joh. 7:50). Nee, hij was niet een blinde heiden, één die vervreemd was van het Woord Gods, die alleen leeft bij het licht der natuur. Hij kan niet op één lijn gesteld worden met die ongelukkigen, welke in de dikke duisternis van het afgodendom weggezonden zijn, vervreemd van de kennis Gods, die toch alleen te bekomen is uit het eeuwig Evangelie. Ware Nicodémus een heiden geweest, het zou onze aandacht niet zo trekken, als de Heere Jezus tot hem sprak: "Verwonder U niet, dat ik U gezegd heb, gijlieden moet wederom geboren worden." Wij zouden het kunnen begrijpen, als zulk een heiden met een wedervraag zou antwoorden, gelijk Nicodémus doet in vers 4 zeggende: "Hoe kan een mens geboren worden, nu oud zijnde?" En in vers 9: "Hoe kunnen deze dingen geschieden?"

De heidenen hebben wel *het kennelijke Gods* in zich, want God heeft het hun geopenbaard: "Want Zijn onzienlijke dingen worden van de schepping der wereld aan uit de schepselen verstaan en doorzien, beide Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid, opdat zij niet te verontschuldigen zijn, omdat zij God kennende, Hem als God niet hebben verheerlijkt of gedankt, maar zij zijn vrijdeld geworden in hun overleggingen en hun onverstandig hart is verduisterd geworden. Zich uitgevende voor wijzen, zijn zij dwaas geworden." (Rom. 1: 19-22). Zij missen echter de bijzondere Godsopenbaring, in Zijn Woord gegeven, waarom het dan ook onze heilige plicht is Gods Woord onder hen te verbreiden. Een plicht door Christus Zelf Zijn kerk opgelegd. Wanneer Hij, scheidende van deze aarde, Zijn Apostelen bevolen heeft: "Gaaf dan heen, onderwijst alle de volkeren, dezelve dopende in de Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes, lerende hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb" (Matth. 28:19).

Maar Nicodémus was een Farizeeër! De teruggekeerden uit Babel leerden zich met ijver op onderzoek van de wet toe. Toen zijn de Joodse "wetgeleerden" opgekomen, die geheel het leven door in wettische voorschriften zochten te regelen. Zij gaven gebod op gebod en regel op regel. Maar de Heere Jezus zeide ervan: "Tevergeefs eren zij Mij, lerende leringen, die geboden van blind leidlieden zijn" (Matth. 15: 9). Zij legden lasten op het volk die elke te zwaar waren om te dragen en die zijzelf niet aanraken. Daaruit ontwikkelde zich de stand der Farizeeërs; zij betrachtten deze gegeven leringen en geboden voor het volk. Zij waren nauwgezet en plichtsgetrouw, alleszins godsdienstig. Hun hoogste doel was de wet te volbrengen en Gode aangenaam te leven al hun dagen. Zij waren de mensen van raak niet en smaak niet en roer niet aan. Zij pleegden staande te bidden op de hoeken der straten en stonden in hoge achting bij het volk, hoewel zij witgepleisterde graven waren, van binnen vol dorre doodsbeenderen.

Tot die Farizeeërs behoorde ook Nicodémus, tot wien Christus sprak: "Verwonder u

niet, dat ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden." Nicodémus verwonderde zich wèl over de woorden van Christus. En hierin openbaart hij zijn blindheid. Maar hierin is hij dan ook een voorbeeld van ons allen van nature, ook al zijn wij onder het licht van Gods Woord geboren en al leven, wij nauwgezet en plichtsgetrouw en al zoeken wij in onze werken Gode aangenaam te zijn al onze dagen. Al is het, dat wij krachtens onze belijdenis wel weten, dat wij wederom geboren moeten worden, zo is het toch ook waar, dat wij in de praktijk zo leven als Nicodémus, verwachtend alle heil uit onze werken, niet beseffend, dat al deze werken vruchten zijn van de levensgemeenschap uit Adam, welke nooit anders dan Gode vijandig zijn en daarom het oordeel des doods in zich hebben.

Nicodémus verstond niet, dat een andere levensgemeenschap, n.l. met Christus, noodzakelijk is. Hij verwonderde zich over de woorden van de Heere Jezus. Zo is het ook met ons, wij verstaan van nature de woorden van Christus niet. Daarom is de blindheid van Nicodémus ons tot voorbeeld en waarschuwing. Het toont ons de diepen ellendestaat waarin wij geboren zijn en de verduistering van ons verstand, zodat wij de weg der zaligheid niet kennen. En nu beroemen velen in onze dagen zich er op, dat zij beter onderwezen zijn dan hij. Dat zij zulks toch weten en hartelijk belijden.

Maar dat was met Nicodémus al evenzo. Hij was een Farizeeër, één die thuis was in de wet en de profeten. Hij onderzocht de Schriften en het kan ook Nicodémus niet verborgen zijn geweest, dat Mozes reeds eeuwen tevoren tot zijn vaderen gesproken had: "En de Heere, uw God, zal uw hart besnijden en het hart uws zaads om de Heere uw God lief te hebben met uw ganse hart en met uw ganse ziel, opdat gij leeft" (Deut. 30: 6).

Maar hoewel Nicodémus zulks wist, zo verstond hij nochtans de geestelijken zin dezer woorden niet en beperkte hij de betekenis tot de uiterlijke zaken al meende hij de Schriften te verstaan. Zo is het ook met ons van nature: wij menen dat wij zien en daarom zijn wij blind. Al kennen wij de Schriften, zo verstaan wij ze evenwel niet! Het Oude Testament spreekt toch zo duidelijk van het eenzijdige Godswerk, dat Hij verheerlijkt in de harten der Zijnen. De worstelingen van Gods kinderen tot schuldvergeving en vernieuwing des levens zijn menigvuldig voor het nageslacht opgetekend. Hoor David in zijn weeklage in de 51sten Psalm: "Schep mij een rein hart, o God, en vernieuw in het binnenste van mij een vasten geest."

Nicodémus had een wolk van getuigen rondom zich in de Wet en de Profeten. Menigmaal gelezen wat Jeremia gezegd had in de Naam des Heeren: "Ik zal Mijn wet in hun binnenste geven en zal die in hun hart schrijven en Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn" (Jer. 31: 33). Wat Ezechiël gezegd had: "En Ik zal u een nieuw hart geven en zal een nieuwen geest geven in het binnenste van u; en Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen en zal u een vlesen hart geven en Ik zal mijn Geest geven in het binnenste van u; en Ik zal maken, dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen en Mijn rechten zult bewaren en doen" (Ez. 36: 26-27).

Evenwel is Nicodémus verwonderd als Christus tot hem spreekt: "Gijlieden moet wederom geboren worden." Hij is blind in 's hemels wegen, ligt verstrikt in vleselijke godsdienst, heeft aardse gedachten van geestelijke zaken. Hij verstaat niet en is verwonderd.

Ziedaar, mijn geliefden, Nicodémus ons ten voorbeeld en ter ernstige waarschuwing.

De Heere lere ons toch ons beeld te zien in Nicodémus, opdat wij toch niet verstrikt blijven in vleselijke godsdienst en uiterlijke plichtsbetrachtingen. Wij hebben toch

zulk een wolk van getuigen rondom ons, zoowel in het Oude als in het Nieuwe Testament. Het onderzoek der Schriften is goed, ja noodzakelijk, maar gij bemerkt het in Nicodémus, het is niet genoeg, want ons verstand is verduisterd door de zonde. Nooit genoeg is het onderzoek van Gods Woord aan te prijzen aan jong en oud, maar het blijft toch altijd waar: "Tenzij iemand wederom geboren is, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien."

O, leerden wij toch onze dwaasheid in 's hemels wegen. Duizenden in onze dagen staan verwonderd, als men tot hen spreekt van wedergeboren te worden. Men is het al, men waant zich in het Verbond geboren te zijn; men heeft het teken des Verbonds ontvangen, men leeft als kinderen des Verbonds, men strijdt de si rijd des Heeren, men roemt het werk des Heeren, men verwacht de komst des Heeren en men leeft op de gunst des Heeren. En dit alles was bij Nicodémus ook rijkelijk te vinden. En toch, de Heere antwoordt hem: "Verwonder u niet, dat ik u gezegd heb: gijlieden moet wederom geboren worden!"

Nicodémus had van Christus' optreden vernomen; Zijn woorden gehoord; zijn leergierigheid werd geprikkeld; hij zocht deze gehoorde woorden en aanschouwde tekenen te verstaan. Zie, hoe de Heere Zelf hem leidt tot Christus, opdat hij in Zijn hart getroffen worde. Zo brengt de Heere nog Zijn volk tot het middel van hun bekering, of het middel tot hen, opdat zij getrokken worden, hun oren worden geopend om te horen, hun ogen geopend voor hun dwaasheid en duisternis. Het wordt een tijd van zoeken, waarin de Heere tot dezulken ook wel zegt: "En verwondert u niet, als Ik u gezegd heb: gijlieden moet wedergeboren worden."

Nicodémus verwachtte Christus, als Davids Grote Zoon, maar op een vleselijke wijze, tot verlossing van de Joden uit de macht der Romeinen. Zie Nicodémus als voorbeeld van zovelen, die Christus verwachten. Maar zij verstaan niet! Davids Zoon en Heere is gekomen als de geestelijke verlosser, van geestelijke banden van zonde, oordeel, dood en eeuwig verderf, als de verwerver van Gods gunst, genade, vrede en gemeenschap. Maar zij, die leven uit de werken der wet, verstaan zulks niet, hebben Hem ook als zodanig niet nodig en daarom verwonderen zij zich over Zijn woorden, welke zij horen en over Zijn daden, die zij aanschouwen. En nu grijpt de Heere in hun harten krachtadig in en ontdekt hun dwaasheid en aangeboren duisternis.

Nicodémus, de Schriftgeleerde, komt Christus vertellen wat hij weet, zeggende: "Wij weten, dat Gij zijt een leraar van God gekomen", maar de Heere ontdekt zijn diepe onkunde: "Zijt gij een leraar van Israël en weet gij deze dingen niet?"

Wij zijn met al onze wetenschap geestelijk blind en moeten wederom geboren worden. Nicodémus had onderwijs nodig, daartoe werd hij getrokken tot de van God gegeven Profeet, bij Wiens profetische bediening wij uw aandacht nu in de tweede plaats bepalen willen.

2. Toont ons de profetische bediening van Christus

Christus is de ambtsdrager der Zijnen. Daartoe verordeneerde de Vader van eeuwigheid Zijn geliefden Zoon. Het is het onbevattelijke welbehagen des Vaders, dat al de volheid der Godheid lichamelijk wonen zou in Christus. Als de Opperste Wijsheid spreekt Christus er zelf van in Spreuken 8: 23: "Ik ben van eeuwigheid af gezalfd geweest, van de aanvang, van de oudheden der aarde aan." De vermakingen des Vaders waren in Christus, die te allen tijde was als spelende voor Zijn aangezicht en de vermakingen van Christus waren met de mensenkinderen (Spr. 8: 30-31). Van eeuwigheid is Hij gezalfd met de Heilige Geest en dat zonder mate.

- Gezalfd opdat Hij Koning zou zijn in der eeuwigheid over Sion, de berg van Gods Heiligheid (Psalm 2: 6) en Koning zijnde, zou Hij voorspoedig regeren, doende recht en gerechtigheid op aarde (Jer. 23: 5).
- Van eeuwigheid gezalfd tot Priester, niet naar de ordeningen van Aäron, maar naar die van Melchizédek, opdat Hij alleen een eeuwig Priester zou zijn, opdat Hij met één offerande in eeuwigheid volmaken zou, degenen die geheiligd worden; opdat Hij door Zijn dood de zijn het eeuwige leven zou verwerven en in Zijn dienstknechtgestalte de uitverkorenen des Vaders eeuwig vrij zou maken van schuld en zonde en hen de Vader zou voorstellen als een reine maagd, zonder vlek en rimpel; opdat Hij zou zijn die medelijdende Hogepriester, die met al de zwakheden Zijns volks medelijden kan hebben, omdat Hij in alles is verzocht geweest, uitgenomen de zonde.
- Maar Hij is in de derde plaats ook van de Vader gezalfd tot Profeet, opdat Hij als de Opperste Wijsheid roepen zou van de tinne des tempels, op de spits der hoge plaatsen aan de weg, ter plaatse waar paden zijn, aan de zijde der poorten, vooraan de stad, aan de ingang der deuren; daar roept Hij: "Tot u, o mannen, roep ik, en Mijn stem is tot de mensenkinderen." Gij onverstandigen, verstaat kloekzinnigheid en gij zotten verstaat met het hart (Spr. 8: 1-5). Als profeet was Hij reeds vanouds beloofd: "Een profeet uit het midden van u, uit uw broederen, als Mij, zal de Heere u God verwekken, naar Hem zult gij horen" (Deut. 18: 15).

Door Zijn Geest heeft Hij van de oudste tijden gesproken en geleerd door Zijn profeten in het midden van het volk, dat Hij van de heidenen afzonderde. Door Zijn Geest leerde Hij Zijn kinderen ook onder het Oud Verbond de weg der zaligheid, die toch ook voor hen, gelijk als voor Nicodémus, verborgen was. In de volheid des tijds is Hij gekomen, gezonden van de Vader, bekwaam gemaakt door de aanneming van de menselijke natuur tot de Goddelijke Persoon, opdat Hij Zijn ambtelijk werk volheerlijk vervullen zou in de staat zijner vernedering en de zijn in dienstknechtelijke gestalte onderwijzen zou door de openbaring van de volheerlijke Raad Gods, tot zaligheid der Zijnen. Hij is daartoe bekwaam omdat Hij met de Heilige Geest zonder mate is gezalfd en in de Raad Gods gestaan heeft. Hij is daartoe gewillig, dewijl Hij met Zijn harte voor de zijn Borg werd in het Recht Gods en Hij van eeuwigheid op zich nam de uitverkorenen des Vaders weer met God te verzoenen en hun, verduisterd verstand door Zijn kennis te verlichten.

De verborgenheid des Heeren is voor degenen, die Hem vrezen en Zijn Verbond om hun die bekend te maken (Psalm 25: 14). Hij is gekomen, om hetgeen voor de wijzen en verstandigen verborgen is, Zijn kinderkens te openbaren; waarvan Hij openlijk getuigde tijdens Zijn omwandeling op aarde, zeggende: "Ik dank [T, Vader, Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt en hebt ze de kinderkens geopenbaard. Ja, Vader, alzo is geweest het welbehagen voor U (Matth. 11: 25-7-26). Ja, het is Zijn spijze om Le doen de wil Zijns Vaders. Zijns Vaders wil te' doen is Zijn volstandige arbeid. Van al degenen, die Hem van de Vader gegeven zijn, zal er niet één achterblijven. Hij zal hen in hun doodslaat en aangeboren duisternis en dwaasheid niet laten omkomen. Hij zal hen trekken en onderwijzen. Dit is Zijn innerlijk vermaak bij dagen en bij nachten; al Zijn kinderen zullen van de Heere geleerd worden (Jes. 54: 13).

Nicodémus wordt van de Vader tot Christus getrokken. Een iegelijk, die het van de Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij (Joh. 6: 45b) en die tot Hem komt

zal Hij geenszins uitwerpen (Joh. 6: 37b).

Dit ondervond ook Nicodémus. Hij was tot Christus gegaan in de nacht, in de tijd, dien God gegeven heeft, opdat de mens rusten zal van zijn arbeid, maar die voor Nicodémus de meest geschikte tijd scheen om tot de Heere te gaan om de vreze der Joden. Niemand moest het weten. Dit gaan in de nacht van Nicodémus naar Christus is het oprechte volk niet vreemd. En al is het, dat het heden niet mogelijk is, letterlijk hetzelfde te doen als Nicodémus deed, omdat de Heere niet meer op aarde is, zo doen zij evenwel geestelijk dezen zelfden nachtelijke gang menigmaal. De nachten in het leven der oprechten zijn toch zo veel. De Heere zegt er van: "De dagen der duisternis zullen vele zijn" (Pred. 11: 8). De praktijk van het leven van Gods kinderen is toch veel, zoals de ouden wel zeiden: "De Heere is best, maar wij houden Hem voor het lest." Maar het is ook waar, dat er bij de oprechten goedwilligheid is en zij de Heere zoeken en dat niet op de hoeken der straten om van de mensen gezien te worden; maar in het verborgen, in het eenzame, in de nachtelijke uren. Maar op welke tijden zij ook tot Hem komen, of in welke strikken of duisternissen zij verkeren mogen, Hij is altijd dezelfde, die Hij geweest is voor Nicodémus. Zelfs in de nacht is Hij bereid hen te ontvangen. Hij opent de deur, Hij ontvangt een heilbegerige Nicodémus, Hij wordt niet moede Nicodémus aan te horen, Hij is bereid hem te onderwijzen en als Zijn woorden niet verstaan worden, toont Hij Zijn neerbuigende goedheid en Zijn medelijdend hart als Hij zegt: "En verwondert u niet, dat Ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden." Christus gaat hem de gansen weg der zaligheid van stap tot stap verklaren. Door Zijn kennis zal Mijn Knecht, de Rechtvaardige, velen rechtvaardig maken; want Hij zal hun ongerechtigheden dragen (Jesaja 53: 11b). De schuld van hun verstandeloosheid heeft Hij uit het boek Gods uitgedelgd en de schatten van Zijn kennis zal Hij hen geven, al onderwijzend en Zijn onderwijs herhalend; het verstand verlichtend, het hart openend, de genegenheden trekkend; de wil vernieuwend.

O, dat zoete hart innemende onderwijs van de Groten Profeet, Die van de Vader gegeven is, is zo onmisbaar nodig voor Nicodémus en ook voor al degenen, die met hem eenzelfde weg bewandelen. Nooit genoeg is de dierbaarheid van Christus ook

in dit opzicht te roemen, nooit genoeg Zijn onderwijs gezocht, nooit genoeg de noodzakelijkheid van Zijn onderwijs te gevoelen. O, geliefden, dat onze harten toch voor Hem mochten ingenomen worden, om voortaan niet meer te horen naar verdoolde inspraken van eigen hart, noch te letten op inzichten van eigen verstand; of te handelen naar genegenheden van eigen wil. Ja, dat ons hart moge ingenomen worden, door Zijn dierbare gereedheid tot onderwijzing, waarmede Hij een blinde Nicodémus niet hulpeloos heenzendt, maar Hem zelfs in de nacht onderwijst. O, dat ons hart toch voor Hem ingenomen moge worden, ziende op Zijn gewilligheid, waaruit Hij zulk een dwaze Nicodémus bij herhaling dezelfde onderwijzingen geeft en hem niet moede wordt.

Voor Hem ingenomen, lettend op Zijn bekwaamheid, waarmede Hij dezen Nicodémus als Machthebbende ging onderwijzen. zoo- dat Zijn leringen in Nicodémus' harte ingezonken zijn, gelijk uit diens verder leven duidelijk blijkt. Voor Hem ingenomen, gevoelend Zijn neerbuigende goedheid, waarin Hij een schepsel, dat moedwillig zich van de rechte kennis vervreemdde en vijandig staat tegen de waarheid, die naar de Godzaligheid is, evenwel gaat trekken en onderwijzen en zo hart en zinnen leert, dat het tot zaligheid leidt. Hij alleen kan leren, onze duisternis verklaren, ons verstand verlichten, want Hij onderwijst in eenvoudigheid en duidelijkheid Nicodémus, zeggend, dat wij moeten wederom geboren worden. De Heere sprak tot Nicodémus:

"En verwondert u niet, dat Ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden."

De noodzakelijkheid der wedergeboorte wordt door Christus Nicodémus duidelijk aangewezen, wat dan ook ons derde punt is, waarvoor wij nu uw gewijde aandacht vragen.

3. De wedergeboorte is noodzakelijk om het Koninkrijk Gods te zien.

Dit leert ons de Koning van dat Koninkrijk, de Leraar der Gerechtigheid, de Opperste Wijsheid! Noodzakelijk is het wederomgeboren te worden. Ook voor Nicodémus! Voor hem, die onder het Verbond geboren was, alleszins godsdienstig was, die meende deel te hebben aan dat Verbond en recht te hebben op de beloften en weldaden van dat Verbond. Wederom geboren moest hij worden, want hij stond buiten het wezen des verbonds, al leefde hij onder deszelfs bediening. Wedergeboorte is nodig om in het Verbond opgenomen te worden en door geloof gebruik te mogen en te kunnen maken van de weldaden des Verbonds.

Deze noodzakelijkheid vloeit uit onze doodstaat in Adam. Wij hebben van nature eenzelfde leven met hem in de verbreking van het Verbond der Werken en zijn daarom met hem eenzelfde oordeel onderworpen. Met Adam zijn wij Gods Beeld verloren, de rechte kennis kwijt, afgescheiden van Gods Gunst, dervende de heerlijkheid Gods. Uit het hart des mensen komen voort boze bedenkingen, doodslagen, hoererijen, dieverijen. Wij leven van nature in het kwade en zijn dood voor het goede. Opknappen en polijsten met godsdienst baat niet, want in het hart ligt de wortel van haat, die altijd de dood vruchten draagt. Noodzakelijk is het afgesneden te worden van deze levensgemeenschap aan Adam. En zo noodzakelijk als dit is, is het ook onmogelijk om dit onszelf te doen. Ze is dan ook een éézijdig Godswerk, op Gods tijd in de uitverkorenen gewrocht. De wedergeboorte snijdt alle eigengerechtigheid, alle eigen werken en woelen ten enenmale bij de wortel af. De woorden van de Heere Jezus doen de harten van alle eigengerechtigden in vijandschap blaken en weerspreken al degenen, die, op welke wijze dan ook, nog enige kracht in de mens ten goede, openbaar of bedekt, loeren. O, mochten wij toch bewaard blijven bij de waarheid; dat wij ook toch elkander er altijd op wijzen en niet afdwalen van de leer. der Schriften, opdat het onder ons ervaren zou worden: "Niets uit ons en al uit Hem, zo gaat het naar Jeruzalem."

Op de vraag wat dan toch onder de wedergeboorte te verstaan zij, moge ik u verwijzen naar hetgeen onze vaders, vergaderd te Dordrecht, in dit opzicht zo kostelijk geschreven hebben in de Dordtse Leerregels, n.l.: "Dit is die wedergeboorte, die vernieuwing, nieuwe schepping, levendmaking, opwekking uit de doden, waarvan zo heerlijk in de Schriften gesproken wordt, die God zonder ons in ons werkt. En deze wordt in ons niet teweeg gebracht door middel van de uiterlijke predicatie alleen, noch door aanrading, of zulke manier van werking, dat wanneer nu God Zijn werk volbracht heeft, het dan nog in de macht des mensen zoude staan, wedergeboren te worden of niet- wedergeboren te worden, bekeerd te worden of niet bekeerd te worden. Maar het is een gans bovennatuurlijke, een zeer krachtige en tegelijk zeer zoete, wonderbare, verborgene en onuitsprekelijke werking, die, naar het getuigenis der Schrift (die van de auteur dezer werking is ingegeven), in haar kracht niet minder, noch geringer is dan de schepping of de opwekking der doden; also dat al degenen in wier harten God op deze wonderbaarlijke wijze werkt, zekerlijk, onfeilbaar en krachtig wedergeboren worden en metterdaad geloven. En alsdan wordt de wil, zijnde nu vernieuwd, niet alleen van God gedreven en bewogen, maar van God bewogen

zijnde, werkt hij ook zelf. Waarom ook terecht gezegd wordt, dat de mens, door de genade die hij ontvangen heeft, gelooft en zich bekeert" (D.L.R., art. 3 en 4, par. 12).

Deze wedergeboorte, zo schoon naar de Schriften door onze vaders beschreven, is ons noodzakelijk te ervaren. En dit wondere genadewerk Gods is ook te kennen aan de vruchten. Men zal de boom toch immers kennen aan de vruchten? Dit is de grote fout van al degenen, die menen wedergeboren te zijn en de vruchten missen. Zij dwalen ten verderve. Ieder onderzoekt zijn eigen hart en leven, of er kennis aan de vruchten der wedergeboorte gevonden wordt.

De wedergeboorte wordt gewrocht in een staatsverwisseling. De door erf- en dadelijke zonden dood en doemwaardige zondaar wordt van de eersten Adam afgesneden en naar Gods soevereine ontferming in de tweeden Adam ingeënt, waarin de uitverkoren zondaar Christus en al Zijn weldaden deelachtig wordt. Hij wordt geroepen uit de dood en gebracht tot het leven. De ure komt en is nu, dat de doden zullen horen de stem des Zoons Gods en die ze gehoord hebben zullen leven (Joh. 5:25).

De wedergeboorte is noodzakelijk ter verkrijging van het geloof. Het geloof, dat ons nodig is tot zaligheid, wordt in de wedergeboorte in het hart geplant als een levende plant, die nimmer sterven zal. Uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof en dat niet uit u, het is Gods gave (Eféze 2:8).

De wedergeboorte is noodzakelijk vanwege de vernieuwing des levens. Dit betreft de vruchten waaraan de boom gekend zal worden. Zoals wij reeds opmerkten, geeft de wedergeboorte gemeenschap aan Christus en al Zijn weldaden. De wedergeborene is vernieuwd naar het evenbeeld Desgenen, die hem geschapen heeft.

Het verstand wordt verlicht, om de Waarachtige te kennen. Wien te kennen het eeuwige leven is; om Zijn Woord te verstaan, dat bij het licht des Geestes, ons onze verloren staat doet kennen; dat wij zonder God in de wereld zijn, buiten het verbond en zonder hoop in onszelf; het verstand wordt verlicht om de oorzaak van dezen ellendigen staat te kennen. "Het zijn uw zonden, die een scheiding maken tussen de Heere en uw ziel."

De wil wordt vernieuwd om te willen wat God wil, om te letten op Zijn geboden en Zijn inzettingen te betrachten. De genegenheden der ziel worden getrokken tot God. Vandaar al de worstelingen om de zonde te overwinnen, het jagen om heilig voor God naar Zijn eis te leven; dat treurig over de aarde gaan wegens gemis van Gods gunst en gemeenschap. Het is er de wedergeborene om te doen, om weer in gemeenschap met God hersteld te worden en Zijn gunst te mogen ervaren. Maar God staat van Zijn Recht niet af, de verlichting van de Heilige Geest gaat door.

De Heere wordt gekend in Zijn heilige deugden, de zondaar leert zichzelf meer en meer kennen in zijn schuld en gans verdorven bestaan. De scheiding wordt volkomen, de schuld aan onze zijde onbetaalbaar, het oordeel onafwendbaar. En vallen er onder deze leringen bij tijden bemoedigingen, soms zoete vertroosting, gelijk de Heere Zijn knecht Jesaja zond om Zijn volk te troosten, zeggende: "Troost, troost mijn volk, zal Ulieder God zeggen en spreekt naar het hart van Jeruzalem en roept haar toe, dat haar strijd vervuld is, dat haar ongerechtigheid verzoend is, dat zij van de hand des Heeren dubbel ontvangen heeft voor al haar zonden" (Jes. 40: 2). En toch, hoe groot deze vertroosting Gods kinderen ook zijn, als de zoete smaak er van wijkt, kunnen zij geen ruste vinden. Zij jagen er naar om de verzekering des harten te verkrijgen, dat zij weder in genade bij God tot Zijne kinderen zijn aangenomen.

De weg van wedergeboorte *in ruimere zin* is een voortgaande vernieuwing des levens,

een voortdurende verlichting, vernieuwing, trekking en gaat door tot de laatste ademtocht toe. Gods weg is altijd door de onmogelijkheid heen, want Zijn Naam is wonderlijk en Zijn doen is wonderlijk. De Heere doet Zijn volk sterven aan al het hunne; aan het zoeken van een weg ter zaligheid buiten Christus; aan het eigen bewerken van de zaligheid, aan de grond in eigen gestalte en waardigheid en zo moeten zij steeds dieper voor God invallen, Hem recht en gerechtigheid toekennen, het rechtvaardig oordeel en hun doodstaat aanvaarden. In zulk een weg wordt een zaligmaker benodigd, een volkomen zaligmaker; geen helpende, want die is voor hen niet genoeg.

En hierin houdt de Heere Zich niet terug. Hij opent Zijn Woord, door de bediening des Geestes, openbaart steeds meer Christus in hun hart, opdat zij in Hem alleen zien en zoeken, wat tot het leven en de gemeenschap Gods nodig is. Zij leren hun behoudenis in Christus zoeken, op hoop tegen hope. Hun geloof richt zich op Christus, Wie zij als noodzakelijk, onmisbaar en boven alles dierbaar leren schatten. Zij leren met Groenewegen wel zingen: "Geef mij Jezus of ik sterf. Buiten Jezus is geen leven maar een eeuwig zielsverderf. Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden" (Matth. 5: 6). Verzadigd al hier in de tijd, in die zoete toeëigeningen van de van God gegeven Borg, in die gelovige oefeningen jegens de Middelaar Gods en der mensen en nog zoveel te meer als het God behaagt Christus in de geloofsbewustheid hun te schenken, als zij in de vierschaar der consciëntie vrijgesproken worden van schuld en straf en in Christus ontvangen een recht ten eeuwigsten leven; als zij Hem van de Vader ontvangen tot rechtvaardigmaking, heiligmaking en volkomen verlossing.

En toch, ook voor dezulken blijft tot aan hun dood het woord van onze tekst van betekenis. "En verwonder u niet, dat ik u gezegd heb: gijlieden moet wederom geboren worden." De strijd tegen een driehoofdige vijand moet dagelijks gestreden. De schuld der zonden beneemt telkens weer de oefening der gemeenschap Gods in Christus, zodat dit volk met de van verre staande, de woorden Davids leren zuchten, die wij nu samen willen zingen uit de 51^e Psalm het 5^e vers:

*Verberg Uw oog van mijn bedreven kwaad,
 Waardoor mijn ziel gevoelt de diepste wonden.
 Delg, delg toch uit mijn schuld en al mijn zonden,
 En spreek mij vrij van mijn gruweldaad.
 Herschep mijn hart en reinig Gij, o Heer,
 Die vuile bron van al mijn wanbedrijven,
 Vernieuw in mij een vasten geest en leer
 Mij aan Uw dienst oprecht verbonden blijven.*

Toepassing.

Zo wordt een blinde Nicodémus wedergeboren, zo wordt al dat volk geleid op een weg, die aan onze zijde krom schijnt, maar die evenwel een rechte weg is, gelegd naar Gods soeverein welbehagen, een vlakke weg, een ruime weg voor de verstandelozen, een weg waarop de dwaas niet dwalen kan, een weg waarop gevonden worden kreupelen en lammen, zwangeren en barenden tezamen; een weg waarop wij zullen moeten wandelen, zal het wel met onze ziele zijn voor de nimmer eindigende eeuwigheid.

Mijn geliefden, wie zijt gij nu? Als Nicodémus? Onder de waarheid geboren, nauwgezet en plichtsgetrouw, wandelend in de inzettingen des Heeren? Dan weet u

toch het Woord des Heeren: "Tenzij iemand wederom geboren wordt; hij kan het Koninkrijk Gods niet zien!" En verstaat gij het ook? Zijt u er werkzaam mede? Kent u uw blindheid? Drijft het naar de Heere? Hebt u er wel uw nachten voor over? Hebt u een leermeester nodig? Ik vrees, dat zeer velen met Nicodémus verwonderd zullen zijn te horen, dat zij wedergeboren moeten worden. Zij stapelen immers hun goede werken op en verstaan niet, dat het al werken des doods en der duisternis zijn, omdat zij gedaan zijn in de gemeenschap aan de eersten Adam.

Och, dat u toch nog intijds bedenken mocht wat tot uw zaligheid dient. Nu nog, terwijl het nog is de welaangename tijd, de dag der zaligheid. Het behaagt de Heere de wedergeboorte te werken door Woord en Geest. In Zijn inzettingen trekt Hij Zijn Woord als een visnet onder het geslacht der mensenkinderen. Laat uw plaats daar toch nooit ledig zijn! Het is de weg en de Heere bindt er ons aan. Evenwel, mocht u toch tot God leren roepen, Hij doe u uw nood recht kennen, opdat daar een roepen tot Hem uit zou geboren worden. Hij moge uw oor doorboren om te horen en uw hart trekken om tot Hem uit te gaan. Om met Nicodémus van Hem onderwijs te ontvangen, zoals Hij alleen geven kan, ons verlichtend, hoe blind wij ook zijn. En Hij wijst hen niet af die tot Hem gaan, al komen zij zelfs in de nacht.

Maar dat wij dan ook geen andere onderwijzers nevens Hem zouden hebben. De Heere is jaloers op Zijn eer. Hij is de gewillige en de bekwame! Dient dan geen goden nevens Hem. Zijn onderwijs bewaart ons om in de hoogte te wonen. Hij zegt altijd weer tot de Zijnen: "Gijlieden moet wederom geboren worden."

Bij de aanvang als de levendmakende daad, maar ook bij de gedurige voortgang is het een afsterven van de oude mens en een opstaan van de nieuwe mens.

En nu vraag ik wederom: wat kent gij daar nu van? Wat kent gij van uw verloren staat, van uw schuld voor God, van de onmogelijkheid om weer met God verzoend te worden aan uw zijde, van de weg der zaligheid, zoals die in Gods Woord verklaard is en in de harten door de Heilige Geest geopenbaard wordt. Wat kent u van de onderwijzingen van de Hoogste Profeet zelfs in de nachtelijke uren, van de zoete woorden, die van Zijn gezegende lippen kunnen vloeien, die zijn als de balsem uit Gilead, gelijk de regendroppels op een dorstig land?

Welgelukzalig zijn zij, die wakende zijn aan Zijn poorten en waarnemen de posten Zijner deuren. Zij worden bewaard om te leven op genade, een hoog leven, een dor leven, een leven zonder onderwijs; een werkeloos leven; een biddeloos leven; een leven, niet tot uitdraging van Gods Beeld.

En daartoe wederbaart de Heere toch Zijn volk: Waarom de. Heere dan ook heden nog spreekt: "En verwondert u niet, dat ik u gezegd heb: gijlieden moet wederom geboren worden."

De Heere doe het ons Hem meer en meer zoeken, o volk van God, opdat wij als nieuw geboren kinderkens door Hem steeds meer mogen onderwezen worden en door de Heilige Geest alzo wandelen tot ere van Zijn Naam. Amen.

14. HET VLEES GEWORDEN WOORD

Predicatie over Johannes 1: 14

Ds W. DE WIT - Leiden

Psalm 40: 4

Evang. van Joh. 1: 1-18

Psalm 118: 12 en 13

Psalm 72: 10

Lofzang van Maria: 6

Geliefden,

Wij vinden in Jesaja 66 zeer bemoedigende woorden beschreven voor de Kerke Gods van alle tijden. Daarom dus ook voor Gods volk in onze tijd. De omstandigheden waarin de Kerk des Heeren leefde in de tijd waarin Jesaja profeteerde, waren zeer moeilijk, donker en zwaar. Immers Gods volk leefde onder de druk der oordelen Gods, welke zij zich met het gehele volk hadden waardig gemaakt. Jesaja's profetieën hebben overduidelijk gesproken van de overheersing der heidenen over de erve des Heeren. Maar hoe erg dit ook moge zijn, het was toch het ergste niet. Nee, veel erger was dat er onder het volk een algemene verharding was waar te nemen. Juda vreesde de oordelen Gods niet, maar ging door op de ingeslagen weg. Zij bleven uiterlijk nog aan de dienst des Heeren hangen, maar hun hart gaven zij aan de goden der heidenen. Zij waren dubbelhartig, en hadden genoeg aan wat uitwendige vormendienst! Zo zijn ook de dagen welke wij heden beleven en doorleven! Gods oordelen hangen laag en drukken zwaar, maar wie vreest dezelve nog? Er is uitwendige godsdienst genoeg, zeer velen wandelen uiterlijk nog in een vormendienst, maar het hart hebben zij verpand aan de wereld. En dit is wel het ergste van alle oordelen. Er is geen letten meer op het Woord des Heeren, noch op de daden des Heeren.

Nu te midden van zulke omstandigheden, leefde er onder Juda nog een volk dat voor 's Heeren Woord beefde! Zij worden door de Profeet, als in de Naam des Heeren liefelijk aangesproken in het 5^e vers. *Hoort des Heeren Woord gij die voor Zijn Woord beeft! Uw broederen, die u haten, die u verre afzonderen, om Mijns Naam wil, zeggen: Dat de Heere heerlijk worde! Maar Hij zal verschijnen tot ulieder vreugde; zij daarentegen zullen beschaamd worden.* Uit deze woorden bemerken wij dat dit kleine overblijfsel door hunne broederen werd bespot. Ja, zij werden veracht en als niet geteld, zij werden verre afgezonderd. Men rekende niet meer met hen! En dit, omdat zij voor des Heeren Woord beefden, kennende hun eigen verbeurdheid, zonde en schuld, met die van de gehele natie. Zij bedreven rouw, leefden in kinderlijke vreze voor het Aangezicht des Heeren, braken de zonde af door gerechtigheid.

Maar zij werden daarom bespot! Juda riep in hoogheid des harten: *Laat de Heere heerlijk worden!* Zie hierin dan de brute doorwerking van de zonde, de onverschilligheid waarin Juda zich openbaarde, het tarten waarmee zij de Heere met woord en daad uitdaagde! Voorwaar het was het volk des Heeren zeer bange, uiterlijk, maar ook innerlijk. Want wat van buiten werd geroepen, vond innerlijk in hen weerklank Want het is één- zelfde macht welke werkt in de kinderen der duisternis en in de kinderen des lichts. Gods volk vindt de bespotters niet alleen van buiten in de wereld, maar ook in hun eigen hart. En die bespotters spotten met hun hoop en verwachting. Zo ook met het volk des Heeren onder Juda. Zij hadden een

verwachting. De Heere zou toch Zijn volk verlossen! De beloften Gods zijn door Jesaja, als de knecht des Heeren, dierbaar geopenbaard en ontsloten. En toch, de vervulling schijnt hoe langer hoe onmogelijker te worden! En dit is nu juist de strijd in het leven van deze afgezonderden. Het kan niet meer, en toch, de Heere heeft het beloofd. Zou Hij het dan zeggen en niet doen, spreken en niet bestendig maken? O, wat ligt hierin het leven der oprechten toch duidelijk getekend! Want die afgezonderden, dit kleine overblijfsel is er ook heden nog. Het wordt vaak bespot en benauwd, en innerlijk gehoond vanwege de verwachting welke zij koesteren. Een verwachting welke zij maar niet hebben gegrepen, maar die gegrond is in de Goddelijke toezeggingen. Zij kennen zichzelf in verlorenheid, in zonde en schuld, in onwaardigheid en verbeurdheid. En als zij nu daarop zien en horen naar hun spotters en belagers, dan vergaat hun hoop en verwachting. Dit is de strijd van hun leven. En de mogelijkheid der beloften-vervulling wordt naar hun schatting hoe langs hoe meer afgesneden. Het wordt onmogelijk! Maar voor zulk een volk is er verwachting. Een welgegronde verwachting. De Heere Zelf verwekt die bij vernieuwing in hun hart. Hij versterkt hun hoop, en bevestigt die door Zijn toezeggingen. De Heere zal verschijnen tot ulieder vreugde!

Hierin wordt de zekerheid van het Woord des Heeren geopenbaard! *Hij, die beloofd is, zal verschijnen.* Hij zal zeker komen tot verlossing van het erfdeel des Heeren. Zo is het ook heden met Gods kinderen! Zo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen. Liefelijk wordt dit zwaar bestreden volk aangesproken, bemoedigd en verkwikt. De verschijning des Heeren zal *tot hun vreugde* zijn, tot vervulling van hun nooddrift, tot de verlossing van hun ziel, tot verbreking van hun banden, tot opening hunner gevangenis! Het is alsof de Heere tot dit volk zegt: houdt aan, grijpt moed, ook ulieder hart zal eens eenmaal vrolijk leven. Gij zult in Uw verwachting niet beschaamd worden. Hij, die aan de vaders beloofd is, zal komen en niet achterblijven.

Maar ditzelfde geldt dan ook voor het zozeer bestreden volk in ons midden. Hoort des Heeren Woord, gij die voor Zijn Woord beeft! Uw broederen, die u nu haten, zullen beschaamd worden! Ja allen die u tegen zijn, al uw bespotters, hetzij uiterlijk of innerlijk, *zij zullen beschaamd worden!* Want de Heere verheft Zijn trouw over Zijn volk. Hij bedient hen uit Zijn genade, uit de volheid van Zijn eeuwig verbond. De dag der vervulling van de toezeggingen des Heeren genaakt. Hij zal niet achterblijven!

Zo is het gegaan met het oude volk. Geen tittel of jota is ter aarde gevallen. De woorden des Heeren zijn waarheid geworden. Wij mogen daar heden nog gedachtenis van vieren. Heden is het Kerstfeest. Wij gedenken de geboorte van Christus, de vervulling der beloften Gods aan Zijn oude volk gedaan. In Bethlehems stal is het geschied! Het is gebeurd op Gods tijd. Op een ondoorgrondelijke wijze. Christus is gekomen, en alles moest daartoe medewerken. Gods Raad zal bestaan, en Hij zal al Zijn welbehagen doen! Zo is er ook verwachting voor Gods volk in onze tijd. Het is wel donker, aan onze kant onmogelijk, maar zo gaat het altijd met het werk des Heeren. De Heere snijdt alle mensenwerk bij de wortel af, en zoekt alleen de verheerlijking van Zichzelf, ook in het hart en leven der oprechten. Christus zal een gestalte in hun hart bekomen, ook al schijnt er alles tegenaan te lopen. Evenwel geschiedt het maar alleen op Gods tijd, niet als Gods volk 't begeert of de rechte tijd oordeelt te zijn.

Zo predikt het Kerstfeest verwachting voor een in zichzelf onwaardig volk; een volk, dat zich kent onder het oordeel Gods om eigen zonden en schuld. Zo predikt het Kerstfeest de zekerheid der vervulling der beloften Gods, ook van de toezeggingen

aan Zijn kinderen in hun harten, door Zijn Woord en Geest gedaan. Hij zal verschijnen tot ulieder vreugde. En Hij is verschenen, en de evangelist heeft er van geroemd, wiens woorden wij nu verder met de hulpe des Heeren nader willen overdenken. Ons tekstwoord vindt u daartoe in het u voorgelezen Schriftgedeelte, namelijk het Evangelie van Johannes, het eerste hoofdstuk en daarvan het veertiende vers (Johannes 1: 14), waar Gods Woord dan aldus luidt:

En het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond (en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van de Vader), vol van genade en waarheid.

Geliefden, dit tekstwoord spreekt ons van het vlees geworden Woord, en bepalen wij dan onze aandacht achtereenvolgens bij:

1. *De Persoon van het vlees geworden Woord*
2. *De verschijning van het vlees geworden Woord*
3. *De volheid van het vlees geworden Woord.*

1. De Persoon van het vlees geworden Woord

Allereerst willen wij dus uw aandacht bepalen bij de Persoon van het vlees geworden Woord. Naar Johannes 1: 1 is het Woord de Zoon Gods, de Zoon, waarvan ons in Psalm 2: 7 zo duidelijk wordt gesproken: "Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegenereerd." Het is de eniggeboren Zoon, gelijk Johannes 3: 16 ons daarvan getuigt, namelijk: "Want also lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." Het Woord is de natuurlijke Zoon Gods, naar Galaten 4: 4: "Maar wanneer de volheid des tijds gekomen is, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geworden uit een vrouw, geworden onder de Wet; opdat Hij degenen, die onder de Wet waren, verlossen zou, en opdat wij de aanneming tot kinderen verkrijgen zouden." Alle dingen zijn door het Woord geschapen, naar Johannes 1 3: "Alle dingen zijn door Hetzelve gemaakt, en zonder Hetzelve is geen ding, dat gemaakt is."

De Persoon van het vlees geworden Woord is de tweede Persoon in het aanbiddelijk Wezen Gods. God uit God, Licht uit Licht. Van gelijke Goddelijke heerlijkheid als de Vader en de Heilige Geest. Van gelijke majesteit, macht en eeuwigheid, Gode de Vader in alles gelijk. "In Hetzelve was het leven, en het leven was het licht der mensen." Deze Persoon wordt door Johannes het Woord genoemd, niet alleen hier in Zijn Evangelie, maar ook op andere plaatsen, omdat de eeuwige Goddelijke wijsheid in Hem is geopenbaard door de Vader; omdat de Vader door Hem alle dingen werkt in de schepping, maar ook in de herschepping. Omdat de Vader alle dingen door Hem werkt in het koninkrijk van Zijn macht, maar ook omdat de Vader Hem alle macht gegeven heeft in het koninkrijk der genade. *Het Woord is het uitgedrukte Beeld van des Vaders zelfstandigheid, het Afschijnsel van Zijn heerlijkheid, door Wie Hij alle dingen draagt als door het Woord van Zijn kracht.* Ook heeft het Woord de reinigmaking onzer zonde in Zichzelf teweeg gebracht, en is nu gezeten aan de rechterhand der majesteit Gods in de hoogste hemelen. Hebr. 1. Al de schatten der Goddelijke wijsheid worden Gods kinderen in het Woord geopenbaard, ja al meer, al de schatten der Goddelijke wijsheid aangaande de weg der zaligheid voor de uitverkorenen worden door het Woord in de kinderen Gods geopenbaard, Gode en de Vader tot heerlijkheid en hun ziel tot onuitsprekelijke zaligheid.

Het Woord nu is vlees geworden, en toch bleef Hij Wie Hij was. Hij was de tweede

Persoon in het Wezen Gods, en is dit ook gebleven toen Hij vlees geworden is. Hij heeft Zijn Goddelijke majesteit verborgen achter het voorhangsel van Zijn menselijke natuur; ook heeft Hij het gebruik van Zijn Goddelijke deugden afgelegd toen Hij in een diensknechtelijke gestalte op de aarde is gekomen. Hij bleef wat Hij was, en werd wat Hij niet was, namelijk vlees. Hij heeft de ware menselijke natuur aangenomen uit de maagd Maria, en werd also wat Hij niet was. Hij is onzer één geworden, van ons vlees, van ons geslacht! Evenwel bleef Hij de tweede Persoon, de Zoon Gods! Het Woord is vlees geworden, roemt Johannes. Het is voor ons onbevattelijk en ondoorgrondelijk, maar het is geschied.

*Dit werk is door Gods alvermogen,
Door 's Heeren hand alleen geschied;
Het is een wonder in onz' ogen,
Wij zien het, maar doorgronden 't niet.*

Het is geschied in de volheid des tijds. Toen de scepter van Juda nog niet geweken was, toen de tweede tempel nog stond, toen de zeventig weken ten einde liepen. De bestemde tijd was gekomen; de tijd, van eeuwigheid in de raad Gods bepaald! En de uitvoering van de raad Gods in het werk der voorzienigheid heeft alles zo geschikt, dat de profetieën vervuld zijn geworden en de fel bestreden verwachting van Gods kinderen in het Oude Testament is gekomen, gelijk de zon opgaat in de dageraad. De Zon der gerechtigheid is aan de donkere kim verschenen, en het volk, dat in de duisternis zat, heeft een groot Licht gezien! Het Woord is vlees geworden. Het is geschied door 's Heeren kracht, naar 's Heeren Woord!

"Ziet, een maagd zal zwanger worden en een Zoon baren, en Zijn Naam Immanuël heten." "En op Gods tijd in de zesde maand werd de engel Gabriël van God gezonden naar een stad in. Galiléa, genaamd Nazareth, tot een maagd, die ondertrouwd was met een man, wiens naam was Jozef, uit de huize Davids; en de naam der maagd was Maria. En de engel, tot haar ingekomen zijnde, zeide: Wees gegroet, gij begenadigde! de Heere is met u, gij zijt gezegend onder de vrouwen. En de engel zeide tot haar: vrees niet, Maria! want gij hebt genade bij God gevonden! En zie, gij zult bevrucht worden en een Zoon baren, en zult Zijn Naam heten Jezus. Deze zal groot zijn en de Zoon des Allerhoogsten genaamd worden; en God de Heere zal Hem de troon van Zijn vader David geven, en Hij zal over het huis Jacobs Koning zijn in der eeuwigheid, en Zijns Koninkrijks zal geen einde zijn."

"En het Woord is vlees geworden!" De engelen hebben er getuigenis van gegeven in Efratha's velden aan de herders, zeggende tot hen: "Vreest niet, want ziet, ik verkondig u grote blijdschap, die al de volke wezen zal; namelijk, dat u heden geboren is de Zaligmaker, Welke is Christus, de Heere, in de stad Davids. En dit zal u het teken zijn: gij zult het Kindeke vinden in doeken gewonden, en liggende in de kribbe." Ja, het Woord is vlees geworden in de volheid des tijds. God heeft Zijn Zoon gezonden in de wereld, onder de mensen. Ook heeft de Vader Zijn gediensstige geesten uitgezonden om dit heugelijk feit de volke bekend te maken. Nee, niet het zelfvoldane geslacht, dat in Jeruzalem genoeg heeft aan wat vormengodsdienst, waarvan de beste God maar diende naar de letter van de wet. Zij hadden geen Zaligmaker nodig! Maar aan de arme en verachte herders werd deze blijde tijding gebracht. Met hemelboden werd dit zalig bericht hun gebracht. En door de trekkende kracht van het Woord des Heeren, onder de bediening des Geestes, hebben zij alles verlaten en hebben het Kindeke gezocht en gevonden. Hun harten zijn er vol van geworden. Zij hebben er van gesproken, zij zijn er mede in God mogen eindigen. Zij prezen en verheerlijkten God over alles wat zij gehoord en gezien hadden! De engelen hebben er van

gezongen: "Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen!"

Ja, het Woord is vlees geworden. Het Woord heeft *de gelijkheid des zondigen vleses* aangenomen en is als een hulpeloos Kind op de aarde gekomen. In schamele doeken gewonden, gelegd in een kribbe. In de armste omstandigheden is het Woord als een Kindeke geboren. Geen plaats was Hem bereid. Geen wieg klaar gemaakt. Na al het zoeken van Jozef en Maria bleef hun niet anders dan een beestenstal. Niemand was bereid de moeder van het Kindeke te ontvangen, noch tegemoet te treden. In een beestenstal is het Woord vlees geworden, in een kribbe is Het neergelegd. Voorwaar, de Zoon des mensen heeft niet, waar Hij het hoofd nederlegge. En toch is Hij naar Zijn Persoon de Schepper van de einden der aarde. Hij is de bezitter van het heelal; Hij doet met het heir des hemels en de inwoners der aarde naar Zijn vrijmachtig welbehagen. Wat een ondoorgrondelijke diepten en onbevattelijke liefde Gods worden ons dan in de vleeswording des Woords geopenbaard. Liefde des Vaders, die Zijn eniggeboren Zoon niet heeft gespaard, maar Hem voor al de uitverkorenen overgegeven heeft, opdat Hij de menselijke natuur zou deelachtig worden, en daarin als een plaatsbekledende Borg de schuld des volks volkomen zou betalen tot de laatste kwadrantpenning toe. Opdat Hij in de menselijke natuur het eeuwig oordeel Gods zou dragen en al de zijn daarvan verlossen. Opdat Hij in de menselijke natuur in de dood zou ingaan, opdat er voor de verkorenen des Vaders geen dood meer zou overblijven, en de dood voor hen zou worden een doorgang tot het eeuwig, zalig en onverliesbaar leven! Hierin bevestigt God Zijn liefde jegens de Zijnen, dat Christus voor hen gestorven is als zij nog zondaren waren.

Het Woord is vlees geworden naar de tevoren bepaalde raad Gods. Het was het voornemen des Vaders, het is het werk des Vaders. De vleeswording des Woords is tot de volvoering van het oogmerk des Vaders. Aller mensen wil of werk of wijsheid is hier buitengesloten en ten enenmale afgesneden. Hierin ligt dan ook de diepe wortel van de verlossing der uitverkorenen. Daarvan roemt Johannes in het woord van onze tekst. O, werden Gods kinderen toch ook verwaardigd om op dit Kerstfeest ook eens met Johannes mede in te stemmen: "En het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond!" Niet alleen de onbevattelijke liefde des Vaders zou hun verklaard zijn, maar ook de ondoorgrondelijke liefde des Zoons. Die, daar Hij rijk was, arm wilde worden. Die, daar Hij een Heere was van allen, wilde komen in een dienstknechtsgestalte. Dat Hij, Die de men formeerde, de menselijke natuur heeft willen aannemen. Ja, Hij nam de ontlusterde menselijke natuur aan, en wilde Zich de gevolgen van Adams zondeval in de menselijke natuur onderwerpen.

Nee, het Woord is niet vlees geworden in de menselijke natuur, zoals Adam deze bezat vóór de zondeval. Maar de ontlusterde menselijke natuur nam Christus aan. De menselijke natuur, zoals zij geworden is door de zondeval, *opdat het vlees geworden Woord ons in alles gelijk zou zijn, uitgenomen de zonde.* O, die ondoorgrondelijke liefde des Zoons, Die van eeuwigheid af des Vaders Knecht wilde zijn, en het in de tijd wilde worden door de aanneming van het vlees! Zo is Hij de zijn een medelijdende Hoge priester geworden, Die in al hun zwakheden met Zijn volk medelijden hebben kan, omdat Hij in alles mede met hen verzocht is geworden.

Zo is Hij in zwakheid en hulpeloosheid geboren, zo liet Hij Zich een arme en geringe opvoeding welgevallen, zo heeft Hij geleefd een leven van smaad en hoon. Zo heeft Hij onder ons gewoond als in het midden van stokebranden. Wat moet het toch voor Christus' reine ziel geweest zijn, dat Hij onder ons gewoond heeft, terwijl wij toch van Lot lezen, dat hij zijn rechtvaardige ziel dag aan dag kwelde vanwege de

goddeloosheid der Sodomieten. En Lot had een ziel gelijk wij, maar Christus was zonder zonde, rijkelijk versierd met het beeld Gods! Christus heeft geen zonde in Zich gekend, ook heeft Hij nooit zonde gedaan. Hij kon niet zondigen vanwege Zijn Persoon. Christus heeft de zonde recht gekend. Hij heeft de zonde gehaat; Hij heeft in de walm der zonde geleefd; Hij heeft onder ons gewoond! Hij heeft in het midden der zondaren geleefd. Hij heeft met hen gegeten en gedronken, zoals Hem door de Fari-zeeën verweten is. Waarom Hij ook door de eigengerechten is veracht geworden.

Maar Johannes roemt er van in het woord van onze tekst: *"En het Woord is vlees geworden, en heeft onder ons gewoond!"* O, die onbevattelijke liefde van de tweede Persoon, van de Zoon Gods. Hij heeft onder ons gewoond, onder nietige stervelingen, te midden van zondige aardbewoners. Hij leefde onder eenvoudigen, te midden van de slechten. Te midden van de grootste der zondaren. Hij zocht niet de rijkdom of de grootheid van de wereld, Hij zocht ook niet het gemak of de gezelligheid der wereld. Hij leefde niet voor Zichzelf, maar ging het land door, goed doende. Als des Vaders Knecht werd Hij ons de hoogste Profeet en Leraar der gerechtigheid, om de volke bekend te maken de weg der zaligheid, om de wet en de profeten nader te verklaren, om het eeuwig welbehagen des Vaders te openbaren. Hij kwam om de zijn te roepen door Zijn Woord. Te roepen uit de geestelijke dood. Hij ging hen Zelf opzoeken en riep hen achter Zich; anderen deed Hij tot Zich brengen en ontving hen in Zijn eeuwige liefde. Hij werd de zijn een medelijdende Hogepriester, Zichzelf Gode onstraffelijk opofferende, en dit naar lichaam en ziel. Daartoe is Hij onder ons gekomen, daartoe is het Woord vlees geworden. Zijn gehele leven is één offerande geweest aan Zijn Vader, maar in het bijzonder in het laatste van Zijn leven. Daartoe is Hij geboren, want anders had Hij nooit kunnen lijden en sterven. Dit alles deed de tweede Persoon in de menselijke natuur. Hij deed het vrijwillig. Hij deed het gewillig. Het Woord is vlees geworden uit eeuwige liefde; liefde tot de verheerlijking van Zijn Vader, en tot de zaligheid van de gegevenen des Vaders. Hij kwam, zonder dat Hij van de zijn werd begeerd of geroepen. Het is alles eenzijdige liefde!

Zo zijn wij dan vanzelf gekomen tot ons tweede punt, namelijk:

2. De verschijning van het vlees geworden Woord.

Johannes getuigt: "En wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, (een heerlijkheid als des Eniggeborenen van de Vader)." De verschijning van het vlees geworden Woord is naar Johannes' woord dus geweest in heerlijkheid! Maar dan zullen wij er aanstonds bij moeten opmerken, dat het een heerlijkheid was, die voor de wereld en alle onbekeerden verborgen was, maar ook verborgen bleef. Wat heerlijkheid vermag een natuurlijk mens toch te aanschouwen in het vlees geworden Woord? Hij is in een dienstknechtsgestalte gekomen in het vlees, gedaante noch heerlijkheid was uiterlijk aan Hem op te merken. Jesaja getuigt van Hem: "Als wij Hem aanzagen, zo was er geen gestalte, dat wij Hem zouden begeerd hebben. Hij was veracht en de onwaardigste onder de mensen, een Man van smarten, en verzocht in krankheid; en een iegelijk was als verbergende het aangezicht voor Hem." En ook deze profetie is vervuld. Zonder uiterlijk vertoon, in alle stilheid is Hij geboren, heeft Hij geleefd; zo is Hij ook gestorven, maar evenzo ook opgestaan en ten hemel gevaren. Zijn heerlijkheid is verborgen voor de wereld; voor de goddeloze wereld, maar ook voor de vrome, overgodsdienstige wereld.

De gehele wereld viert heden Kerstfeest, en dit op allerlei manieren, maar de heerlijkheid van het vlees geworden Woord blijft voor hen verborgen. Het is anders niet dan uiterlijk vertoon. O, wat is het Kerstfeest voor de wereld toch arm! Het is

voor hen niet anders dan een feest voor het vlees. Verlichting, versiering, verrassingen, verversingen. Eten, drinken en vrolijk zijn! Zo is het in de ongodsdienstige wereld, en het is niet te verwonderen. Zij zijn teruggezonken in een modern heidendom. Maar gaat het in de godsdienstige wereld bijna niet evengelijk? Wat uiterlijk vertoon, ja afgoderij maakt Rome van het Kerstfeest! Een lief kindje, versierd met een stralenkrans om het hoofd, neergelegd in een donzen wieg, met verlichting, muziek en koorzang, en devoot knielende en aanbiddende leken; ziedaar het Kerstfeest van Rome. Zo vieren die misleide mensen Kerstfeest en getuigen mogelijk ook: 'Wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd!' Maar zij hebben niets gezien dan uiterlijk vertoon, lijnrecht tegen de Schrift in. Rome's godsdienst is een zinnelijke godsdienst. En wat zal ik nog verder zeggen van de in de Kerstnacht gezongen liederen van het Leger des Heils? En van de liturgische diensten in Protestantse kerken in de zeer vroege morgen van de eerste Kerstdag? Diensten, die zo veel belangstelling wekken; waar zeer velen op gezet zijn! Diensten, waarvan men zou kunnen zeggen: Wij hebben Zijn heerlijkheid gehoord! Maar ook dit strijdt tegen het getuigenis van Johannes. O, arm christendom van onze tijd! De eenvoudigheid van het Woord Gods is verlaten en het is een snelle afloop der wateren. Een terugvallen tot een modern heidendom.

Wat is het toch nog groot als de eenvoudige bediening van Gods Woord onder ons nog mag worden gevonden. Laat toch elk onzer biddend waken om niet te worden medegevoerd met de zinnelijke godsdienst van onze tijd. Ouders, let toch ook op uw kinderen! Jongedochters en jongelingen, houdt u toch verre van zulk een kerstfeestviering. Zet u toch onder Gods Woord in de vergadering der gemeente. De onbekeerden mochten eens met een innerlijke jaloersheid bezet worden op het deel van Gods kinderen. Johannes getuigt er van: "En wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van de Vader." Wat is het Kerstfeest zonder dit getuigenis des harten toch nameloos arm. Ook voor hen, die met Gods volk medeleven. Als de waarheid nog enige kracht doet op onze harten, dan wordt dit aangevoeld door een onherboren mens. Zij hebben mogelijk al een bank in de kerk versleten en hebben toch nog nooit aanschouwd wat Johannes aanschouwde, en waarvan hij getuigt, dat hij het niet alleen zag, maar anderen met hem. Hij spreekt immers niet van Zichzelf alleen, maar hij zegt: "Wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd." O, dat dezulken toch eens uit hun ongeluk mochten werkzaam gemaakt worden. Zij hebben tot dusverre nooit anders gehad dan het enkele woord en de vorm van de dienst des Heeren. Het heilsfeit is aan hun ziel altijd nog voorbij gegaan. Er was geen plaats voor in hun hart en leven. Zo was het ook toen het Woord vlees werd. Er was voor Hem geen plaats in de wereld. Zo is er van nature ook geen plaats voor Hem in het hart eens mensen. Maar Hij bereidde Zichzelf een plaats, een plaats in een beestenstal.

En zo doet Hij het nog. Hij bereidt Zichzelf naar het welbehagen van des Vaders verkiezende genade een plaats in het hart der Zijnen. Hij komt tot hen door Zijn Woord en Geest! Door wederbaring bereidt Christus Zich een plaats in het verloren zondaarshart. Het is een plaats, door de Vader Hem gegeven, en Hij schaamt Zich niet om daar op de bestemde tijd intrek te nemen. Wat is dat een rijk bevoorrecht en gelukkig volk. Zij behoren onder het getal, waar Johannes van spreekt. Daarmede is nog niet gezegd, dat zij zichzelf zo gelukkig kennen. O, nee, het is veelszins anders met hen. Het is een volk, dat hun eigen hart leert kennen als een beestenstal, dat een leven achter zich heeft van zonde en schuld. Zij kennen zich afgescheiden van God om eigen schuld, hetzij in dadelijke zonden, of door toegerekende. Al dieper wordt dat

volk ingeleid in eigen bestaan, in hemelhoge schuld, in inwonend verderf. Zij kennen zich verkocht onder de zonde, in de macht van de vorst der duisternis, gans verdraaid en verkeerd voor God. Zij kennen zich verloren. Zij treuren daarover, de zonde wordt hun bitter en bitterder, de scheiding rechtvaardig en rechtmatig, het oordeel Gods spreekt van recht en gerechtigheid. Zij kunnen, voor God niet bestaan in het gericht. Zij moeten, zij mogen, zij kunnen voor God invallen, zij leren zichzelf veroordelen en God rechtvaardigen. Zie, dit is zo de weg, die de Heere houdt met hen, die Hij van eeuwigheid beminde, met hen, voor wie het Woord vlees is geworden; met hen, die straks met Johannes mede mogen roemen: "En wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van de Vader!"

En gelijk in de natuur de zon niet in één ogenblik midden aan de hemel staat, maar langzaam daar naar opklimt, zo is het ook in het geestelijke leven. De Zon der gerechtigheid gaat allengskens op! Zijn heerlijkheid wordt als van verre aanschouwd, maar zij wordt al groter naarmate die Zon Zich heerlijker vertoont. Wat wordt op het Kerstfeest door zulk een arme en van verre staande ziel toch smartelijk gemist de kennis van Christus. Wat zijn de uitgangen van het hart daar toch heen. Wat een ongeluk, wat een smartelijk gemis wordt toch ingeleefd als zij niet behoren onder die wij, waar Johannes van spreekt. Maar wat een ruimte en zalige heerlijkheid wordt er toch ervaren, als die enige Naam een weerklank in hun hart bekommt. Nooit, nooit hebben zij Zijn Naam zo gehoord, nooit de betekenis daarvan zo verstaan. Het is alsof er in hun hart wat mede roemt met Johannes: "En wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd." Maar het is. voor een korte tijd; spoedig zitten zij weder in het duister, in het onmogelijke. En zo is het een voortgaan, naar de soevereine bediening des Geestes. Het wordt bij hen al minder, maar daar tegenover wordt hun door Woord en Geest al meer en meer de noodzakelijkheid en de dierbaarheid, ja de onmisbaarheid van het vlees geworden Woord ontsloten. Totdat zij onder de eis van Gods recht de wapens uit de hand leggen en het hoofd op het blok, en het recht Gods volkomen en uit de liefde van hun hart zich onderwerpen. Dan behaagt het Gode Zijn Zoon in hen te openbaren. Christus verkrijgt met bewustheid voor henzelf een gestalte in hun hart. Dan mogen ook zij er iets van verstaan, waarvan Johannes roemt: "En wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van de Vader!" Dan wordt het Kerstfeest onbevattelijk, dan wordt het onpeilbaar diep! Het Woord is vlees geworden, de Zoon Gods werd mens! Dan wordt ook iets van de engelenzang verstaan: "Ere zij God in de hoogste hemelen, vrede op aarde, in de mensen een welbehagen." Dit zien is een geloofszien. Het gaat gepaard met een kennen, toestemmen en vertrouwen.

Zo is er dan een kennen van Christus en een vervolgen te kennen. Wat een heerlijkheid wordt er aanschouwd in Zijn geboorte, in Zijn besnijdenis, in Zijn opgaan naar de tempel in Zijn twaalfde levensjaar, in Zijn doop door Johannes, in geheel Zijn leven, in Zijn lijden, in Zijn sterven, maar ook in Zijn opstanding en Zijn hemelvaart. Ja de oefening des geloofs klimt op door lucht en wolken en sterrenhemel, tot daar waar Christus is aan de rechterhand des Vaders, waar Gods kinderen in de oefeningen van het geloof mogen rusten in God, door Hem, het vlees geworden Woord. Daar, waar zij in Adam uitgevallen zijn, namelijk uit het hart en de gemeenschap Gods, mogen zij weten in en door Christus te zijn wedergebracht, waarom zij dan ook met Johannes roemen: "En het Woord is vlees geworden, en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van de Vader, vol van genade en waarheid!" Zo zijn wij dan vanzelf als geleid om onze derde gedachte te overdenken, namelijk:

3. *De volheid van het vlees geworden Woord.*

Vol van genade en waarheid. En dit in tegenstelling met de bediening der schaduwen onder Israël. Het Evangelie was onder deze bediening als ingebolsterd in de gestrengte eis van wet en gerechtigheid. De openbaring van het welbehagen Gods was gedaan in een schaduwdienst. Het was alles duister, het liet de consciëntie onbevredigd en het hart ledig. Nee, er werd geen wezenlijke verzoening gevonden in de schaduwdienst. Gods kinderen moesten het in het hart ervaren, dat het bloed van bokken en stieren de verzoening der zonde niet kon geven. Vandaar dat zij in het geloof uitzagen naar de komst van Hem, Die aan de Vaders beloofd was. Vol van genade en waarheid tegenover de eis der Wet, welke bleef gehandhaafd, tegenover de knellende banden der onbevredigde gerechtigheid, tegenover de Wet, waardoor de mens werd buitengesloten. Daartegenover nu heeft Johannes het vlees geworden Woord aanschouwd in Zijn heerlijkheid, vol van genade en waarheid. De dienst der schaduwen is door Hem vervuld geworden. Al de schaduwen verdwijnen als de Zon der gerechtigheid al hoger aan de hemel klimt!

De Wet is voor het arme volk van God niet meer een eisende Wet, maar in Christus een bevredigde en verheerlijkte wet. God wil van mensenhand niet gediend, noch door een mens verheerlijkt en bevredigd worden. Want het Woord is vlees geworden als uit een dienend God, als door een dienend God, tot de Zelfverheerlijking Gods. Daar is niets van een mens bij; het is alleen Gods werk. Het werk des Vaders, en des Zoons, en van de Heilige Geest. Nee, God heeft niet maar een weinig Zijn Woord waar gemaakt, maar ten volle! Maar dit nog niet alleen, want Christus is vol van waarheid. In Hem en door Hem is Gods raad aangaande het heil, de uitverkorenen bereid, ten volle verklaard. Hij is vol van waarheid, want Hij is de Waarheid. En dat tegenover de leugen der hel en het bedrog der wereld, en het misleidende van ons eigen verdorven hart. In de Waarheid ligt de vastheid, op Hem kan de ziel bouwen en vertrouwen. Uit dit vlees geworden Woord leert een arme ziel geloven, hopen, lieven en leven.

Uit Hem mag de ziel der oprechten leven en sterven. Vol van genade en waarheid! Genade voor schuld, eer voor schande, het leven voor de dood, de zaligheid voor de rampzaligheid. Uit Hem bedient de Vader de Zijnen. In Hem doet de Vader de zijn overgaan in het uurtje der minne, maar ook in de toe- vluchtnemingen des geloofs, ja, ook in de welbewuste wegschenking en dadelijke toerekening in de vierschaar der consciëntie. En Hij blijft ook altijd vol van genade en waarheid. In de gelovige gebruikmakingen van Gods kinderen van deze volheid is hun ervaring, dat die volheid nooit vermindert. Want Zijn volheid is een Goddelijke volheid. In Christus is een algenoegzaamheid. Het werk Gods is onuitputtelijk. Geen zondaar te groot, niet één te zwaar geketend door de leugenaar en mensenmoorder van de beginne. Noach, David, Petrus, zij zijn niet te diep in de zonde gevallen, ook voor hen bleef Christus vol van genade en waarheid. Nee, het in de zonde vallen van Gods volk kan de waarheid, die in Christus is, niet teniet doen. Nee, hiermede is niet gezegd, dat Gods volk maar raak kan leven, dat zij maar kunnen zondigen op crediet van de genade en de waarheid Gods. Integendeel! Gods volk valt niet goedkoop in de zonde, en er in leven kunnen zij niet. Als zij dit kunnen, zijn het maar kinderen Gods in naam.

Wat heeft Johannes een dierbaarheid, een heerlijkheid, een onuitsprekelijke ruimte gezien in het vlees geworden Woord! O, mochten wij daar ook heden wat van zien. Onze ziel zou vervuld worden met verwondering en aanbidding, en wij zouden met het hart zingen met de dichter van Psalm 72: 10, wat wij nu samen ook zingen:

Dan zal, na zo veel gunstbewijzen, enz.

Toepassing.

Geliefden, de tijden, waarin wij heden Kerstfeest mogen vieren, zijn in het bijzonder donker en bang. Het is de tijd, dat het oordeel begint van het huis Gods. Tijden, waarin op te merken is een terugvallen tot het eenmaal verlaten heidendom; voorts van een vervallen van de waarheid, die naar de godzaligheid is, waar onze vaders goed en bloed voor hebben over gehad, een verwatering van de zuivere godsdienst; een veralgemening van het werk van Christus, hetgeen de mens voert tot een praktisch arminianisme. Een tijd van zelfvoldaanheid van de belijder, en wereldgelijkvormigheid. In zulk 'n tijd nu houdt de Heere nog Zijn kerk in stand. Er is nog een klein overblijfsel naar de verkiezing. Het is het volk, dat voor des Heeren Woord heeft leren beven. Nu, voor dit volk is er ook heden nog verwachting. Jesaja heeft hen in de Naam des Heeren aangesproken, bemoedigd, verkwikt, versterkt, hun hoop geschonken op het Woord des Heeren voor de toekomst.

De Heere moge dit heden ook Zijn amechtig volk doen, naar de rijkdom van Zijn genade. O, bedrukte Sionieten, als Christus heden nog geen gestalte in u heeft bekomen, houdt biddend aan, grijpt moed! Hij zal verschijnen tot ulieder vreugde! Hoe onmogelijker het aan uw zijde wordt, hoe dichter Hij nabij is, hoe eerder Hij Zich u openbaren zal. Ook uw oog zal de Koning in Zijn schoonheid eens zien, en uw hart zal Hem vrolijk roemen.

Zo ook het volk, dat Hem enigermate kennen mag. Het heil- geheim van het vlees geworden Woord moge al meer en meer voor uw hart worden ontsloten, en gij zult alles, wat tot het leven en de gelukzaligheid van node is, overvloedig in Hem vinden. De Heere moge uw eigen vaten u maar ontledigen, opdat Hij die Zelf vervulle en vol make uit Zijn genade en waarheid. De Heere geve u levende bevindingen in uw ziel, maar Hij beware u het leven uwer ziel te vinden in uw bevindingen. Want er is maar één God verheerlijkend leven, en dat is het leven in de gemeenschap met het vlees geworden Woord. Dit leven der gemeenschap is geestelijk, het is in en door het geloof der uitverkorenen Gods. De Heere geve u een ootmoedige wandel voor Zijn heilig aangezicht. Hij doe u in de wereld zijn als een vreemdeling, ja Hij doe u ook zo blijven. Hij versiere u met kinderlijke vreze en trekke uw wandelingen boven het stof. De Heere doe u uitzien naar Zijn komst; die komst, welke alleen uw heil volmaken kan.

En u, die voor eigen rekening nog reist naar de eeuwigheid, ook gij gedenkt heden de vleeswording van het Woord. Maar gij kunt met Johannes en met het volk des Heeren niet mederoemen. Het heilsfeit komt alleen maar tot uw verstand, het Kerstevangelie komt niet verder dan uw oor! O, verstaat toch eens uw ongeluk, gevoelt toch eens uw gemis, betreurt toch eens uw scheiding van God en Zijn gemeenschap, aanvaardt uw zonde en schuld toch eens voor God in oprechtheid. Wie weet, de Heere mocht Zich ook over u eens ontfermen en u genadig zijn. Het kan ook voor u nog Kerstfeest worden, want gij leeft nog in het heden, gij leeft nog onder het Woord Gods. De Heere heilige Zijn Woord aan uw harten tot bekering, Hij doe u de wereld ontvliesen. Hij verbinde u aan Hem en aan Zijn volk. Ook beware Hij u voor verwatering en veroppervlakkiging van de leer onzer vaders. De Heere zegene daartoe dan Zijn Woord. Amen.

15. Jeremia's gebed door de Heere beantwoord

Biddagpredikatie over Jeremia 32 : 26-27

Ds. W. DE WIT

Zingen: Psalm 106 : 4
 Lezen: Jeremia 32 : 1-27
 Zingen: Psalm 143 : 1 en 2
 Psalm 89 : 14
 Psalm 25 : 5

Geliefden !

De Heere vergunt het ons, dat we aan deze dag weer saam mogen komen, als een dag van afzondering, om biddag te houden. Wij leven zo als in onze jaarcirkel van de biddag naar de dankdag, en van de dankdag naar de biddag. En dan telkens als we op zulk een dag mogen bijeenvergaderd zijn, slaan we een blik achterwaarts, en dan is het als vanzelf dat we ook een blik voorwaarts werpen. Ziende op de tijd, die achter ligt, moeten we beschaamd wezen. De Heere doet Zijn barmhartigheden roemen tegen het oordeel, dewijl wij met ons volk en met de ganse wereld verdoemelijk voor God liggen en de minste van Gods weldaden ten enenmale ons onwaardig hebben gemaakt en leven als gevonnisten.

Zo is het dat God ons gedragen heeft in Zijn lankmoedigheid en welgedaan heeft in Zijn verdraagzaamheid. Het mocht een indruk in onze harten achterlaten; zulk een indruk, die ons bracht in een gestalte om biddag te houden. Biddag houden wil zeggen: onze afhankelijkheid te gevoelen en uit die afhankelijkheid tot God te roepen. Ziende op de toekomst, dan moeten we onze afhankelijkheid wel gevoelen, althans als ons oog niet gesloten is voor hetgeen er op de wereld, in ons land, op de erve van Gods kerk en bij Gods volk geschiedt. De tijd waarin wij leven, is een donkere tijd. En de biddag die wij houden, is wel een biddag in een tijd, die donkerder is dan ooit! En het droevigste van alles is, dat wij de donkerheid gewoon geworden zijn en spreken van het licht. Want o, de mens is zo verdwaasd en verduisterd! Wij leven midden in het leven der volkeren. Zien we niet voortdurend hetgeen in Gods Woord ons duidelijk beschreven staat, dat oost tegen west en noord tegen zuid zal opstaan? Gaan de geesten van de wereld in de openbaring der volkeren zich niet hoe langer hoe meer toespitsen en zijn de wrijvingen ook in het leven van de volkeren niet menigvuldig en vermenigvuldigen zij niet met de dag? Ik zeg er toch niet te veel van. Als ik zie op de algemene toestand der wereld, dan is de staat der wereld duisterder en donkerder dan ooit te voren. Bij al het onderhandelen om in eigen kracht de vrede te bewaren, bestaat er een machtsontplooiing, die nimmer is gekend. Wat zal er toch van komen? God weet het, en wij weten het niet.

Ik herhaal het: de biddag, die wij thans houden in het midden van het Nederlandse volk, is er één in een tijd, donkerder dan ooit. Gods kerk in ons land ligt verstrooid als de beenderen aan de mond van het graf, of gelijk iemand op de aarde hout gekloofd had. Och, wat is er toch van onze geloofsbelijdenis overgebleven in de beleving? Ik geloof één heilige, algemene, christelijke kerk ! Zeker, die is er nog wel, maar dan behoort het ook één openbaring van die ware kerk te zijn. En waar zijn we beland? En in stee van zulks te keren, splijt het kerkelijke leven al verder uiteen, zodat deel na deel gescheiden leeft. Ik weet het wel, God houdt Zijn volk in het leven. Maar waar

gaat het toch naar toe? Ook dienaangaande is het donker. En als wij dan overal die scheiding en scheuring en gedeeldheid gadeslaan, en letten op het vaste fundament waarop Gods kerk is gebouwd, is er dan in ons vaderland niet een afwijken van het vaste fundament dier waarheid? Is het dan niet alsof de mens op de troon komt en de oude ketterijen in vernieuwde vorm weer worden geleerd, openlijk of meer bedekt?

En als ik dan nog een weinig verder ga en het oog laat vallen op Gods lieve volk, dat door wederbarende genade is gebracht uit de dood tot het leven, dat leeft midden in het Nederlandse volk, midden in de wereld, laat ik dan eens vragen: "Leeft dat volk ook midden in de nood van Vorstenhuis en volk?" Moeten we dan niet beschaamd zijn? Zoekt niet ieder zijn eigen huis en zijn eigen leven? Er is zulk een dodig leven waar te nemen in het midden van Gods levend gemaakte volk. De ontdekkingen, die ontgrondingen, de afsnijdingen worden zo zeer gemist. En deswege wordt de ontsluiting van Christus in Zijn namen, in Zijn ambten, in Zijn naturen, in Zijn staten en in Zijn weldaden ook zo weinig gevonden. Er zijn geen ledige vaten bij het volk van God, en dan kan Christus Zijn weldaden niet kwijt. Menigeen gaat schreiend en zuchtend over de aarde en het komt toch niet tot een doorbreken. Het is een tijd, die wij beleven, waarvan Gods Woord zegt: "De kinderen zijn gekomen tot aan de geboorte." En telkens en telkens is er hoop en verwachting: Zou er een doorbreken komen? Maar er is geen doorbreken. Zal dat volk dan sterven in de kindergeboorte? Daar zal God voor zorgen. Daar zal geen klauw achterblijven. Maar toch is het ook dienaangaande een biddag in de donkerheid der tijden in het midden van het volk van God.

En nu moeten we biddag houden. En nu vraag ik u: Kan men dan een biddag maken? Ach geliefden, een biddag moet geboren worden. Wij kunnen wel een dag uitschrijven, maar als God niet geeft die Geest der genade en der gebeden, wat hebben we dan meer dan de vorm? In stee dat dan ons hart tot gebed verootmoedigd zou worden, is het maar een verheffing van zichzelf. O, konden we toch deze dag eens door Gods Geest aan het bidden geraken! De Heere mocht Zelf daartoe Zijn onmisbare hulp willen geven. De nood der tijden mocht ons eens aangrijpen; de nood der wereld, die zich rijp maakt voor de laatste krijg; de nood van Gods kerk, de nood van Gods volk. Dat we er voor leerden zuchten op deze biddag. Voorwaar, als we zo eens biddag mochten hebben, als we zo eens een bidstond van God zouden krijgen, als we door de nood der omstandigheden eens tot Hem leerden roepen, de Heere zou niet vruchteloos doen roepen, maar Zich haasten tot antwoord, en ons in de donkerheid der tijden een onderpand geven, om daarop te vertrouwen en het alzo van Hem te verwachten.

Ziet, dat deed Hij weleer Zijn knecht Jeremia, waarbij wij uw aandacht op deze biddag met de hulp des Heeren willen bepalen, en waarbij u dan onze tekstwoorden kunt vinden in het u voorgelezen Schriftgedeelte, Jeremia 32 : 26-27:

Toen geschiedde des Heeren woord tot Jeremia, zeggende:

Zie, Ik ben de Heere, de God van alle vlees; zou Mij enig ding te wonderlijk zijn?

In dit tekstwoord wordt Jeremia's gebed door de Heere beantwoord. Dit antwoord:

1. ontving Jeremia in de nood waarin hij verkeerde;
2. wees Jeremia op de soevereine Verbondsgod;
3. gaf Jeremia hoop voor de toekomst.

1. Allereerst moeten we dus een ogenblik stil staan bij **de nood, waarin Jeremia verkeerde**.

Die nood was in de eerste plaats een algemene nood. U weet, dat Jeremia profeteerde in het midden van Juda. Het was zijn land. Van der jeugd aan had hij gewaarschuwd en vermaand tot terugkeer en gedreigd, maar ook gelokt, maar over het algemeen was men de stem des Heeren ongehoorzaam geweest. Voor Zijn oordelen was men niet bevreesd, al werden ze nog zo stellig gedreigd. Men verhardde het hart, zodat het volk gekomen was in de nood, die zó hoog en zó groot was, dat bijna alle verwachting voor Juda bij de wortel was afgesneden.

Wat was er geschied? De koning van Babel was al twee keer geweest om het volk weg te halen, en nu had hij zijn legerscharen zo ver gebracht, dat ze rondom Jeruzalem lagen. De wallen waren tegen de muren opgetrokken. Er kon niets meer ontkomen.

Ziedaar het einde van een volk, dat Gods Woord veracht en Zijn wet vertreedt en Zijn vermaningen versmaadt. Wanneer God Zijn recht gaat tonen, stuurt Hij de Chaldeeën. Het beleg was rondom de stad geslagen. Het volk was hopeloos verlaten en met God had het afgedaan. Dat was Jeremia's algemene nood. Maar daarbij kwam ook nog een bijzondere nood. Wat was dat dan toch? Jeremia was in de gevangenis geworpen; misschien gekluisterd, vernederd en geboeid. Hij was geknecht en uit het midden van zijn volk weggedaan. Waarom toch? Omdat hij de waarheid had gesproken. Van der jeugd aan, zei ik, had hij het volk gewaarschuwd terug te keren tot de Heere, de afgoden af te breken, ze niet langer te dienen, niet langer dubbelhartig te zijn, maar op God alleen te vertrouwen. Hij had gesproken als met een ijselijke klank, maar men ging door. Van hoog tot laag, op een enkele zuchter na, ging men door. Maar God ging ook door. En als dan Jeremia gaat profeteren, dat de strijd niet helpen zal, dat Juda met deszelfs koning in de hand van de Chaldeeën is gegeven, en dat om eigen schuld, dat God de huizen zal verbranden, waarin zij God hebben vertoornd met de afgoden, zo wordt Zedekia het moe. Hij werpt Jeremia in de gevangenis. Het is nu genoeg. Dat is het einde van Gods knecht! Ziedaar zijn algemene nood en zijn bijzondere nood.

Maar in de derde plaats was er ook nog de nood van Gods oordelen. Die oordelen waren door Jesaja aangekondigd en door Jeremia waren ze als onderstreept en nabij gebracht. En nu ziet u Jeremia, als een kind van Juda, in, het midden van de oordelen Gods. Zijn volk is aan het einde gekomen. Des Heeren stad zal een heidens deel worden. Het is aan het einde. Dat is de nood van Gods oordelen, die hij nu moet doorworstelen, waar geen ontkoming aan is.

En al is het waar, dat God aan Zijn kerk met eeuwige ontferming gedacht heeft, zo is toch de nood voor Jeremia veel te hoog geworden. Hij ziet er geen doorzicht meer in.

Maar dan mag hij aan het bidden raken. Nee, Gods volk kan niet bidden als het wil. De Heere gaat soms wonderlijke wegen gebruiken om Zijn volk aan het bidden te krijgen. Want wat gebeurt er verder met Jeremia? God gaat tot hem zeggen: "Ge moet een veld gaan kopen en het betalen en het bewijs daarvan goed bewaren." Een veld kopen in een land, dat door de vijand overheerst wordt! En dan zelf in de gevangenis zitten en geen einde aan Gods oordelen zien! Het wordt hem wonderlijk te moede. Zou het wel waar zijn? Maar 's Heeren woord wordt bevestigd. Hanameël komt en biedt het land aan. En Jeremia, bukt zich onder het wonderlijke van Gods wegen. Hij koopt het veld, neemt getuigen, betaalt het, neemt die koopbrief en verzegelt die. Nu heeft Jeremia een veld in een land, dat platgetrapt is en overheerst wordt door de vijanden. Er is geen toekomst meer voor het volk. Hoe moet het gaan?

Maar dan raakt hij aan het bidden, nietwaar; het is u voorgelezen. Hij zegt: "Heere Heere, zie, Gij hebt de hemel en de aarde gemaakt door Uw grote kracht en door Uw uitgestrekte arm; geen ding is U te wonderlijk", enz.

Ziedaar de onmogelijke wegen, waarin God Zijn volk leidt en waaruit ze deswege uit hun duisternissen aan het roepen geraken.

Geliefden, ik sprak u van Jeremia's nood, en is dat dan niet een schaduwbeeld van de nood, waarin Gods volk in onze tijd verzonken ligt? Men heeft Gods Woord verworpen; wat wijsheid zou men dan nog hebben? Daar leeft nu Gods volk midden in. Het kan er niet afgetrokken van leven. Heeft het niet gezocht onder de gruwelen, die ook in het midden van ons volk geschied zijn? Heeft het niet met woorden en daden er tegen geprotesteerd? Is hun levenswandel niet als een veroordeling geweest voor al degenen, die het aanschouwden? En is dat niet zo tot op de huidige dag, al is het bij velen zeer verflauwd? Jeremia was toen nog niet aan het bidden. Misschien ligt hier ook voor ons een les. Jeremia geraakte pas aan het bidden, of laat ik het nog eens anders zeggen, hij kreeg een biddag in zijn leven, toen God wat aangaande Zijn volk ging openbaren. Toen werd het hem wonderlijk te moede. Ach, mochten wij ook eens zo'n biddag verkrijgen, gelijk Jeremia die in Zijn leven verkreeg. Want al was voor Juda de zaak zo hopeloos, dat er geen ontkomen of redden meer aan was, zo zegt de Heere toch: "Ge moet een veld kopen. Er zal nog weer een in- en uitgaand volk zijn." En waar Jeremia het kocht, heeft hij het bewijs daarvan. Hij heeft niet gevraagd hoe dat ging. God had het gezegd.

En als er nu in ons midden zulke Jeremia's zijn, waar God tot ging spreken, wat zouden we gelukkig wezen. Maar dat is nu juist het diep ontroerende, dat als de zaken van land en volk wegen op het hart van Gods volk, de Heere de toegang tot Zijn troon als afsnijdt. Het is alsof de Heere zegt: "Het is genoeg." Zou er dan geen hoop meer zijn voor het Nederlandse volk? Als God het wil, wel. Daarom zeg ik: O, wat zou het groot zijn, als er zulke Jeremia's in ons midden nog eens gevonden mochten worden, die, al is het dat zij veracht en in de gevangenis terecht gekomen zijn om de dienst des Heeren, toch altijd een Israëliet met de Israëlieten blijven en een Judeër met die van Juda. Want ook met Gods volk is het zo, al wordt er dan met hen geen rekening gehouden, dat zij toch een Nederlander met de Nederlanders blijven en de nood van dat volk in eigen hart mogen gevoelen en er ook wel eens mee in de binnenkamer mogen komen.

De nood van Jeremia is een schaduwbeeld van de nood van Gods kerk. Christus heeft ze gekocht en zij zal niet ondergaan, in welke donkerheden ze ook mag verkeren. Hoe steil en vlug het ook bergafwaarts gaat, er zal toch altijd een volk zijn, dat overblijft naar de verkiezing, en dat blijft bij die zuivere waarheid, wat er ook aan te pas moge komen.

Maar als we zien op de nood van Gods kerk, dan moeten we toch wel eens zeggen: Waar moet het heen?

Hoe weinig is de liefde tot de waarheid, die naar die godzaligheid is onder ons opkomend geslacht, en hoe gretig wordt de leer, die naar het vlees is, aanvaard! Waar zullen we toch belanden? Maar in de grootste nood blijft dit altijd voor Gods volk over, dat God leeft en dat God in Christus de God van Zijn kerk is, dat Hij de Onveranderlijke en de Getrouwe is. Hoe het dan gaan moet? Jeremia wist het ook niet. Maar Gods volk raakt er wel eens mee werkzaam. En in welke diepe nood Heeren kerk dan komen zal, God zal aan Zijn verbond gedenken en heeft het onderpand daarvan gegeven.

En om daar nu maar niet verder van te handelen, de nood van Jeremia is de nood van het wedergeboren volk; van dat volk, dat door Gods Geest uit de dood gebracht is tot het leven, en midden in de praktijk van het persoonlijke leven is.

Is er dan nog een persoonlijk leven, dat theorie is ook? Ja, geliefden, maar al te wel. Wij kunnen ons met onze belijdenis zo gemakkelijk staande houden. Maar dan is het enkel theorie, zonder praktijk. Maar het wedergeboren en levendgemaakte volk, waar Gods Geest in wonen gaat, krijgt ook wat van de praktijk. Als God Zijn recht gaat verheerlijken en alle hoop gaat ontvallen, gelijk er voor Gods kerk in Juda geen verwachting meer was, dan wordt het een ondergaan onder Gods recht. En dan dat wonderlijke, dat God dan soms toch nog van vrede gaat spreken! Dat doet de maat van de nood overlopen. Verstaat u dat wel?

Mogelijk zijn er nog wel in ons midden, die zichzelf hebben leren kennen als van God vervallen, van Hem afgegaan, in zichzelf gans verloren, die onder de uitvoering van het oordeel het recht op zich voelen aankomen, zodat, bij wijze van spreken, de bloedwreker hen op de hielen is. En er is geen ontkoming meer aan. Het gaat naar het einde. Het is alsof God niet meer te verbidden is. Maar in het midden van de druk doet de Heere hen een woord van vrede horen, zodat er toch nog verwachting is. Hoe? Men weet het niet en men verstaat het ook niet. Maar als God iets gaat ontsluiten voor een arm volk, komt er een biddag zoals ze nog nooit hebben gehad, om het oog naar Hem te doen druipe en bij Hem de nood te klagen. Al kunt gij het niet begrijpen, de Heere zegt toch: "Koop een veld, want er is verwachting." Zulk een volk zal God niet teleurstellen, die uit zulk een nood eens biddag mogen hebben. Dat geldt ook voor ons Nederlandse volk, voer Gods kerk in de donkere en droeve omstandigheden, waarin zij verkeert, ook voor het persoonlijke leven. Als dat volk zo eens biddag mag houden, zal het niet teleurgesteld werden. Het zal met hen gaan gelijk met Jeremia. Jeremia's gebed werd door God beantwoord. Ik ga daarvan nu in de tweede plaats spreken.

2. Jeremia's gebed door God beantwoord

Toen geschiedde des Heeren woord tot Jeremia, zeggende: "Zie, Ik ben de Heere, de God van alle vlees." Toen, mijn hoorders, eerder niet! Toen! Laat ons daar toch ook niet overheen gaan. Want het is met Jeremia niet zo gegaan, dat hij een keer tot de Heere riep en direct antwoord kreeg, zoals menigeen van God spreekt als een vriend. Ik vrees, dat dezulken weinig kennis hebben van Gods deugden, en weinig besef van Zijn heilig recht. Want dat geeft zo'n indruk in de ziel, dat er geduchtheid is voor de hoge majesteit Gods, en ten ware God Zelf die kinderlijke vreze niet in hun hart zou verwekken en levend houden, zij zouden niet vermogen tot God te roepen vanwege Zijn hoogheid. Maar menigeen heeft zulke lage gedachten van God en hoge gedachten van zichzelf, dat ze met God omgaan gelijk een Abraham. Doch wanneer God Zijn deugden gaat verheerlijken, wordt het ervaren: "Laat uw woorden weinig zijn, want God is in de hemel en gij zijt op de aarde." Wat is het dan groot als de Heere ons zuchten eens een keer beantwoordt, op de juiste tijd, ter rechter tijd, in de hoogste nood.

's Heeren knecht wist het niet meer. Had de Heere het dan niet tot hem gezegd? Zeker. Want enkele hoofdstukken van tevoren had hij, ook door 's Heeren Geest geleid, dierbare verbondshandelingen en dierbare verbondsweldaden mogen verklaren. Maar nu wordt het hem al te wonderlijk, al te ondoorgrondelijk en al te onbegrijpelijk. Hij verstaat het niet meer. Ziet, dat weet Heeren volk wel. Het bedrukte volk, het ontdekte volk, het overtuigde volk, het kent tijden dat het hun te machtig wordt, wanneer de Heere Zijn Woord gaat openen, wat met zoveel zoetigheid in hun ziel zinkt, waarmee

zij werkzaam worden, waardoor ze het al minder gaan weten en waarom ze dan tot God gaan roepen. En op eigen tijd en wijze zal God ze antwoorden.

Toen sprak de Heere: "Zie." Wat betekent dat nu toch, dat woordje „zie"? Ach geliefden, dat is nu het plaatsmakende werk van Gods lieve Geest. U kunt u mogelijk indenken de gebonden gestalte van de profeet Jeremia, dewijl de Chaldeeën rondom de stad lagen en hij in de gevangenis gekluisterd was. Toen hij zich in die diepe nood tot God ging wenden, was zijn hart overstelpt. Hij was niet wanhopig, maar overstelpt in de gedachten; als een dwalend schaap. Toen Johannes in de gevangenis zat, wist hij het ook niet meer. Hij zei tot zijn discipelen: "Gaat eens vragen aan die Profeet uit Juda, of Hij de Christus is of niet." Had hij zelf niet gezegd: "Ziet het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt"? Hij wist het ook niet meer.

Dat is niet vreemd voor het levendgemaakte volk. Er kunnen zulke vragen, zulke toestanden in hun hart zijn, zulke twijfelmoedigheden, zo'n strijd tussen geloof en ongelooft, tussen licht en duisternis. Het is wonderlijk, want dan komt de Heere tot dat volk en Hij zegt: "Zie." Het is alsof de Heere Jeremia eens stil zet, dat hij eens uitgebracht wordt uit al de woelingen waarin hij verkeert. "Zie." Ik zeg, dat is het plaatsmakende werk, omdat de Heere Zich nader wil verklaren en bevestigen aan zijn hart. De Heere is niet in de grote storm, maar in het suizen van een zachte stilte. De Heere zegt: Zie, Jeremia, luister nu eens, laat uw ziel eens wezen als een gespeend kind, laat Ik u nu eens wat mogen zeggen.

Zo is het nu ook in het leven van Gods volk. O, er kunnen zoveel woelingen in hun ziel zijn, zoveel woedende golven, zulke hoge stormen, zo'n strijd tussen licht en donker, waarom ze deswege gaan roepen tot de Heere. Maar dan zegt God wel eens tot hen: *Zie*. Dan worden ze wel eens stilgezet. Laat dat volk maar eens terugblikken. Mogelijk hebben ze er nooit erg in gehad, dat God nooit tot hun ziel sprak in de woedende golven of in die vliegende stormen, maar in een zachte stilte. En dan gaat dat woordje "zie" vooraf. Als we dat eens mochten hebben, zou de donkerheid ons niet langer bezwaren, dan zouden al de twijfelmoedigheden ons onze rust niet kunnen ontnemen. God mocht eens tot ons zeggen: "Zie." Ik zal u eens uitbrengen uit uw eigen bekommring, uit uw eigen werken, en uw arme ziel eens onderwijzen, hetzij persoonlijk, hetzij kerkelijk of algemeen.

Wat was Jeremia toch gelukkig. En wat zouden wij het ook zijn, als we er iets van hadden. "Zie, Ik ben met u." Jeremia wist het niet meer en daarom was het nodig dat God het zei: "Zie, Ik ben de Heere, de God van alle vlees."

Is de Heere dan de God van alle vlees? Ja, mijn hoorders, maar met een zekere beperking. Hier staat: "Ik ben de HEERE", met kapitale letters, en dat wil zeggen: de Jehova, dat is de Getrouwe, de Eeuwige, de onveranderlijke Verbondsgod. En dat is Hij niet voor alle mensen. Dat is Hij alleen voor Zijn volk, hetwelk Hij daartoe verkoort en in Christus met Zich verzoende. En in dat verband wordt Hij genoemd een verzoend God, een getrouwe en onveranderlijke Verbondsgod. Hij is de God van alle vlees, Die met het heil des hemels en met de inwoners der aarde doet naar Zijn vrijmachtige wil en welbehagen. Hij heeft Zijn volk er uit verkoren en Hij eigent het Zich als Zijn oogappel, het teerste deel van 's mensen lichaam, om daarmede te beschrijven de tedere liefde, die de HEERE Jehova tot de Zijnen heeft. In de handhaving van Zijn recht gaat Hij Jeremia barmhartigheid bewijzen op grond van recht. En al is alle leven voor dat volk afgesneden, zo is Hij evenwel de Machtige om hen hun nationale staat terug te geven, om hun het kerkelijke leven weer te geven. Hij is de God van alle vlees. Want Hij heeft het uit niet gegeven en Hij onderhoudt het door het Woord Zijner kracht. Hij vloeit in alle bewegingen en werkingen der schepselen mede in, opdat zij aan Zijn doel zullen beantwoorden. Hij regeert als

Koning. Ja, zelfs de duivelen zijn onder Zijn heerschappij. Dat doet Hij ten goede van Zijn volk.

Wat wordt het dan wonderlijk voor Juda! Dan mag het weliswaar na de Babylonische ballingschap nooit meer geworden zijn het Juda van tevoren, maar God bevestigt toch Zijn Woord. Hij doet Zijn Jeremia's naar Hem vragen en Hij doet Zijn volk terugkomen. Hij kan, met eerbied gesproken, niet van Zijn Juda af. Hij gaat een onwaardig volk, dat nergens recht of aanspraak op heeft, een toekomst ontsluiten, die zeker en gewis is. Wat waardigheid had Juda? Had God het niet rechtvaardig kunnen laten wegzinken in Babel? O zeker. Maar Hij deed het niet. In de schifting van Zijn recht bleven velen achter en verzonken in het heidendom, maar dat vrijwillige Juda is teruggekomen.

"Ik ben de God van alle vlees." Ziende op Juda, is er geen verwachting meer, maar ziende op de Heere, dan opent zich een rijke toekomst voor dat volk.

Geliefden, het is biddag. Laten we dan eens zien op ons Nederlandse volk. Wij leven er midden in. Wij zijn niet beter. Is er voor Nederland nog wel verwachting? We mogen ons nog schijnbaar openbaren in het midden van de volken, maar ach, het is misschien hard gezegd, in het oog der groten heeft Nederland afgedaan. Het is financieel afhankelijk, het is economisch afhankelijk, het is defensief afhankelijk, het is politiek afhankelijk, het is een speelbal van de groten der aarde. Dat is nu Nederland! Ach, daar mocht ons oog toch eens voor geopend zijn. De schijnbare welvaart, die wij hebben, verraadt een diepe armoede. De toekomst, die wij tegengaan, is zo donker. Wat zal toch het einde zijn? Dat is nu Nederland, dat land, waar God weleer de wonderen van Zijn genade zo krachtig bewezen heeft, waar de banier der waarheid als door Zijn hand op onze vaderlandse bodem werd geplant. Is Juda weleer ook niet machtig geweest met zijn God? Wat is de oorzaak, dat Juda als natie aan een einde is gekomen? De afgodendienst. En wat is de oorzaak van Nederlands ondergang? De afgodendienst. Baäls priesters wandelen door de straten, en wij merken het niet meer. Zou God het niet zien? Zou Hij ons deswege Zijn zegen niet onthouden? Heeft de Heere het niet gezegd vanouds: "Beproof Mij nu hierin, als gij in Mijn wegen zult wandelen, of Ik u niet opendoen zal de deuren des hemels, zodat er geen schuren genoeg zullen zijn?" Maar als de afgoden vermenigvuldigd werden, ging God met Zijn oordelen dreigen.

En heeft God die ook Nederland niet reeds lang aangezegd? Denkt maar aan onze godzalige vaders. Leest de geschriften van Vermeer, van Van der Groe en welke ik er meer aan zou kunnen toevoegen. Leest de geschriften van Gods getrouwe knechten, die met tranen Nederland hebben toegeroepen: "O land, land, land, hoor des Heeren Woord!" Maar het is alsof de Heere zegt: "Het is genoeg!" Juda is aan een einde gekomen, en Nederland ook.

Zou het dan toch nog kunnen? Ziende op onszelf, niet meer, dan zal God ons overgeven. En waar zullen we dan terecht komen? Maar toch, geliefden, als we maar eens oog mogen hebben op de soevereine Verbondsgod, dan zullen we zien dat God in het midden van het Nederlandse volk toch Zijn kerk, Zijn volk en Zijn knechten nog heeft. Hij is met Zijn Geest nog niet ganselijk geweken, al is het dienaangaande donker en somber gesteld. Hij heeft Zijn kerk nog niet ganselijk verlaten, gelijk Hij dat nooit doen zal, naar luid van Zijn belofte: "Ziet, Ik ben met ulieden, alle de dagen tot de voleinding der wereld." Dat mochten we in het oog krijgen.

Gevoelen we iets van de nood, waarin we verkeren? Er is toch nood om biddag te houden, om tot God te gaan roepen? Van onszelf kunnen wij dat niet. Maar God mocht het indrukken en met Zijn Geest invloeien in het leven van Zijn volk en van

Zijn knechten, opdat zij die nood zouden gevoelen. Wij weten niet wat de Heere doen zal, maar voor Gods kerk is er altijd verwachting. Waarom? Omdat Hij zegt: "Ik ben de HEERE!" Zó alleen kan dat volk zich niet gevoelen, zó gedrukt onder Gods recht, zó verloren in de toekomst, zó hopeloos, of ik heb toch de volle vrijmoedigheid om te zeggen tot 's Heeren lieve volk: Toen het op zijn hopeloos geworden was, zei de Heere tot Jeremia: "Zie, Ik ben de HEERE, de God van alle vlees. Ik heb alle dingen in Mijn hand; zelfs de satan en de hel. Zij zullen niet meer doen dan zij vermogen."

De Heere zal Zijn kerk bewaren, zodat zij altijd blijven zal. Gods volk, hoe zij ook zichzelf tegenvallen, hoe arm, hoe doemwaardig en helwaardig zij zijn, wanneer zij in het midden dier nood tot God roepen, zal Hij zeggen: "Ik ben de HEERE." Wat wil dat zeggen? Dat Ik een verzoend God ben; dat Ik Mijn toorn afgelegd heb; dat Mijn recht verheerlijkt is in Christus en Mijn weldaden als uit het verbond u toevloeien; dat Jozefs schuren vol zijn en dat er geen één van Mijn volk verloren zal gaan. In het diepste van Gods oordelen is hun brood zeker en hun water gewis.

Dat mag ik Gods volk wel zeggen. En daarom ga ik nu van mijn derde punt spreken, dat het antwoord op Jeremia's gebed een zekere toekomst opent.

3. Het antwoord op Jeremia's gebed

Een zekere toekomst! Het wonderlijke in Jeremia's leven was, dat hij die koopbrief had. God had het gezegd, en toch ging zijn geloof bijna aan het wankelen. Het was te groot, te wonderlijk, het was te veel tegen die omstandigheden in. Daarom zei de Heere: "Zou er voor Mij iets te wonderlijk zijn?" Ik ben de God van alle vlees, Die over alle mensen regeert, Die het ene volk straft in rechtvaardigheid, en het andere volk als een stok gebruikt, die straks zal stukgeslagen worden; Die het volk van Juda zal terugbrengen. "Zou voor Mij enig ding te wonderlijk zijn?" O nee! Al mag dan die koopbrief voor ons te wonderlijk zijn, voor God niet. Dan kan Jeremia getroost de toekomst in met de verwachting, dat er na zijn biddag ook eens een dankdag zal komen.

Als we dat nu eens mochten hebben voor ons Nederlandse volk, wat zou dat groot zijn!

Maar ik heb geen koopbrief. En u? Het zou kunnen dat God ons zulk een koopbrief gaf en dat wij er werkzaam mee waren. Voor Gods kerk heb ik zulk een koopbrief wel. Die verzekert en verzegelt een vaste toekomst voor de kerk in het algemeen en voor een ieder lid daarvan in het bijzonder. Wat voor een toekomst dat is? Dat kunt u lezen als ge u de moeite wilt getroosten het 32^e hoofdstuk verder uit te lezen. Leest het eens aandachtig in uw woning. God zegt daarin, dat Hij Zijn recht verheerlijken zal, dat Hij Juda wegvoeren en Zijn oordelen voltrekken en volvoeren zal tot het einde toe. En toch moet Jeremia een land kopen, en toch zegt de Heere dat Hij ze zal wederbrengen. Dat volk, waarvan hij zou zeggen: "Het is verloren", daarvan zegt de Heere: "Ik zal ze tot deze plaats wederbrengen en Ik zal ze zeker doen wonen. Ja, zij zullen Mij tot een volk zijn en Ik zal hun tot een God zijn." Wat wordt dan een dierbare toekomst ontsloten voor het oog des geloofs! Het zou nog zeventig jaren duren, maar Jeremia heeft er zich in verblijd, en het gelovige volk met hem.

En als er nu voor Nederland zulk een toekomst werd ontsloten, dan zou er in de donkerheid nog een lichtstraal zijn. Maar zulk een licht schijnt er nu over het pad van Gods kerk. "Zie, Ik zal ze vergaderen uit al de landen, waarheen Ik ze zal verdreven hebben." Ze zullen komen van oosten en westen, van noorden en zuiden, van alle streken der aarde. Ze zullen tot Jeruzalem wedergebracht worden. De stad, waarvan gij zegt: "Ze is woest", daar zal de inkomende en uitgaande man zijn en de Heere zal er gediend worden. Zo zal het gaan met Gods kerk. Laat dan bange tijden voor Gods

kerk komen, maar de Heere zegt: "Ik ben de HEERE, de God van alle vlees." Dan zullen de vijanden niet meer vermogen dan er in Zijn raad bepaald is. Dan zal men niet verder afglijden naar de pelagianen, socinianen, Arminianen, of zelfs naar de semi-pelagianen. Want God zal Zijn volk bewaren. Hij zal ze terugbrengen uit de landen, waarin ze verbannen zijn, waarin Gods recht verheerlijkt is. En dan was het voor Juda zó, dat de voltrekking van Gods oordelen geen aftelling van de schuld was. Toen God ze terugbracht, bracht Hij ze terug uit loutere soeveriniteit. En zo gaat het nu met Gods kerk ook.

U zegt mogelijk: Kon ik toch eens tot een biddag geraken! Maar ik zeg: Wie u ook bent, waar u ook dwalende zijt, er ligt toch een belofte op de biddag van Jeremia, *namelijk dat de HEERE de God van alle vlees is en dat er voor Hem niets te wonderlijk is*. Hij haalde een hele wereld uit niet te voorschijn, en doden brengt Hij tot het leven. En zo zullen ook die van verre zijn, naderbij gebracht worden. En dat enkel in de verheerlijking van Zijn recht. Het volvoeren van Zijn oordelen, daar moet ook Zijn volk doorheen. Maar dan is er toch voor Gods kerk verwachting op de biddag. Hoe donker de tijd is, wij behoeven niet wanhopig te zijn. Juda is weggefallen, maar Gods kerk blijft. Het zijn degenen, die getuigen zijn, die zuchten over de gruwelen, die op de aarde geschieden. Zo blijft er verwachting over voor het volk van God. Het mocht eens tot verwondering wezen, opdat deswege eens een biddag werd gehouden. Het oog mocht van alles afgetrokken worden en het mocht geslagen zijn op de God van Juda, Die Zich wel een rechtvaardig, maar ook een barmhartig en genadig God betoont, waarvan we ook zingen willen, Psalm 89 : 14:

*Dan zal Ik hen, die dwaas of wreev'lig overtreên,
Bezoeken met de roê en bitt're tegenheên,
Doch over hen Mijn gunst en goedheid nooit doen enden,
Niet feilen in Mijn trouw, noch Mijn verbond ooit schenden.
'k Zal nooit herroepen 't geen Ik eenmaal heb gesproken;
't Geen uit Mijn lippen ging, blijft vast en onverbroken!*

Toepassing

En nu, geliefden, zo kon Jeremia gemoedigd in de gevangenis verkeren, want het is als in zijn hart geschreven en het klonk als in zijn ziel: "Ik ben de HEERE, de God van alle vlees; zou er voor Mij enig ding te wonderlijk zijn?" Ik zeg, zo kon Jeremia biddag houden in de gevangenis, onder de volvoering van Gods oordelen.

Wij zitten niet in de gevangenis, gelukkig niet. Ik hoop dat de Heere ons er voor bewaart. Maar dan kunnen we evenwel met Jeremia gevangen zijn, namelijk zo, dat wij het niet meer weten; dat wij met Gods doen geen weg meer weten, want Gods weg gaat altijd door de zee, en Zijn voetstappen worden niet gekend.

Zijn er soms die een onderpand van de Heere verkregen hebben, misschien al lange jaren terug? Die God in de nood, waarin ze toen verkeerden, gered heeft en getroost in de ontsluiting van Zijn Woord; die Hij dierbare beloften van verlossing en vereniging en verzoening in het hart heeft gegeven? En zijn ze nu zo ver gekomen, dat ze onder de drukkingen van Gods recht moeten zeggen: "Zie, nu is het gedaan. De Chaldeeën zijn rondom de muren. Het is omkomen?" Maar al zeggen ze nu: Hoe moet het toch? De Heere zegt: "Koop een veld!" O, dat er eens rechte biddag mocht komen in het leven van dat volk! Zij zouden niet zonder gunstig antwoord heengaan. Dan zou Hij zeggen: "Ik ben de HEERE." Dan is Hij alles voor hen. Dan is Hij de vervulling van hun tijdelijke, natuurlijke en geestelijke noodduft. Hij wil hun tot een God zijn. Maar

dat niet alleen. Hij zegt ook: "Zou voor Mij enig ding te wonderlijk zijn?" Dan snijdt God al onze werken en aangelegenheden af, opdat wij door het geloof zouden leven op een onderpand. Dat voorrecht had Jeremia. Het onmogelijke zou gebeuren en Jeremia mocht het geloven.

Zouden we niet gelukkig zijn, volk des Heeren, als we daartoe voor ons persoonlijk leven eens verwaardigd werden, om niet te veel op onszelf te zien, maar op de Heere, de God van alle vlees? Dan kan het nooit te duister wezen; dan kan de vijand nooit te sterk zijn, dan zullen we nooit in de wanhoop komen. Dat we dan op Hem mochten zien, Die de Heere is, op God in Christus. Zou er voor Hem, Die alles heeft geschapen, iets te wonderlijk zijn voor Zijn arme volk? Hij doet met het heir des hemels en met de inwoners der aarde naar Zijn wil en welbehagen. Zo zou het nog kunnen voor Gods kerk. Dat er dan eens werkzaamheden mee geboren werden in het hart van Gods knechten en ambtsdragers en in het hart van het volk, dat bidden geleerd heeft.

Zou er nog hoop zijn voor het Nederlandse volk? Is er één volk geweest, dat God zo grotelijks beweldadigd heeft als het onze? Ik meen van niet. Uit de laagte, uit het slijk opgehaald, heeft Hij het verhoogd en eer en rijkdom gegeven. Maar God zal het vernederen tot de fundamenten toe. En toch, omdat Hij het vernedert, kan er toch wel eens iets in het hart zijn, dat we zeggen: De Heere zou nog iets met ons voor kunnen hebben. Hij mocht ons nog niet ganselijk aan onszelf overlaten. Wie weet! Hij zegt: "Ik ben de HEERE, de God van alle vlees; zou voor Mij enig ding te wonderlijk zijn?" En dat geldt ook wat de zaken van ons land aangaat, zoals het er heden voor staat. De groten der aarde kunnen niet doen wat ze willen. Zij zijn als nietige instrumenten in de hand des Heeren. Als Nederlands natie toch eens een biddag in de praktijk kreeg, in de beleving, wie weet wat God nog zou willen doen!

Mijn onbekeerde medereizigers, het is biddag. Is er voor u ook nog wat? De Heere zegt: "Ik ben de HEERE, de God van alle vlees." Hij is machtig u een nieuw hart te geven en een nieuwe geest en een nieuw leven. Hij kan maken dat gij naar Zijn wet en in Zijn inzettingen zult wandelen. En dan zegt de Heere in Ezechiël, dat Hij er van den huize Jakobs om gevraagd wil wezen, dat Hij het hun doe. Zo mocht gij op deze dag een biddag bekomen.

Volk des Heeren, o zoekt op de biddag in afhankelijkheid dat eeuwige goed, die gemeenschap met God in Christus te mogen hebben. Wij mochten die gezamenlijk als kerk zoeken en als natie van God begeren, opdat Hij onze Koning ware en wij zouden leven naar Zijn wet en in Zijn inzettingen. Zo mocht Hij ons nog redden, al is het dat de wallen zijn tot tegen de muren.

Nu, de Heere zegene daartoe Zijn Woord, om Zijns Naams wil. Amen.

16. Predicatie voor Goede Vrijdag

over Markus 15:37

Ds. W. DE WIT

Psalm 16 : 5

Lezen Markus 15 : 35-47

Psalm 18 : 1, 2

Psalm 68 : 5

Psalm 38 : 15

Geliefden !

Pelagius heeft geleerd dat de dood een gevolg van de natuur is. Hij leerde dus niet, dat de dood is de bezoldiging der zonde. Onder de schrikkelijke ketterijen, die Pelagius de oude kerk heeft ingebracht, is deze niet één van de geringste. Onze vaders hebben hem bestreden. En terecht. De dood is niet een gevolg van de schepping en van de natuur. Maar de dood is de bezoldiging der zonde.

God is de Bron van alle leven. Van Hem alleen vloeit alle leven, en buiten Hem is er geen leven. En naar Zijn welbehagen wil Hij Zich verheerlijken in de schepselen buiten Hem. Dat deed Hij in het levenloze en redeloze schepsel, maar nog zoveel te meer in het bijzonder in het redelijke schepsel, hetwelk volmaakt uit Zijn handen voortgekomen is. God blies er een levende ziel in. En in die ziel was Zijn beeld afgedrukt in kennis, gerechtigheid en heiligheid. De mens is goed geschapen, volmaakt goed, naar Gods beeld. En nu juist dat beeld gaf de goed geschapen mens de levensgemeenschap met God. God is de Onsterfelijke, de Onveranderlijke, de Eeuwige, ook wat het leven aangaat. De mens, volmaakt goed geschapen naar Gods beeld, was onsterfelijk, kón niet sterven, want zijn leven wortelde in het leven Gods.

Zó heeft God de mens dus geschapen. De dood is niet een gevolg van de natuur, van ouderdom, van zwakheid, van gebrek of van de schepping. Maar u weet het allen: De Heere had gezegd: "Ten dage als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven." En Adam at, en in hem het ganse menselijke geslacht. Hij onderwierp zichzelf dus aan het oordeel van de dood. Dat is vrijwillig geschied. Dat is moedwillig geschied. Maar wát is er dan eigenlijk geschied? De levensgemeenschap met de Eeuwiglevende is afgesneden! De mens verloor Gods beeld! En zonder Gods beeld is het wezen van de mens geschonden en kan hij niet eeuwig blijven leven; moet hij noodwendig sterven. Zijn leven wortelt niet meer in de Eeuwiglevende. Dát is de oorsprong van de dood.

En als we nu een ogenblik gedenken, dat we op Goede Vrijdagavond samengekomen zijn om de dood van Christus te overdenken, dan staan we verwonderd stil. Wat is er toch een ontzaglijk, Goddelijk wonder op te merken in het sterven van Christus. Wie is Christus? Naar Zijn Goddelijke natuur waarachtig God, Licht uit Licht en God uit God. Naar Zijn menselijke natuur is Hij waarachtig mens, maar ook rechtvaardig mens. Wat wil dat zeggen? Dat Hij des mensen wezen droeg, ongeschonden. Dat Hij dus geen zonde had. Dat Hij dus versierd was met Gods beeld, gelijk Adam weleer in de staat der rechtheid. Adam was met dat beeld onsterfelijk; kón niet sterven. Christus was met dat beeld onsterfelijk; Hij kón niet sterven. En toch is Hij gestorven! Ziet, daar ontsluit, zeg ik, dat grote wonder, waar we verwonderd bij stil moeten staan en moeten zeggen: "O God, ondoorgrondelijk zijn Uw wegen en onnaspeurlijk Uw

gedachten!" Christus, Die niet sterven kon, is gestorven.

En laten we daar nu onze aandacht met de hulp des Heeren wat nader bij bepalen. U kunt daartoe ons tekstwoord vinden in het u voorgelezen Schriftgedeelte: Markus 15 : 37, waar Gods Woord en onze tekst dan aldus luiden:

En Jezus een grote stem van Zich gegeven hebbende, gaf de geest.

Dit tekstwoord beschrijft ons *Jezus' sterven*. Dat sterven:

1. *volgt op Jezus' laatste woorden;*
2. *geschiedt niet uit zwakheid;*
3. *brengt rijke vruchten voort.*

1. Het sterven volgt op Jezus' laatste woorden

Jezus' laatste woorden. Het wordt ons heel eenvoudig in het 37ste vers van ons tekstkapittel gezegd: "En Jezus een grote stem van Zich gegeven hebbende." En nu onwillekeurig dringt de vraag naar voren: Wat heeft Hij met die grote stem toch gezegd? Wat zullen toch die woorden zijn geweest? Immers, dat is voor ons van de grootste betekenis.

Als we staan aan de stervenssponde van onze dierbaren, zullen we niet zoeken waar te nemen hun laatste woorden? Zullen we die niet in het geheugen prenten? En zullen die niet bij ons in herinnering blijven en het voorwerp van onze gesprekken menigmaal zijn? Vandaar dat ook wij ons willen opmaken, om te onderzoeken wat toch wel de laatste woorden van Jezus zijn geweest. En dat is dan: "Vader, in Uw handen beveel ik Mijn geest." Dat was het laatste. En als Hij dat gezegd had, heeft Hij het hoofd gebogen en de geest gegeven.

Maar wat ligt daar diepe troost in! Ziedaar, Christus, de Zoon des Vaders, als de Zoon des mensen in de diepte van het oordeel! Ziet Hem daar, verlaten, voor immer zover als het mogelijk was, van de gevoelige gemeenschap Zijns Vaders! O nee, de verborgen ondersteuning is Hem niet onthouden geweest, maar voor Zichzelf was Hij gans alleen, onder de brandende toorn, de drukkingen van het Goddelijke recht en de eisen van de onkreukbare waarheid! Het ging naar de dood. En dan tenslotte nog een drie-urige duisternis, wat het al meer verzwaarde. En rondom Hem waren spotters en snoevers, als een openbaring van de macht der duisternis. Denkt toch niet zo licht over de onpeilbare diepte in het lijden van Christus. Maar wat er altijd voor Hem overbleef, was de gemeenschap met Zijn Vader. In het aller-donkerste ogenblik, toen Hij in het donker in de dood zou ingaan, toen het oordeel in Zijn volle zwaarte als over Hem zou triomferen, toen de nood het hoogste geklommen was, en de strijd het zwaarste gestreden werd, toen de duisternis het dikste werd, was het nog: "Vader!" O, wat is dat dierbaar! Hij deed dat voor Zijn volk. Die gemeenschap met Zijn Vader heeft Christus nooit verloren. Hij is wel een vloek geworden, maar nooit vervloekt geworden. Toen Hij een vloek voor Zijn kerk werd, bleef Hij toch de geliefde Zoon des Vaders, waarin Hij, nl. de Vader, al Zijn welbehagen had. Want juist onder het oordeel verloor Hij die gemeenschap niet.

Laat daar nu 's Heeren volk het hart eens op zetten. Wat zijn hun bangste tijden? Als het recht gaat drukken. Wat zijn hun donkerste tijden? Als God Zich in Zijn gevoelige gemeenschap gaat terugtrekken en zij als aan zichzelf zijn overgegeven. Wat is het ergste voor Gods volk? Als ze aan alles moeten sterven. Waarom is dat dan zo erg? O, dan wordt de scheiding gevoeld, dan leren zij zich kennen als uitgebannen. De benauwdheid in hun ziel kan dan zo groot en hoog zijn. En toch, zij zullen er niet in

omkomen. Christus in het aller-diepste van Zijn lijden verwierf voor hen die geestelijke gemeenschap met Zijn Vader. En al is het dan waar, dat de gevoelige gemeenschap teruggetrokken wordt, en het oordeel daar als voor in de plaats komt, zo verwierf Christus toch die geestelijke gemeenschap des geloofs, zodat de zon weer zal opgaan over hun tenten.

Christus is in het duister gestorven. Ter negender ure stierf Hij. En toen Hij gestorven was, gaf de zon haar licht weer. Hij is door de duisternis in de dood ingegaan, en dát opdat Zijn volk in het licht zou mogen sterven; opdat zij in het duister niet zouden wandelen. En wanneer zij in duistere dagen van strijd leven, dan valt er toch nog wel eens een lichtstraal. Dat viel in het lijden van Christus niet. Hij twijfelde niet in ongelooft, o nee. Hij heeft gesteund op de belofte Zijns Vaders, dat Hij, als Hij Zijn ziel zou uitgestort hebben, zaad zou zien. O dat vaste vertrouwen van Christus! Laat 's Heeren volk er toch niet overheen gaan. Als alles zich opmaakt in de strijd tegen de Zoon des mensen, dan zegt Hij nog: "Vader", vertrouwend op Zijn beloften. En dát in het stervensuur; in het hachelijkst tijdsgewricht! En dan gaat 's Heeren volk hun ganse leven door met de vrees des doods bevangen. Want o, dat sterven, dat God ontmoeten! Zullen zij in het donker, in twijfelmoedigheden, in de banden van het ongelooft dan henengaan? O nee. Zij, die deze levensgemeenschap met Christus hebben, de één meer en de ander minder, zullen in het donker niet sterven. Christus stierf in het donker. En Hij stierf toch niet twijfelende. En Hij is gestorven voor Zijn volk en Hij is opgestaan, al spreek ik daar nu niet van, om Zijn leven hun in het hart te laten vloeien. Christus heeft stervensgemeenschap genoten.

Wat is dat plaatsbekledende werk toch ontzaglijk diep! Ik sprak u zo-even van de levensgemeenschap mét Gods beeld, en het sterven zónder Gods beeld. En nu, Christus had Gods beeld op het allervolmaaktst. En wat deed Hij? Waartoe is Hij gekomen, ja waartoe is Hij van de Vader gegeven? Opdat Hij met Zijn kerk zou hebben een stervensgemeenschap! Hij kón niet sterven. Maar Hij ging de dood in. Hij stierf voor hen, opdat hun dood zou weggenomen worden en opdat ze Zijn leven zouden bekomen. In het onbegrijpelijke wonder van het sterven van Christus zal het Vaderhart Zich gaan ontsluiten. En als 's Heeren volk dan eens in mag blikken in die eeuwige gedachten, zullen ze die vastheid ondervinden, waar ze mee leven en waar ze ook mee sterven kunnen.

Dan predikt Goede Vrijdag ons een GOEDE Vrijdag. Het zal niet altijd donker blijven. Het zal eens licht worden in hun sterven. Wij leven zo menigmaal in het duister, en dan hebben we niet zoveel zorg voor onze ziel gelijk Christus. O, wat hebben we veel bekommring over onze zaligheid, maar wat is onze ziel toch naakt en onbereid! Wie, vraag ik, wie heeft daar nog bekommring over? Maar aan de andere kant, degenen die daar bekommring over hebben, ik mag ze moed inspreken. Houdt maar moed! Het zal eens veranderen. Want Christus heeft niet tevergeefs geleden. En om uwentwil werd Hij geleid in duisternissen. Gij hebt Zijn voetstappen dus maar te drukken en die zoete vruchten van Zijn lijden en dood maar te eigenen. Dat ons oog er toch voor geopend mocht worden! Maar dat geschiedt niet voordat we sterven aan het onze, om dan door dat sterven in Zijn levensgemeenschap te delen.

Christus heeft het ook gedaan. En dan is Zijn sterven een oordeel en het is ook een zegen. O wat zijn er dierbare vruchten van Christus' sterven! Want we mogen het als een oordeel opmerken, maar aan de andere zijde is het een zoete vrucht uit Gods verbond. Dat verbond, wat vast is in de dood van Christus. O, als we dan Hem maar in het oog mogen hebben, dan kunnen we getroost leven en dan kunnen we ook getroost sterven.

Dat is nu de vrucht in het hart van het oprechte volk. En buiten Hem is het hart leeg. Ze zeggen: "Man, het is waar. Omdat ik Christus mis, mis ik alles en leef en loop ik in het duister. Maar hoe zal ik Hem toch nog bekomen?" Weest dan wakende aan Zijn poorten, waarnemende de posten Zijner deuren. O helpt uzelf toch niet. Zo menig een heeft zichzelf al geholpen en is gekomen in een eeuwige duisternis. Want daar is God niet mee gediend en daar wordt Christus niet mee geëerd. Maar als we op Hem mogen wachten, zal Hij ons zekerlijk er uithalen. "Vader", zegt Hij in Zijn sterven, net als in Zijn leven. Daar moet u eens op letten. Als Hij leeft, zegt Hij, dat Hij de Zoon des Vaders is, waarom Hij het voorwerp van bespottung en verachting en beschimping werd. Middellijkerwijs gesproken, is het juist de oorzaak van Zijn dood geweest, dat Hij Zichzelf Gods Zoon noemde, en dus sprak in die waarachtige, kinderlijke betrekking. Daarom zei de hogepriester: "Wat hebben wij nog getuigen van node? Gij hebt Zijn godslastering gehoord. Hij heeft het Zelf gezegd."

En nu is het zover, dat Christus gaat sterven. En dan sterft Hij net als Hij geleefd heeft. Hij zegt: "Vader." Dat gaat altijd door. Met al de wisselingen van het leven, die er bij het arme volk van God kunnen zijn, licht en donker, geloof en ongeloof. Christus stierf zoals Hij heeft geleefd. En dat deed Hij plaatsbekledend. Ik herhaal het nog eens. Het is wel nodig, want ons oog is er zo voor gesloten. Als u dan de kronkelende gangen in 's Heeren kerk ziet en als ze die zelf zien, dan zeggen ze: "Wat moet er toch van worden?" Dan is het zo menigmaal een beweeglijk koninkrijk. Maar het vaste fundament van 's Heeren kerk ligt in Christus. In Hem, Die geleefd heeft en gestorven is in onze menselijke natuur, en Die stierf gelijk Hij leefde. Hij is altijd doorgestaan ten goede van de Zijnen. Zo heeft Hij zelfs in het allerlaatste van Zijn leven nog gesproken tot bevestiging van Zijn volk.

Nee, Hij is niet als een slachtoffer gevallen. Voordat Hij stierf gaf Hij een grote stem van Zich. En met die dierbare stem heeft Hij die kinderlijke gemeenschap met Zijn Vader den volke nog bekend gemaakt. En dat heeft Hij niet voor niets gedaan. Zou Hij iets voor niets gedaan hebben? O nee. Met nadruk heeft Hij geroepen in Zijn stervensuur: "Vader." En wat is dat een voorrecht geweest. Waarom? Omdat Hij de goede belijdenis deed en die gemeenschap tot in Zijn dood beoefend heeft, zal die gemeenschap voor het arme volk des Heeren onverbrekkelijk en onveranderlijk zijn. En omdat Hij eens dat goede werk begonnen is, zal Hij het ook voleindigen tot op de dag van Jezus Christus. Ik zeg dit niet om kussens onder de okselen te naaien. Want ach, dat gaat bij het oprechte volk toch niet. Ze weten het wel, dat zij, zolang ze niet met enige bewustheid Christus kennen en omhelzen, niet getroost kunnen leven. Er is in hun hart een begeerte ontstoken om Hem te kennen in Zijn dood, ja Hem gelijkvormig te worden in Zijn dood, maar ook in Zijn opstanding. Van dat moedeloze en amechtige volk mocht het oog eens ontsloten worden, dat Hij het ook voor hen deed.

Hij zei: "Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest."

En nu bedoelde Hij met dat woord "geest" zijn ziel, en niet Zijn lichaam. Heeft Hij aan het kruis iets gezegd over Zijn lichaam? Toch niet! Maar wél heeft Hij gezorgd voor Zijn ziel in het laatst van Zijn leven. O dat is een les voor 's Heeren volk, opdat zij meer zorg zouden hebben voor hun ziel, dan voor hun lichaam. Moet dat dan maar verwaarloosd worden? O nee, ik kom daar straks wel nader op terug. Maar het is zo noodzakelijk om te zorgen dat de ziel geborgen is. En dat geldt niet alleen 's Heeren volk, maar een ieder, bekeerd en onbekeerd, wie u ook zijt. Christus is gestorven in de zorgen, die Hij voor Zijn ziel had, opdat wij leren zouden dat we niet de meeste bekommerning moeten hebben voor de tijd en niet de meeste zorgen om te komen door de

tijd. Gedenkt er toch aan, mijn onbekeerde medereizigers! Het is Goede Vrijdagavond en wij staan stil bij Christus' dood; bij de dood van Hem, Die niet sterven kón en toch stierf, omdat Hij naar het welbehagen des Vaders moest sterven en omdat Hij naar de liefde van Zijn hart wilde sterven.

Het is de mens gezet eenmaal te sterven en daarna het oordeel. Dat was ook Christus gezet, maar met dit verschil, dat Hij het oordeel van te voren had.

En nu, wij gaan ook sterven. Dat predikt ons Goede Vrijdagavond. Dacht ge, dat gij de dood niet zult zien? Dacht u in dit avonduur alleen maar te overdenken de dood zoals Christus die stierf? Zou het niet goed zijn, als wij voor onszelf de toepassing eens gingen maken, dat ook wij gaan sterven? En wie weet hoe spoedig! En wie is daar nu bezorgd over? Wie heeft er nog bekommelingen over zijn arme ziel? Ik weet het, er zijn er nog wel, maar o, wat zijn ze weinig geworden. Gaan we niet veeleer met de wetenschap, dat we niet altijd hier kunnen blijven, rustig door het leven en kunnen we zo niet rustig Goede Vrijdagavond vieren? Ja, maar u zegt: "We komen toch saam om Christus' dood te gedenken?" Zeker. Maar dat deed Hij in de plaats van mensenkinderen, waarin wij dus een getrouw schaduwbeeld zien van hetgeen ons wacht in de staat van onze natuur; waarin we dus een getrouw schaduwbeeld zien van onze dood. Christus stierf plaatsbekledend. Deed Hij het ook voor ons? Daar komt het op aan. En als Hij het niet voor ons deed, zullen wij het zelf moeten doen. Wat zal ons laatste woord dan zijn?

Christus zei: "Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest." En dit bevelen heeft de zin en de betekenis van iets ter bewaring te geven; een zeer kostbare schat, die opgebogen, die bewaard moet worden tot op een zekere tijd dat de eigenaar zulks terug komt halen. Ziehier, dierbare gedachten. Het was Christus' eigen ziel. Hij beval die Zijn Vader, opdat Die daarvoor waken zou tot op de tijd van de Vader tevoren bepaald, waarop Christus Zijn ziel weer terug zou ontvangen. En ik ga verder: totdat de Vader Zijn ziel Hem zou wedergeven en Hij Zijn eigen lieve Schoonzoon uit het graf zou roepen door de kracht van Zijn Goddelijk almachtig vermogen. En daarin verwierf Christus de zaligheid der ziel voor het arme volk. Zijn ziel is ten hemel gegaan; Zijn lichaam beval Hij Zijn vrienden, het hun toebetrouwende, opdat zij het gestorven lichaam van het kruis zouden halen en het met liefdeshanden zouden afnemen en met liefdeshartten zouden balsemen, ja opdat Hij gelegd zou worden in een nieuw graf, waar nog nooit iemand in gelegen had. Dát beval Hij Zijn vrienden. En Zijn ziel beval Hij Zijn Vader. En zo gaat het nu met het sterven van 's Heeren volk ook. Of ze het kunnen geloven of niet, dat is heel wat anders. Maar de waarheid is dan toch de waarheid. Als zij straks hun moegestreden ogen sluiten, misschien wel als ellendigen, als amechtigen, als dorstigen, dan zal hun ziel in de hemel genomen worden en hun lichaam hun vrienden bevelen.

Christus' laatste woorden!

Wat zal nu ons laatste woord zijn? O laat ons toch daar het hart eens op zetten, opdat we zorgen en bekommelingen over onze ziel hadden, meer dan om door de tijd te komen. Omdat Christus zei: "Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest", opende Hij een weg, die Zijn volk in een vast gegronde en levendige hoop stervend ook zal mogen betreden, om met Jakob te zeggen: "Op Uw zaligheid wacht ik, o Heere!" Het zal toch wat wezen! Als we nu maar de oefeningen des geloofs hadden! u zult zeggen: "Sterven dan al Gods lieve kinderen in het licht?" Nee, zij sterven niet allen in het licht, maar zij sterven wel allen met verwachting. Dan zal de één al meer troost in zijn sterven hebben dan de ander, maar de armste en ellendigste heeft in het sterven nog

zoveel verwachting, dat zijn ziel uitgaat naar Christus. Al is zijn geloof met veel twijfelmoedigheden bevangen, het geloof zelf wankelt nooit. En als het wankelt, ligt het in de oefeningen. Het geloof verwierf Christus. Dat zal nooit begeven.

Christus' sterven volgt op Zijn laatste woorden. "En als Hij dat gezegd had gaf Hij de geest." En dan is het donker. Het licht is Christus niet meer opgegaan. Hij is in het oordeel gestorven. Hij is onder de drukkingen van Gods heilige deugden gestorven. Hij is de dood ingegaan in het donker. Niet in het donker van ongeloof of van twijfelingen; ik heb dat reeds gezegd.

En toch is Hij onder het oordeel gestorven, want het oordeel was niet weggenomen voordat Hij de geest gegeven had. Het oordeel was niet weg voordat Hij was gestorven. Want de Heere had gezegd: "Ten dage als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven." En kunt gij nu begrijpen hoe het mogelijk was, dat de Onsterfelijke stierf? Daar staat mijn verstand vol eerbied stil! Ik zeg: O God! hoe kan dat? En toch is het gebeurd. Hij is waarlijk gestorven en de bewijzen hebben we er overvloedig van. Ik ga die nu niet verder naspeuren.

En ziet, dan is Christus' sterven niet als het sterven van een slachtoffer, maar als een daad van macht. Door Zijn Goddelijk alvermogen worden ziel en lichaam vaneen gescheiden. Hij heeft de scheiding van de dood ervaren, opdat Hij die wegnemen zou en 's Heeren volk ze nooit meer gevoelen zou. Hij nam het oordeel weg, en Hij nam het sterven weg, en Hij nam de scheiding van de dood weg. Christus stierf! Hij gaf de geest! En dat geschiedde dan niet uit zwakheid. Ik ga daarvan nu in de tweede plaats spreken.

2. Zijn sterven geschiedde niet uit zwakheid

Zeker, Hij had een ware menselijke natuur. En als zodanig onderwierp Hij Zich de menselijke zwakheden. Maar Zijn Goddelijk alvermogen ondersteunde Hem in het torsen van de oneindige toorn Gods. En door Zijn Goddelijke kracht verwierf Hij in die korte spanne tijds een eeuwige gerechtigheid. Ja waarlijk, Hij was mens. Hij kroop in de hof van Gethsémané. Hij kroop van zielsangsten. Bloedig zweet werd Hem uitgedrukt. En wat een afmattende zaak dat is, weten alleen degenen die iets kennen van die zielsworstelingen, waarbij het lichaam als ondergaat en de krachten ontvallen. Want het lichaam kan de geest niet ondersteunen. En zo is ook Christus door die worstelingen vermoeid, als krachteloos geworden. Men heeft Zijn rug geploegd. Buigend onder het oordeel en onder Gods recht zijn de geselslagen op Zijn rug gevallen. En dat heeft Hem Zijn kracht nog meer ontnomen. Hij moest Zijn kruis dragen. Nee, ik wil geen medelijden wekken, maar u slechts een ogenblik tonen de ware menselijke natuur van Christus. De Romeinse soldaten vreesden dat het kruis Hem te zwaar zou worden, en ze hebben het gelegd op de rug van Simon van Cyréne. Ik teken u maar de bange strijd. Nog een ogenblik, nog een enkele stap, en dan zes uren aan het kruis! En dan werden de laatste drie de zwaarste. En toch is Hij niet uit zwakheid gestorven. Brandende dorst heeft Zijn tong gekloofd, zodat Hij uitriep, opdat de Schrift vervuld zou worden: "Mij dorst." En toch, Hij is niet uit zwakheid gestorven!

En als u me dan vraagt of ik dat bewijzen wil, mijn hoorders, hebt gij wel eens een stervende met een grote stem afscheid horen nemen? Toch niet! Dat is onze verzwakte natuur niet eigen. Alles wordt al zachter en de stem is nauwelijks meer hoorbaar. Zo is ons sterven. En als onze geest dan uitgaat, dan zakt ons hoofd en wij kunnen dat niet schikken. En ziet nu het sterven van Christus. Na alle moeite, na al de bange strijd, staat er toch in het woord van onze tekst heel duidelijk: "En Jezus een grote stem van

Zich gegeven hebbende." Dat was een stervende! En dan vervolgens, ook heeft Hij het hoofd gebogen. Hij heeft Zichzelf als geschikt. Hij heeft Zijn eigen hoofd op Zijn borst gelegd. En als dan alles geschied en alles volbracht was, zo *gaf* Hij de geest, terwijl de onze wordt genomen. O, als wij hem geven moesten, wij zouden het nooit doen, want we zouden liever op de aarde blijven. En als 's Heeren volk het zou willen, dan is het, omdat ze zien op hetgeen voor hen bereid is; omdat ze zien op dat grote goed, dat God bereid heeft die, die Hem vrezen. Maar Christus *gaf* de geest. Hij moest niet genomen worden, waarin ons dus duidelijk uitkomt Zijn almachtig vermogen. De Zoon Gods stierf in onze menselijke natuur. Het sterven kón natuurlijk niet anders dan in onze menselijke natuur geschieden, want God kan niet sterven. En toch, de Schrift zegt het heel eenvoudig, maar met grote nadruk, dat het sterven de Goddelijke Persoon wordt toegeschreven. Want God heeft Zijn gemeente gekocht met Zijn eigen bloed. En dat bloed, dat wil zeggen het afleggen van het leven, het sterven. Dan valt de nadruk dus op hetgeen Christus deed door Zijn Goddelijke almacht.

Maar wat liggen daar dan diepe gedachten in! De Goddelijke natuur moest de menselijke natuur voorbereiden. Hij schikte Zich om te sterven. Wat is eigenlijk sterven? "De scheiding van ziel en lichaam", zegt Hellenbroek. Och, wie zal het mysterie van sterven kunnen verklaren? Kunt gij zeggen wat leven is in de diepste zin? Wat is leven? wat is sterven? O, dat zijn zulke verborgenheden, die wij, mensen, niet verklaren kunnen, maar wel ervaren. Eens krijgen we van God een sterven. Dan moeten, of dan mogen we sterven. God neemt onze ziel en de aarde krijgt ons lichaam tot de tijd der wederopstanding van God bepaald. Maar Christus gééft hier de ziel van Zijn menselijke natuur. Hij Zelf maakt een scheiding, zoals God het altijd doet. De Goddelijke Persoon sterft. De ziel en het lichaam worden vaneen gescheiden. En dat betekent ook voor Christus, dat Hij sterft. Hij geeft Zijn ziel in het vaste vertrouwen op de beloften Zijns Vaders, dat Hij, als Hij Zijn ziel zal uitgestort hebben, zaad zal zien; ja dat Hij die heerlijkheid zal ontvangen, die Hij had bij de Vader eer de wereld was. Hij buigt het hoofd en dan is alles volbracht. En dan is het voor altijd volbracht. En dan is het volkomen volbracht. En dan is het zó volbracht, dat een ander er niets meer aan toe te doen heeft. Wat is er dan volbracht? Dan zijn de zonden betaald. Dan is het recht verheerlijkt. Dan is de waarheid bevestigd. Dan is het oordeel weggenomen. Laat ik het maar in één woord zeggen: Dan is de ganse kerk Gods met God verzoend en in Christus gestorven aan alles wat geen God is. Zij zijn in Hem. Hij is hun Hoofd. Zij hebben alles in Hem. En als Christus dan zegt: "Het is volbracht", o, weest er dan ook van verzekerd, dat het volbracht is. Dan is er niets meer aan te doen.

Maar laat ik nu eens een woordje spreken tot het bekommerde volk van God. Christus heeft het al volbracht. Dan behoeft u niet méér verbroken te zijn, dan u zijt, al zijt u zo hard als een kei. Dan behoeft u uw zonden niet méér te bewenen, dan dat u gedaan hebt, al is het, dat u geen traan meer hebt overgehouden. Dan behoeft u geen gebedje meer te bidden met gevoeligheid en met tranen: het behoeft niet meer. Is het dan niet aangenaam? Dat is wat anders. Maar gij zegt, dat het nodig is. Verstaat u het niet om te zijn als een gevoelloze, als een onverzoende, als een uitgebannene, als één, waar God Zich niet mee kán en wil bemoeien? Mag ik eens vragen: Is het volbracht of niet? Als alles volbracht is, behoeven wij niets meer te doen. En als wij nog wat moeten doen, is het niet volbracht. Nu komt het er maar op aan hoe het is. En dan zult u zeggen: "Ik weet het, het is volbracht." O, dat u het eens verstaan mocht, opdat u Christus niet als opnieuw zoudt kruisigen en bij Zijn waardigheid en verdiensten nog wat bij zoudt willen doen, waardoor u Hem gaat onttrenen en onteren. O dat we verwaardigd

werden om door Hem alleen geholpen te worden!

Wat bleef er nu voor Christus in Zijn sterven nog over? Laat ons het maar in eenvoudigheid naspeuren. Wat bleef er over? Hij hing tussen hemel en aarde. De hemel was voor Hem gesloten! Van de aarde was Hij uitgeworpen. Wat was er aan hulp van Zijn vrienden overgebleven? Van Zijn vijanden had Hij niets goeds te wachten. Het was al bespotting en belastering. En wat bleef er dan over? Het naakte geloof! Maar ook de onveranderlijke hoop en de onwrikbare liefde. Dat zijn de drie dingen, die Christus overhield in het allerdiepste van Zijn lijden, en waarmee Hij overwon. Maar dan ongeacht de omstandigheden, mag het geloof ook door ons beoefend worden, want het Voorwerp des geloofs is een eeuwig en onveranderlijk Voorwerp. Wij mogen dan veranderen en de omstandigheden mogen dan veranderen, maar het Voorwerp des geloofs verandert nooit! En daarom, al is het donker en al schijnt het verloren, laat ons op God hopen, Die nooit beschaamd heeft degenen, die op Hem betrouwen. En dat vloeit uit de verdiensten van Christus. Dat vloeit uit Zijn dierbaar sterven, uit Zijn wonderlijk sterven, uit Zijn koninklijk sterven. Hij gaat als in het huis van de sterkgewapende en Hij vertreedt de satan de kop, stervend en overwinnend, als Koning.

En nu zal er nooit één van de Zijnen gehouden worden van de geestelijke dood, of als een oordeel moeten sterven de tijdelijke dood, of verwezen worden naar de eeuwige dood. Nooit meer! O daar ligt toch zulk een zoete troost in. Hoe komt het dan, dat we zo troosteloos over de wereld gaan? Arme Sionieten, hoe komt het? Is het Evangelie niet rijk genoeg? Ja, maar wij zijn niet arm genoeg. Dáár komt het door. O wat is een mens een tiran van zichzelf, dat hij zoveel bij elkander wil houden, waarmee hij zichzelf in het duister brengt en Christus aan de kant laat staan. Mocht ons oog daar nu toch een voor geopend worden! Wat zou het toch groot wezen als we die dierbare Persoon eens mochten aanschouwen en wij zeggen mochten: "O zoete en eeuwige en dierbare Heere Jezus, wat heb ik toch de kroon diep in Uw hoofd gedrukt!" Wat wordt dan het zoeken van wettische en van eigengerechtigheid en goddeloze moedeloosheid toch bitter beweend! Wat hebben we onszelf toch kwaad gedaan, wat God ons nooit gedaan heeft!

Christus stierf niet uit zwakheid. Wij zullen, wij móeten, op de tijd door God bepaald, sterven. En nu is dat sterven een oordeel. Nietwaar, het is een Goddelijk vonnis; als we onbekeerd sterven, dan sterven we onder het oordeel, dan sterven we in het duister en dan zinken we weg in het duister. En Gods volk dan? Die móeten niet sterven. Die mógen sterven. En dat sterven is voor hen geen oordeel meer. Het is een doorgang tot het eeuwige leven. De prikkel des doods is voor hen weggenomen. O, als ze stervend Christus in het oog krijgen, wat sterft Gods arme volk dan blijmoedig, ziende op Hem, de overste Leidsman en Voleinder des geloofs. En dan is het voorgoed met het sterven afgelopen. Dan gaat het naar het leven. Dan gaat het naar het licht.

Mijn hoorders, ik kom er nog een keer op terug: Als Christus stierf, dan stierf Hij in het duister, en als Hij gestorven was, gaf de zon haar licht weder. En zo zal het met 's Heeren volk ook gaan. Hier sterven zij alles af. En als zij dan hun geestelijke ogen openen mogen, dan zijn zij in het licht. En dan zullen zij Hem zien, Die voor hen stierf onder het oordeel. God is verzoend. Het oordeel is weg. De schuld is betaald. En de Heere zal nooit verwijt over de verre afwijkingen, over de hemelhoge schuld, over onze onbekeerlijkheid meer doen. Christus nam al die schuld op Zich en verzoende ze. En dat geldt dan ook voor degenen van 's Heeren volk, die in de zonde vallen en er soms lange tijd in blijven leven en de boezemzonden aan het hart koesteren, al is het, dat de Heere er nooit Zijn gunst over zal geven. Want het zal bitter beweend worden. Er zal een tijd komen, dat ze er aan sterven moeten.

Maar nu gij, mijn onbekeerde medereizigers. We gaan sterven, en wanneer weet ik niet. Christus is gestorven. Hij moest sterven. De dood was een noodzakelijk gedeelte van Zijn lijden. Als Hij niet gestorven ware, was het oordeel niet weg geweest. En nu komt het er voor ons maar op aan, als wij gaan sterven, of wij dan gemeenschap met Christus hebben. Daar komt het op aan.

Ik sta nu in de derde plaats ook nog een ogenblik stil bij de vruchten van Zijn sterven.

3. De vruchten van Zijn sterven

Allereerst verklaart God de Vader Zich op een dierbare wijze in de gift van Zijn Zoon, tot verheerlijking van Zijn eigen gerechtigheid en tot voldoening van de strenge eisen der Wet, die op Hem gevallen waren. God de Vader verklaart Zich daar in Zijn wijsheid. Zou er ooit één mensenkind die weg tot zaligheid uitgedacht hebben? Nooit zou het in ons hoofd op kunnen komen! God is de eeuwige Wijsheid. En Hij dacht een weg uit, waarin een arm mensenkind, met volle verheerlijking van Gods deugden en in de wegneming van het oordeel, zalig wordt. Hij dacht die weg uit in Zijn eigen geliefde Schootzoon.

Wijsheid, zonder eind of paal,
zijn Gods wegen altemaal!

Daar is de eeuwigheid voor nodig om dat te bewonderen. God de Vader openbaart Zich ook in Zijn gerechtigheid. Onkreukbaar blijft het recht eisen totdat Christus de geest geeft. Dan is het aan een einde. Dan is alles volbracht. Zolang blijft Gods eis op de mens, zolang gaat hij gebukt onder de schuld, totdat hij onder de Middelaarsbediening van Christus een plaats mag vinden door wederbarende genade en in de oefeningen van het geloof.

God openbaart Zich in Zijn heiligheid. God kan geen gemeenschap hebben met enig zondig mensenkind. Eer dat Hij de zonde ongestraft zou laten, heeft Hij Zijn eigen lieve Schootzoon gegeven. Maar dan verklaart Hij Zich vervolgens ook in Zijn genade. Wat is eigenlijk genade? Genade is: geen toerekening van de schuld. Heeft Christus ook genade ontvangen van de Vader? Nee. In het allerminst geen genade was er voor Christus. Christus moest sterven, de beker drinken tot de laatste druppel toe. Er was voor Hem geen genade. Hij verwierf genade. En zo is genade alleen voor de uitverkorenen, voor de wedergeborenen, voor de tobbers en zuchters onder de schuld en onder de schande en onder de scheiding. Genade is er voor verlorenen. Die genade vloeit uit het Vaderhart Gods. De Vader leidde Zijn Zoon door Zijn Geest tot in de dood. Ja het was een drievoudige liefde: De liefde des Vaders, de liefde des Zoons en de liefde des Heiligen Geestes. O ziet dan toch eens in dat plaatsbekledende werk in! Het is enkel genade. Geen halve of gedeelde genade, maar enkel genade! Wat wordt het dan ruim. Wat kan het dan op Goede Vrijdagavond voor een stervend volk ruim worden, als God in de dood van Christus genade gaat verzekeren om niet! "Die wil, die kome, en die dorst heeft, die neme van het water des levens om niet!" En gelijk Jesaja het ook zegt: "O alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij die geen geld hebt, komt, koopt en eet zonder prijs, wijn en melk." O, moesten we er maar voor betalen, we zouden wel komen. Maar nu, zonder prijs! Kom maar zoals u zijt, met uw honger, met uw dorst, met uw ledigheid, kom maar! Dat predikt ons nu het kruis. Het kruis van Christus predikt ons Zijn sterven.

En als Christus dan sterft, dan zijn al de profetieën vervuld. Ik ga daar nu met uw aandacht niet verder op in. U kunt er veel van lezen. Denk maar aan Jesaja 53, aan de moederbelofte en aan alles wat van Christus is voorzien: het is al vervuld. En als Christus dan gestorven is, dan is de ganse oudtestamentische bediening weggefallen.

Dan zijn er geen ceremoniën meer in de kerk. Laat Rome daar maar eens op letten, met al haar ceremoniën. God heeft het voorhangsel gescheurd. Hij, Die in het verborgen eeuw in eeuw uit gewoond had, is verzoend en verenigd. Al die afschaduwingen en al die verborgenheden werden vervuld in de dood van Christus. Gaat er toch niet overheen. O, dat wij toch niet in een wettische ijver zouden vervallen, in raak niet en smaak niet en roer niet aan, maar dat wij de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods verkrijgen mochten. Zeker, de gebruikmaking daarvan ligt in de geloofsoefeningen in de standen van het leven.

Doch ik ga nu verder. Wat is er geschied in Christus' sterven? Daarin is de macht der zonde verbroken. Hij deed dat in een dadelijke gehoorzaamheid. Wat kan 's Heeren volk tobben, dat zij niet kunnen leven overeenkomstig Gods heilige geboden, vanwege de macht en de tirannie der zonde. Christus deed het wel, op het allervolmaaktst. In een dadelijke gehoorzaamheid onderwierp Hij Zichzelf de Wet in haar volle eis. En Hij verwierf een gerechtigheid, om die toe te passen in het hart van al de Zijnen, dewijl Hij weet wat maaksel wij zijn en dat wij het zelf nooit kunnen. Ja zelfs de allerheiligsten, zolang zij in dit leven zijn, hebben maar een klein beginsel van deze gehoorzaamheid. Wat is nu de oplossing van onze ongelijkvormige staat? Om in ijver te wandelen en de wet gelijkvormig te worden? Of om in het geloof op Hem te zien, Die de wet volkomen gehouden heeft, Die de macht der zonde gebroken heeft en in de toepassing daarvan de Zijnen uitleidt uit der zonde macht en heerschappij, zodat ze er met vermaak nooit meer in kunnen leven, maar die leren haten en vlieden? Zeker, de zonde woelt nog wel in het leven van Gods volk, maar zij leven er niet meer met vermaak in. Dat moeten we niet vergeten. Het mocht een weinig tot bemoediging en geestelijke onderwijzing zijn van die Sionieten, die de macht der zonde zo moeten ondervinden, opdat zij, al liggen zij dan onder, toch altijd sterke wederstand zouden doen, naar het woord van de Catechismus. Al is hun kracht weinig, zo is toch de macht der zonde in de wedergeborenen gebroken. Zij zullen niet meer in satans klauwen omkomen.

Vervolgens is de schuld der zonde betaald in Zijn lijdelijke gehoorzaamheid. De straf, die op de zonde was gedreigd, was op Hem. Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen, maar die vloek is weg. En gij ziet het niet. Hoe komt dat dan? Omdat uw verstand niet verlicht is door de Heilige Geest om Christus te kennen. Dat is de zaak. Ik kan niet genoeg er op wijzen, dat de enige grond van zaligheid is in de Gegevene des Vaders, in Zijn leven en in Zijn sterven. Hij betaalde volkomen de schuld der zonde. Hij maakte het verbond vast in Zijn dood. Het Nieuwe en eeuwige Testament, Zijn laatste wil, is eeuwig en onveranderlijk vast, en dát ten goede van de Zijnen. Hij zegt: "Ik verordineer u het koninkrijk, gelijkterwijs Mijn Vader Mij dat verordineerd heeft." Dat is nu het Testament voor Gods arme kerk. Een koninkrijk! Hier op aarde en eeuwig in de hemel.

Zeker, in de wereld zult gij verdrukking hebben, dat behoort er ook bij. Maar dat is dan toch uit Zijn verbond en in Gods lieve gunst. In Zijn priesterlijke bediening verzoent Hij de Zijnen met God en de toepassing bekomen ze in het uurtje der wedergeboorte. O, dat ze er toch eens een oog voor mochten krijgen, dat ze met God verenigd en verzoend zijn; dat Hij voor hen biddende is in de hemel, Zijn verdiensten voordragende aan Zijn Vader. Zij lopen hier te tobben en te zuchten. Maar God de Vader heeft ze lief in Christus en Hij ziet geen zonden in Zijn Jakob, en geen overtredingen in Zijn Israël. Wat zijn we dan toch arm als we Hem niet kennen! Als we geen trek in onze ziel hebben naar Hem! Als we arm, jammerlijk, blind en naakt zijn! Als we genoeg hebben aan hetgeen we hebben buiten Christus! Gevoelt u dat nu

niet?

Heiligheid heeft Hij voor de Zijnen verworven. Satans macht heeft Hij verbroken. De vrees des doods is weg. De dood is geen dood meer voor Gods arme volk. En nu ga ik niet over de opstanding spreken. Maar Hij is dat ware tarwegraan, op Goede Vrijdagavond gestrooid in de aarde. Dat moet als in het donker ten onder gaan. Maar wat zullen er dierbare vruchten uit voortkomen! Als Zijn sterven al zo dierbaar is, wat zal dan Zijn leven zijn! O werden wij verwaardigd om met Hem te sterven, opdat we ook met Hem leven zouden! En dit is nu het deel van al 's Heeren volk. Komt, zingen we daar eens van uit Psalm 68 : 5

*Gij verkwikt Uw volk goedertier,
en maakt dat een iegelijk dier
daar woont zonder verderven.
Uwe kind'ren deelt Gij Uw goed,
in 't kruis geeft Gij hun goede moed;
zonder troost zij niet sterven.
Gij hebt, naar Uwe goedigheid,
de reine jonkvrouwen bereid
een oorzaak, zo 't mag blijken,
om te zingen in 't ganse land,
als onze vijanden met schand
veldvluchtig moeten wijken.*

Toepassing.

En nu merkt u, mijn hoorders, dat de verlossing van Gods kerk niet een natuurlijke zaak is. Dat is een bovennatuurlijke zaak, een Goddelijke zaak. Zowel wat het geboren worden, (nl. van Christus) dus wat Zijn leven betreft, alsook wat Zijn sterven betreft. En ook Zijn opstanding. Het is Gods zaak. En daarom zal Gods kerk zalig worden. Niets uit ons en al uit Hem. Hij heeft het uitgedacht, ontworpen en past het toe. Er zal geen klauw achterblijven. Niemand.

Nu komt het er voor ons maar op aan wat wij er van kennen. Ik weet het wel, de wedergeboorte geeft de levensgemeenschap met Christus, die vloeit uit Zijn kruisverdiensten. En de wedergeboorte geeft vervolgens recht op Christus en op de vruchten van Zijn kruisverdiensten, dus recht op Zijn weldaden. En wilt u nu dus bij wijze van conclusie leven, doe het dan. Maar dan verzeker ik u, dat gij de werking des Geestes Gods niet kent, want Die zal het uit het Zijne (nl. van Christus) nemen en zal het ons verkondigen. Die zal Zijn volk leiden, gelijk Hij ook Christus heeft geleid. Die zal Zijn volk leren en onderhouden, gelijk Hij Christus heeft wijs gemaakt met Goddelijke wijsheid, ja gelijk Hij Hem geleid heeft naar dood en graf. Daar gaat het heen. Het is onmogelijk, dat dit volk, dat door Gods Geest wedergeboren is, rusten kan buiten Christus. Dat is onmogelijk. Hebben ze dan nooit eens tijden van hoop? Zeker! O, als dat niet waar was, zij zouden sterven van verdriet en ze zouden omkomen in hun gemis. De Heere onderhoudt ze. Maar o, hun gemis is altijd groter dan hun bezit. Dan hebben ze eens innige blijdschap en verlichting, nu eens dierbare toestanden. Maar kennen zij ook iets van het leven, wat Christus leefde, en kennen zij iets van het sterven, wat Christus stierf? O, dat zou groot wezen! Kunt gij in uzelf de oorzaak zien waarom Christus sterven moet? Alle onbekeerden van hart zeggen: "Ja, de dood komt ons toe uit Adam." Maar als zij in het hart zien, zo zijn de vruchten niet te vinden.

Ik vraag u dus: Kunt gij de oorzaak vinden in uzelf? Weet u waarom Christus sterven moest?

Als u het weet, heeft God het u geleerd. Dan geldt het ook voor u wat Christus tot Petrus zei: "Zalig zijt gij, Simon bar Jona! want vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard, maar Mijn Vader, Die in de hemelen is." Zo openbaart vlees en bloed ons ook niet, dat zonden schulden zijn in Gods recht. Het mocht een weinig tot bemoediging zijn. Het valt niet mee om te leven in de schuld en om steeds meer te raken in de schuld, en om geen andere verwachting over te hebben dan te sterven! Het valt niet mee als de vijanden op de been zijn om ons te bespotten en als wij dan alleen overblijven!

En dan zucht u soms, nietwaar? U zegt: "Wat zal er toch van terecht komen? Waar zal het toch eindigen?" Maar ga nu met mij in de geest eens naar Golgotha. Daar hangt Gods eigen lieve Zoon. En Hij hangt alléén! Wat zal er van terecht komen? Alles. Het leven en de zaligheid, de verzoening met God, rechtvaardigmaking, heiligmaking en heerlijkmaking, en al wat er uit voortkomt, is voor u, als u gestorven zijt met Hem, en anders niet. Als u het leven in uzelf zoekt te bewaren, u zult sterven. Alleen in Hem is het leven te vinden. En dan vraag ik: Waarom toch zo moedeloos? U meent alleen te zijn. En Christus was voor u alleen. Hij is in het graf gegaan als een daad van macht en koninklijke majesteit. U vreest, dat u er in terecht zult komen, en Hij is er het eerst in gegaan. Gij zijt bang om te sterven. En Hij nam de prikkel des doods weg. O wat zal dat volk, als zij op hun dierbare Koning mogen zien, toch blijmoedig door dit tranendal gaan! Zij zullen Zijn leven bekomen. Daar zal geen vrees, noch oordeel des doods in overgebleven zijn. Alle tranen zullen afgewist worden. Christus ging in het graf en kon er niet van gehouden worden. O, zo gaat 's Heeren volk ook in de dood, geestelijk en tijdelijk, en ze kunnen er ook niet van gehouden worden. Satans macht mag sterk zijn, de bespottung veel en groot, maar zijn kop is vermorzeld. Onze ogen mochten er voor geopend worden. Wat zouden we gelukkig zijn als wij die geloofsoefeningen eens bekwamen. Wat zou het een onvergetelijke Goede Vrijdagavond zijn!

Nog een enkel woord, mijn onbekeerde medereizigers. We reizen samen naar het graf. We reizen samen naar Gods troon. Hoe is het nu? Stel uzelf de vraag eens: als het nu voor mij eens Goede Vrijdagavond wordt, als ik sterven moet, hoe zal het dan gaan? Vlucht van die vraag niet. Zet er het hart eens op. Gaat er eens niet overheen. God mocht het eens op uw arme ziel binden. Als u sterven moet, is dan uw sterven een oordeel, of een gunst? Daar sterven er twee op één bed: de ene onder het oordeel, en de andere in de vrijheid. En hebt gij dan zoveel zorgen voor de tijd? Ik wil het niet veronachtzamen. Maar zouden we niet meer zorgen hebben voor onze arme ziel? Jezus in Zijn sterven beval Zijn ziel Zijn Vader. En wie zult gij nu uw arme ziel bevelen? Wie? O, wat is dan een onbekeerd mens toch arm. Gevoelt u dat nu niet? En dan hebt u nog het grote voorrecht, dat we met elkander Goede Vrijdagavond kunnen vieren; dat we nog niet behoeven te sterven; dat God nog nodigt en nog roept: "Die wil, die kome." En de bekendmaking van het evangelie is zonder onderscheid. Voor alle boetvaardigen van hart wordt het Koninkrijk der hemelen ontsloten. En als u geen boetvaardig hart hebt, och buig uw knieën eens. Doe het vanavond eens. God mocht uw ogen eens openen voor uw verloren staat en voor de oorzaak van uw verloren staat, opdat zonden eens schulden mochten worden. U bent er mogelijk bang voor, maar daar hoeft u niet bevreesd voor te wezen. Want het bloed van Jezus Christus wast en reinigt van alle zonden. Gij zijt mogelijk bevreesd om te sterven aan de zonde, aan de wereld of aan eigen krachten of inzichten. Wat zal er toch van terecht komen? O wees niet bevreesd, want de wereld gaat voorbij met al haar begeerlijkheid; maar het Woord Gods blijft tot in der eeuwigheid. En dit is het Woord, dat onder u gepredikt wordt. Amen.

17. Een nodiging tot een betamelijk werk op Oudejaarsavond

Predicatie voor Oudejaarsavond over Psalm 95 : 6

Ds. W. DE WIT

Zingen: Psalm 89 : 19
 Lezen Psalm 95
 Zingen: Psalm 95 : 1 en 2
 Psalm 103 : 9
 Psalm 144: 2

Geliefden!

Het is Oudejaarsavond. En die Oudejaarsavond is altijd een ontroerende avond. Het is alsof die Oudejaarsavond een andere is dan andere avonden. We worden er bij bepaald, dat het jaar weer zo spoedig is weggevloten. Het is als een droom geweest. Nog maar even geleden stonden we voor de drempel aan het begin, en ziet, nu staan we voor de drempel van het einde. Dan predikt ons Oudejaarsavond, dat de stroom der jaren uitmondt in de oceaan der eeuwigheid. Wat voorbij is, komt niet weer met al zijn lief, met al zijn leed, met al zijn zorgen, met alle schuld voor God. De gelegenheid het over te doen, is er niet. We gaan met rasse schreden voort. We worden gedreven door de zweep van de tijd. Waarheen, mijn hoorders? Waarheen worden we gedreven? Naar de eeuwigheid!

Oudejaarsavond predikt ons de naderende eeuwigheid. En dat niet alleen, maar de met rasse schreden naderende eeuwigheid. Wij vliegen naar de eeuwigheid!

Oudejaarsavond ! Wat is ons leven kort ! Wat gaat het schielijk voorbij! Ziet, daarom is Oudejaarsavond zo ontroerend. God heeft de eeuw in ons hart gelegd. En als we dan aan de laatste avond van het jaar eens uitgehaald worden uit de bekommelingen van het ondermaanse leven, uit de greep van de tijd, dan gevoelen we het: we gaan naar de eeuwigheid. Maar dan is het niet om het even hoe we naar de eeuwigheid gaan. Daar is zo'n machtig onderscheid in.

Wat gevoelen we op Oudejaarsavond ook onze kleinheid. We gaan van onze jeugd tot de volwassen leeftijd, en van de volwassen leeftijd, onder de zorgvuldigheden van het leven, tot de ouderdom, als God ons dat verleent. Wie zal de stroom des tijds kunnen keren? Wie, al is hij nog zo schuw voor de eeuwigheid en al leeft hij met nog zo veel bange zorg ten opzichte van de eeuwigheid, wie kan de tijd keren? We gaan naar de eeuwigheid! We worden als gedwongen en gedrongen en we worden meegevoerd, naar Gods raad en tot Zijn eigen oogmerk.

En dan op Oudejaarsavond staan we onwillekeurig, voordat we afscheid nemen van het voorbijgegaane jaar, eens een ogenblik stil; dan slaan we eens een blik terug en dan herinneren we ons de vorige Oudejaarsavond, toen we toch zo overreed waren van de kortstondigheid van ons leven, van de noodzakelijkheid der waarachtige bekering. Het kon geen langer uitstel lijden. En nu zijn we weer aan het einde. Dan is voor velen de ernst weer een jaar lang weggegaan. Nu is het weer Oudejaarsavond. God liet ons nog in de tijd, in onderscheiding van anderen, die al in de eeuwigheid zijn. Terugziende op de afgelegde weg, zijn velen met blijdschap en vrolijkheid des harten het jaar begonnen, terwijl nu het jaar in zak en as, in diepe rouw wordt beëindigd. God heeft zo ontroerend kennelijk gesproken. De één nam Hij weg in het prille van zijn jeugd, een ander in de bloed van zijn jonge leven, een derde in de kracht der mannelijke

leeftijd, en weer een ander in de ouderdom. En hun betrekkingen zijn in rouw. We gaan samen met elkander naar de eeuwigheid. En dan terugziende op de afgelegde weg, vragen we ons af: Wie behoorden we te zijn en wie zijn we? Onbekeerd!

En het levende volk, och, laat ook zij maar eens een ogenblik terugzien. Dat we dan in dit ontroerende ogenblik de overtuiging in het hart bekwamen, dat we voor God niet anders hebben gedaan dan schuld met schuld vermeerderd en zonde op zonde gestapeld, zodat ze bijna ten hemel reiken. We hebben God arbeid gemaakt met onze zonden, en moeite met onze ongerechtigheid. Als we terugzien, moeten we zien dat we klein en afhankelijk zijn, tot in onze ademtocht toe, in de schuld en innerlijk verderf. Dat predikt ons Oudejaarsavond. Maar door Gods genade is er ook een volk, dat meer heeft. Ik zei al: het is zo'n groot verschil hoe we naar de eeuwigheid reizen. Als we wereldburgers zijn, al is het dan met een godsdienstig kleed, dan moeten we afscheid nemen van het voorbijgegane jaar, en straks van de wereld, dewijl die voorbij gaat. We *moeten* dat. Het smart ons, het is niet naar ons vlees. Maar door Gods genade is er ook een volk, dat met blijmoedigheid afscheid neemt van het voorbijgegane jaar. Hebben die dan geen schuld? Hebben zij geleefd zoals het behoorde? Nee, maar in het bukken onder God en in de aanvaarding van het oordeel vinden zij de oplossing van hun zaken in Christus' geboorte in Bethlehems stal, schuldbetaland en schuldvergevend, hen dekkend onder Zijn Middelaarsverdiensten. De Heere weet wat maaksel zij zijn; dat zij klein van krachten zijn en stof van jongsaf zijn geweest.

Ook voor hen is het Oudejaarsavond. Maar weet u hoe het voor hen is? Er is weer een jaar afgeteld. Het zal niet altijd duren, dat dit volk hun kruis torsen moet; het zal niet altijd duren, dat zij tranen over het gemis van Gods gunst en gemeenschap moeten schreien; het zal niet altijd duren dat ze worstelen onder de heerschappij en de aanklevingen der zonde. Eens zal er een tijd komen, dat ze van het lichaam der zonde en van satans heerschappij verlost zullen zijn. Dan zullen ze altijd bij de Heere zijn.

Als het zo eens Oudejaarsavond mocht zijn voor het levende volk, wat zou het groot zijn! Maar dat is Gods genade, dat is niet uit ons. Menigeen zegt: "Het kan voor mij niet. De tijd vliegt heen, we reizen naar de eeuwigheid en ik kan God niet ontmoeten." Maar als de Heere u dan maar in Christus ontmoet, dan is het goed. Als Hij u ophaalt uit het modderig slijk, waarin gij uzelf kent, als Hij tot uw ziel van vrede spreekt, dan zult gij vrede in het hart hebben, meer dan ter tijd als der goddelozen koren en most vermenigvuldigd zijn.

Ik zeg dus: Het is niet om het even hoe we naar de eeuwigheid reizen. Wat voor de één tot schrik is, dat is voor de ander tot blijdschap. Het is voor ons samen Oudejaarsavond. Hoe staan wij daar nu tegenover? Ontroert het onze ziel, dewijl het ons predikt dat we naar Gods rechterstoel reizen, en dat we straks de wereld zullen moeten verlaten? Of predikt het ons dat God ons gedragen heeft onder Zijn oordelen? Ziet, dat is het deel van Gods volk. Zij leren dat verstaan. Dan hebben zij iets in hun hart, dat zegt: "Als Gij, Heere, de ongerechtigheid gadeslaat, wie zal bestaan?" Maar dan mogen zij er ook op laten volgen: "Maar bij U is vergeving."

Nu is het ons nodig, mijn hoorders, om in dit avonduur niet in het algemene te blijven hangen en ons daarin te verdiepen. Het is een ontroerend ogenblik. Oudejaarsavond predikt ons de jaarwisseling. Laat ons tot onszelf eens inkeren. Onze kinderen, onze jeugd, ons opkomend geslacht, de mannen en vrouwen, de ouden van dagen, hoe is het nu? Is het u tot blijdschap of tot droefheid? u weet dat immers wel? Door wederbarende genade is er in het hart van het volk van God een hoop op God. Zij kunnen dat zelf niet altijd verklaren. Het wordt soms zo fel bestreden. Maar het houdt hen werkzaam. Ze houden aan de Eeuwige, aan de Onveranderlijke vast; ze hopen op Hem, ze verwachten het van Hem. Laat dan de tijd wegglijden. Als we God maar

overhouden, want dan houden we de Eeuwige over.

Laat ons nu eens inkeren tot onszelf. Waarom? Het jaar is ten einde en goedmaken kunnen we voor God niets. Maar toch noopt God ons tot iets, waarvan we in aller eeuwen eeuwigheid geen spijt zouden hebben. Daartoe worden we nu voor de laatste maal in dit jaar nog genoopt, bij de zo vele malen dat dit reeds eerder is geschied. En als u me dan vraagt: Wat is dat dan? Dan antwoord ik: dat kunt u vinden in het Woord van onze tekst, die beschreven staat in Psalm 95:6, waar Gods Woord en onze tekst aldus luiden:

Komt, laat ons aanbidden en nederbukken; laat ons knielen voor de Heere, Die ons gemaakt heeft.

Zie hier, mijn hoorders, ***een nodiging tot een betamelijk werk op Oudejaarsavond.*** Dat werk bestaat:

1. in ***het aanbidden van de Heere;***
2. in ***het bukken onder de Heere;***
3. in ***het erkennen van de Heere.***

Ziedaar nu het woord onzer overdenking. Het zijn drie eenvoudige gedachten, die gij vinden kunt in het woord van onze tekst.

1. *Het aanbidden van de Heere*

Komt! Wat buigt God toch laag af! u moet eens indenken, dat we zulke schepselen zijn, die van de 1e januari af tot de 31e december toe altijd God vergeten; die niet anders doen dan Hem arbeid maken met onze zonden, en moeite met onze ongerechtigheden, en schuld op schuld stapelen en zonde met zonde vermenigvuldigen. Ik sprak daar reeds van. En in plaats dat de Heere ons moede is geworden, heeft Hij nog weer een jaar lang mest rond de boom gelegd om te zien of er nog vrucht zou zijn. En nu in deze laatste ure buigt de Heere nog zo laag af en laat Hij nog bij monde van de psalmist tot ons zeggen: "Kom!" Wat moeten we dan doen? "Komt, laat ons aanbidden." O, daar zouden we nooit spijt, daar zouden we nooit wroeging van hebben, als wij, voordat wij over de drempel van de jaarwisseling zouden schrijden, de Heere zouden aanbidden.

Aanbidden, wat is dat eigenlijk? Bidden en aanbidden, het is beide het werk des Heiligen Geestes, gewrocht in de harten dergenen, die Hij daarmede beweldadigt. De betamelijkheid van beide is er voor ieder menskenkind. Toch is er een groot onderscheid tussen bidden en aanbidden. Wat is bidden? Bidden wil zeggen: de noden, die we hebben, met onderwerping aan Gods eeuwige raad bekend maken bij de Heere, en de vervulling daarvan bij Hem begeren. Bidden, ik kan het niet anders zeggen, is een smeken.

O, als er zijn, die biddeloos het jaar begonnen zijn, maar die God in het hart heeft gegrepen, wat zijn zij gaan doen? Zij zijn hun knieën gaan buigen en hun bidden is een smeken geworden uit de drang en de nood der ziel. Het is als een vastgrijpen van de Eeuwige, naar de vrijmoedigheid die Hij daartoe geeft, om met vrijmoedigheid toe te gaan tot de troon der genade, om barmhartigheid te verkrijgen en genade te vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd. Dat is bidden.

Maar ik spreek daar verder niet van. Wat is aanbidden? Aanbidden is God prijzen in de verwondering der ziel, in een verbroken gestalte, met een verbroken hart en een verslagen geest. Aanbidden, dan zijn er dus weldaden, die de Heere vrijmachtig en soeverein gegeven heeft. Dan zijn wij verwonderd, dat God zulke schepselen, als wij

zijn, nog draagt en dat Hij Zijn barmhartigheden nog doet roemen tegen het oordeel. Dat is aanbidden.

Komt, laat ons de Heere eens aanbidden. Zijn daar geen redenen toe? God heeft ons gedragen; Hij heeft ons het leven gegeven; Hij heeft ons een jaar lang bewaard voor ramp en kwaad; Hij heeft ons onder Zijn Woord gebracht. Ziet eens op Gods verdraagzaamheid. Als u alleen daar maar op zien zoudt op Oudejaarsavond, er zou verwondering in het hart zijn en beschaamdheid des aangezichts.

Mijn onbekeerde medereiziger, God heeft u het leven gegeven. Wat recht had u daarop? Hebt gij het leven niet verzondigd in Adam? En zie, God heeft het u gegeven. Ja, de Eeuwige heeft gezworen bij Zichzelf: "Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere Heere, zo Ik lust heb in de dood des goddelozen. Maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van zijn weg en leve." Hij heeft u gebracht in Zijn huis, onder Zijn Woord. Anderen waren daarvan verstoken, door welke omstandigheden dan ook, maar gij hebt gestaag in het huis des gebeds mogen verkeren. En wat is de vrucht? Hardheid des harten? Of is uw hart verbroken? Zijt u het gewoon geworden om samen met 's Heeren volk Zijn aangezicht te zoeken en naar Gods Woord te luisteren? Gelden dan u die liefelijke nodigingen niet, die de Heere ook aan dit avonduur u nog toeroept? Komt! Komt nu deze avond eens in verwondering. Komt, laat ons aanbidden, laat ons de Heere aanbidden, dewijl Hij goed voor ons is geweest en Zijn weldaden en goedertierenheden zo vele waren.

's Heeren volk behoef ik daartoe toch niet te nopen? Het Woord van God doet kracht in hun ziel, ook op Oudejaarsavond. Gods hoogheid vervult hun ziel. Zij zeggen: "O God, ik heb het weer een jaar volgehouden. Ik ben overreed van de waarheid; overreed van de noodzakelijkheid om het met U eens te worden en met U verzoend te worden; om mijn schuld en verloren staat te eigenen. Maar ik heb het weer tegen U volgehouden." Het is waar. Maar God heeft het ook weer een jaar volgehouden. Naar recht heeft Hij met ons nog niet gehandeld, maar ons nog gedragen en verdragen en ons nog niet laten zinken en verzinken. Komt, laat ons God dan aanbidden. Is dat niet zeer betamelijk, in het bijzonder aan deze dag, ziende op Gods nederbuigende goedheid? Waar wij zulke schepselen zijn, dat wij God rug en nek toekeerden, komt Hij ons aan de laatste avond van dit jaar nog toe te roepen: "Komt!" opdat wij ons zouden afkeren van al hetgeen onze aardsgezinde harten trekt. Want de jaarwisseling predikt ons toch: "Het gaat al voorbij."

Komt, laat ons aanbidden vanwege Gods nederbuigende goedheid, waarin Hij 'ons weldeed in natuur en in genade; waarin Hij het leven en de adem en alle dingen ons rijkelijk verleende; ja waarin Hij ook tot de ziel van Zijn volk nog wilde spreken. Ach, zij zeggen: "Mijn zak is niet ontbonden. Ik ben met een weinig hoop dit jaar nog begonnen, en zie, ik heb het al verloren. Ik heb nergens recht op en ik sta overal buiten." Maar zegt dan eens: is God voor u niet goed? Als gij nu nergens recht op kunt laten gelden, heeft Hij u toch het leven gegeven. Ja, Hij heeft u Zijn Woord gegeven. Hij heeft u de genademiddelen gegeven en ook nog lust om die te horen en die te betrachten. Ziet eens terug. Heeft de Heere het niet zo met u gemaakt, dat u aan dit avonduur in verwondering voor Hem zoudt nederbuigen en aanbidden en zeggen: "O Heere, wat zijt Gij goed! Wat zijt Gij nederbuigend goed! Uw trouw is groot. Zij is alle morgen nieuw! Het zijn Uw goedertierenheden, dat wij niet vernield zijn." Zeker, daar is het gemis niet mee weggenomen, maar daar hebt u toch geen recht op? Hebt u er recht op, dat God uw gemis vervult? Meent u nog recht te hebben, dat de Heere tot uw ziel van vrede spreekt? Dat u om het bloed van Christus met God verzoend zoudt

worden?

Ik wens dan dat u die rechten vanavond nog verliezen mocht, want alleen zij, die geen recht hebben, komen in aanbidding voor God, niet alleen vanwege Zijn nederbuigende goedheid, maar ook vanwege de bekendmaking van Zijn genade. Voor een onwaardig, verloren volk deed God Zijn Woord prediken. Zondaren en zondaressen deed Hij nodigen, hartelijk, welmenend en oprecht. Hij deed ze voorstellen alles wat in Gods verbond in Christus ligt ontsloten. De rijkdom van Gods genade voor een in zichzelf verloren volk is u toch voorgesteld. Daar had u geen recht op. Maar als u rechten had, was het ook geen genade meer, dan was God het aan u verplicht. En ziet ge, nu is Hij niets aan u verplicht en Hij geeft het u toch.

Komt, laat ons dan aanbidden voor de Heere. Gelooft u het niet? Kunt u het niet aanvaarden? Is dat juist de strijd van uw hart? Is het voor u te groot? Het is voor God niet te groot. Het was voor Hem van zo veel waarde, dat Hij uw ziel zou redden van het verderf, eer u uzelf kendet, dat Hij Zijn eigen, enig geliefde Zoon niet gespaard heeft. Gelooft u het niet? O, dan mocht u aan dit avonduur in het bijzonder wel in de schuld voor God komen en in aanbidding nederzinken, want schrikkelijker zonde dan het ongeloof is er niet. Bunyan zegt : "Het is de grootste officier van de hel." Daar houdt satan nu zo menigmaal de amechtige ziel van het volk van God door in het duister. Het is te groot! Maar als God ons ontsloot een weg der zaligheid, en dat zonder de werken der wet; als die enige Naam onder de hemel gegeven, waarde heeft bekomen voor onze ziel, dewijl wij in onszelf verloren waren en de weg naar de stad niet wisten, dan zijn er toch wel tijden geweest, dat we in aanbidding voor de Heere nedergezonken zijn. Want alles wat God in onze ziel doet, brengt ons zo laag aan de grond. En wat de satan aan onze ziel wil doen — en dat is heel veel — brengt ons zo in de hoogte. Voor wat God gedaan heeft, past ons aanbidding.

Mag ik eens vragen: Is dat nog gebeurd van jaar? Hunkert uw hart naar die verzoende gemeenschap met de Heere?

O, dan hoor ik zeggen: "Ja, ik kan buiten God niet leven. Maar mijn schuld staat open en de weg is afgesneden." Maar als u terugziet op het jaar, dat heengevloten is, heeft God u dan geen bemoedigingen gegeven? Is Hij u dan een gans jaar als een tiran geweest? Heeft Hij u vergolden naar het werk, dat u hebt gedaan en naar het gezicht Zijner heilige ogen, zoals Hij u aanschouwde? Zegt het eens eerlijk: wil dan nog uw hart niet breken?

Welnu, ook aan deze laatste avond nodigt de Heere Zijn volk nog, zeggende: "*Komt!*" Komt nu toch vóór het jaar ten einde is; komt toch eens tot aanbidding vanwege Gods goedheid; vanwege 'Zijn bemoedigingen, waarmee u niet gered zijt, maar waarmee u onderhouden zijt op de weg; de weg door de woestijn, die van God is bepaald! O, als we iets van dat dierbare leven der genade mogen kennen, wordt het een aanbidden. En naarmate we Christus leren kennen, wordt het al meer een aanbidden, om tenslotte te zeggen met de dichter van Psalm 68: "O Heere, God !" Dan wordt het een aanbidden! Dat zou ook u betamen, mijn hoorders. Waarom? Omdat het nog geen eeuwigheid is. Daar hadden wij het naar gemaakt.

Mijn onbekeerde medereizigers, jong en oud, wij reizen naar de eeuwigheid. Oudejaarsavond is een mijlpaal, en tekent ons dat de Heere nog niet moede geworden is aan uw ziel te arbeiden. Hij gaf u het leven en alle dingen. Wat heeft u ontbroken? Mogelijk hebt u veel gevraagd wat u niet hebt bekomen, maar wat heeft u ontbroken? Heeft Hij u niet alles gegeven wat u nodig had? Heeft Hij uw nooddriftigheden niet

vervuld en de nodigingen en de kloppingen aan uw consciëntie nog gegeven? En nu vóór het jaar aan een einde is, nodigt God u nog. Het is of Hij u bij de hand wil vatten en met de psalmist zeggen: "Komt!" O, verlaat dan toch de slechtigheden. Komt in verwondering voor de hoge God. Gaat Hem recht en gerechtigheid toeschrijven. Gaat voor Hem knielen en Hem erkennen. O, dat er ook in uw hart verwondering ware.

Ouden van dagen, hoe is het met u? Men zegt menigmaal: Hoe ouder, hoe kouder. Hoe lang heeft God u al gedragen? Kunt u de eeuwigheid aandoen? u zegt: "O nee!" Weest dan eens verwonderd. U mocht de Heere eens aanbidden en Hem prijzen omdat het voor u dan nog geen eeuwigheid is. Het had toch kunnen zijn. Hoevelen zijn er voor u al weggegaan, die niet wederkomen, wier plaatsen hen niet meer kennen en wier lot voor eeuwig is beslist! En ziet, voor u nog niet! Wordt het dan geen tijd, om in dit avonduur God te aanbidden?

Maar onze tekst spreekt niet alleen over het aanbidden. Zij spreekt ook in de tweede plaats van het werk, dat onafscheidelijk daaraan verbonden is, namelijk **het nederbukken**.

2. **Het nederbukken.**

"Komt, laat ons aanbidden en nederbukken." Bukken kunnen we alleen maar als we staan. Daar wil ik dit mee zeggen: Dat volk, dat door genade op de grond vaar God ligt, met een gebroken hart en een verslagen ziel, behoeft niet meer te bukken, want dat heeft het al gedaan. Heeft Gods volk dan altijd een bukkende ziel? Nee, zij hebben die alleen door Gods genade en op Zijn eigen tijd. Zij kunnen wel wensen te bukken, maar zij kunnen het zichzelf niet laten doen.

Komt, laat ons nederbukken. Waarom? In Adam leefden we aanbeddend voor de Heere, Hem lovend en prijzend. Wij gevoelden onze nietigheid en kleinheid en waren bukkend onder God. Onze ziel was van Hem afhankelijk. Maar wij zijn uit de ootmoed in de hoogmoed gevallen en daarom is het nodig dat een mens gaat bukken. De Heere gebruikt er alle omstandigheden voor, opdat Hij degenen, die Hij daartoe op het oog heeft, zal leren bukken; de één door verwondering vanwege Zijn liefde, en een ander weer door een andere weg.

Hij legt alle mensen onder de eis van het bukken. Wat is eigenlijk nederbukken? Nederbukken voor de Heere, dat wil zeggen, dat we God God kunnen laten, als de Soevereine, de Wijze, de Eeuwige, de Vrijmachtige, de Volzalige in Zichzelf, Die niet van node heeft van mensenhanden gediend te worden. Nederbukken wil anderzijds ook zeggen, dat het schepsel zichzelf als schepsel leert gevoelen; dat het dus vernederd van hart wordt; dat het God leert erkennen als Die boven het schepsel staat en Die als zodanig waardig is geëerd, gediend, geliefd en geprezen te worden tot in alle eeuwigheid. Als het schepsel klein voor God wordt, wordt God groot. En als God Zich groot voor het schepsel maakt, wordt het schepsel klein, dan gaat het nederbukken voor God. Nederbukken, dat wil zeggen dat we onze eigen afhankelijkheid aanvaarden.

Oudejaarsavond, mijn hoorders, vergunt me dat ik het eens eenvoudig zeg, zou in de staat der rechtheid zo ontroerend niet zijn geweest als in de staat der verlorenheid. Waarom niet? Toen ging het naar het eeuwige leven. Maar nu predikt Oudejaarsavond ons: het gaat naar de allesbeslissende eeuwigheid. Zo is het ook in het hart van Gods volk. Zij kennen zich als vergankelijke schepselen. Zij mogen onder God nederbukken, hun vergankelijkheid aanvaardend. Het is eigen schuld, want de dood is de bezoldiging der zonde. God heeft ons goed geschapen, niet om te sterven, maar om te leven, en nu worden we betaald naar onze werken. Daarom is Oudejaarsavond zo

ontroerend. Weer een jaar dichter bij de dood; weer een jaar dichter bij de eeuwigheid; weer een jaar dichter bij Gods troon, en dan ook het eindoordeel.

Bukken, wat wil het eigenlijk zeggen? Bukken wil zeggen: onze verloren staat voor God overnemen; niet in onze belijdenis en dan toch rustig in de wereld leven, maar de wereld en derzelver begeerlijkheid verzaken en het hart op God zetten.

Mijn hoorders, we reizen naar de eeuwigheid en we gaan niet verloren, maar we zijn verloren in onze staat. En dan is het Gods grote goedertierenheid, dat we nog leven en dat we, naar we hopen, de jaarwisseling weer mogen overschrijden.

Bukken, dat wil zeggen: God rechtvaardigen en onszelf veroordelen en de schuld eigenen. Laat ons bukken. Ziet, dat is een zaak, die de Heere Zijn Volk door genade, onder de leiding van Zijn Geest, in het hart leert. Zij liggen onder die eis, zij worden daartoe genodigd, maar zij moeten zo ervaren dat er in hun hart ook niets is, dat naar God vraagt. Als God niet Zelf eerst naar hen komt vragen, zullen zij naar Hem nooit vragen, zodat er in hun ziel ook geen bukken kan zijn voor de Heere. Maar er komt een tijd in hun leven, dat ze er een betrekking op krijgen; dat de Heere hun daarvan de betamelijkheid doet zien; dat Hij hun de begeerlijkheid er van doet inleven; dat Hij ze daarmee werkzaam wil maken, opdat ze bukken mochten voor God. Dan komt er een tijd, dat zij de dierbaarheid daarvan mogen inzien, dat ze gelovig werkzaam worden in de weg des gebeds, of God het hun eens geven wilde. Dan wil de Heere hun ook wel eens een bemoediging in het hart geven. Ja, er komt een tijd in hun leven, dat ze eens mogen bukken. Mocht dat nu vanavond eens gebeuren. O, dat we eens voor God werden die we werkelijk zijn. (Ik spreek nu van de levenden in ons midden; de doden weten niet met al). De levenden is het om God te doen, Die Zijn recht handhaaft, Die nooit één zonde onbetaald of ongestraft kan vergeven. Maar dat is vreemde taal voor een onbekeerd mens. Het van verre staande volk kent daar echter wat van. Zij krijgen een betrekking op God. Maar weet u wat ze gaan zeggen?

Zij zeggen: "Als God maar wat genadiger was, zou Hij over de zonde misschien niet praten." 'Zo wordt !de deugd van Gods recht voor hen al groter, maar de deugd van Gods genade wordt verkleind, terwijl toch al Gods deugden God Zelf zijn. Hij is zo rechtvaardig als genadig, daar is geen onderscheid in. Dat is juist de troost, de vaste grond voor Gods kerk, dat God niet één zonde onbetaald of ongestraft vergeven kan. Dan wordt het enkel genade, want van onszelf kan het niet. Dan wordt belijden wat anders dan beleven, als God het op 'de ziel gaat binden. Wie zal zijn leven kunnen verliezen? Wie zal de eerste tafel van de wet kunnen betrachten: God lief te hebben boven alles? Als de ziel ontdekt wordt, als die eis op het hart wordt gebonden, wordt er plaats gemaakt voor een schuld-betalende Middelaar, voor een plaatsbekledende Middelaar, Die in hun plaats gebukt heeft. O komt, laat ons dan nederbukken en Christus gelijkvormig zijn, Die gebukt heeft onder het recht des Vaders, de schuld van Zijn volk eigenend, maar die alsoo ook het oordeel voor hen heeft weggenomen. Daartoe werd Hij geboren in Bethlehems stal en gaf Hij Zich onvoorwaardelijk over in nederbuigende liefde. Is dat niet naar de betrekking van uw hart? Waarom wilt ge u dan nog langer voor God staande houden, om in eigen waardigheid aan Gods recht te voldoen? Komt, laat ons bukken voor de Heere! Aan een bukkend volk wil Hij de weg der zaligheid ontsluiten, wordt het verbond ontsloten in al zijn vastheid.

Gold is een jaloers God op Zijn eer. En waarin heeft Hij nu Zijn eer gesteld? Daarin, om verloren zondaren en zondaressen uit genade zalig te maken. Komt, laat ons toch bukken in onze verloren staat onder Gods recht! Het is de kortste weg tot behoud. Velen zouden zeggen: "Als ik maar weer eens een waarheid krijg, of eens hartelijk

mag wenen in een ernstig gebed der ziel." Als ze dat maar eens hadden! Maar het zijn allemaal ophouders op de weg. Het kan allemaal nog wel algemeen werk wezen ook! Het bukken is een werk, door Gods lieve Geest in het hart gewrocht. En die betrekking op dat bukken, die begeerte er naar, al is het bukken er dan nog niet, die is ook van Gods lieve Geest, althans vloeit uit de wedergeboorte, uit het nieuwe leven. Dan kunnen er hete tranen uit het oog geperst worden. Waarom? Omdat men niet bukken kan. Dan heeft men het nog niet gedaan, maar de betamelijkheid er van ligt diep in de ziel gegrift. Dat is genade.

Mijn hoorders, kent u daar wat van? Hebt u het van het jaar wel eens gehad, dat u het met God eens zijt geworden? Ik kom daar straks, hoop ik, nog op terug. Zijt u het met God ten opzichte van Zijn recht al eens eens geworden? Zo druk gebeurt dat niet. Ik vraag of het maar eens één keertje gebeurd is. Als u gebukt en gebogen hebt onder God, dan is het van de Heere geweest. Ik hoor sommigen zeggen: "Dat is me niet vreemd. Ik ben het met God in Zijn recht eens geworden. Ik heb gebukt voor de Heere." Maar mag ik eens vragen: Wat is er toen gebeurd? Gij zegt: Niets! Maar dan hebt u ook voor God niet gebukt ten opzichte van Gods recht. Laat uw arme ziel niet misleiden. U moogt in uw levensomstandigheden het met de Heere eens geworden zijn, maar onder God bukken en Hem recht en gerechtigheid toeschrijven, is wat anders. Dan gebeurt er wat. Dan gaat u uzelf er buiten zetten, en dan gaat God u er in zetten. Daar zijt u bij, mijn hoorders. Als gij onder God gebukt hebt, en er gebeurde niets, bedriegt dan uw ziel niet. Want dan heeft het geen betrekking op uw zielsverhouding tot God ten opzichte van de eeuwigheid. Zeker, er kunnen levensomstandigheden zijn, dat we het met de Heere eens zijn. Ik ga daar nu eerst eens van spreken.

Laat ons nederbukken. Komt! De Heere heeft ons gezegend, heeft ons voorspoed gegeven, heeft ons rijkdom gegeven. We hebben veel verzameld van 't jaar. Dat heeft God ons gegeven. Komt, laat ons dan nederbukken voor de Heere, opdat het ons niet ga gelijk Nebucadnezar. Hoe is het dan met hem gegaan? Hij stond op de muur van zijn paleis en zei: "Is dit niet het grote Babel, dat ik gebouwd heb?" Hij bukte voor God niet, maar de Heere liet hem bukken, zeven jaren lang! Hij heeft hem zeven jaren met de ossen gelijk gemaakt. En dan moet u eens lezen wat Nebucadnézar toen gezegd heeft. Hij heeft God recht en gerechtigheid toegeschreven, maar het was niet tot zaligheid.

In algemene, uiterlijke omstandigheden heeft de Heere ons gezegend; is het ons voorspoedig gegaan. Hij heeft ons gezegend in ons huiselijk leven, in ons persoonlijk leven, in ons maatschappelijk leven. Verheft toch uw hart niet! Komt, bukt toch vanavond eens onder de Heere, geeft Hem de eer! O, dat u aanbedding in uw hart mocht hebben.

Bent u in tegenspoed geweest, in krankheid dit jaar begonnen, in de hoop dat u herstellen zoudt, en zijt u nu aan het eind van het jaar nog met krankheid bevangen, mogelijk erger dan eerst? Ach, bukt dan toch onder de Heere. Bukst onder de Heere, want Hij weet wat voor u nodig is. Het zijn nog bemoeienissen, die Hij met u houdt. Het zal voor u nodig en nuttig zijn. Mogelijk ziet u het als een straf voor uw zonden, maar als God straft, dan straft Hij nooit naar onze zonden.

Hoe snood, hoe zwaar wij ook Zijn wetten schonden,

Hij straft ons, maar naar onze zonden niet.

Bukt dan onder de Heere. Het had zoveel erger kunnen zijn. Gij zijt met al uw krankheid toch nog in het leven en daarmee nog in het heden der genade.

Hebt u een kruis te dragen, daar er zo velerlei kruis om der zonden wil het deel der mensen is? Is het een kruis, waar u over kunt praten? Dan kan het erg zijn. Maar een ander kan er niet over praten, het wordt niet gezien, maar dan is het veel zwaarder. Wat is er nu in uw hart, ziende op de afgelegde weg? Moedeloosheid? Bukt eens voor de Heere. Zou het daar niet lichter door worden? Wordt het niet zwaarder omdat u het met God niet eens zijt? Omdat u anders wilt dan God wil? Wilt bukken voor de Heere, en uw kruis zal zeker de helft lichter zijn. Het kon wel eens zo zijn, dat u geen kruis meer had!

"Komt!" zegt de dichter. Laat ons dat nu vanavond eens doen. Het betaamt ons zo zeer. Laat ons bukken voor de Heere. Dat geldt Gods volk, maar het geldt ook een onbekeerd mens. Zijt u in rouw? Zijt gij in rouw als gij terugblijkt op dit jaar? Och, ik heb het al in het midden gebracht en het is mijn oogmerk niet om oude wonden open te rijten, maar ik kan er toch niet aan voorbij. God heeft mogelijk zo krachtig gesproken in sommige gezinnen. Wat is er nu in uw hart? Het is Oudejaarsavond. Gij denkt er aan en gij hebt er mogelijk gevoel van. U kunt mogelijk uw smart niet klein krijgen. Met uw dierbare panden zijt u het jaar begonnen, en nu is er een lege plaats. Och, ik heb een nodiging voor u. Welke dan? Komt, laat ons nederbukken voor de Heere. God deed het. Het is erg, o ik stem het toe. Zwaar kunnen 's Heeren slagen soms vallen. Maar waarom trof u dat? Ziet u het als een wraak, of niet? God heeft Zijn schepselen lief, en al die slagen zijn voor de achtergeblevenen als nodigingen, tot onderwijzing, tot lokking. Komt, o buigt toch onder God. Gij zult er tot in aller eeuwen eeuwigheid geen verdriet van hebben, noch wroeging, noch spijt. U mocht in alle levensomstandigheden onder God buigen. De Heere trooste de rouwdragenden. We mochten hen maar gedurig op het hart dragen, om hen Gode te bevelen en also saam te bukken onder de Heere; dat we elkanders lasten dan mochten dragen.

Buigt u voor de Heere. Het jaar is bijna ten einde. Komt, laat ons samen voor God buigen. Het had ook voor ons eeuwigheid kunnen zijn. Maar de Heere had nog geen lust in onze dood. Hij wilde aan uw ziel nog arbeiden. Maar verheft u dan niet langer tegen God. Bukt eens onder God, onder de eis, die Hij op u legt. Hij eist van u dat gij geloven zult al hetgeen Hij geopenbaard heeft. En wat is dat? Dat de wet betracht zal worden; maar ook, dat wij geloven zullen in de enige Naam, Die Hij onder de hemel heeft verklaard; dat wij geloven zullen dat wij zondaren zijn, schuldig aan Zijn Goddelijke majesteit. Dat doet Hij ons prediken door Zijn Woord, en wij leven onder de verantwoordelijkheid daarvan.

Mag ik eens vragen: Hebt gij leren bukken onder uw verloren staat, onder de eis van de wet? God eist dat gij u bekeren zult, en waarom zijt u dan nog onbekeerd? Wilt u daar in alle ernst eens en antwoord op geven tussen God en uw ziel, eer het jaar ten einde is?

Komt, laat ons bukken voor de Heere. Als wij onze schuld en verlorenheid aanvaarden, zo is er in die enige Middelaar een weg tot God. Ziet, dat is hetgeen God heeft geopenbaard. En nu zijn de verborgen dingen voor de Heere, onze God, maar de geopenbaarde zijn voor ons. Nu is er weer een jaar voorbij en gij hebt nog niet eens smart over uw onbekeerde staat. U gaat straks weer door, in onderscheiding van dat volk, dat er wel smart over heeft. O, dat u onder het Woord des Heeren eens leerde buigen; dat God dat Zelf eens op uw hart wilde binden. Het is mijn hartelijke wens, uit de liefde van mijn hart, dat u niet alleen onder het Woord zoudt mogen verkeren, maar dat u er ook een indruk van zoudt hebben. Nee, dezulken zijn geen bekeerde mensen.

Dat zijn ongelukkige mensen. Wat schort er in hun leven? Dat ze onder God niet kunnen buigen. Daar schort het aan. Zij liggen in hun ongeluk. Zij zijn overreed van de betamelijkheid, onder God te bukken, maar ze kunnen er niet komen. Zo mocht u eens voor God komen te liggen, opdat u ook aan het knielen zou geraken voor de Heere, waar ik in de derde plaats van ga spreken.

3. Laat ons knielen voor den Heere

"Komt, laat ons knielen voor de Heere, Die ons gemaakt heeft." Hij weet wat maaksel wij zijn. In den beginne schiep God de hemel en de aarde, en na den beginne onderhoudt Hij alles. Maar goed, ik spreek daar verder niet van. Hij heeft ons gemaakt, u en mij. Hij heeft ons het leven en levensonderhoud gegeven; Hij heeft ons een kruis gegeven, Hij heeft ons mogelijk armoede gegeven, of verdriet. En anderen heeft Hij weer voorspoed gegeven en rijkdom. Dat heeft God gedaan. Hij heeft ons gemaakt. Zullen wij dat dan onszelf toeschrijven? Nee, laat ons knielen.

Knielen is een houding in het gebed. Christus boog ter aarde; Hij kroop in het stof, Hij knielde. O komt, laat ons knielen en niet zo hooghartig ons voor God verheffen, maar in alle levensomstandigheden en lotgevallen, in krankheden, in diepe smart en rouw, in eenzaamheid, maar ook in voorspoed en rijkdom, laat ons knielen voor de Heere.

Knielen is een voorrecht, mijn hoorders. Maar we kunnen onze knieën ook nog wel buigen met een hoogmoedig hart. Dat we dan met ons hart mochten knielen. Laat ons voor de Heere buigen in het stof, want Hij heeft ons gemaakt, en Hij weet ook wat maaksel wij zijn: opstandig, goddeloos, hoogmoedig, versmaders van Zijn Naam, verachters van Zijn eer, vertreders van Zijn Woord, vertrappers van Zijn hoogheid.

Komt, laat ons toch aan dit avonduur voor Hem nog knielen, eer het besluit bare, want als kaf gaat de dag voorbij. Straks is het jaar ten einde. Dit jaar getuigt weer tegen ons. Het was een jaar van zelfverheffing, een jaar van zelfachting, maar ook een jaar, dat weer geschreven staat in het gedenkboek des Alwetenden, wat Hij straks zal openleggen.

Komt, laat ons toch knielen! Laat ons onszelf voor God verootmoedigen! Er mocht verwondering in onze ziel zijn, dat wij dit avonduur nog mogen beleven. Er mocht een neerbuigen onder de Heere zijn, opdat we Hem recht en gerechtigheid toekenden. Maar we mochten ook een knielende hartsgestalte hebben om Hem aan te kleven, meer dan een gordel kleeft aan de lendenen eens mans.

Het oude jaar is voorbij. Het komt met al zijn lief en leed nooit weerom. Het nieuwe is ons onbekend. Het betaamt ons voor God knielen en onze nooddriftigheden Hem te bevelen naar ziel en lichaam. Bij Hem is grote goedertierenheid en zijn zeer veel barmhartigheden, waarvan we ook zingen willen uit Psalm 103 : 9:

*Maar 's Heeren gunst zal over die Hem vrezen
In eeuwigheid altoos dezelfde wezen;
Zijn trouw rust zelfs op 't late nageslacht,
dat Zijn verbond niet trouweloos wil schenden,
noch van Zijn wet afkerig d' oren wenden,
maar die naar eis van Gods verbond betracht.*

Toepassing

Kinderkens, het is de laatste ure. Voor de laatste maal in dit jaar zijn we saam gekomen in Gods huis; voor de laatste maal hebben we onze noden Gode bevolen; onze bijzondere noden en onze algemene noden. En nu gaan we eindigen. Hoe moet dit jaar nu eindigen? Och, zoudt u geen betrekking in uw hart hebben tot die nodiging

tot dat betamelijk werk op Oudejaarsavond? Dat we eens in verwondering en aanbidding deze plaats mochten verlaten, om niet in elkander te eindigen, maar om zo in God te eindigen. O, dat we eens onder God leerden buigen! Want weliswaar is er veel te doorleven, is er zoveel moeite en verdriet, maar het is onze eigen schuld. Komt, laat ons toch onder God buigen. Dat neemt de smart er zo veel uit weg, het is zo tot Gods eer en het betaamt ons. En weet u wat nog? Die nederig voor Hem knielen, zal Hij uit het slijk opheffen, hetzij in Zijn algemene voorzienigheid, hetzij Zijn arme volk uit Zijn verbond. En dat geeft meer vreugde in het hart dan de wereld ooit kan schenken.

O, dat zoete, zoete buigen onder God, dat in onszelf eens verloren raken, dat naar soevereine en eenzijdige genade een hoop in het hart krijgen op de genade Gods in Christus, wat zou ik het u toch gunnen! Het zou tot blijdschap van mijn ziel zijn, als dat eens gebeuren mocht; als God de armen uit de drek ging verhogen, als Hij de Geest gebieden zou in die dorre doodsbeenderen, opdat de één tot de ander ging naderen en we samen voor God zouden knielen.

O komt, laat ons toch voor de Heere knielen. Hij heeft ons gemaakt. Het goede dat wij nog gedaan hebben, het is al van de Heere. Laat ons dan samen voor God knielen. Wie zal er nu beginnen? Er ligt zo veel schuld, mijn hoorders. Die ligt niet alleen bij u, maar die ligt ook bij ons. Laat ons samen met Gods volk eens in het stof mogen buigen.

Mijn onbekeerde medereizigers, wat hebt u gedaan met het Woord, dat uitgedragen is? Hebt u er naar geluisterd? Meer niet? O, dat u dan eens voor God in de schuld kwam. Het ligt voor uw rekening. Gods Woord is net als de regen en de sneeuw. Het gaat niet naar de hemel terug, maar het doet al wat God behaagt: verharden of verbreken.

Er is weer een jaar voorbij. Hoeveel al? Mocht u toch eens verwonderd geraken dat de Heere u nog draagt, dat de Heere zulk een dorre dodenakker nog wil bezoeken met Zijn Woord. Konden we toch eens verwonderd geraken! Wie weet wat Hij doen zou!

Knielt in de schuld, volk des Heeren, knielt in de schuld! Wat hebt u een grote schuld, dat u in uw eigen werken uzelf voor God zoekt te verheffen, en dat u zo Christus Zijn eer ontrooft, omdat u als een verloren zondaar of zondares niet door Hem behouden wilt worden. Ach, ik weet het wel, u bedoelt het zo niet. Maar God mocht het u doen zien. Hij mocht het u tonen in de voortgaande verlichting van uw verstand, in de opening van Zijn Woord. Hij mocht de prediking van Zijn Woord daartoe eens gebruiken.

Ik ga nu voorts niet meer spreken van ons verdere leven, persoonlijk, huiselijk of maatschappelijk, wat onze verhouding daarin voor God is. Het is genoeg, ik ga eindigen. Maar dat we dan toch zonder die nodiging te volbrengen het jaar niet uitgingen. Moet de Heere nog lager buigen voor Zijn volk? Hij zegt: "Komt, arme Sionieten, wees verwonderd dat Ik u gedragen heb. Want daar hebt u het niet naar gemaakt." Buigt nu toch eens onder God. Och, het is uw eigenliefde, dat u het niet wilt. Is dat nu niet goddeloos? O, u mocht een walg van uzelf krijgen, eer het jaar ten einde is. Het buigen onder God heeft in zichzelf geen waardigheid, maar het is de weg waarin God u Zijn genade wil bewijzen. Nu snijdt u uw eigen leven af omdat u anders wilt dan God. Daar mocht uw oog eens voor geopend zijn. Wat mocht toch uw ziel een biddend leven hebben, in afhankelijkheid en onderdanigheid.

Mijn onbekeerde medereizigers, nu gaan wij het jaar weer uit. Hoe gaat u het nu uit? Wat hebt u gedaan? Maakt de rekening eens op. Zult u straks in ijdelheid de wisseling

des jaars meemaken? God beware ons er voor, opdat we de wereld niet gelijkvormig zouden zijn en straks met de wereld de schuld zouden dragen. Wat dan? Gaat eens naar de eenzaamheid; gaat de jaarwisseling eens in het verborgen meemaken en zegt dan eens: "O God, ik heb weer een jaar doorgeleefd, twintig, dertig, veertig, vijftig, misschien wel al tachtig jaar. En nu weer een jaarwisseling! Ik ben zo ongelukkig, dat ik het nooit beter maken kan." Als u de hoop maar eens zoudt opgeven, dat u het niet beter kunt maken voor God, O, dan zoudt u knielend om genade roepen: "*Genâ, o God, genâ, hoor mijn gebed!*"

De eis, die God u oplegt, is niet een prikkel tot het werk, maar tot onderwijzing van uw ongelukkige staat. Als u die aanvaardt, zal God u er uit halen.

Welnu, de Heere zegene dan daartoe Zijn Woord, om Zijns groten Naams wil. Amen.

Pieter Honkoop, geb. 1891; Ger. Gem. 's Gravenhage 1933; Rijssen-Wal 1947; Yerseke 1956; overl. 1953

18. DE ROOS VAN SARON

Predicatie over Hooglied 2: 1a

Ds. P. HONKOOP - Yerseke

Psalm 133: 1 en 2
Lezen Hooglied 2
Psalm 97: 6 en 7
Psalm 4: 4
Psalm 141: 2

De tekstwoorden, waarbij wij u wensen te bepalen, vindt u opgetekend in Hooglied 2: 1, waar de Godsspraak luidt:

Ik ben een Roos van Saron.

Wij wensen dan een ogenblik stil te staan bij Jezus, de geestelijke Roos, Die is:

1. Een aantrekkelijke Roos
2. Een geneeskrachtige Roos
3. Een hartsterkende Roos
4. Een bloedverwige Roos
5. Een sterkgeurige Roos.

1. Een aantrekkelijke Roos

Mijn hoorders, wat een roos is, behoeft toch niet gezegd. Het is een bloem, schoon van gedaante, onderscheiden van kleur en liefelijk van geur. Ook in Sarons schone en vruchtbare landstreek, niet ver van de Jordaan, tussen de borg Thabor en het Meer van Genésaret, kwam de roos veel voor, waarom zij genoemd werd de roos van Saron. Bedoelde roos kwam ook wel voor in Palestina en werd ook daar gehouden voor de schoonste en edelste roos. Zij was lieflijk, had zes blaadjes en een klokvormig model, was rood getint en had aan de spits een omgebogen kroon van sneeuw witte kleur, gelijk men bij de leliën wel aantreft.

Nu wordt die dierbare Heere Jezus in de tekst ingevoerd onder het zinnebeeld van zulk een roos, zeggende: "Ik ben een Roos van Saron", dat wil zeggen, Ik heb de hoedanigheden van een roos, Ik ben de roos van Saron gelijk. Christus, de geestelijke Saronsroos, gaat al het schoon der natuurlijke rozen ver te boven. De roos van Saron werd geplant door eens menschen hand, maar de Jezusroos is geplant door de hand van Zijn hemelse Vader in de stilte van de eeuwigheid; geplant door eeuwige generatie, Psalm 2: 7: "Ik zal van het besluit verhalen: de Heere heeft tot Mij gezegd: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegenereerd", waarom Hij is het afschijnsel van des Vaders heerlijkheid en het uitgedrukte beeld van Gods zelfstandigheid. Hij is geplant door eeuwige verkiezing, Jes. 41: 1: "Ziet, Mijn Knecht, Die Ik ondersteun, Mijn Uitverkorene, in Dewelke Mijn ziel een welbehagen heeft." Hij is geplant door Gods vrij en eeuwig welbehagen, Matth. 3: 16, 17: "En ziet, de hemelen werden Hem geopend, en Hij zag de Geest Gods nederdalen, gelijk een duif, en op Hem komen. En

ziet, een stem uit de hemelen, zeggende: "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Dewelke Ik Mijn welbehagen heb."

De roos van Saron werd geplant in de aarde in de aangelegde hof, en de Jezusroos is geplant in de aarde van de menselijke natuur der maagd Maria en is als een spruit uitgeschoten uit een dorre aarde, opgewassen en gebouwd midden in de geestelijke hof der kerk, naar het bestek Gods aangelegd, geplant en gebouwd, waarvan de kerk zingt in Psalm 89: 1:

*'k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên;
Uw waarheid t' allen tijd vermelden door mijn reên.
Ik weet hoe 't vast gebouw van Uwe gunstbewijzen,
Naar Uw gemaakt bestek, in eeuwigheid zal rijzen;
Zo min de hemel ooit uit zijne stand zal wijken,
Zo min zal Uwe trouw ooit wank'len of bezwijken.*

De Saronsroos is kortstondig en verwelkende, maar die Jezusroos kwam op Golgotha's heuvel tot de grootste heerlijkheid, waar- van Jesaja uitriep: "Wie is Deze, Die van Edom komt, met besprenkelde klederen van Bozra? Deze, Die versierd is in Zijn gewaad, Die voorttrekt in zijn grote kracht? Ik ben het, Die in gerechtigheid spreek, Die machtig ben te verlossen." Deze verwelkt nooit. "Ik leef tot in eeuwigheid, - zo roept Hij Zijn kerk toe - en gij zult leven." Hij is de eeuwig bloeiende Roos aan de rechterhand des Vaders, eeuwig bloesem bloesemende en vrucht dragende, waarbij de kerk eeuwig leven zal. Er is ook geen leven buiten Christus; dan zijn wij de dood vruchten dragende: "Uit u geen vrucht in der eeuwigheid." "Uw vrucht is uit Mij gevonden." Alle vrucht, alle leven, alle licht, alle vrede, alle zaligheid, alle heil, alle liefde, alle geloof, alle betrouwen is uit Hem, die welriekende Hemelroos, want Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde.

De Saronsroos had wel grote waarde, maar die Jezusroos is de alleswaardige Immanuël en heeft een eeuwige waardij, waarin de Vader met welgevallen op Zijn volk kan nederzien en zij als een reine maagd voor Hem staan en Hij de bruidskerk toeroept: "Eén enige is Mijn duive, Mijn volmaakte; daar is geen gebrek aan J.

De Saronsroos is wel schoon, maar niet te evenaren bij de Jezus- roos. Daarvan zingt de kerk in Psalm 45: 1:

*Beminlijk Vorst, Uw schoonheid hoog te loven,
Gaaf al het schoon der mensen ver te boven;
Gená is op Uw lippen uitgestort;
Dies G' eeuwiglijk van God gezegend wordt.*

De Saronsroos is alleen tot lichamelijk genoegen, maar de Jezus- roos is het vermaak van God de Vader, de lust der engelen, het genoegen der volmaakt rechtvaardigen en het plezier der gelovigen. In Christus alleen hebben Gods kinderen hun verlustiging, hun blijdschap. Hij is hun leven, Hij is hun al, Hij is het alleen, Hij is het geheel. Neem Jezus van hen weg, het is als een vis op het droge; men sterft er bij.

2. De geneeskracht van die Roos

Laat ons nu in de tweede plaats van die geneeskracht van die Roos bezien.

Men zou van de geneeskracht der rozen een geheel boek kunnen opmaken. Oudtijds gebruikten de apothekers velerlei stoffen uit de rozen, als rozenwater, rozenolie, rozenhoning, rozenstroop, rozenkoeken en dergelijke meer.

Mijn hoorders, past dit nu eens toe op die geestelijke Roos van Saron. In Hem vindt men de allergrootste geneeskraft. Men kan geen kwaal noemen, of Hij is er goed voor. O, welk een voorrecht voor het arme Sion Gods. Dit volk scheelt altijd wat; zelden is het goed. Hebben zij geen lichaamskwaal, dan verteren zij nog menigmaal onder hun zielskwalen. De één lijdt aan reuma, de ander krimpt ineen van ischias, de derde roept uit: "mijn hoofd, mijn hoofd"; de vierde gaat met lamgeslagen voeten over de wereld, gelijk Mefibóseth; de vijfde strompelt voort met een verwrongen heup, als Jakob; de zesde is een voorwerp van medelijden op het ziekbed en in het ziekenhuis; de zevende draagt een ongeneeslijke kwaal, als de bloedvloeiende vrouw. Kortom, wie zou de lichaamsellenden kunnen opsommen?

Elk kind van God is die ellende onderworpen; er wordt een nagel van Christus' kruis door hand of been of hoofd gedreven. Wie heeft geen doorn in het vlees? En wie zal weergeven de verwondingen der ziel? O, welk een smart over de zonde, een gebukt gaan onder de donderende vloek van Sinaï en de bliksem van Gods recht. Wat een vrees voor de dood en de hel. Doet hier nog bij de folteringen en bespottingen van satan. Zij krijten met David uit (Psalm 42: 2):

*'k Heb mijn tranen, onder 't klagen,
Tot mijn spijs, dag en nacht;
Daar mijn spotters durven vragen:
Waar is God, Die gij verwacht?*

Zouden we nog spreken over de vele bestrijdingen, aanklachten, zwakheden en gebreken, zorgen en doden, die zij sterven; er zou geen einde zijn. David roept er van uit (Psalm 25: 8):

*Zie op mij in gunst van boven;
Wees mij toch genadig, Heer'!
Eenzaam ben ik, en verschoven,
Ja, d' ellende drukt mij neer.
'k Roep U aan in angst en smart;
Duizend zorgen, duizend doden
Kwellen mijn angstvallig hart;
Voer mij uit mijn angst en noden.*

Had dat volk dan die Roos Christus niet tot een apotheek der ziel en tot geneeskraft des harten, ze zouden in druk en ellende ondergaan. Maar Hij is het,

*Die Uw krankheên kent en liefderijk geneest;
Die van 't verderf uw leven wil verschonen,
Met goedheid en barmhartigheên uw kronen;
Die in de nood uw Redder is geweest.*

Het is alleen zo jammer, dat velen hun genezing nog bij de kwakzalvers, dat is buiten Christus, zoeken, en zichzelf pleisteren met die plakpleisters van werkheiligheid, verdiensten en eigengerechtigheid, hetwelk de wonden nog meer doet stinken. Laat ik u, o volk, toch mogen raden: Gaat toch tot Jezus heen, die hemelse Geneesheer en Heelpleister. Geen zonde zo groot, geen schuld zo hoog, geen kwaal zo stinkend, geen ziekten zo dodelijk, die door Hem niet kan genezen worden. Ja, Hij werpt de doden wel uit de graven. Denkt maar aan Lazarus en de velen, door Hem van doodskwalen en duivelsangsten en geesten verlost, gelijk bij Maria Magdalena zeven duivelen werden uitgeworpen.

Zijn er wonden en etterbuilen? Is er verrotting in uw beenderen? Dan naar Jezus heen,

om gebruik te maken door het geloof van de rozenolie, namelijk de genade des Geestes en van Christus. Hij immers genas David van het ettergezwel der hoererij, Thomas van het grievende ongeloof, Elia van zijn diepgaande moedeloosheid, Asaf van zijn brandende vijandschap, en Jakob van al zijn bitterheid. Hij staat met uitgebreide armen om u te ontvangen en roept u nog toe: "Komt tot Mij, die Saronsroos, en Ik zal u uithelpen en Ik zal u genezen." "Waarom zegt u dan, o Jakob, en spreekt, o Israël: mijn weg is voor de Heere verborgen en mijn recht gaat van mijn God voorbij? Weet gij het niet? Hebt gij het niet gehoord, dat de eeuwige God, de Heere, de Schepper van de einden der aarde, noch moede, noch mat wordt? Er is geen doorgronding van Zijn verstand. Hij geeft de moeden kracht, en Hij vermenigvuldigt de sterkte die, die geen krachten heeft. De jongen zullen moede en mat worden, en de jongelingen zullen gewis vallen; maar die de Heere verwachten, zullen de kracht vernieuwen; zij zullen opvaren met vleugelen, gelijk de arenden; zij zullen lopen en niet moede worden; zij zullen wandelen en niet mat worden." Ik hen het, Die uw overtredingen uitdelg, om Mij nentwil, en Ik gedenk uw zonden niet. Maakt Mij indachtig, laat ons tezamen richten, vertelt gij uw redenen, opdat gij moogt gerechtvaardigd worden."

Immers Hij, die Saronsroos, is om onze overtredingen verwond; om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf, die ons de vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden. "Komt tot Mij, gij verdrukten, door onweder voortgedrevenen, ongetroosten! Ziet, Ik zal uw stenen gans sierlijk leggen, en Ik zal u op saffieren grondvesten!"

3. Dit brengt ons tot ons derde punt, namelijk *de hartsterkende Roos*.

De rozen zijn vanouds een zinnebeeld geweest van blijdschap en van vrolijkheid, vanwege hun schoonheid en liefelijke geur, en zij werden veel gebruikt bij feestgelegenheden en bijzonder bij overwinningen, die behaald werden. Van hen werd dan wel gezegd: "in de rozen te liggen of in de rozen te slapen." Hoeveel te meer is Jezus, de Saronsroos, het zinnebeeld van onze vreugde. Hij is de oorzaak van alle wezenlijke vreugde, Hij is de ware blijdschap van Zijn volk.

Neemt Jezus, die Saronsroos, weg uit de wereld; wat is zij dan anders dan een spelonk van nare duisternis en akelige vervloeking? Neemt Jezus weg uit het gezicht der vromen; wat blijft er voor hen over dan akelige duisternis, donkerheid, als blinden tastende naar de wand? Wat blijft er over dan traagheid des harten, liefeloosheid, dodigheid en versteendheid? Zij zijn als uitgedroogde lederen zakken, wier vocht is in de rook verdwenen; de tong kleeft aan het gehemelte van droogte, de tranenbuizen zijn als uitgedroogd; geen zucht is er om te zuchten, geen gebed om te bidden, en ze weten hun nood aan Jezus niet op te dragen. Er is geen licht om te zien, geen geloof om te geloven en geen betrouwen om te betrouwen; het ligt alles buiten ons in Jezus. "Uit u geen vrucht in der eeuwigheid." O, wat een ellende, wat zijn we toch arm, ellendig en ongelukkig geworden door de zonde. Niets, maar dan ook niets is er overgebleven. O, te willen geloven en niet te kunnen geloven. Geen geloofje als een mosterdzaad; ook dan niet al mag men in Christus geborgen zijn en van zijn aandeel verzegeld zijn.

Riep David niet uit: "Als Gij Uw aangezicht verbergt, ben ik verschrikt." Hoe vreesde Paulus nog wanneer het schip dreigde te vergaan. Wat geloofde Jakob van Jozefs dromen, wanneer hij scheen dood te zijn? En Abraham kon gemakkelijker liegen dan geloven voor de koning.

Weet u wat er overblijft voor een kind Gods in de praktijk, wanneer de oefeningen des geloofs gemist worden? Niets dan armoede, ellende, schaamte en schande vanwege

hun ongelovig en wantrouwend bestaan. Wat er overblijft? Niets dan een bedelstaf, een ledige zak, een hol vat, een berooide, ongelukkige en amechtige zondaar. God brengt de gerechtvaardigde zondaar van de hoogheid zijner staat tot de armoede zijner stand, en maakt hen met hun welwezen des geloofs bedelaren om één kruimpje des geloofs in de oefeningen van het geloof.

Nog eens. Wat er overblijft van een kind Gods in de praktijk van zijn leven? Niets dan een brute, goddeloze, barbaarse en onverschillige, ongelovige, waardeloze en verdoemelijke zondaar, hoor!

Geloof u mij niet? Is het te erg gemaakt? Dan naar Job, die zijn geboortedag vervloekte; naar Asaf, die met gebalde vuisten God uitdaagde; naar Jakob, die in grimmigheid uitriep: "Gij beroofd mij van kinderen!" En ziet Naómi in haar ongeloof vluchten, en de wanhopige David naar koning Achis de toevlucht nemen, om, als God het niet verhoed had, zijn dood te vinden. Nee volk, gij behoeft niet zo hoog van de toren te blazen. God lere u uw ogen naar het gebergte heen te slaan, vanwaar alleen uw hulp komen kan.

Zeker, waar Jezus is en Zijn bediening overheerlijk gemaakt wordt in onze harten, Zijn kracht in onze zwakheid volbracht wordt; waar die Saronsroos door het geloof geplukt wordt, daar is vreugde, blijdschap en betrouwen. Ja, wanneer door de oefening des geloofs de overwinning wordt behaald op al dat ongeloof en hels gedoe, is er feest in de ziel.

Immers Hij, die Saronsroos, brengt alles mee en alles aan. Dan is er licht om te zien en wordt de duisternis verdreven; dan is er leven, waarvoor de dood moet wijken; dan is er geloofsblijdschap, waardoor het machtig ongeloof wordt verbroken; dan is er geloofsbetrouwen, waarin alle wantrouwen vernietigd wordt; dan is er liefde, en geen vijandschap of onverschilligheid krijgt een voet aan de grond.

*Hun blijdschap zal dan, onbepaald,
Door 't Licht, dat van Zijn aanzicht straalt,
Ten hoogsten toppunt stijgen.*

Dan roepen zij uit:

*Heft Gode blijde psalmen aan!
Verhoogt, verhoogt voor Hem de baan;
Laat al wat leeft Hem eren.
Bereidt de weg, in Hem verblijd,
Die door de vlakke velden rijdt;
Zijn Naam is Heer' der Heeren.*

Dan zuigt men de honing uit die Jezusroos, uit Zijn wonden, en is Hij enkel zoetigheid in het smaken Zijner zaligheên. O, dan dat smaken, dat de Heere goed is; dat delen in Zijn tegenwoordigheid, dat verkeren in Zijn nabijheid, dat ervaren van Zijn gemeenschap, wat hun meerder is

*Dan 't fijnste goud op aard';
Niets kan haar glans verdoven!
Zij streeft in heilzaam zoet,
Tot streling van 't gemoed,
De honing ver te boven.*

Droeg men oudtijds de rozen, tot een bewijs van blijdschap, in de hand, vlocht men ze tot kronen om het hoofd van de overwinnaar en strooide men de bloesem op de tafels en de bedden en ging men er op liggen slapen; hoe mag dat volk, door het gelovig plukken van die Saronsroos, dat is gelovig gebruik te maken van Christus, die Jezusroos tot de grootste stof van hun blijdschap maken. Hem dragen in de hand, opdat door allen gezien wordt, dat Hij hun dierbaar is, want u, die gelooft, is Hij

dierbaar. Dan mogen zij die roos nemen op de lippen, uitroepende (Psalm 73: 13):

*Wie heb ik nevens U omhoog?
Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog
Op aarde nevens U toch lusten?
Niets is er, waar ik in kan rusten.
Bezwijkt dan ooit in bitt're smart,
Of bange nood, mijn vlees en hart,
Zo zult Gij zijn voor mijn gemoed
Mijn Rots, mijn Deel, mijn eeuwig Goed.*

Ja, dan mogen zij rusten met de bloemenkrans van overwinning, door Christus verworven, en gelovig slapen op het bed van Christus' verdiensten, met David zeggende:

*Ik lag en sliep gerust,
Van 's Heeren trouw bewust,
Tot ik verfrist ontwaakte;
Want God was aan mijn zij;
Hij ondersteunde mij.*

4. Een bloedverwige Roos

Hij, Die wij in de vierde plaats bezien als een bloedverwige Roos. De meest aangename en geroemde roos was de roodgetinte en purperverwige roos, met een melkachtig wit gemengd. Hoe kostelijk past deze rozekleur op de Heere Jezus, betrekking hebbende op Zijn bloed- en borggerechtigheid.

Een zeker dichter zong er van: "Een roos is uit 't bloed geboren." Maar dan toch zeker wel die Saronsroos, de bloedige Heere Jezus. Immers Die is als mens, als Middelaar, als Hogepriester uit het bloed geboren, waarom van Hem kan gezegd worden, dat hij "blank en rood" is. Blank vanwege het wit Zijner vlekkeloze heiligheid, en rood vanwege het bloed Zijner gerechtigheid, hetwelk een aller-schoonste gerechtigheid uitmaakt voor de arme, naakte en verdoemelijke zondaar, en de bruidskerk doet uitroepen: O schoon rozenrood, heilig en bloedig! Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk! Hoe heerlijk wordt Hij, die Bloedroos, vragende ingevoerd door Jesaja: "Wie is Deze, Die van Edom komt met besprenkelde klederen, van Bozra? Deze, Die versierd is in Zijn gewaad, die voorttrekt in Zijn grote kracht? Ik ben het, Die in gerechtigheid spreek, Die machtig ben te verlossen."

En wederom wordt Hem de vraag gesteld: "Waarom zijt Gij rood aan Uw gewaad, en Uw klederen als van één, die in de wijnpers treedt?"

Hoort dan het antwoord van Christus aan Zijn bruidskerk: "Ik heb de pers alleen getreden, en er was niemand van de volken met Mij; en Ik heb hen getreden in Mijn toorn, en Ik heb hen vertrapt in Mijn grimmigheid; en hun kracht is gesprengd op Mijn klederen, 'en al Mijn gewaad heb Ik bezoedeld. Want de dag der wraak was in Mijn hart, en het jaar Mijner verlossen was gekomen."

O, van welk een waardij is zulk een bloedige Roos. En Deze, Die met één offerande heeft betaald en voldaan, maakt nog de verzoening voor Zijn volk, als die gezegende Hogepriester aan de rechterhand des Vaders. Deze Zijn waardij en bloedgerechtigheid heeft nog een levendmakende, heilgende en rechtvaardigmakende kracht.

Een levendmakende kracht, wanneer die verworven gerechtigheid, hun toegerekend van eeuwigheid in Jezus' bloedstorting op Golgotha, onderwerpelijk geschonken, toegepast of deelachtig gemaakt wordt aan de beminde, geliefde, uitverkoren, nochtans dode, verdoemelijke zondaren in Adam, waardoor zij in een verzoende betrekking met God komen. Daarom is het, dat die dierbare Heilige Geest dat volk kan

benaderen, hen ontdekt, ontgrondt aan hun ellendestaat, doodstaat en doemstaat, opdat plaats gemaakt wordt voor die Christus in Wie alleen de zaligheid gevonden wordt, waarom Johannes uitroept: "Ziet het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt." Immers, die bloedgerechtigheid heeft ook een heiligende kracht, vanaf de levendmaking tot hun dood. O volk, aanschouw toch deze bloedgerechtigheid en dit schone rozenrood, opdat gij met de tollenaar gerechtvaardigd in dit bloed naar huis moogt gaan. O, blijf maar met de zondares liggen aan de voeten van die Bloed-Immanuël, tot gij de kracht der vergiffenis moogt smaken. Hij, die Saronsroos, neemt de zonde bij de voortduur weg; het is Zijn altoosdurend ambtswerk. Ach, was dit niet waar, waar zouden wij blijven en heenvlieden, als Hij bij de voortduur ons niet waste, reinigde en heiligde, daar wij het dagelijks voor God verzondigen en moeten uitroepen: "Vergeef, vergeef toch onze schulden!"

Was er geen bloedgerechtigheid, hoe zouden Petrus, David, Job, Naómi, Jona, Hiskia, ja alle Bijbelheiligen bestaan hebben? Zo roept dan ook Johannes uit: "Mijn kinderkees, ik schrijf u deze dingen niet opdat gij zondigt; maar indien wij gezondigd hebben, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, namelijk Christus, de Rechtvaardige, Die voor ons bidt."

Volk, wat een troost, dat die Bloedzee altijd stroomt, die Fontein altijd geopend is voor het huis van David en al de ongerechtigheden van de inwoners van Jeruzalem. O volk, zie toch niet op uzelf, noch op uw werken, noch op uw tranen, noch op uw Godsvrucht, noch op uw bevinding; want al stort u een zee van tranen, al werkt en zwoegt gij dag en nacht, dit neemt uw zonden niet weg; de tranen en de boetvaardigheid mogen alleen het middel zijn, waarop u vergeving ontvangt.

Zie op het bloed, en de engel laat het vlammend lemmer vallen. Het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt van alle zonden.

Zink aan Zijn voeten neer en laat niet los met de Kanaänese vrouw, en grijp met Ruth het voetdeksel aan, en roep met Jakob uit: "Ik zal U niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent."

Ten laatste heeft die bloedige Roos *een rechtvaardigende kracht*. Wanneer Sion door recht verlost wordt, de Heere een afgesneden zaak op aarde doet en de zondaar de Goddelijke deugden mag omhelzen, ze lief krijgen boven zijn eigen behoudenis, in het aanvaarden van zijn eeuwige dood en rampzaligheid, neemt God op grond van Jezus' voldoening ook de schuld weg en vernietigt elke aanklacht tegen hem en mag hij met Da Costa zingen:

*In dat kruis zal 'k eeuwig roemen,
En geen wet zal mij verdoemen;
Christus droeg de vloek voor mij.
Christus is voor mij gestorven,
Heeft gená voor mij verworven;
'k Ben van dood- en doemschuld vrij.*

Kortom, welgelukzalig is hij, die met David mag uitroepen: "De Heere is het deel mijner erve, en Hij onderhoudt mijn lot; de snoeren zijn mij in liefelijke plaatsen gevallen en een schone erfenis is mij geworden."

5. De sterkgeurige Roos

In die bloedgerechtigheid van Christus mag dat volk Gode aangenaam zijn, hetwelk wij korts bezien in ons vijfde punt: *de sterkgeurige Roos*. Onder al de bloemen is er niet één sterker van geur en liefelijker van reuk dan de roos. En wie is er nu liefelijker voor Gods kinderen dan die ware Saronsroos, die dierbare Heere Jezus, ja aangener

voor God en mensen dan Hij, waarvan de Vader uitroept: "Deze is Mijn geliefde Zoon." Hij was des Vaders Voed-sterling, voor Zijn aangezicht spelende, ja al Zijn vermaking was in Hem.

In Zijn Middelaarswerk was Hij Gode tot een welriekende reuk, want Hij heeft Zichzelf overgegeven tot een offer en slachtoffer, Gode tot een welriekende reuk. Maar ook de mensen, namelijk Gods kinderen, is Hij liefelijk, welriekend en zeer verkwikkend. Hij is een bundelke mirre, dat vernacht tussen haar borsten en uit Zijn volheid ontvangen wij genade voor genade.

Hoe wij Hem ook aanmerken, in Zijn geboorte, in Zijn lijden, Zijn dood en opstanding, of in Zijn zitten aan de rechterhand des Vaders, dus in Zijn eeuwige waardij en voldoening, ja Hem aanmerken als het leven, de zaligheid, de vrede, de gerechtigheid, de wijsheid, heiligmaking en volkomen verlossing; de liefelijke geur van Zijn verdienste komt ons uit alles tegen.

En dit reukwerk van Zijn verdiensten draagt Hij altijd aan de Vader voor. Nooit, o volk, zijn wij zonder voorbidding; daarom ook nooit zonder hoop, hoe donker, hoe droevig, hoe biddeloos, hoe hart loos wij ook mogen zijn. Hij bidt voor ons, daarom zal uw geloof niet ophouden.

Wat een weldaad, volk. Nu kunt u, o volk, met Zacharias als een stomme over de wereld gaan, met David als een uitgedroogde lederen zak in het stof der aarde liggen, met Asaf God uitdagen voor de vleselijke rechtbank van ons Godonterend bestaan, met Jona weggeworpen worden, met Petrus God vervloeken en afzweren, en met de discipelen krijten: "Wij vergaan!" Geen nood.

De satan moge u ziften, maar Jezus bidt en u kunt niet meer verloren gaan in eeuwigheid, en gij zijt voor God in de wierook Zijner verdiensten zo aangenaam, zo liefelijk als wanneer gij verkeert in gebeds- en geloofsoefeningen. Zijn liefde tot u is eeuwig en Zijn gerechtigheid volkomen, en het heet altijd door, zonder ophouden: "Eén enige is Mijn duive, Mijn volmaakte; daar is geen gebrek aan u."

Hij, die geurende Saronsroos, behartigde Jakobs zaak, Jozefs zaak, Davids zaak, Mordechai's zaak, Daniëls zaak bij de Heere, maar ook uw zaak; laat de hel dan vrij woeden. *Al waren alle dakpannen duivels, ik zou niet vrezen*, zo sprak Luther. En terecht. Alle instrument, tegen u bereid, zal niet gelukken. Wij zijn veilig in Zijn hand, wij gaan naar huis en komen thuis, want dit weet ik vast: *God zal mij nooit versmaden; niets maakt dan ook mijn ziel vervaard.*

Ten laatste, de kerk Gods is Gode altijd aangenaam. De kerk Gods moge altijd een doodslucht van Zich geven, altijd met stinkende etterbuilen ronddwalen, altijd in zichzelf een walging zijn voor God en mensen, uitkrijtende: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods?" In Christus' verdiensten, in die wierook lost zich alle vuiligheid, walgelijkheid en vunzigheid op, en zijn wij en blijven wij liefelijk in de neusgaten van de Heere Zebaoth, de lust Zijner ogen, de vermakingen Zijns harten, de schone en volmaakte. Mara in zichzelf; en Naómi, de liefelijke en schone, bij God.

Nu, onbekeerde medereiziger, wat dunkt u? Is het de moeite waard de Heere te vrezen, die Saronsroos te plukken? Of blijft u maar liever tussen die vunzige, dorre doodsbeenderen liggen? Eén van twee. Zou u werkelijk tot God bekeerd willen worden? Welnu, pluk dan die Roos, grijp Hem aan, Die u bidt door de mond Zijner knechten: "Laat u met God verzoenen."

Ja maar dominee, ik heb geen geloofshand!

Dan zegt Erskine: *Steek dan uw dode hand maar uit om de levende Jezus te grijpen,*

en de levende Jezus zal uw dode hand grijpen.

Hoe kan nu een dode zijn hand uitsteken?

O dwaas, versta toch, de dode hand uitsteken, wil zeggen dat u een redelijk, zedelijk schepsel bent met verstand en wil; geen stok en blok. En nu wil de Heere er van de huize Jakobs om gevraagd worden. En als u niet bidden kunt, roept u maar; en als u niet roepen kunt, schreit u maar; en als u niet schreien kunt, kermt u maar; maar laat nooit af totdat gij die Roos geplukt hebt.

O,

*Zalig hij, die, in dit leven,
Jakobs God ter hulpe heeft;
Hij, die door de nood gedreven,
Zich tot Hem om troost begeeft;
Die zijn hoop, in 't hach'lijkst lot,
Vestigt op de Heer', zijn God.*

En wanneer door het geloof die Saronsroos menigmaal geplukt mag worden en gedragen op Zijn borst, dan zullen de stenen niet vermogen, als te Ziklag, en de vuren niet verteren, zomin als de jongelingen, en de leeuwen niet verscheuren, zo weinig als bij Daniël.

*Die liefdegeur moet elk tot liefde nopen,
Als d' olie, die, van Aärons hoofd gedropen,
Zijn baard en klederzoom doortrekt.
Z' is als de dauw, die Hermons kruin bedekt,
Die Sions top met vruchtbaar vocht besproeit,
En op zijn bergen nedervloeit.*

Amen.

19. Gods genade verheerlijkt aan een zwarte Moor

Predicatie over Handelingen 8: 30b

Ds. P. HONKOOP - Yerseke

Psalm 49: 1 en 7

Lezen Hand. 8: 26-40

Psalm 87: 2 en 3

Psalm 68: 2

Psalm 138: 3

Handelingen 8: 30b:

Verstaat gij ook hetgeen gij leest?

We wensen te spreken over Gods genade verheerlijkt aan een zwarte Moor, die

1. *In Jezus' inzetten zijn vermaking vond;*
2. *In Jezus' kruisprediking zijn leven vond;*
3. *In Jezus' bloedstorting zijn vergeving vond.*

1. Ten eerste staan wij dus stil bij ***de zwarte Moor, die in Jezus' inzetten zijn vermaking vond.***

Mijn hoorders, wij vinden in deze geschiedenis een man, een Moor, die uit het Morenland naar Jeruzalem reist om daar te aanbidden. Nu dit is een goed werk. Ik wenste wel, dat u allen naar hier zijt gekomen om God te aanbidden en te eren. Hij is het waardig, hoor! Van die man wordt gezegd, dat hij een Moor was, afkomstig van het landschap Mauretanië - thans Marokko genoemd - in Afrika.

Wat ziet u dus hier? Naar zijn natuurlijke gesteldheid was hij zwart. Naar zijn nationaliteit een afstammeling van de vervloekte Cham. Naar zijn vaderland woonde hij van Jeruzalem ongeveer 1300 uren.

Welk een beeld van onze ontzaglijke natuurstaat. Immers van nature zijn wij allen afkomstig uit het Morenland der wereld, zwart en misvormd door de zonde, vol van stinkende etterbuilen, walgelijk en afschuwelijk, als niet te aanschouwen. Afstammelingen weliswaar niet van Cham, erger nog, van Adam, in wie de vloek werd uitgesproken over al wat leeft en adem heeft. O, hoe ver zijn wij van Jeruzalem, van Edens hof en heerlijkheid, van ons vaderland; hoe ver van God en Christus, vreemdelingen van God en de verbonden der belofte en het burgerschap van Israël; ja zó ver, dat er een eeuwige afscheiding ligt tussen het heilige, volmaakte en heerlijke Wezen Gods en de in Adam walgelijke en verdoemelijke zondaar. Daar ligt een kloof tussen God en ons, die door geen sterveling te dempen is; een breuk, die door geen engel te helen is.

Die kloof, die breuk is alleen te overbruggen door de bloedbrug, welke Christus is en gelegd is op de heuvel van Golgótha. Nu kan men zalig worden, in en door Hem alleen; anders ware het voor eeuwig kwijt geweest. "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe."

Maar kan er nu uit dat Morenland nog iets goeds voortkomen; uit die vervloekte

Chams- en Adamskinderen? Hoort dan Psalm 68: 32: "Prinselijke gezanten zullen komen uit Egypte; Moren- land zal zich haasten zijn handen tot God uit te strekken." En, in Psalm 87: 3-4 roept de dichter er van uit: "Zeer heerlijke dingen worden van u gesproken, o stad Gods! Sela. Ik zal Rahab en Babel vermelden onder degenen, die Mij kennen; ziet, de Filistijn, en de Tyriër, met de Moor, deze is aldaar geboren." Namelijk in Sion, in de stad Gods.

Hier ziet men vervuld wat Johannes zag op het eiland Patmos, wanneer die arme banneling de hemel geopend werd en hij uitriep: "Na deze zag ik, en ziet, een grote schare, die niemand tellen kon, uit alle natie en geslachten en volken en talen, staande voor de troon, en voor het Lam, bekleed zijnde met lange witte klederen, en palmtakken waren in hun handen. En zij riepen met grote stem, zeggende: De zaligheid zij onze God, Die op de troon zit, en het Lam."

En waar de genade valt, valt ze vrij. Nu eens een goddeloze Manasse, dan weer een hoer, andermaal een tollenaar of moordenaar; ook wel een vrome Lydia; en hier is het een zwarte Moor. O, welgelukzalig is hij, die Gij verkiest en doet naderen, dat hij wone in Uw voorhoven. Wij zullen verzadigd worden met het goed van Uw huis, met het heilige van Uw paleis. Driewerf gelukzalig wiens naam in dat boek der eeuwen mag zijn geschreven, gelijk Jezus sprak tot Zijn discipelen: "Verblijdt u veel meer daarin, dat uw namen geschreven staan in het boek des levens."

Voor hem is de zaligheid vast, hoe zwart, hoe goddeloos of zedeloos hij moge zijn. Nooit valt men daar uit, nimmer werd die naam uitgewist. O, dat eeuwig, onveranderlijk en onverbrekkelijk verbond, dat God in Christus met de uitverkorenen is aangegaan, zal tot in eeuwigheid bevestigd warden. Daar zondigt men zich niet uit, hoort men zich niet uit en zweert en vloekt men zich niet uit. Maar op ,Gods tijd, in het uur der minne, zullen ze komen. "Zij zullen bevende aankomen, als een vogeltje uit Egypte en als een duif uit het land van Assur; en Ik zal hen doen wonen in hun huizen, spreekt de Heere." Dan is het breken met al wat voorheen hun lief en dierbaar scheen. Gods werk is onweerstandelijk, waarvan de kerk zingt: "Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen."

Deze Moor wordt gezegd een kamerling te zijn, een gesnedene, dat wil zeggen, een onvruchtbaar gemaakte, omdat hij aan een oosters hof verbonden was, de beampte van de koningin, de schatbewaarder, ja de vertrouweling was. Beeld, mijn hoorders, van elk natuurlijk mens, die is een gesnedene of afgesnedene van God, een onvruchtbare in Adam, een afgesneden amandelstaf, een verstorven baarmoeder dragende: "Uit u geen vrucht in der eeuwigheid." En toch: "De gesnedene zegge niet: ik ben een dorre boom." Niets staat God in de weg om hem te bekeren, wie hij ook zij en wat hij ook is. Geen dood, geen doem, geen schuld, geen zwart, geen vijandschap. De Heere zegt: "Ik zal hem ook in Mijn huis en binnen Mijn muren een plaats en een naam geven, beter dan der zonen en der dochteren; een eeuwige naam, die niet zal uitgeroeid worden."

Ook wordt deze Moor gezegd "een machtig heer van Candacé" te zijn. Dit was de naam van al de koninginnen van het Afrikaanse koninkrijk. Die Moor was dus een man van groot gezag en hoge waardigheid. Maar hoe rijk, hoe machtig en groot van eer, hij kan er zijn leven niet langer in vinden. Nee, al de weelde kan Hem niet baten. Al bezit men al het goud van Ofir, dan is er nog geen dubbeltje bij, nee niets, dat kan dienen tot rantsoen zijner zouden. Als een arm, ellendig, berooid en ongelukkig mensenkind betreedt hij de aarde. Hij ziet zijn zwart, nee niet uitwendig, maar inwendig, dat hij dag en nacht beweent, uitkrijtend: 'hoe word ik ooit tot God bekeerd', terwijl hij in wezen de tik te pakken heeft, in waarheid door God bekeerd is.

Door wat middel? Dat weet ik niet; misschien hij zelf ook wel niet. Maar dat is het ergste niet, al zou u het nooit weten. Als de wortel der zaak er maar gevonden wordt, dan zal de Heere te Zijner tijd de wetenschap, het welbewuste wel aanbrengen.

O, wat een eeuwig en ongekend geluk, voor wie de gehele wereld met alle rijkdom, heerlijkheid, zoetheid en menselijke gemakkelijkheden is vergaan. Die zijn zwart, zijn vuil, dat is zijn zonde, dag en nacht mag bewenen, zijn bedstede doornat met zijn tranen vanwege de ellendigheid en verrotting; die er is in zijn beenderen. Niet alleen is zulk een ziel zwart van de dienstbaarheid der zonde, maar hij staat zo naakt aan de weg, hij is zo arm, hij heeft niets meer over. Hij heeft geen kleed om zich te dekken, geen offerrok meer, waarin men alleen tot God kan naderen, geen kennis meer, waardoor men toch alleen God kennen kan tot zaligheid. Zo ongelukkig wordt de ziel vanwege de breuk van Adam, de hemelhoge schuld, de majesteit en gerechtigheid Gods, dat hij niet weet waar men het zal zoeken.

O Moor, waar nu heen?

Naar Jeruzalem, denkt hij. Nee, hij stelt zich niet tevreden met de naam van Jehovah aan te roepen in het land der Moren, dat hij een keuze had gedaan - waarmede zovelen in onze dagen tevreden zijn - maar rust niet voordat hij te Jeruzalem, dat is de stad Gods, in Gods heiligdom de Heere onder Zijn volk mag aanbidden. Gedreven wordt hij door reine, Goddelijke liefde en heilige begeerte. Maar dat is toch geen reis? Dertienhonderd uren door zand, over heuvels, door bossen en valleien, en alles wat men op die weg tegenkomt. Het waren in die dagen geen vlakke betonwegen, hoor! Wat? Te ver? Te moeilijk?

Mijn hoorders, een ziel in haar ongeluk is het nooit te ver, nooit te moeilijk, nooit te guur, nooit te gevaarlijk. Het is nu ook kwijt en eeuwig verloren. Een catechisant werd eens gevraagd of hij zalig zou willen worden. Hij antwoordde de dominee: "Zalig willen worden? Al moest ik de weg uitkruipen naar Noord-Afrika, dat ik geen huid en vlees meer op mijn knieën had, dan deed ik het nog", terwijl de dikke tranen over zijn wangen rolden. O, dat tot God bekeerd te moeten worden en niet tot God bekeerd te kunnen worden, brengt hun de barensweeën aan.

Wat meende die Moor in Jeruzalem te vinden? Hij meende in de wettische bediening, in de onderhouding van de sabbat en vele ceremoniën, het leven te vinden; althans dat hoopte hij. Het zal Gods kinderen op de weg des levens niet anders gaan. Menen ook zij niet in hun eerste geestelijke leven het leven en de zaligheid te vinden in allerlei wettische en ceremoniële betrachtingen? In allerlei bochten buigt men zich om God te bevredigen. Maar volk, gij kunt gaan naar Jeruzalem, naar de Sinai en het werkhuis van Mozes; het is de dood. Geen vlees zal gerechtvaardigd worden uit de werken der wet, niet in der eeuwigheid; maar die niet werkt, maar gelooft in Hem, Die de goddeloze rechtvaardigt, diens geloof zal gerekend worden tot rechtvaardigheid. Buiten Jezus is geen zaligheid, hetwelk ons zal blijken in de Moor, die

2. in Jezus' kruisprediking zijn leven vond.

Eindelijk, daar is na zijn lange vermoeiende reis Jeruzalem. Zijn hoop en verwachting begint te leven. Maar ach, hoe wordt die arme man daar teleurgesteld. O, zeker heeft hij een goed verblijf gehad bij deze of gene farizeeër, want betalen deed hij goed, maar hij moest zich daar de oren laten volpreken over dat gespuis, dat zich christenen noemde, en de oren laten volpraten over de sekte der Nazareners, over een gekruiste Christus, van wie zijn aanhangers zeiden, dat Hij was opgestaan. Die sekte is nog niet uitgestorven, die de naam van christenen dragen en toch dood zijn. Een sekte, die niet anders bezit dan een geloof zonder wezen, een Christus zonder kruis, een offer zonder

bloed, kortom, een Jezus van bordpapier en een God van fantasie. Zelfs in het buitenste voorhof - verder mocht hij als proseliet niet komen - vermocht hij niets te horen dan farizeïstische kringen en geboden van mensen, maar geen woord van leven, van troost, van vrede en zaligheid. Geen woord van Hem, die gezegende Heere Jezus, Die toch gekomen is voor arme, ellendige en ongelukkige zondaren. Nee, geen woord van die 'bloedige Immanuël, in Wiens wonden alleen verkregen wordt de vergiffenis der zonde. De arme man was tot stikkens toe.

Mijn hoorders, zo is het nog hoor voor Gods arme en zuchtende volk, wanneer ze terecht komen onder die koude, harde, wettische prediking en dat wettisch gedoe. Daar hoort men niets dan wet en doen en vloek en doem. Wat nog leeft in de ziel sterft er onder en het is er eenvoudig niet te harden.

Maar wat nu, o geslagen Moor? Terug! Terug! Niets wordt hier opgedaan dan ellende en het verval van Jeruzalems inwoners. Ook daar sterft men bij. Men ontmoet mensen, zich uitgevende voor goede, gegronde en gefundeerde christenen, die de ellende van de mens ellen weten uit te meten, jaar in jaar uit; maar van de dierbare verlossing in Christus hoort men niets, maar dan ook niets. Durft men het aan daarnaar te vragen, dan wordt het doodvonnis over u uitgesproken: men neemt het veel te licht, hersenschim en fantasie. Maar deze ellendekramers hebben toe te zien. Met niets dan ellende zal men nog eeuwig buiten staan. Waar de kennis der ellende uit de wet vrucht des Geestes mag zijn, zal die heilige kennis de weg banen tot de verlossing van Christus, gelijk bij deze Moor. Zo is het ook met die mensen, wier mond altijd vol is over het verval van land en volk, het verval van de kerk, het verval van de huiselijke godsdienst en het persoonlijke leven. Zeker stemmen wij toe, dat Jakob dun geworden is en de kerk verdeeld ligt als de beenderen aan de mond van het graf, en een grauwigheid over haar verspreid is, land en volk diep, ja diep weggezonden zijn Maar wie gaat er mee naar zijn binnenkamer? Wie treedt er mee tussen God en het volk? Wie gaat de verbreking Jozefs ter hart en wie krijgt het uit: "Och, dat mijn hoofd water ware en mijn ogen een springader van tranen, om te bewenen de breuk mijns volks?" Ja, dan zou er hoop, verwachting zijn, dat God nog mocht opstaan en wederkeren tot ons afhoerend volk.

Wat nu, o geslagen Moor?

"Terug! span aan, koetsier. Rijden!" zo heet het tot zijn koetsier. Weer op de hobbeltwagen. Hobbeltwagen? Wat dacht u? Misschien wel uitgedost en met goud beslagen, maar toch zeker geen luchtbanden, geen autovering en automatische bediening. Wéér over de woeste en menigmaal onbegaanbare wegen, in de eenzame en gevaarvolle woestijn naar Gaza.

O wat een weg, volk des Heeren, wat een weg: geen God voor uw hart, geen Borg voor uw schuld, geen Geest tot uw troost en Leidsman. Donderende bergen, waarbij men het niet harden kan, door een woestijn, die van hitte brandend en onbegaanbaar is. Laat ons het maar bekennen, wat is het leven van Gods kind hier op aarde? Onbegaanbare wegen, die ze moeten bewandelen, ja wegen van leed, van smart, van droefenis, van rouw, te veel om op te noemen. Ach, wat kunnen de kruisen zwaar, de zeeën en de vuren der beproeving heet zijn. Denkt maar eens aan Mozes' weg, Jozefs weg, Jakobs weg, Jobs weg, Davids weg. Huivering loopt over het lichaam. Hoor Jakob maar eens uitroepen, en Jobs leed was niet om aan te zien. En dan die woestijn van binnen nog. O, wat een duisternis, wat een chaos, wat een branding der zonde, niets dan dood en vloek, doem en hel.

*Duizend zorgen, duizend doden
Kwellen mijn angstvallig hart.*

zegt de dichter.

Waar moet men dan heen? Naar Jeruzalem, naar de Sinaï?

Ach nee, deze geven u geen rust. Mijn hoorders, met de Moor terug! Altijd weer terug naar de plaats, waar wij God verlaten hebben, dat is naar het Paradijs. Daar ligt de oorsprong van alle ellende en van alle zonden; daar ligt de breuk en daar hebben wij God van Zijn eer beroofd, Zijn recht veracht, Zijn wet geschonden, Zijn verbond verbroken, Zijn deugden geschonden, Zijn majesteit gekwetst en Zijn gezag aangetast. Mag daar een weinig van worden ingeleefd en gezien, dan zullen zij God rechtvaardigen en zichzelf verdoemen, doordat zij in beginsel de deugden Gods lief krijgen. Gelijk de moordenaar uitriep: *Wij rechtvaardig in dit ontzaggelijke oordeel, en wat heeft Deze gedaan?* Dan mag dat volk weleens Zijn grote goedertierenheid bewonderen, waarin Hij Zich aan de waardeloze zondaar uitlaat. Ze kunnen het soms niet verwerken, dat des morgens het daglicht nog over hun tent schijnt, dat God hen nog niet heeft verstoten en zij nog zijn in het heden der genade, de aangename dag der zaligheid, terwijl hun ogen druipen tot God uit wederliefde. Ze zijn gelijk aan de knechten van Benhadad, die tot de koning Benhadad zeiden: "Zie toch, wij hebben gehoord, dat de koningen van het huis Israëls goedertieren koningen zijn; laat ons toch zakken om onze lendenen leggen en koorden om onze hoofden, en uitgaan tot de koning van Israël; mogelijk zal hij uw ziel in het leven behouden." En komende tot Israëls koning, ontving hij pardon en heette het: Komt, brengt hem.

Zo gaat het elk van Gods volk en ook de Moor. Eén ding had de Moor nog in zijn zo menigmaal wanhopige toestand. Wat mag dit zijn? De rol des boeks, het boek Gods. En dit is meer dan alles. Op de wet heeft de man zich doodgelopen en tot de rol des Evangelies gevoelt hij zich nu aangetrokken. Dat Woord wordt hem al liever en dierbaarder. Dit is u niet vreemd, volk des Heeren. Al weet u nog van geen Jezus, al twijfelt u nog aan uw behoudenis, al vreest u nog zich voor eeuwig bedrogen te hebben, al getuigt alles tegen u, al zijt gij menigmaal de baren der zee gelijk en zijn uw ogen roodgekreten vanwege uw ellende. En al maakt gij misbaar dat Woord is u lief en gij drukt het menigmaal aan uw hart. Er is iets dierbaars in, want het is vol kostelijke beloften en toezeggingen, troost, leringen en onderwijzingen voor Gods volk, al durft u het op zichzelf niet toe te passen en toe te eigenen.

Er wordt in dat Woord iets gesmaakt, dat hun zoet is, gelijk David zegt: "Als ik Uw Woord gevonden heb, heb ik het opgegeten, en het was mij zoeter dan honing en honingzeem." Er wordt in dat Evangelie iets heerlijk aanschouwd. Het is als het morgenlicht, dat aan de zon voorafgaat. Al kunnen zij het geen naam geven, het maakt hen heilbegerig en zij kunnen niet nalaten het weer te lezen, gelijk de Moor. Ook hij neemt de rol weer op en leest Jesaja 53. O, wat een verborgenheden, wat een geheimen, wat een diepten. Hij voelt zich er sterk toe aangetrokken, maar vat het niet. Wel ontvangt hij diepe indrukken en begint soms alles te leven, maar hij verstaat de verborgenheden toch niet, terwijl zijn hart schreit tot God. Maar gelukkig, God hoort het gekerm en ziet de tranen en zal uitkomst geven. Aan hem zal vervuld worden wat David zegt en wat de kerk ervaren mag: "Deze ellendige riep en de Heere hoorde hem."

Wat geschiedt er nu? De hemel gaat zich op bijzondere wijze met hem bemoeien. O, dan is het klaar. Filippus wordt door de Geest geboden hem tegemoet te gaan, om zich te voegen bij die wagen. Hij vond hem en vroeg hem: "Verstaat gij wat gij leest?" Die arme blinde Moor antwoordde onder een vloed van tranen: "Hoe zou ik toch kunnen, zo mij niet iemand onderricht?" Wat een waarheid, volk! Hoe zullen wij verstaan, de

verborgenheden Gods vatten, als wij geen uitlegger hebben? Dan is dat Woord een gesloten en verzegeld boek, dan heeft de prediking niet de minste vat op ons. Dan is die rol maar een doolhof, men kan de diepte niet verstaan.

Wat deed nu de Moor, denkt u? Wel hij probeerde die deur open te breken. "Hij 'bad Filippus, dat hij zou opkomen en bij hem zitten." Dit komt goed uit hoor, want met de hefboom van het gebed kunt gij alle moeilijkheden uit de weg ruimen. Het gebed is de sleutel om de schatkamer van Gods Woord te openen, de verborgenheden te ontsluiten, de Godsgeheimen bekend te maken. Het heilgeheim zal aan Zijn vrienden naar Zijn vreêverbond worden getoond.

Wanneer wij dwaze, blinde, arme, ongelukkige, zwarte en allesverbeurdhebbende zondaren zijn, daar wil Jezus wezen en rijden op de karos van het Evangelie, op het Woord der waarheid, en Hij zet Zich bij ons om de woorden des eeuwigen levens van Zijn lippen te ontvangen. "De arme zal Ik met goederen vervullen." Met die sleutel des gebeds mocht door de Moor het Woord Gods geopend worden; want ziet, Jesaja 53 valt nu voor hem open.

Wat hebben wij dus hier? Een vertegenwoordiger van de Heilige Geest, namelijk Filippus, dus een evangeliedienaar, en een. wagen, die behoorde tot de kerkdienst, namelijk de evangeliewagen: Welnu, dan gaan wij rijden naar ons derde punt:

De zwarte Moor, die in Jezus bloedstorting zijn vergeving vond. Hoewel de Moor zich verlustigde in dat Lam, Dat ter slachting werd geleid en stemmeloos was voor het aangezicht Zijner scheerders, bleef toch nog veel als met een, sluier bedekt. Dit deed hem peinzen en denken: "Over welke Persoon heeft Jesaja het toch eigenlijk?" Hij kon er niet uitkomen en vroeg het Filippus, zijn uitlegger: "Van wie zegt de profeet dit? Van zichzelf, of van een ander?"

Mijn hoorders, zo kan er al wat in de ziel omgegaan zijn, zo kan men de goedheid Gods gesmaakt hebben, kostelijke ontsluitingen in de waarheid verkregen hebben, 'zelfs Messiaanse beloften ontvangen hebben en van Jezus en Zijn borglijden veel gehoord en gelezen hebben, en dat men toch van de persoonlijke kennis van Jezus geheel of bijna geheel vreemd is en van het gehele hogepriesterlijke borgwerk niets verstaat. Maar wanneer die dierbare Uitlegger, de Heilige Geest, ons inleidt in Gods verborgenheden en de ogen opent voor de Godsgeheimen, dan mogen we kennen en mogen de ogen zalig zijn van het zien. Die Heilige Geest is het, Die ons dat geslachte Lam doet kennen en de Christus der Schriften doet vinden in dat Woord, door de verkondiging van dat Woord, gelijk Filippus Jezus verkondigde aan de Moor. Let nu wel, Filippus vertelde hem niet zijn bekering, ervaring of de bevinding der kerk, maar hij verkondigde hem Jezus, de 'Gekruiste, en Zijn afkomst, Zijn werk, Zijn slachting, Zijn bloedstorting, Zijn dood, Zijn opstanding, Zijn hemelvaart, Zijn zitten aan de rechterhand Gods, en de uitstorting van de Heilige Geest; kortom, de volle raad Gods. Mijn hoorders, wat zal die Moor nu in Christus aanschouwd hebben?

Welk een beminnelijkheid, heerlijkheid, dierbaarheid, schoonheid, gepastheid en algenoegzaamheid in Hem gezien hebben, welk een zaligheid in Hem gesmaakt hebben. Hij had, om zo te spreken, Hem maar te volgen van krib tot kruis. Filippus maar prediken over die Gekruiste, en de Moor maar inleven, eigenen en omhelzen. Nu kan hij wel geloven, ja moet hij geloven; hij wordt er geheel ingesloten. Hij zal wel met de kerk uitgeroepen hebben: "Hij is blank en rood." Blank vanwege Zijn heiligheid, en rood vanwege Zijn bloedgerechtigheid. Hij draagt de banier boven tienduizend, want Hij heeft de machtige de vang ontnomen en getriomfeerd over dood, graf en hel. Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk.

Zeker heeft Filippus ook gesproken van de betekenis van de doop, want: *"Zie daar water - roept de Moor met een stem van ontroering uit - wat verhindert ook mij gedoopt te worden?"* Is er iets in de weg, ik ben bereid mij aan alles te onderwerpen, mij aan alles te verloochenen, mijn Jezus is mijn Al. Hij ziet in dat water het bloed des kruises weerspiegelen. Door Hem alleen, wil hij zeggen, kan ik met God verzoend, van de zonde gewassen, van de schuld verlost, van het oordeel des doods en der verdoemenis bevrijd worden. Laat ons afdalen in de diepten, sterven, om in Christus te leven.

Hier wordt de Moor gedreven door liefde enerzijds en door noodzakelijkheid anderzijds. Door liefde: *"Laat ons afdalen."* Hij heeft er zich geheel voor over. Hij heeft niets dan Jezus, Zijn eer op het oog, en zijn eigen zaligheid. Hij ziet door de doop, door de dood heen, en kan de dood aanvaarden. Maar wat nog meer zegt: hij kan buiten Jezus niet meer leven. De liefde dringt hem. Hij dwingt de Heere en ze blijven vrienden, want daar is de Heere van gediend. Zijn Jezus is nu zijn leven, zijn Jezus is nu zijn al. Daar wil hij mee getrouwd wezen, in vrede en gemeenschap mee leven. Maar anderzijds drijft hem de noodzakelijkheid tot het huwelijk.

3. In Jezus' bloedstorting zijn vergeving vond.

Wat zegt Filippus? *"Indien gij van ganzer hart gelooft."* Niet als Simon de tovenaars. Wat ziet men hier weer? Eerst de belijdenis des geloofs in Christus, en dan de vergiffenis door Christus. En wat antwoordt de Moor? *"Ik geloof dat Jezus Christus is de Zoon Gods, in Wie alleen de volkomen vergiffenis is, ook de enige mogelijkheid is om van de zonde gerechtvaardigd te worden."* Hier ziet u de noodzakelijkheid om van de zonde verlost en van het oordeel bevrijd te worden. Het was de Moor niet genoeg, dat er een weg, een mogelijkheid was om zalig te worden en hij van de offerande der gerechtigheid eens een gelovig gebruik mocht maken. Hij moest van de zonde gerechtvaardigd en met God verzoend en bevredigd worden. Nee, hij bleef niet, als zo velen in onze dagen, op zijn heffe van bekering, gestalten, gemoedelijkheid, teksten, versjes en beloften neerliggen, zichzelf grondende in het werk des Geestes; maar hij moest een andere grondslag, een hechter fundament hebben, hetwelk van God gelegd is, namelijk Jezus Christus.

Heeft de Moor zijn belijdenis des geloofs afgelegd en verklaard liever te sterven dan buiten Jezus te leven, dan wordt het Goddelijk halt hem toegeroepen in zijn hart. Dan roept hij tot zijn koetsier of palfrenier¹: *"Ho!"*

De wagen stil, en beiden dalen af in het water, onder water, waarin men stikt, sterft; en klimmen dan weer op uit het water ten leven. En eeuwig wonder van genade: de zonden blijven achter in de betekenis van de doop, namelijk het bloed van Jezus Christus. O,

*Welzalig is de mens wie 't mag gebeuren,
Dat God naar recht hem niet wil schuldig keuren.*

Nee, het Goddelijk halt wordt toegeroepen in zijn consciëntie en de wagen van het Evangelie wordt een weinig stil gezet. Hij moet daarvan afdalen. Want wat het Evangelie ook gebracht heeft, de Christus in Zijn vernedering heeft doen kennen, het is niet genoeg. Men moet betalen en heeft voor voldoening te zorgen aan het Goddelijk recht. Dan blijft er niets over dan af te dalen in de dood van Adam, om de schuld van Adam op zichzelf te mogen overdragen, ja af te dalen tot in de diepten van de hel en deze te accepteren. Door af te dalen in de diepten van Gods volmaaktheden,

¹ hengst

van Gods rechtvaardigheid. Want één van tweeën: God moet er aan, of wij moeten er aan. Zijn rechtvaardigheid moet gekrenkt, of wij voor eeuwig verloren gaan. Maar hier komt de consciëntie aan de zijde Gods te staan, die God rechtvaardigt en de zondaar verdoemt, hetwelk de zondaar accepteert. Het recht Gods wordt hem liever dan zijn eigen behoudenis, waarin de Heere Jezus ons is voorgedaan in het Goddelijk rechtsgeding, Zichzelf gevende tot in de dood voor de voldoening van het recht en de eer Zijns Vaders.

Dan zullen Gods kinderen uit hun staat des doods en der verdoemenis mogen opklimmen in Christus, Die als de Hemeladvocaat voor dat verdoemde volk intreedt bij de Vader met Zijn gerechtigde eis: "Vader, Ik wil, dat die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt." En dat bloed en die gerechtigheid aanschouwende, spreekt God de Vader als Rechter van schuld en zonden vrij, zeggende: "Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale, want Ik heb verzoening in Hem, dat is in Christus, gevonden." Dan klimmen zij op uit het water des doods en mogen zij in Christus niet alleen het leven vinden, maar op mandaat des Vaders openbaart Hij Zich hier als die dierbare Persoon, in de kracht Zijner opstanding en in Zijn volle borg- en bloedgerechtigheid, hetwelk aan de zondaar wordt toegepast.

Waar zijn de zonden van die Moor gebleven? En van de kerk? In de bloedzee of bloedjordan van Jezus Christus. Zij blijven niet in hun naaktheid staan, maar zullen bekleed worden met de klederen des heils en de mantel der gerechtigheid, waarin zij zo vlekkeloos voor het aangezicht des Heeren staan, alsof zij nooit zonde gekend of gedaan hadden. Worden zij daarmee tot God geleid, teruggebracht tot het Vaderhart Gods, zoals Juda Benjamin tot zijn vader terugbracht, dan zal het heten uit des Vaders mond: "Eén enige is Mijn duive, Mijn volmaakte; er is geen gebrek aan u."

Om nu niet te spreken van de openbaring van God de Heilige Geest als de derde Persoon in het Goddelijke Wezen, als de Verzegelaar van het Godswerk en als de Trooster en Leidsman, zeggen wij alleen, dat de zondaar, vrijgesproken van schuld en straf, zijn weg met de Moor verder zal reizen met blijdschap.

*Hun blijdschap zal dan onbepaald,
Door 't licht, dat van Zijn aanzicht straalt,
Ten hoogsten toppunt stijgen.*

Is die Moor dan altijd in blijdschap zijn weg blijven gaan? Ach nee. Die blijdschap had betrekking op de vastheid van zijn staat en de zekerheid van zijn zaligheid, gelijk Paulus het uitdrukt: "Wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God." Maar in de stand van hun leven, dus in de weg van heiligmaking, komen ze weer met Paulus in de ellende terug, meer dan ooit, wat hem deed uitroepen: "Ik ellendig mens."

Ten laatste dan. Filippus was weg eer de Moor het vermoedde, maar hij hield Christus over. Mijn hoorders, als wij ons in God verliezen, valt de dominee weg, alsook alle middelen. Ook is het anderzijds waar, dat de Heere al lang geweken is terwijl wij nog juichen, zingen en ons verheugen; maar het is de dood in de pot.

De Moor wist nu dat zijn Verlosser leefde. Hij bezat een grond om zich op te verlaten en had een Bron om uit te leven, hetwelk Christus is, en daarvan kreeg God de eer, hetwelk de zaligheid onzer ziel is. Psalm 68: 10:

*Geloofd zij God met diepst ontzag;
Hij overlaadt ons dag aan dag*

*Met Zijne gunstbewijzen.
 Die God is onze zaligheid!
 Wie zou die hoogste Majesteit
 Dan niet met eerbied prijzen?
 Die God is ons een God van heil;
 Hij schenkt uit goedheid, zonder peil,
 Ons 't eeuwig, zalig leven;
 Hij kan, en wil, en zal in nood,
 Zelfs bij het naad'ren van de dood,
 Volkomen uitkomst geven.*

Toepassing.

Om des tijds wil slechts een enkel woord.

Mijn hoorders, denkt u nog eens even in tot wie Filippus kwam; tot een Moor, die een zondaar is. Wilt gij Christus in de bediening van het Evangelie ontmoeten? Dan moet gij zondaar zijn. Waar dat gemist wordt, kan de evangeliewagen wel rijden, maar er is geen uitlegger, geen bedienaar. Weet u wat ik nu zo voortreffelijk vindt? Dat de Heere niet vraagt: wie zijt gij, wat hebt gij gedaan en uit welk geslacht zijt gij voortgekomen? Nee, Tyriërs en Moren worden in de stad Gods voortgebracht. Geen zonde, geen schuld, geen goddeloosheid en zedeloosheid, nee, niets behoeft u in de weg te staan, al kleeft het bloed aan uw vingers, want die Jordaan is ruim genoeg. Daalt u daarin af, dan keert gij zonder weer.

God opene uw ogen om te zien en te verstaan, dat we buiten Christus voor eeuwig ongelukkige Moren zijn. Volk des Heeren, één zaak, die ik u nog in gedachtenis breng. Die Moor reed maar. Ik lees niet van stilstaan, dan alleen waar hij water zag; daar moest hij zijn, zou hij rust vinden. Nu volk, rijden dan, niet ophouden onderweg, niet rusten, niet stilzitten, tot u in Christus moogt geborgen zijn en van uw zonden mocht gerechtvaardigd zijn, opdat u de weg des hemels met blijdschap bereizen moogt. Amen.

